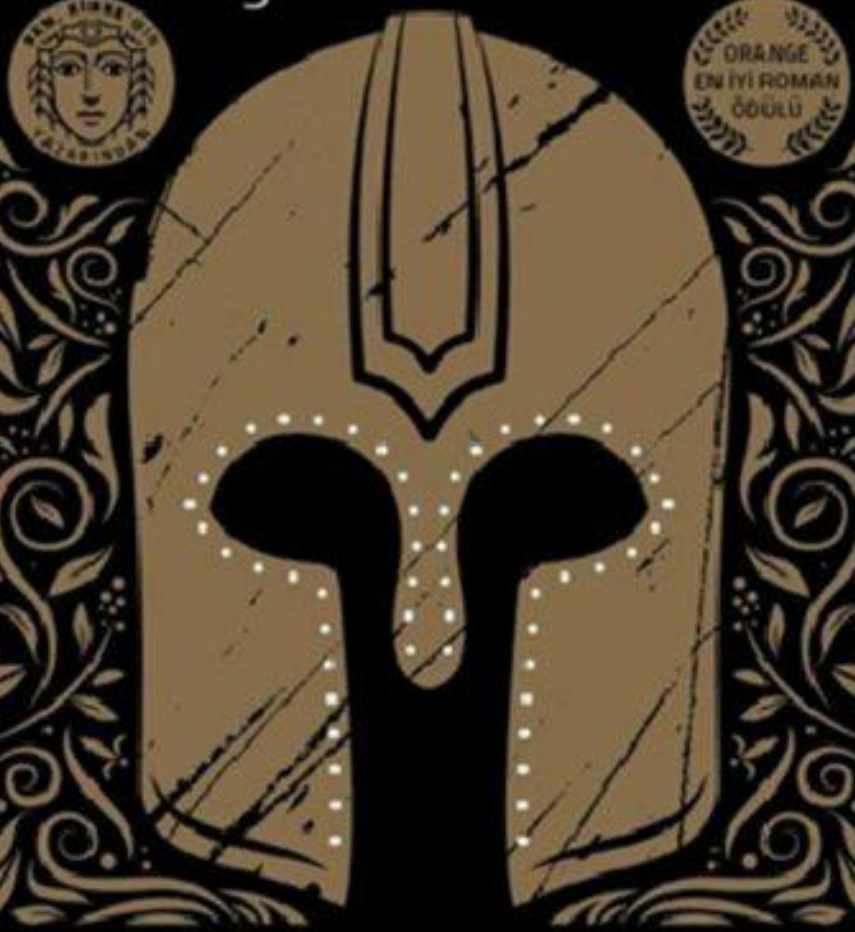
AKHİLLEUS'UN ŞARKISI

ORANGE EN İYİ ROMAN ÖDÜLÜ

MADELINE MILLER

"AKHİLLEUS'UN ŞARKISI'NA BAYILIYORUM. OKUDUĞUM EN İYİ KİTAPLARDAN BİRİ."
–J. K. ROWLING

İthaki

Madeline Miller

Akhilleus'un Şarkısı

Çeviren
Seda Çıngay Mellor

Telegram: @cinciva

Madeline Miller

Madeline Miller, 1978 yılında Boston'da doğdu ve New York ile Philedelphia'da büyüdü. Brown Üniversitesi'nden klasik eserler üzerine lisans ve lisanüstü diplomalarını aldı. Son on beş yıldır Latince, Yunanca ve Shakespeare üzerine dersler veriyor. İlk romanı *Akhilleus'un Şarkısı* 2012 yılında kurgu dalında Orange Ödülü'nü kazandı ve New York Times çoksatanlar listesine girdi. Yazarın diğer eseri olan *Ben, Kirke* de yayınevimizden yayımlanmıştır. Millerin makaleleri, aralarında *The Guardian, Wall Street Journal* ve NPR.org da bulunan çeşitli yayınlarda yer aldı. Yazar, Pennsylvania, Philedelphia yakınlarında yaşıyor.

Akhilleus'un Şarkısı Madeline Miller
Orijinal Adi: *The Song of Achilles*
İthaki Yayınları - 1626
Yayım Sorumlusu: *Alican Saygı Ortanca*
Yayıma Hazırlayan: *Mustafa Güdük*
Düzelti: *Emirhan Burak Aydın, Ece Çavuşlu*
Kapak İllüstrasyonu ve Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Mart 2020, İstanbul
ISBN: 978-605-7762-93-1
Sertifika No: 46603
Türkçe Çeviri © Seda Çıngay Mellor, 2020
© ithaki, 2020
©Madeline Miller, 2011
Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.
ithaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tie. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31
Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-Istanbul
Tel: (0212) 613 30 06
denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 40200

MADELINE MILLER

AKHİLLEUS'UN ŞARKISI

Çeviren
Seda Çıngay Mellor

Yayıncının Notu

Metinde geçen mitolojik isimler için Azra Erhat'ın hazırladığı *Mitoloji Sözlüğü* esas alınmıştır.

Annem Madeline ve Nathaniel'e

BİR

Babam bir kraldı ve kralların soyundan geliyordu. Çoğumuz gibi kısa boyluydu, boğaya benzeyen vücudu neredeyse sırf omuzdan ibaretti. Rahibelerin, doğurganlığı konusunda yemin ettiği annem, babama gelin geldiğinde daha on dört yaşındaymış. Onlarınki uygun bir eşleşmeydi. Evinin tek çocuğu olan annemin serveti kocasına gidecekti.

Babam, annemin alık olduğunu düğüne kadar anlamamış. Büyükbabam kızının duvağının düğün törenine kadar sıkı sıkı kapalı tutulması konusunda çok titiz davranmış, babam da büyükbabamla alay edip durmuş. Gelin çirkin olsa bile, elinin altında köle kızlardan ve hizmetkâr çocuklardan bol bir şey yokmuş ki. Sonunda duvağı açtıklarında annemin gülümsediğini söylüyorlar. Onun epey ahmak olduğunu işte böyle anlamışlar. Gelinler gülümsemezmiş.

İlk çocuğu ve bir erkek bebek olan ben doğduğumda babam beni annemin kollarından alıp bir dadıya teslim etmiş. Anneme acıyan ebe kadın, benim yerime kucaklasın diye bir yastık tutuşturmuş kollarının arasına. Annem yastığa sıkı sıkı sarılmış. Bir değişiklik yapıldığının farkına varmış görünmüyormuş.

Ben de kısa sürede bir hayal kırıklığı haline geldim. Ufak tefektim, siliktim. Hızlı koşamıyordum. Güçlü değildim. Şarkı söyleyemezdim. Hakkımda söylenebilecek en iyi şey, hastalıklı olmadığımdı. Akranlarımı pençesine alan soğuk algınlıkları ve sancılar bana dokunmazdı. Gerçi bu da babamın iyice şüphelenmesine sebep oluyordu. Yoksa beşikteyken nympha'ların değiştirdiği bir çocuk muydum ben? İnsan olmayan bir şey miydim? Gözünü üstümden ayırmaz, sürekli beni azarlardı. Nazarlarını hissettikçe ellerim titrerdi. Annemse çenesinden şarap akıtarak orada öylece otururdu.

Oyunlara ev sahipliği yapma sırası babama geldiğinde beş yaşındayım. Teselya ve Sparta kadar uzak yerlerden bile sürüyle adam gelip bir araya toplanmış, ceplerindeki altınlar dükkânlarımızı zenginleştiriyor. Yüz hizmetkâr yirmi gün boyunca koşu pistini düzeltiyor, topraktaki taşları temizliyor. Babam kendi kuşağının en güzel oyunlarını düzenlemekte kararlı.

En iyi hatırladığım şey koşucular. Fındıkkabuğu gövdeleri yağlanmış, tepelerinde güneş, koşu pistinde esneme hareketleri yapıyorlar. Geniş omuzlu kocalar, sakalı bitmemiş gençler ve delikanlılar, kaslarla kat kat olmuş baldırlarıyla bir aradalar.

Kurban boğa, kanının son damlalarını kumlara ve koyu renk bronz kâselere döküyor. Ölüme sessizce gitmiş, bu da oyunların güzel geçeceğine dair iyi bir alamet.

Koşucular, babamla birlikte, kazananlara vereceğimiz ödüller çevremize dizili halde oturduğumuz platformun önünde toplanıyorlar. Altın şarap kupaları, dövme tunçtan üçayaklar, uçları kıymetli demirden yapılma dişbudak ağacından mızraklar var ama esas büyük ödül benim ellerimde: Tozlu yeşil bir renkte, taze kesilmiş ve parlak yapraklardan örme bir taç. Babam tacı istemeye istemeye vermiş bana. Kendi kendine güvence veriyor: Tek yapmam gereken tacı elimde tutmak ne de olsa.

İlk olarak en gençlerin koşusu yapılacak. Ayaklarını kumun içinde oynatarak rahibin başlama işaretini vermesini bekliyorlar. Yeni yeni filizlenmeye başlamış çocuklar bunlar, keskin ve ince kemikleri gergin derilerinden dışarı fırlayacak sanki. Karmakarışık saçlı düzinelerce koyu renk kafanın arasında sarışın bir başa gözüm takılıyor, daha iyi görmek için öne doğru eğiliyorum. Saçlar gün ışığında bal gibi pırıldıyor, aralarında bir de altın ışıltısı göze çarpıyor. Bir prens tacı.

Sarışın çocuk diğerlerinden daha kısa ve onlardan farklı olarak bebek tombulluğunu hâlâ üzerinde taşıyor. Deri bir şeritle arkasında toplanmış uzun saçları, çıplak sırtının esmerleşmiş derisi üzerinde alev alev. Döndüğünde, ifadesinin bir erkeğe yaraşır ciddiyette olduğunu görüyorum.

Rahip işareti verdiğinde çocuk, diğer koşucuların birbirine yapışık gövdeleri arasından sıyrılıp geçiyor. Su gibi rahatça hareket ediyor. Tabanları, yalanan diller gibi pembe pembe parlayıp sönüyor. Kazanan o.

Babamın tacı kucağımdan alıp sarışın çocuğun başına yerleştirmesini seyrediyorum. Yapraklar sarı saçların üzerinde neredeyse siyah gibi duruyor. Babası Peleus, çocuğu almak için gururla gülümseyerek yanımıza geliyor. Peleus'un krallığı bizimkinden küçük ama adamın karısının tanrıça olduğu söylentileri var, halkı da onu seviyor. Babam kıskançlıkla seyrediyor Peleus'u. Kendi karısı bir ahmak, oğlu da en küçüklerin arasında bile yarışamayacak kadar yavaş. Bana dönüyor.

"İşte, oğul dediğin böyle olur."

Defne taç olmadan ellerim bomboşmuş gibi hissediyorum kendimi. Kral Peleus'un oğluna sarılışını seyrediyorum. Çocuk tacı havaya atıp tutarken gülüyor. Yüzü zaferle ışıl ışıl.

O günlerdeki hayatıma dair bunlardan başka ancak bölük pörçük şeyler hatırlıyorum. Tahtında oturmuş surat asan babam, bayıldığım güzel oyuncak atım, sahilde durmuş, gözlerini Ege'ye dikmiş annem. Aklımdaki son hatırada, onun için taş sektiriyorum. Küçük taşlar, denizin üstünde *şıp şıp şıp* sesler çıkararak ilerliyor. Annem küçük, beyaz köpüklü dalgaların görüntüsünü, sahile vurup cam gibi parçalanmalarını seyretmeyi seviyora benziyor. Belki de esas sevdiği, denizin kendisi. Şakağında, babasının bir kılıcın kabzasıyla vurduğu zamandan kalma, yıldız biçimli, beyaz yara izi kemik gibi parlıyor. Ayak parmakları, ayaklarını gömdüğü kumlardan dışarı çıkıyor, ben de sahilde taş parçaları ararken annemin parmaklarına dokunup onu rahatsız etmemek için dikkatli davranıyorum. Bir taş seçip suya doğru savuruyorum, bu işte becerikli olduğum için memnunum. Annemle ilgili tek anım bu ve o kadar değerli, o kadar mükemmel bir anı ki hepsini uydurduğuma hemen hemen eminim. Ne de olsa babamın annemle baş başa kalmamıza izin vermesi pek mümkün değil. Aptal oğluyla daha aptal karısı. Hem bu anı nerede geçiyor? Kumsalı da tanımıyorum, sahil şeridini de. O zamandan beri o kadar çok şey oldu ki.

İKİ

Kralın yanına çağrılmıştım. Bundan nefret ettiğimi hatırlıyorum. Uçsuz bucaksız taht odasında bitmek tükenmek bilmeyen bir yürüyüş. Tahtın önüne gelince taşın üstüne diz çöktüm. Bazı krallar uzun mesajlar getiren ulakların dizleri için oraya halı serdirirdi. Babamsa öyle bir şey yapmazdı.

"Kral Tyndareos'un kızı sonunda evlilik yaşına gelmiş," diye açıkladı babam bana.

Bu ismi biliyordum. Tyndareos, Sparta kralıydı. Babamın gıptayla baktığı son derece geniş ve verimli güney topraklarının sahibiydi. Krallıklarımız içindeki en güzel kız olduğu söylenen kızından bahsedildiği de kulağıma gelmişti. Dedikodulara bakılırsa kuğu kılığına giren baştanrı Zeus, Tyndareos'un karısı Leda'nın ırzına geçmiş, kadın da dokuz ay sonra iki çift ikiz doğurmuştu. Ölümlü kocasının çocukları Klytaimestra ile Kastor ve tanrıdan olma ışıltılı kuğu yavruları Helene ile Polydeukes. Tanrıların pek iyi ana babalar olmadığını herkes bildiği için Tyndareos'tan dört çocuğa da babalık etmesi bekleniyordu.

Babamın aktardığı haber karşısında sessiz kaldım. Böyle şeylerin benim için herhangi bir anlamı yoktu.

Babam, sessiz odada yankılanan bir gürültüyle boğazını temizledi. "O kızı ailemize katmamız çok iyi olur. Gidip ona talip olacaksın." Salonda bizden başka kimse yoktu, o nedenle şaşkın oflamamı babamdan başkası duymadı. Huzursuzluğumu dile getirmemem gerektiğinin gayet iyi farkındaydım. Söyleyebileceğim her şeyi babam zaten biliyor olacaktı. Çirkin, bu konuyla ilgilenmeyen ve hiç ümit vaat etmeyen dokuz yaşında bir çocuk olduğumu o da biliyordu.

Ertesi sabah, yolculuk için gerekli erzak ve gelin adayına sunacağımız hediyelerle ağırlaşmış yükümüzle yola çıktık. En süslü üniformaları içindeki askerler bize refakat ediyordu. Seyahatin büyük kısmını

hatırlamıyorum. Karada, hiçbir özelliği olmadığı için akılda kalmayan kırsal bölgede yol alıyorduk. Kafilenin önünde ilerleyen babam ulaklara çeşitli emirler veriyor, onlar da dört bir yana doğru uzaklaşıyorlardı. Deri dizginlere baktım, üstlerindeki minik tüyleri ellerimle düzelttim. Orada ne işim olduğunu anlamıyordum. Babamın yaptıklarının çoğu gibi bu da anlaşılmazdı. Eşeğim salına salına yürüyor, ben de onun sallantısıyla sallanıyor, kafamı meşgul edecek bu kadarcık olsun bir şey çıktığı için seviniyordum.

Tyndareos'un kalesine varan ilk talipler biz değildik. Ahırlar atlarla ve katırlarla dolup taşıyor, her yerde hizmetkârlar koşuşuyordu. Babam karşılanışımızdan çok memnun değil gibi görünüyordu. Çatık kaşlarla odalarımızdaki şöminelerin taşlarına elini sürdüğünü görmüştüm. Yanımda evden bir oyuncak getirmiştim, bacakları hareket eden bir at. Atın bir toynağını kaldırdım, sonra da ötekini. Oraya eşek yerine atımla gelmiş olduğumu hayal ediyordum. Askerlerden biri bana acıyıp zarlarını ödünç verdi. Tek bir atışta hepsi altı gelene kadar yerde zar atıp durdum.

Sonunda bir gün babam, yıkanıp saçlarımı güzelce taramamı söyledi. Tuniğimi değiştirtti, giydiğimi beğenmeyip bir daha değiştirtti. Altın işlemeli mor tunikle altın işlemeli kırmızı tunik arasında bir fark göremesem de babamın emirlerine itaat ettim. İki tunik de yumru yumru dizlerimi saklamıyordu. Siyah sakalı yüzünü kaplayan babam, güçlü ve haşin görünüyordu. Tyndareos'a sunacağımız hediye olan dövme altın kâse hazırdı. Kâsenin üstüne Prenses Danae'nin hikâyesi kabartmayla işlenmişti. Zeus, Danae'ye altın bir sağanak kılığında kur yapmış, Danae de kahramanlarımız arasında Herakles'ten sonra ikinci sırada yer alan Gorgon avcısı Perseus'u doğurmuştu. Babam kâseyi bana vererek, "Bizi utandırma," dedi.

Büyük salona varmadan önce oradan gelen sesleri duydum. Yüzlerce insanın ağzından dökülen kelimeler, kadehlerin ve zırhların tıngırtısıyla karışarak taş duvarlarda yankılanıyordu. Uşaklar sesleri biraz olsun boğmak amacıyla pencereleri açmış, tüm duvarlara son derece zengin görünümlü duvar halıları asmıştı. Daha önce bu kadar insanı kapalı bir

yerde bir arada gördüğüm olmamıştı. Hayır, diye düzelttim düşüncemi. Bunlar sıradan insanlar değil. Hepsi birer kral.

Meclise katılmaya davet edilerek salona girdik, üzeri inek derisiyle kaplı sedirlerden birine oturduk. Uşaklar geriye çekilip gölgelerin içinde gözden kayboldu. Babam, kıpırdanmamam konusunda beni uyarmak için parmaklarını koluma gömmüştü.

Tek bir ödül için yarışan bir sürü prens, kral ve kahramanla dolu o salonda belli bir şiddet seziliyordu ama hepimiz uygar taklidi yapmayı becerebiliyorduk. Parlak saçları, güzel kemerleri ve kucak dolusu para karşılığında boyanmış giysileriyle hava atan bu genç adamlar birer birer kendilerini tanıttı. Pek çoğu tanrıların oğulları veya torunlarıydı. Hepsinin kahramanlıkları için yakılmış bir-iki şarkı vardı. Tyndareos tüm delikanlıları sırayla selamlıyor, sundukları hediyeleri kabul ederek salonun ortasına yığdırıyordu. Kendini tanıtanlar, Tyndareos tarafından konuşmaya ve geline talip olduklarını dile getirmeye davet ediliyorlardı.

Babam, bir kişi hariç salondakilerin hepsinden yaşlıydı. Yaşça babamdan büyük olan adam sırası gelince kendini Philoktetes olarak tanıttı. Yanımızda oturan biri, "Herakles'in yoldaşlarından," diye fısıldadı. Sesindeki huşuyu anlayabiliyordum. Herakles kahramanlarımızın en büyüğüydü, Philoktetes de onun en yakın dostlarından biri, hâlâ hayatta olan tek dostuydu. Philoktetes'in saçları kırlaşmıştı, kalın parmakları da becerikli bir okçunun şaşmaz işareti olarak sırf kastan ibaretti. Adam bir an sonra, o güne kadar görmüş olduğum en büyük yayı çıkardı ortaya. Yayın cilalı gövdesi porsuk ağacındandı, tutacak yeri de aslan derisiyle kaplıydı. "Herakles'in yayı," diye açıkladı Philoktetes. "Ölürken bana vermişti." Topraklarımızda yay korkak silahı olarak görülüp aşağılanırdı ama kimse bu yay hakkında öyle bir şey söyleyemezdi. Sırf yayı germek için gereken kuvvet bile hepimizi aşan bir şeydi.

Gözleri bir kadınınkiler gibi sürmelenmiş bir sonraki adam öne çıkarak kendini tanıttı. "Girit Kralı İdomeneus." İnce uzun bir adamdı, ayakta durduğunda saçları beline kadar iniyordu. Hediye olarak, nadir bir demirden yapılma, çift ağızlı bir balta sundu. "Halkımın simgesi."

Hareketleri, annemin çok sevdiği dansçıların hareketlerini anımsatıyordu bana.

Ondan sonra, ayıya benzeyen erkek kardeşi Agamemnon'un yanında oturan, Atreus oğlu Menelaos çıktı öne. Menelaos'un saçları ateşte dövülen bronzu hatırlatan, bakanları irkilten bir renkte, kaslı iri vücudu güçlü ve hayat doluydu. Pahaca ağır bir hediyeydi onunki: Son derece güzel renklendirilmiş kumaş. Menelaos gülümseyerek, "Zarif hanımın süse püse ihtiyacı olmasa da," dedi. Çok güzel konuşmuştu. Keşke ben de söyleyecek o kadar akıllıca bir şey bulabilseydim. Salonda yirmi yaşın altındaki tek kişi olduğum yetmezmiş gibi, tanrı soyundan da gelmiyordum. Belki Peleus'un sarışın oğlu Menelaus'la aşık atabilirdi diye düşündüm. Ne var ki babası onu evlerinde tutmuştu.

Talipliler sırası bitmek tükenmek bilmiyordu. İsimler kafamın içinde birbirine girmeye, bulanıklaşmaya başlamıştı. Dikkatim kenardaki sedire kaydı, orada Tyndareos'un yanında peçeli üç kadının oturduğunu fark ettim. Kumaşın ardındaki yüzleri bir an olsun seçebilecekmişim gibi, kadınların yüzünü örten beyaz beze diktim gözlerimi. Babam bu kadınlardan birinin benim karım olmasını istiyordu. Güzel bileziklerle süslenmiş üç çift el, sahiplerinin kucağında kıpırtısızca yatıyordu. Kadınlardan biri diğerlerinden uzundu. Peçesinin altından taşan siyah bir buklenin gölgesini görür gibi oldum. Helene sarışındı, demek ki bu Helene değildi. Kralların konuşmalarını dinlemeyi bıraktığımı fark ettim.

"Hoşgeldin, Menoitios." Babamın adının söylendiğini duyunca irkildim. Tyndareos bize bakıyordu. "Karın öldü demek? Üzüldüm."

"Karım hayatta, Tyndareos. Kızına talip olmak için bugün buraya oğlum geldi." Bir sessizlik oldu. Etrafımı alan yüzlerden sersemlemiş bir halde diz çöktüm.

"Oğlun henüz bir erkek değil." Tyndareos'un sesi uzaktan geliyordu. O seste hiçbir ifade sezememiştim.

"Olmasına gerek de yok. Ben ikimize de yetecek kadar erkeğim." Halkımızın sevdiği türden, cüretkâr ve böbürlenen bir şakaydı bu ama burada kimse gülmedi.

"Anlıyorum," dedi Tyndareos.

Taş zemin etimi acıtıyordu ama kıpırdamadım. Diz çökmeye alışkındım. Babamın taht odasında bu konuda yaptığım talimler daha önce hiç bu kadar memnun etmemişti beni.

Babam yeniden konuştu, sözleri sessizliğin içinde yankılandı. "Diğerleri hediye olarak bronz, şarap, yağ ve kumaş getirmişler. Ben altın getirdim. Hâzinemin çok küçük bir parçası bu." Güzel kâsenin üstünde duran, hikâyeyi anlatan kabartmalara dokunan parmaklarımın farkındaydım. Irmak gibi akan güneş ışıklarının içinden çıkan Zeus, onu görünce ürken prenses, ikisinin birleşmesi.

"Senin için kıymetsiz olmasına rağmen bize bu kadar değerli bir hediye getirmene kızım da ben de minnettarız." Krallardan bir mırıltı yükseldi. Bu sözlerde babamın anlamış gibi görünmediği bir aşağılama vardı. Yüzüm utançla yandı.

"Helene'yi sarayımın kraliçesi yaparım. Biliyorsunuz, karım böyle bir role uygun değil. Servetim buradaki tüm genç adamların servetinden fazla, kahramanlıklarımı anlatmama bile gerek yok."

"Taliplinin oğlun olduğunu söylemiştin."

Yeni sesi duyunca başımı kaldırdım. Daha önce konuşmamış bir adamdı konuşan. Sıranın en sonunda, kendisine verilen yerde rahat rahat oturuyor, kıvırcık saçları ateşin ışığıyla parıldıyordu. Bacaklarından birinde zikzaklı bir yara izi vardı, baldır kasları boyunca dolaşarak tuniğinin gölgesinin altına gömülen, koyu kahverengi etini topuğundan dizine kadar birleştiren bir dikiş. Bıçak yarasına benzediğini düşündüm. Bıçak veya benzer bir alet, yumuşaklığıyla bu eyleme yol açan vahşeti yalanlayan ete girip yukarı doğru ilerlemiş, arkasında lime lime izler bırakmıştı.

Babam öfkelenmişti. "Laertes'in oğlu, konuşman için sana söz veren oldu mu?"

Adam gülümsedi. "Hayır. Ben senin sözünü kestim. Merak etme, müdahalemden çekinmene gerek yok. Bu evliliğin taliplerinden değilim. Yalnızca bir gözlemci olarak konuşuyorum." Sedirde hafif bir hareketlenme olması dikkatimi çekti. Peçeli kadınlardan biri kıpırdanmıştı.

"Ne demek oluyor bu?" Babamın suratı asılmıştı. "Helene için gelmediyse ne diye geldi buraya? Sen keçilerinle kayalıklarının yanına dönsene."

Adam kaşlarını kaldırdı ama bir şey söylemedi.

Tyndareos da sakindi. "Kızıma talip olanın oğlun olduğunu söylüyorsun. O zaman bırak o konuşsun, kendini tanıtsın."

Ben bile konuşma sırasının bende olduğunu anlamıştım. "Ben, Patroklos, Menoitios oğlu," dedim. Sesim yüksek, epeydir kullanılmadığı için de çatlak çıkmıştı. "Buraya Helene'ye talip olmak için geldim. Babam bir kral ve kralların soyundan geliyor." Söyleyecek başka bir şeyim yoktu. Babam bana yapacağım konuşma konusunda talimat vermemişti çünkü Tyndareos'un benden böyle bir şey isteyeceğini düşünememişti. Ayağa kalkıp kâseyi hediye yığınına taşıdım ve düşmeyeceği biçimde oraya bıraktıktan sonra sedirime döndüm. Ne ayağım takılmış ne titremiştim; kendimi rezil etmemiş, aptalca da konuşmamıştım. Yine de yüzüm utançla alev alevdi. Bu adamların gözüne nasıl göründüğümü biliyordum.

Talipliler sırası, olup bitenlerin farkına bile varmadan ilerlemeye devam etti. Şimdi diz çöken adam çok iri yarı, babamdan neredeyse yarım boy daha uzun, üstelik enine de çok yapılıydı. İki hizmetkâr, muazzam büyüklükte bir kalkan taşıyarak adamın arkasından geliyordu. Bu yeni talibin giysilerinin bir parçası gibi duran kalkan, topuklarından tacına kadar uzanıyordu. Sıradan bir adamın bu kalkanı taşımasına olanak yoktu. Kalkanın çizikleri ve çentik çentik kenarları, yalnızca bir süs aleti olmayıp çeşitli savaşlara tanıklık ettiğinin kanıtıydı. Dev, kendisini Telamon oğlu Aias olarak tanıttı. Kısa konuşması patavatsızcaydı. Soyunun ta Zeus'a dayandığını iddia ederek, büyük-büyükbabasının lütfunun hâlâ devam ettiğini ispatlamak için dev gibi vücudunu gösterdi. Hediye olarak, bükülgen ahşaptan güzel bir mızrak getirmişti. Mızrağın ateşte dövülmüş ucu, meşalelerin alevinde ışıldıyordu.

Sonunda yara izli adamın sırası geldi. Tyndareos onun yüzüne bakmak için oturduğu yerde kıpırdandı. "Ee, Laertes'in oğlu? Tarafsız bir gözlemci burada olanlar hakkında neler düşünüyor bakalım?"

Adam arkasına yaslandı. "Helene'yi alamayanların sana savaş ilan etmesini nasıl engelleyeceksin, çok merak ediyorum. Ya da Helene'nin şanslı yeni kocasına da savaş açabilirler. Burada birbirinin boğazına sarılmaya hazır en az altı adam var."

"Bu seni eğlendirmişe benziyor."

Adam omuzlarını silkti. "Erkeklerin aptallığı beni her zaman eğlendirir."

"Laertes'in oğlu bizimle alay ediyor." Konuşan, sıktığı yumrukları kafam büyüklüğünde olan iri yarı Aias'tı.

"Telamon oğlu, asla öyle bir şey yapmam."

"O zaman bu yaptığın nedir, Odysseus? Bir kez olsun aklından geçenleri söyle." Tyndareos'un sesi, o âna dek duymadığım kadar sertti.

Odysseus yeniden omuz silkti. "Bunun sana kazandırdığı hâzinelere ve şöhrete rağmen, oynadığın tehlikeli bir kumardı. Bu adamların her biri son derece kıymetli, bunu kendileri de biliyor. Onları kolay kolay başından savamazsm."

"Tüm bunları baş başa olduğumuz sırada da söylemiştin bana."

Yanımda duran babamın kaskatı kesildiğini hissettim. *Kumpas.* Salondaki tek öfkeli yüz babammki değildi üstelik.

"Doğru, doğru ama şimdi çözüm için bir önerim var." Odysseus boş ellerini kaldırıp bize gösterdi. "Hediye getirmedim, Helene'ye kur yapma peşinde de değilim. Burada da dile getirildi, ben keçi ve kayalıklar diyarının kralıyım. Sunacağım çözüm karşılığında, ne olduğunu daha önce belirttiğim ödülü isterim."

"Çözümünü söyle, ödül senindir." Sedir tarafında bir kez daha küçük bir hareketlenme. Bir kadın eli, arkadaşının elbisesini sımsıkı kavramış.

"O zaman söylüyorum. Bence seçimi Helene'nin yapmasına izin vermeliyiz." Odysseus duraklayıp inanamayan mırıltıların odaya yayılmasını bekledi. Kadınların böyle meselelerde söz hakkı olmazdı. "O zaman kimse sana karşı gelemez. Ancak Helene seçimi hemen, şimdi yapmalı, böylece senden öğüt veya talimat aldığının iddia edilmesine olanak kalmaz." Parmağını kaldırdı. "Bir de, Helene seçimini yapmadan önce, bu salondaki her erkek ant içmeli. Helene'nin kararına saygı duyacağına, onu kocasının elinden almaya çalışacak her erkeğe karşı

Helene'yi savunacağına dair bu salonda bulunan herkes yemin etmeli." Odadaki huzursuzluğu hissettim. *Yemin mi?* Üstelik bir kadının kocasını seçme hakkı gibi alışılmadık bir konu üzerinde? Herkes kuşkuluydu.

Tyndareos, yüzünde herhangi bir duyguyu açığa vurmayan bir ifadeyle kadınlara doğru dönerek, "Peki o zaman," dedi. "Helene, bu teklifi kabul ediyor musun?"

Helene'nin yumuşak, tatlı sesi salonun her köşesinden duyuldu. "Ediyorum." Söylediği bu tek kelimeden ibaretti ama etrafımdaki erkeklerin ürperdiğini hissettim. Çocuk olmama rağmen ben de ürpermiştim. Peçeli olmasına karşın bütün bir salonu tutuşturabilecek güçteki bu kadının gücüne hayranlık duydum. Birdenbire hepimiz, Helene'nin teninin altın ışıltılar saçtığına, gözlerinin koyu renkli ve zeytinlerimiz karşılığında aldığımız kaygan obsidiyen taşları kadar pırıltılı olduğuna dair söylenenleri hatırlamıştık. O anda Helene salonun ortasına yığılmış tüm hediyelere, hatta daha fazlasına layıktı. Uğruna canlarımızı verebilirdik.

Tyndareos başıyla onayladı. "O zaman ben de bu teklifi kabul ettiğini herkese duyuruyorum. Yemin etmek isteyenler şimdi edecek."

Mırıldanmalar ve yarı öfkeli çıkan birkaç ses duydum ama salonu terk eden olmadı. Helene'nin sesiyle nefesinin nazikçe dalgalandırdığı peçesi hepimizi esir etmişti.

Hemen oraya çağrılan bir rahip, beyaz bir keçiyi mihraba doğru götürdü. Keçi, bu kapalı alanda gırtlağından fışkıran kanlar çirkin bir biçimde taş zemine yayılabilecek olan boğadan daha uygun bir kurbandı. Keçi kolayca öldü, rahip hayvanın koyu renk kanını şömineden aldığı servi külleriyle karıştırdı. Sunak kâsesi salonun sessizliğinin içinde yüksek sesle tısladı.

Tyndareos, Odysseus'u gösterdi. "Önce sen." Dokuz yaşındaki bir çocuk bile bunun ne kadar uygun olduğunu anlayabilirdi. Odysseus hepimizden zeki olduğunu zaten göstermişti. Pamuk ipliğiyle tutturulmuş ittifakımız ancak kimsenin diğerlerinden daha güçlü olmasına izin verilmediği takdirde ayakta kalabilirdi. Salondaki kralların yüzlerinde tatmin olmuş sırıtışlar dolaştığını gördüm. Odysseus kendi kurduğu kapandan kaçamayacaktı.

Odysseus'un ağzı yarım bir gülümsemeyle büküldü. "Elbette. Zevkle." Ne var ki durumdan pek memnun olmadığını tahmin ettim. Kurban töreni sırasında Odysseus'un kendini unutturmak ister gibi gölgelere doğru çekildiğini görmüştüm. Ayağa kalkıp mihraba yaklaştı.

"Helene," dedi, kolunu rahibe doğru yarı kaldırmışken duraksadı ve sonra, "lütfen burada yalnızca dostluk adına yemin ettiğimi aklından çıkarma," diye devam etti. "Sana talip değilim. Koca olarak beni seçmeye kalkışırsan çok büyük bir hata etmiş olursun." Alaycı sözleri birkaç dağınık kahkaha kazandı. Helene kadar ışıltılı bir kadının İthaka'nın çıplak kayalıklarının kralını kendisine eş seçmeyeceğinden hepimiz emindik.

Rahip bizi sırayla sunaktaki ateşin yanına çağırıp bileklerimize zincirler kadar bağlayıcı olan kan ve külden halkalar çizdi. Yeminin kelimelerini rahiple birlikte tekrarlarken, herkesin görebilmesi için kolumu havaya kaldırdım.

Taliplerin sonuncusu da yemin edip yerine döndükten sonra, Tyndareos ayağa kalktı. "Seçimini yap, kızım."

"Menelaos." Helene, hepimizi şaşırtan bir kesinlikle konuşmuştu. Biz belirsizlik, tereddüt beklemiştik. Yüzünde kocaman bir gülümsemeyle ayağa kalkan iri yarı adama baktım. Ölçüsüz bir sevinçle, hiç sesi çıkmayan kardeşinin sırtını yumrukluyordu. Salonun diğer köşelerine öfke, hayal kırıklığı, hatta keder hâkimdi. Yine de kimse kılıcına davranmadı. Adak kanı bileklerimizde kuruyup katılaşmıştı.

"O zaman, öyle olsun." Tyndareos da ayağa kalkmıştı. "Atreus'un ikinci oğlunun da ailemize katılmasından ötürü çok mutluyum. Helene'm senindir, tıpkı bir zamanlar Klytaimestramın da saygıdeğer kardeşinin olduğu gibi." Tyndareos, kadınların en uzun boylusuna ayağa kalkmasını ister gibi bir hareket yaptıysa da kadın kıpırdamadı. Belki de duymamıştı.

"Ya üçüncü kız?" Bu soru, dev Aias'ın yanıda oturan ufak tefek bir adamdan gelmişti. "Yeğenin. Onu da ben alabilir miyim?" Adam, salondaki gerginliği düşürdüğü için memnuniyetle güldü.

"Geç kaldın, Teukros." Odysseus, gürültünün arasında duyulabilecek biçimde konuşmuştu. "O benim."

Daha fazlasını duyamadım. Babamın eli omzumu kavrayarak oturduğum yerden öfkeyle kaldırdı beni. "Burada işimiz bitti." Hemen o gece eve dönüş yoluna koyulduk. Hayal kırıklığı içerisinde eşeğime bindim. Helene'nin dillere destan yüzüne bir kerecik olsun bakamamıştım bile.

Babam bu yolculuğu bir daha asla ağzına almadı. Eve döndükten sonra olaylar kafamda acayip bir şekilde karışmaya başladı. Kan, edilen yeminler, krallarla dolu salon... Hepsi de gerçekten yaşadığım olaylar değil de bir ozanın şarkısında anlattığı hikâyenin parçaları gibi görünüyordu. Gerçekten de onların önünde diz çökmüş müydüm? Ya ettiğim yemin? Bunu düşünmek bile çok acayip geliyor, her şey akşam yemeği sırasında bir gece öncesinin rüyalarının göründüğü kadar aptalca ve ihtimal dışı görünüyordu.

ÜÇ

Çayırın ortasında durdum. Elimde iki çift zar vardı, birisi hediye etmişti bana bunları. Babam değil tabii, babamın aklının kıyısından bile geçmezdi böyle bir şey. Annem de değil. Annem bazen beni tanımıyordu bile. Zarları bana kimin verdiğini hatırlayamıyordum. Ziyaretimize gelen bir kral mı? Babama yaranmaya çalışan soylulardan biri mi yoksa?

Zarlar fildişinden oyulmuş, akik kakılmıştı, parmağımın altında küplerin pürüzsüzlüğünü hissediyordum. Yaz sonu gelmişti artık. Saraydan koşarak uzaklaştığım için nefes nefeseydim. Yarışlardan beri spor sanatlarında beni eğitmesi için bir öğretmenim vardı. Boks, kılıç ve mızrak kullanımı, disk atma çalışıyordum. O gün öğretmenimden kaçmıştım. Tek başınalığın sarhoş edici hafifliği içinde, neşe doluydum. Haftalardır ilk defa yalnız kalıyordum.

Sonra o çocuk çıktı ortaya. Sık sık saraya gelen soylulardan birinin oğluydu, adı Klysonimos'tu. Benden büyük, daha kalıplı ve hiç de hoş olmayan bir biçimde iri yarı bir çocuktu. Gözleri avucumdaki zarların ışıltısına takılınca, pis pis sırıtarak elini uzattı. "Versene şunları, bir bakayım."

"Olmaz." Kalın, pis parmaklarının zarlara dokunmasını istemiyordum. Hem ufak tefek olsam da prenstim ben. Bu kadarcık hakkım da yok muydu yani? Ne var ki soyluların çocukları bana istediklerini yaptırmaya alışkındılar. Babamın buna ses çıkarmayacağını biliyorlardı.

"Ver, dedim." Henüz beni tehdit etmeye zahmet etmemişti. Bu yüzden ona karşı büyük bir nefret duydum. En azından tehdit edilmeyi hak ediyor olmalıydım.

"Olmaz."

Klysonimos öne doğru bir adım attı. "Ver şunları."

"Zarlar benim." Sofra artıkları için kavga eden köpekler gibi diş gösterdim.

Klysonimos zarları elimden almak için uzandı. Onu ittim. Çocuk sendeleyince de sevindim. Benim olanı almasına izin vermeyecektim.

"Hey!" Klysonimos sinirlenmişti. Çok ufak tefektim, hem ahmağın teki olduğum da ağızdan ağıza dolaşıyordu. Şimdi geri çekilecek olursa küçük düşecekti. Yüzü kıpkırmızı kesilmiş bir şekilde üstüme yürüdü. İstemememe rağmen bir adım geriledim.

O zaman Klysonimos kötü kötü güldü. "Korkak."

"Ben korkak değilim." Sesim yükselmiş, benim de yüzüm kızarmıştı.

"Baban öyle diyor." Sözleri dikkatle seçilmişti, çocuk sanki bunları bana söylemek için fırsat kolluyordu. "Babama söylerken duydum."

"Babam öyle bir şey söylemez." Oysa söylediğini biliyordum.

Çocuk daha da yakınıma sokularak yumruğunu kaldırdı. "Sen bana yalancı mı diyorsun?" İşte şimdi bana vuracaktı. Bunun için yalnızca bir bahane arıyordu. Babamın benim korkak olduğumu söylerken kullandığı sesi kafamda canlandırabiliyordum. *Korkak.* Ellerimi Klysonimos'un göğsüne dayayarak becerebildiğim kadar şiddetle ittim. Ülkemiz çayır ve buğday ülkesiydi. Yere düşmek kimsenin canını yakmazdı ki.

Kendime özürler uyduruyorum. Yaşadığımız yer aynı zamanda bir taşlar ve kayalar ülkesiydi.

Çocuğun başı bir taşa çarparak tok bir ses çıkardı, şaşkınlıkla kocaman açılan gözlerini gördüm. Başının çevresindeki toprak kanamaya başladı.

Yaptığım şeyin verdiği dehşetle boğazım sıkışarak öylece bakakaldım. Daha önce bir insanın ölümünü görmemiştim. Evet, ölen boğalara, keçilere, hatta balıkların kan akmadan nefessiz kalışlarına tanıklık etmiş, resimlerdeki, duvar halılarındaki ve tabaklarımıza kazınmış siyah renkli figürlerdeki ölüm tasvirlerini görmüştüm. Ama böylesini değil. Bu hırıltıyı, boğulma seslerini ve çırpınışları değil. Vücuttan akan sıvıların kokusunu değil. Kaçtım.

Bir süre sonra, bir zeytin ağacının birbirine geçmiş, düğüm düğüm köklerinin dibinde, kendi kusmuğumdan bir gölün ortasında buldular beni. Zarları kaybetmiştim, kaçarken düşürmüştüm herhalde. Babam öfkeyle

bana bakıyordu, dudakları çekilmiş, sararmaya başlamış dişleri açığa çıkmıştı. Eliyle işaret etti, hizmetkârlar beni kaldırıp içeri taşıdılar.

Çocuğun ailesi derhal yerine getirilecek bir sürgün ya da ölüm cezası istiyordu. Güçlü bir aileydi, Klysonimos da en büyük oğullarıydı. Tarlalarını yakan, kızlarına tecavüz eden bir krala, bunların karşılığını ödediği sürece müsamaha gösterebilirlerdi. Ama bir adamın oğullarına dokunulamazdı. Soylular bu yüzden ayaklanacaktı. Hepimiz kuralları biliyor ve her zaman ancak bir kalp atımı uzağımızda olan anarşiyi engellemek için onlara sıkı sıkıya bağlı kalıyorduk. *Kan davası.* Uşaklar kötülüğü savuşturmak için ellerini çeşitli şekillerde salladılar.

Babam krallığını ayakta tutabilmek için yıllarca canını dişine takmıştı. Şimdi benim gibi bir oğul uğruna bu krallığı kaybetme riskine girecek değildi. Vârislerden ve o vârisleri taşıyıp dünyaya getirecek rahimlerden bol bir şey yoktu nasılsa. Böylece anlaşmaya varıldı. Sürgün edilecek ve başka bir krallıkta büyütülmek üzere uzaklara gönderilecektim. Ağırlığımca altın ödenecek, o krallıktakiler de bunun karşılığında beni yetiştirip bir erkek yapacaklardı. Annem, babam, aile ismim, miras hakkım olmayacaktı. Bizim zamanımızda bunun yerine ölüm yeğlenirdi ama babam pratik bir adamdı. Ölümüm halinde düzenlenmesi gerekecek olan gösterişli cenaze töreni, yetiştirilmem için ödenmesi gereken ağırlığımca altından kesinlikle daha pahalıya patlardı.

İşte, on yaşıma girişimin ve kimsesiz kalışımın hikâyesi böyle. Phthia'ya gelişimin hikâyesi.

Ülkelerimizin en küçüğü olan, ancak bir mücevher büyüklüğündeki minik Phthia, Othrys Dağı'nın yamaçlarıyla deniz arasına sıkışmış bir toprak parçasının kuzeyinde kuruluydu. Kralı Peleus, tanrıların sevdiği bir adamdı. İlahi bir yönü yoktu ama zekiydi, cesurdu, yakışıklıydı ve akranlarının hepsinden daha dindardı. Böylece tanrılarımız, bu üstün meziyetlerinin ödülü olarak kendisine eş etmesi için bir deniz tanrıçası sunmuşlardı ona. Tanrıların bahşedeceği onurların en yücesi kabul edilirdi bu. Hangi ölümlü bir tanrıçayla yatağa girmek ve ondan bir oğul peydahlamak istemezdi ki? İlahi kan bulanık ırkımızı arındırır, toz ve topraktan kahramanlar çıkartırdı.

Peleus'un tanrıçasının vaatleri daha da büyüktü. Kader tanrıçası üç kız kardeş, bu kadının, babasından üstün bir oğul doğuracağını söylemişti. Peleus'un soyu devam edecekti. Tabii tanrıların verdiği tüm hediyeler gibi bu hediyenin de bir püf noktası vardı. Tanrıça, Peleus'la evlenmek istemiyordu.

Thetis'in ırzına geçilmesi hikâyesini ben dahil herkes bilirdi. Tanrılar Peleus'u, Thetis'in kumsalda oturmayı sevdiği gizli yere götürmüş ve peşrevleriyle vakit kaybetmemesi konusunda onu uyarmışlardı. Thetis, bir ölümlüyle evlenmeye asla razı gelmezdi.

Tanrılar, Peleus'a Thetis'i yakaladıktan sonra neler olacağı konusunda da uyarıda bulunmuştu. Thetis, denizlerin kaypak ihtiyarı babası Proteus gibi hilebazdı. Binbir değişik kürke, tüye ve deriye bürünüp şekil değiştirmeyi bilirdi. Gagalar, pençeler, dişler, dikenler, sivri kuyruklar canını yakıp onu parça parça etse de Peleus, Thetis'i bırakmamalıydı.

Peleus dindar ve itaatkâr bir adamdı. Tanrıların söylediklerini harfiyen yerine getirdi. Thetis'in bir atın kuyruğu kadar uzun ve kara saçlarıyla arduvaz mavisi sulardan çıkmasını bekledi, sonra onu yakaladı ve tanrıçanın şiddetle karşı koymasına rağmen bırakmadı. İkisi de yorgunluktan tükenene, nefessiz kalana ve kumlara bulanana kadar kollarında sıktı Thetis'i. Tanrıçanın Peleus'ta açtığı yaralardan akan kan, kaybettiği bekâretinin su nympha'sının uyluklarında bıraktığı kanla karıştı. Thetis'in direnmesi artık para etmezdi, bekâretin bozulması evlilik yeminleri kadar bağlayıcıydı.

Tanrılar Thetis'i ölümlü kocasıyla en az bir yıl kalacağına dair yemin etmeye zorladı, o da dünya üzerindeki günlerini bir görev olarak görüp sessiz, tepkisiz ve suratsız bir biçimde geçirdi bu zamanı. Peleus onu yakaladığında karşı koymak için çırpınıp debelenmiyor, hiç sesini çıkarmadan kaskatı, bayat bir balık kadar soğuk ve rutubetli, öylece yatıyordu. Gönülsüz rahmi, tek bir çocuk dünyaya getirdi. Thetis, cezası biter bitmez kendini evden dışarı atıp dalgaların arasında kayboldu.

Artık yalnızca oğlunu ziyaret etmek için karaya dönüyor, başka bir sebep için kesinlikle oraya ayak basmıyor ve asla uzun ziyaretler yapmıyordu. Onun yokluğunda çocuk öğretmenlerle dadılar tarafından

büyütülüyor ve Peleus'un en güvenilir danışmanı Phoiniks'in gözetiminde bulunuyordu. Peleus'un, tanrıların ona verdiği hediyeden ötürü hayıflandığı oluyor muydu acaba? Sıradan bir kadın, yüzü gülümseme çizgileriyle dolu, yumuşak kalpli Peleus'un karısı olmayı şans kabul ederdi. Oysa deniz tanrıçalarından biri olan Thetis'in Peleus'ta, onun kirli, ölümlü sıradanlığından daha fazlasını görmesini sağlayacak hiçbir şey yoktu.

İsmini duyamadığım bir uşak beni sarayın koridorlarından geçirdi. Hoş, adam belki de adını söylememişti. Salonlar, sanki hükmettikleri krallığın mütevazılığıyla sınırlandırılmış gibi, yurdumdaki sarayın salonlarından daha küçüktü. Duvarlar ve yerler, orada çıkarılan ve güneydeki mermerlerden daha beyaz olan mermerle kaplıydı. Ayaklarım taşların solgunluğu üzerinde koyu kalıyordu.

Yanımda hiçbir şey yoktu. Bir iki parça öteberimi odama götürmüşlerdi, babamın yolladığı altınlar da hâzineye konacaktı. Altınlardan ayrılırken acayip bir panik duygusuna kapılmıştım. Ne de olsa haftalar süren yolculuk sırasında o altınlar bana yoldaşlık etmiş, ederimin ne olduğunu hatırlamamı sağlamışlardı. Gönderilen şeyleri artık ezbere biliyordum. Kakma ayaklı beş altın kadeh, dövme altından yapılmış bir kolye, ağır topuzlu bir hükümdar asası, süslü iki kuş heykeli ve köşeleri altın yaldızlı, oymalı bir lir. Bu sonuncusunun işin hilesine kaçmak olduğunun farkındaydım. Ahşap bol bulunan, ucuz bir şeydi ve lir hem ağırdı hem de altınla doldurulması gereken yeri kaplıyordu. Yine de o kadar güzeldi ki kimsenin ona bir itirazı olamazdı. Annemin çeyizinin bir parçasıydı bu lir. Yolculuk sırasında, eyerden sarkan torbalara uzanıp cilalı ahşabını okşamıştım sık sık.

Dizlerimin üstüne çökerek minnettarlığımı dile getirmek üzere taht odasına götürüldüğümü tahmin etmiştim ama uşak yan kapılardan birinin önünde aniden durdu. Bana, Kral Peleus'un sarayda olmadığını, o nedenle kralın oğlunun huzuruna çıkacağımı söyledi. Cesaretim kırılmıştı. Eşeğimin sırtında yol alırken kendi kendime tekrarladığım vazifeşinas sözlerle hazırlandığım şey bu değildi. Peleus'un oğlu. Çocuğun açık renkli parlak saçlarının üzerindeki defne tacın koyuluğunu, koşu pistinde pembe

pembe parlayan ayak tabanlarını hâlâ hatırlıyordum. *İşte, oğul dediğin böyle olur.*

Çocuk, üzeri yastıklarla dolu geniş bir sedire uzanmış, karnının üstünde dengede tutttuğu lirin tellerini dalgın dalgın tıngırdatıyordu. İçeri girdiğimi duymadı, duyduysa da dönüp bakmamayı tercih etti. Böylece ben de bu hanedeki yerimi kavramaya başladım. O âna kadar bir prenstim, gelişim beklenir, içeri girdiğim duyurulurdu. Oysa görmezden gelinebilir olmuştum artık.

Ayaklarımı sürüyerek öne doğru bir adım daha attım, çocuk bana bakmak için başını çevirdi. Onu gördüğümden bu yana geçen beş yılda, bebek tombulluğundan kurtulmuştu. Güzelliğinin yarattığı soğuk şoka, yemyeşil gözlerine, bir kızınkine benzeyen çehresine ağzım açık bakakaldım. İçimde ani, pınar gibi fışkıran bir nefret yükseldi. Bende böyle çok, böyle harika değişiklikler olmamıştı.

Çocuk esnedi, gözkapakları ağırlaşmış gibiydi. "Adın ne?" Krallığı babamın krallığının yarısı, çeyreği, sekizde biri kadardı; ben birini öldürmüş ve yurdumdan sürgün edilmiştim ama çocuk beni yine de tanımıyordu. Çenemi sımsıkı kapattım ve hiçbir şey söylemedim.

Daha yüksek sesle bir kez daha sordu. "Adın ne?"

İlk sorusu karşısında sessiz kalmış olmama bahane bulunabilirdi. Öyle ya, belki duymamıştım. İkinci kere sorulduğunda artık mazeretim kalmamıştı.

"Patroklos," dedim. Doğduğumda umutla dolup taşan babam, düşüncesizce vermişti bu adı bana. İsim dilimde acı bir tat bırakıyordu. "Babanın gururu" demekti. Çocuğun adımla ilgili tatsız bir şaka yapmasını veya utancıma dair zekice bir nükte savurmasını bekledim. Öyle bir şey yapmadı. Belki o da çok aptaldır, diye düşündüm.

Çocuk yüzüme bakmak için yana doğru döndü, gözüne düşen altın renkli serseri bir bukleyi üfleyerek uzaklaştırdı. "Ben, Akhilleus."

İsmini bildiğimi belli belirsiz ifade edecek şekilde çenemi hafifçe öne çıkardım. Kısa bir süre birbirimizi süzdük. Sonra Akhilleus gözlerini kırpıştırarak yeniden esnedi. Ağzı bir kedininki gibi kocaman açılmıştı. "Phthiaya hoşgeldin."

Ben de sarayda büyümüştüm, huzurdan çekilmem söylendiğinde anlayabilirdim.

O öğleden sonra, Peleus'un himayesine aldığı tek çocuk olmadığımı öğrendim. Alçakgönüllü kral, sürgün oğullardan yana hayli zengindi. Dedikodulara bakılırsa bir zamanlar o da bir kaçaktı, ayrıca sürgün çocuklara karşı hayırseverliğiyle tanınıyordu. Yatağım, yayılmış yatan veya birbirleriyle boğuşan başka çocuklarla dolu uzun bir barakada bir şilteydi. Bir uşak eşyalarımın nereye konulduğunu gösterdi. Birkaç çocuk başlarını kaldırıp gözlerini bana dikti. Birinin benimle konuştuğuna, adımı sorduğuna eminim. Tabii ben de ona cevap verdim. Çocuklar oyunlarına döndüler. *Önemli biri değil.* Kazık gibi bacaklarla şilteme doğru yürüyüp akşam yemeğini bekledim.

Alacakaranlık çöktüğünde, bir çanla yemeğe çağrıldık. Bronz çanın uğultusu sarayın dolambaçlarının derinliklerinde yankılanmıştı. Çocuklar oyunlarını bırakıp kendilerini dışarı attılar. Saray tavşan kovuğuna benzer biçimde inşa edilmişti, her taraf uzun, dönemeçli koridorlar, aniden ortaya çıkıveren iç odalarla doluydu. Geride kalıp kaybolma korkusuyla acele ederken neredeyse önümdeki çocuğun ayaklarına takılıp yere yuvarlanıyordum.

Yemek salonu, sarayın ön tarafında, pencereleri Othrys Dağı eteklerine bakan uzun bir odaydı. Sayımız birkaç kat fazla olsaydı bile bu salona rahat rahat sığardık. Peleus misafir ağırlamayı seven bir kraldı. Meşe ağacından sıralara, yıllar boyunca üzerlerinde tıngırdayan tabaklar yüzünden çizik içinde kalmış masaların başına oturduk. Yemekler basit ama boldu. Otlu peynir ve kalın ekmek dilimleriyle birlikte verilen tuzlanmış balık. Burada et bulunmazdı; keçi de yoktu, sığır da. Kırmızı et ancak kraliyet ailesi mensupları tarafından veya yalnız bayram günlerinde yenebilen bir şeydi. Salonun öbür tarafında, lambaların ışığı altındaki açık renk saçların pırıltısı ilişti gözüme. *Akhilleus.* Söylediği veya yaptığı bir şey yüzünden kocaman açılmış ağızlarla gülen çocuklarla çevrili oturuyordu. *İşte, prens dediğin böyle olur.* Başımı eğerek, içindeki kabaca öğütülmüş tahılları parmaklarımla yokladığım ekmeğime baktım.

Akşam yemeğinden sonra canımız ne isterse yapabiliyorduk. Çocukların bazıları bir oyun için bir köşede toplanmışlardı. İçlerinden biri, "Oynamak ister misin?" diye bana seslendi. Benden küçüktü, saçları hâlâ bebek bukleleriyle kıvrılıyordu.

"Ne oyunu?"

"Zar." Çocuk, oyuncağı göstermek için ellerini açtı. Siyah boyayla beneklenmiş kemik zarlar.

İrkilerek geri çekildim ve fazla yüksek çıkan bir sesle, "Hayır," dedim.

Çocuk şaşkın şaşkın gözlerini kırpıştırdı. "Sen bilirsin." Omuzlarını silkti, bir an sonra gitmişti bile.

O gece rüyamda ölü çocuğu gördüm. Kafası toprağın üstünde yumurta gibi çatlayıp açılmış. *Peşimden gelmiş.* Çocuğun kafasından akan kan, dökülen şarap gibi koyu bir renkle yayılıyor. Gözleri açık, ağzı oynamaya başlıyor. Ellerimle kulaklarımı kapatıyorum. Ölülerin sesinin yaşayanları çıldırtacak gücü olduğu söylenir. *Söylediklerini duymamalıyım.*

Dehşet içinde uyandım, uykumda bağırmadığımı umuyordum. Tek ışık, pencerenin dışındaki yıldızların iğne ucu gibi pırıltılarından geliyordu, görünürde ay yoktu. Nefeslerim sessizliğin içinde kulak tırmalıyor, şiltemin içindeki otlar ince parmaklarını sırtıma sürerek yumuşak çıtırtılar çıkarıyordu. Odadaki diğer çocukların varlığı rahatlamama yetmedi. Ölülerimiz intikam için geldiklerinde şahit olup olmadığına aldırmazdı.

Yıldızlar yer değiştirdi, ay sürüne sürüne gökyüzünde tırmanmaya başladı. Gözlerim yeniden kapandığında çocuk beni bekliyordu; kan içindeydi, yüzü kemik kadar beyazdı. Tabii. Yeraltı dünyamızın sonsuz kasvetine erkenden gönderilmeyi hangi ruh isterdi ki? Sürgün edilmek yaşayanların öfkesini yatıştırabilirdi ama ölüleri teskin etmiyordu.

Uyandığımda gözlerime kum doldurulmuş gibiydi, ağırlaşmış eklemlerim uyuşuktu. Etrafımda diğer çocuklar koşuşuyor, kahvaltı için giyiniyorlardı. Hepsi de yeni günü hevesle karşılamıştı. Acayipliğime dair söylenti çabucak yayılmıştı, daha önce benimle konuşan küçük çocuk tekrar yanıma sokulmadı, ne zar ne de başka bir şey oynamayı teklif etmek için. Kahvaltıda parmaklarım ekmeği dudaklarımdan içeri itti, gırtlağım da lokmaları yuttu. Bardağıma süt dolduruldu. İçtim.

Kahvaltı bitiminde kılıç ve mızrak talimi yapmak üzere eğitim alanının puslu güneşine çıkarıldık. Peleus'un merhametinin çıplak gerçeğini işte orada kavradım. İyi eğitimli ve krala minnettar sürgünler olarak bir gün Peleus için becerikli bir ordu teşkil edecektik.

Elime bir mızrak verildi, nasırlı bir el tutuşumu düzeltti, sonra bir kere daha düzeltti. Mızrağı savurdum, meşe ağacı hedefin köşesini sıyırdım. Üstat nefesini gürültüyle koyverdi, bana başka bir mızrak uzattı. Gözlerim diğer çocukların üstünde dolaştı, Peleus'un oğlunu arıyordum. Görünürde yoktu. Tekrar meşeye baktım, ağacın delik deşik kabuğu çatlaklarla doluydu, mızrak yaralarından özsu sızıyordu. Mızrağı attım.

Güneş yükseldi, daha da yükseldi. Boğazım kurudu, kor halindeki toz yüzünden kaşınmaya başladı. Üstatlar bizi serbest bırakınca çocukların çoğu, hâlâ küçük esintilerin dolaştığı sahile koştular. Kuzeyin keskin, çarpık lehçeleriyle bağırıp şakalaşarak oynuyor, birbirleriyle yarışıyorlardı.

Gözlerim kafama ağır geliyordu. Sabah talimi kolumu ağrıtmıştı. Bir zeytin ağacının güdük gölgesine oturup dalgaları seyretmeye başladım. Kimse benimle konuşmadı. Beni görmezden gelmek kolaydı. Aslına bakarsanız evimdekinden pek de farklı bir durum değildi.

Ertesi gün de bir öncekinin aynıydı. Yorucu talimlerle dolu bir sabahın ardından gelen uzun ve yalnız öğleden sonra saatleri. Gece, ay incecik bir hilal şeklinde küçüldü de küçüldü. Gözlerimi kapattığımda bile onu görebilecek kadar uzun süre baktım aya, sonunda sarımsı hilal gözkapaklarımın karanlığına parlak bir leke gibi dağlandı. Bu sayede çocuğun görüntülerini uzak tutmayı umuyordum. Ay tanrıçamızın sihirli güçleri vardır, ölülere sözü geçer. İstediği takdirde rüyaları engelleyebilirdi.

Engellemedi. Çocuk, bana diktiği gözleri ve açılmış kafatasıyla her gece art arda gelmeyi sürdürdü. Bazen dönüyor, kafasındaki deliği bana gösteriyordu. Delikten yumuşak beyin parçaları sarkıyor oluyordu. Bazen de kollarını bana doğrı uzatırdı. Dehşetten boğulacakmış gibi uyanıyor, şafak sökene kadar karanlığa bakıyordum.

DÖRT

Ancak tonozlu salonda yenen yemekler sırasında biraz olsun rahatlayabiliyordum. Orada duvarlar o kadar da üzerime kapanmıyor gibiydi, bahçedeki toz toprak da boğazımı tıkamıyordu. Ağızlar yiyecekle doldurulunca, hiç kesilmeyen seslerin uğultusu hafifliyordu. Yemeğimle baş başa oturup yeniden nefes alıp vermeye başlıyordum.

Akhilleus'u yalnızca yemeklerde görüyordum. Çocuk günlerini bizden ayrı geçiriyor, prenslere yaraşan ve bizim hiçbir şekilde parçası olmadığımız görevleriyle ilgileniyordu ama her yemeğini bizimle yiyor, masaların arasında dolaşıyordu. Güzelliği kocaman salonda bir alev gibi canlılık ve parlaklıkla ışıldıyor, istemesem de gözlerim ona kayıyordu. Akhilleus'un ağzı dolgun bir yay, burnu da asil bir oktu. Oturduğunda kolları bacakları benimkiler gibi yayılıp kalmıyor, bir heykeltıraşa poz verir gibi kusursuz bir zarafetle biçimleniyordu. Çocuğun belki de en dikkat çeken özelliği kibirli olmayışıydı. Diğer yakışıklı çocukların yaptığı gibi gösteriş yapmıyor, surat asmıyordu. Hatta etrafındaki çocukların üzerindeki etkisinden tamamen habersiz görünüyordu. Bunun nasıl olabileceğini aklım almıyordu çünkü çocuklar bir şeyi kovalayan köpekler gibi hevesle, dillerini dışarı sarkıtmış halde Akhilleus'un peşindeydi.

Tüm bunları, köşe bir masada oturduğum yerden, avucumun içinde ekmek kırıntıları ezerek seyrederdim. Kıskançlığımın kerkin kenarları çakmaktaşı gibiydi. Alevlerden ancak bir kıvılcım kadar uzaktı.

Bir gün Akhilleus bana her zamankinden daha yakın bir yere oturdu. Aramızda yalnızca bir masa vardı. Yemek yerken, tozlu ayaklarını döşeme taşlarına sürtüyordu. Ayakları benimkiler gibi çatlak ve nasırlarla dolu değil, kirin pasın altında dahi tatlı bir pembe ve kahverengiydi. *Prens,* dedim kafamın içinde, büyük bir horgörüyle.

Akhilleus beni duymuş gibi döndü. Gözlerimiz bir saniyeliğine kenetlendi, bütün vücudumun bir şokla sarsıldığını hissettim. Bakışlarımı kaçırıp ekmeğimle oyalanmaya başladım. Yanaklarım alev alevdi, cildim fırtına öncesinde olduğu gibi karıncalanmıştı. Sonunda başımı tekrar kaldırmaya cesaret ettiğimde, Akhilleus masasına dönmüş, diğer çocuklarla konuşuyordu.

Bundan sonra gözetlemelerimi daha kurnazca yapmaya başladım. Başımı eğik tutuyordum, gözlerim de her an başka yere çevrilmeye hazırdı. Ne var ki Akhilleus benden becerikliydi. Her akşam yemeğinde en az bir defa döner, daha kayıtsızlık maskemi takmamadan beni yakalardı. Bakışlarımızın kenetlendiği o saniyeler, o saniyenin yarısı kadar süreler, gün boyunca herhangi bir şey hissettiğim tek anlardı. Midemdeki ani takla, içimi kavuran öfke. Gözlerini oltadan ayıramayan bir balık gibiydim.

Sürgün yaşantımın dördüncü haftasında bir akşam yemek salonuna girdiğimde, Akhilleus'un her zaman oturduğum masada oturduğunu gördüm. O masayı kendi masam olarak düşünmeye alışmıştım çünkü onu benimle pek fazla kişi paylaşmazdı. Oysa şimdi Akhilleus yüzünden masanın etrafı itişip kakışan çocuklarla doluydu. Kaçıp gitmekle kapıldığım öfke arasında kararsız kalmıştım. Sonunda öfke galip geldi. Bu masa benimdi, Akhilleus da beni buradan uzaklaştıramazdı. Yanında ne kadar çok çocuk getirirse getirsin.

Kalan son boş yere oturdum. Omuzlarım kavgaya hazırlanıyormuş gibi gerilmişti. Masa boyunca çocuklar bir mızrak, kumsalda ölen bir kuş ve bahar yarışları hakkında atıp tutuyor, çocukça konuşuyorlardı. Onları duymuyordum bile. Akhilleus'un varlığı, ayakkabımın içine kaçmış bir taş gibi görmezden gelinmesi imkânsız bir şeydi. Cildi taze sıkılmış zeytinyağı renginde ve cilalı ahşap kadar pürüzsüzdü. Hepimizin tenlerini lekeleyen yara kabukları ve lekeler onda yoktu.

Akşam yemeği bitti, tabaklar toplandı. Pırıl pırıl, turuncu bir güz dolunayı yemek salonunun pencereleri arkasında uzanan akşam karanlığının içinde yükselmişti. Yine de Akhilleus oyalanıp duruyordu. Gözlerine düşen saçlarını dalgın dalgın geriye attı. Buraya geldiğimden

beri saçları daha da uzamıştı. Masada duran incir tabağına uzanıp eline birkaç incir aldı.

Akhilleus'un bileğinin hafif bir bükülüşüyle incirler havadaydı. Bir, iki, üç. Çocuk hokkabazlık numarasını öyle bir incelikle yapıyordu ki meyvelerin narin kabukları zarar görmüyordu. Dördüncü, sonra da beşinci inciri ekledi. Çocuklar bağırıp çağırıyor, alkışlıyorlardı. Daha, daha!

Meyveler uçmaya devam etti, renkler bulanıklaşmıştı, incirler o kadar hızlı dönüyordu ki Akhilleus'un ellerine değmiyor, kendi kendilerine hareket ediyor gibiydiler. Bu türden hokkabazlıkları dilencilerle süprüntü oyuncular yapardı ama Akhilleus numarayı bambaşka bir biçime sokmuş, havaya rengârenk, canlı bir desen çizmişti ve çizdiği şey o kadar güzeldi ki ben bile kayıtsızlık numarası yapamadım.

Dönen meyveleri seyreden bakışları benimkilere doğru kaydı. Gözlerimi kaçırmaya vakit bulamadan, yumuşak ama gayet anlaşılır bir tonla, "Yakala," dediğini duydum. Desenin içindeki incirlerden biri zarif bir kavisle bana doğru uçtu, avuçlarımla oluşturduğum havuzcuğun içine düştü. Meyve yumuşak ve hafifçe ılıktı. Etrafımdaki çocukların bağırıp çağırdığının farkındaydım. Akhilleus incirleri teker teker yakalayarak masaya bıraktı. Bir sanatçının süslü tavırlarıyla hareket ediyordu. Son inciri masaya koymak yerine yedi, meyvenin koyu renkli kabuğu dişlerinin altında açıldı, pembe çekirdekler ortaya çıktı. Güzelce olgunlaşmış incirden sular sızıyordu. Hiç düşünmeden, bana atmış olduğu inciri dudaklarıma götürdüm. Çekirdekli lezzet ağzımda patladı. Meyvenin kabuğu dilimin üzerinde tüylü tüylüydü. Bir zamanlar incire bayılırdım.

Akhilleus gitmeye davrandı, çocuklar hep birlikte veda sözleri söylediler. Bana yeniden bakacağını düşündüm ama arkasını dönerek sarayın öbür tarafındaki odasına gitmek üzere gözden kayboldu.

Peleus ertesi gün saraya döndü, ben de porsuk ağacı odunu dumanının göz yaşarttığı taht odasında huzuruna çıkarıldım. Saygıyla dizlerimin üstüne çökerek kralı selamladım ve meşhur, hayırsever gülümsemesiyle ödüllendirildim. Adımı sordu, "Patroklos," diye cevap verdim. İsmimin çıplaklığına, arkasında babamın adını taşımamasına artık neredeyse

alışmıştım. Peleus başını salladı. Gözüme yaşlı, beli bükülmüş gibi görünse de aslında elli yaşından fazla değildi. Babamla aynı yaştaydı. Bir tanrıçayı fethetmiş ve Akhilleus gibi bir oğul peydahlamış bir adam gibi durmuyordu hiç.

"Bir çocuğun canını aldığın için buradasın. Bunu anlıyor musun?"

Yetişkinlerin acımasızlığıydı bu. *Anlıyor musun?*

"Anlıyorum," diye cevap verdim. Daha fazlasını da söyleyebilir, gün boyu kan çanağına dönmüş, uykulu gözlerle dolaşmama sebep olan rüyalardan, yutmaya çalıştığım sırada boğazımı yırtacak gibi olan çığlıklardan bahsedebilirdim. Uyumayan gözlerimin üstünde, gecenin içinde dolaşan, dönen yıldızları anlatabilirdim.

"Aramıza hoşgeldin. Hâlâ iyi bir erkek olabilirsin." Peleus, beni teselli etmek için söylemişti bunu.

O gün daha sonraki bir vakitte çocuklar sonunda sürgün sebebimi öğrenmişlerdi. Belki Peleus'tan, belki de kulak kabarttıkları hizmetkârlardan duymuşlardı. Böyle bir şey olacağını tahmin etmem gerekirdi. Çocukların diğerleri hakkında dedikodu yaptıklarını sık sık duyardım. Dedikodu, değiş tokuş amaçlı kullanabilecekleri tek şeydi. Yine de benimle ilgili gerçeği öğrendikten sonra onlardaki değişimi görmek, yanlarından geçtiğim sırada yüzlerinde beliren korku ve büyülenmişlik ifadelerine tanık olmak beni şaşırttı. Artık en cesurları bile bana dokunacak olursa fısıldayarak bir dua ediyordu. Kötü şans bulaşıcı olabilirdi, tıslayan cezalandırıcı meleklerimiz *Erinys*'ler her zaman seçici davranmazdı. Çocuklar sersemlemiş bir şekilde, güvenli bir mesafeden seyrediyorlardı beni. *Sizce melekler onun kanını içerler mi?*

Fısıltıları beni boğuyor, lokmalarımın ağzımda büyümesine yol açıyordu. Tabağımı itip arada sırada geçen uşaklar dışında kimse tarafından rahatsız edilmeden oturabileceğim köşeler, boş koridolar aradım. Küçücük dünyam daha da küçülmüş, zemindeki çatlaklara, duvarlardaki sarmal kabartmalara kadar daralmıştı. Parmağımın ucunu üzerlerinde gezdirirken çatlaklar ve kabartmalar hafif fısıltılarla konuşuyordu.

"Burada olduğunu söylediler." Buzların erimesiyle oluşan pınarlar gibi berrak bir sesti konuşan.

Başımı kaldırdım. Kilerlerden birindeydim, dizlerimi göğsüme çekmiş, kıvamlı zeytinyağıyla dolu testilerin arasına sıkışmış oturuyordum. Kendimi bir balık olarak hayal ediyordum, denizden dışarı fırladığımda güneş ışınları gövdemi gümüş rengine boyuyordu. Gözlerimin önündeki dalgaların görüntüsü dağıldı, yerini amforalarla buğday çuvallarına bıraktı.

Konuşan Akhilleus'tu. Önümde durmuş, yukarıdan bana bakıyordu. Yüzü ciddi, beni inceleyen gözlerinin yeşili durgundu. Suçluluk duygusuyla doldu içim. Orada olmamam gerekiyordu, bunu gayet iyi biliyordum. "Seni arıyordum," dedi Akhilleus. Sözleri ifadesizdi, okuyabileceğim bir ipucu taşımıyorlardı. "Sabah talimine gitmemişsin." Yüzüm kıpkırmızı kesildi. Suçluluk duygusu altından sersemletici bir öfke yavaş yavaş yükseliyordu. Beni azarlamaya hakkı vardı ve bu yüzden ondan nefret ediyordum.

"Ne biliyorsun? Sen talimlere katılmıyorsun ki."

"Üstat fark etmiş, babama söyledi."

"Baban da peşimden seni gönderdi." Gammazlığı yüzünden kendini kötü hissetmesini istiyordum.

"Hayır, ben kendiliğimden geldim." Sesi sakindi ama çenesinin biraz kasıldığını fark ettim. Yalnızca biraz. "Konuşurlarken duydum, hasta olup olmadığına bakayım dedim."

Cevap vermedim. Akhilleus kısa bir süre beni inceledi. "Babam sana ceza vermeyi düşünüyor."

Bunun anlamını biliyorduk. Ceza bedensel olur ve genellikle herkesin görebileceği bir yerde uygulanırdı. Bir prens hiçbir zaman kırbaçlanmazdı ama ben artık prens değildim.

"Hasta değilsin," dedi.

"Değilim," diye cevap verdim sıkıntıyla.

"O zaman onu bahane edemezsin."

"Ne?" Korkumun arasında ne dediğini anlayamamıştım. "Talime katılmamanın bahanesi." Sesi sabırlıydı. "Ceza almaman için. Ne diyeceksin onlara?"

"Bilmiyorum ki."

"Bir şey demen lazım."

Israrı içimde bir öfke kıvılcımlanmasına sebep oldu. "Sen prenssin," diye terslendim.

Bu onu şaşırttı. Meraklı bir kuş gibi başını hafifçe yana eğerek, "Ee?" diye sordu.

"Eesi şu, babana seninle birlikte olduğumu söyle. O zaman beni affeder." Sesim, kendimi gerçekte hissettiğimden daha güvenli çıkıyordu. Babamdan bir çocuğun affedilmesini isteyecek olsaydım herhalde çocuk canı çıkana kadar kırbaçlanırdı ama ben Akhilleus değildim. Çocuğun gözlerinin arasında incecik bir çizgi belirmişti. "Yalan söylemekten hoşlanmam."

Hissetseniz bile söylemediğiniz, diğer çocukların size zorla itiraf ettirdiği türden bir masumiyetti bu.

"O zaman seninle birlikte derse geleyim," dedim. "Böylece yalan söylememiş olursun."

Akhilleus kaşlarını kaldırdı ve bir süre bana baktı. Hiç kıpırdamadan duruyordu. İnsanlara ait olamayacağını düşündüğüm türden bir sessizliğe bürünmüştü, avcının yayının sesini dinleyen bir geyik gibi, kalp atışı ve nefesi hariç her şeyi durdurmuştu sanki. Soluğumu tuttuğumu fark ettim.

Sonra Akhilleus'un yüzünde bir değişiklik oldu. Karar.

"Gel," dedi.

"Nereye?" Tedbirliydim. Öyle ya, belki şimdi bir de aldatmaca teklif ettiğim için cezalandırılacaktım.

"Lir dersime. Kendin dedin ya, böylece yalan söylememiş olacağız. Dersten sonra babamla konuşuruz."

"Şimdi mi gidiyoruz?"

"Evet. Neden gitmeyelim?" Meraklı gözlerle bana baktı. *Evet, neden gitmeyelim?*

Peşinden gitmek üzere ayağa kalktığımda, serin taşların üzerinde o kadar uzun süre oturduğum için her tarafım acıyordu ama göğsümde tam olarak açıklayamadığım bir heyecan vardı. Kurtuluş, tehlike ve umut, içimde üçü bir aradaydı.

Dolambaçlı koridorlarda sessizce yürüdük, sonunda içinde yalnızca büyük bir sandıkla oturacak birkaç tabure bulunan küçük bir odaya geldik. Akhilleus taburelerden birini işaret etti, ben de gidip oturdum. Ahşap bir çerçevenin üzerine sıkı sıkı gerilmiş deriden, müzisyenlerin kullandığı türden bir tabureydi. Babamın ateşi başında çalmak için ender olarak bir ozan geldiğinde gördüğüm türden.

Akhilleus sandığı açtı, içinden bir lir çıkarıp bana gösterdi.

"Ben çalmam," dedim. Bunu duyunca alnı kırıştı. "Hiç mi?"

Garip bir biçimde, onu hayal kırıklığına uğratmak istemediğimi fark ettim. "Babam müzik sevmezdi."

"Ne olmuş? Baban burada değil."

Lir'i aldım. Elimin altında serin ve pürüzsüzdü. Parmaklarımı tellerin üzerinde gezdirdim, neredeyse çıkacak olan, mırıltılı notayı duydum. Oraya geldiğim gün Akhilleus'un elinde gördüğüm lirdi bu.

Akhilleus tekrar sandığa eğilip ikinci bir müzik aleti çıkardıktan sonra yanıma geldi.

Enstrümanı dizlerinin üstüne koydu. Oymalarla süslenmiş ahşap, dikkatli bakım sayesinde altın ışıltılarıyla parlıyordu. Annemin liriydi bu. Babamın benim için ödediği ücretin bir parçası olarak gönderdiği lir.

Akhilleus bir teli tıngırdattı; sımsıcak, tatlı bir saflık taşıyan bir nota yükseldi titreşerek. Ozanlar bizi ziyaret ettiğinde annem iskemlesini onlara yaklaştırırdı hep, o kadar yaklaştırırdı ki babam kaşlarını çatar, hizmetkârlar fısıldaşırdı. Ozanın ellerini seyrederken gözlerinin alevlerin aydınlığında saçtığı koyu renk ışıltıları hatırladım birdenbire. Yüzündeki ifade susuzluğa benzerdi.

Akhilleus bir teli daha çekti, öncekinden daha derin bir nota çınladı. Çocuk aletin mandallarından birini tutarak büktü.

Annemin liri bu, diyecektim az daha. Kelimeler ağzıma gelmişti, onların arkasında da başkaları itişip kakışıyordu. *Benim lirim.* Bir şey söylemedim. Söyleseydim Akhilleus ne yapardı acaba? Lir artık onundu.

Yutkundum. Boğazım kupkuruydu. "Çok güzel."

Akhilleus pek aldırmadan, "Babam verdi," dedi. Öfkeyle yerimden fırlamamı, liri tutan parmaklarındaki büyük nezaketi görmem engelledi.

O bir şeyin farkında değildi. "İstersen sen de tutabilirsin."

Ahşap pürüzsüz ve kendi cildim kadar aşina gelecekti elime.

Göğsümü sıkıştıran acının arasında, "İstemem," dedim. *Onun önünde ağlamayacağım.* Akhilleus bir şeyler söylemeye başlamıştı ki kaç yaşında olduğu belirsiz, orta yaşlı bir adam olan müzik öğretmeni odaya girdi. Öğretmen, müzisyenlere has nasırlı ellerinde koyu renk ceviz ağacından kendi lirini taşıyordu.

"Bu kim?" diye sordu adam. Sesi kaba ve yüksekti. Müzisyen, tamam ama şarkıcı değil.

Akhilleus, "Bu Patroklos," dedi. "Çalmayı bilmiyor ama öğrenecek."

"O aletle olmaz." Adam elini uzatarak liri benden çekip almak istedi. Alet annemin liri kadar güzel değildi ama yine de prenslere layık bir enstrümandı. Bırakmak istemiyordum.

Bırakmak zorunda kalmadım. Akhilleus öğretmenin bileğini yarı yolda yakaladı. "Olur, eğer o aletle istiyorsa."

Adam sinirlenmişti ama sesini çıkarmadı. Akhilleus bileğini bıraktı, o da kaskatı bir ifadeyle yerine oturdu.

"Başla," dedi sonra.

Akhilleus başıyla onaylayarak lirin üstüne eğildi. Müzisyenin hareketine yaptığı müdahaleye şaşacak vaktim yoktu. Parmaklarının tellere dokunmasıyla tüm düşünceler kafamdan uçtu gitti. Ses, su gibi saf ve tatlı, limonlar kadar ışıl ışıldı. Daha önce duyduğum her şeyden daha farklı bir müzikti. Ateş gibi sıcaklık, cilalı fildişi gibi doku ve ağırlık taşıyor, insanı aynı anda hem canlandırıyor hem de sakinleştiriyordu. Akhilleus çalarken birkaç tel saçı öne doğru kayarak yüzüne düştü. Saçlar da lirin telleri kadar narin ve parlaktı.

Akhilleus durdu, saçları yüzünden çekerek bana döndü.

"Sıra sende."

Dokunsan patlayacak bir halde başımı salladım. Şimdi çalamazdım. Akhilleus'un çalışını dinlemek varken, hiç çalmasam da olurdu zaten. "Sen çal," dedim.

Akhilleus tellerine döndü, müzik yeniden yükseldi. Bu defa berrak, ince bir sesle şarkı söyleyerek müziğe eşlik ediyordu. Başını biraz geriye

atarak boğazını açığa çıkarmıştı, yumuşak cildi incecik tüylerle kaplıydı. Ağzının sol köşesi küçük bir gülümsemeyle yukarı kalkmıştı. Öyle yapmayı düşünmediğim halde öne doğru eğilmiş olduğumu fark ettim.

Akhilleus sonunda çalmayı bıraktığında göğsümde acayip bir boşluk duygusu oluştu. Lirleri sandığa koyup sandığın kapağını kapatışını seyrettim. Öğretmene veda etti, adam arkasını dönerek odadan çıktı. Kendime gelip onun beni beklediğini fark etmem biraz uzun sürdü.

"Şimdi gidip babamı görelim."

Kendime konuşabilecek kadar güvenmiyordum, o yüzden başımı sallamakla yetinerek onun peşinden odadan çıktım. Kralın yanına gitmek üzere dönemeçli koridorlara düştük.

BEŞ

Peleus'un kabul odasının bronz kakmalı kapıları önünde Akhilleus beni durdurdu. "Burada bekle."

Kral, odanın öbür ucunda yüksek arkalıklı bir sandalyede oturuyor, daha önce yanında görmüş olduğum yaşlıca bir adam da yakınında duruyordu. İkisi özel bir şey görüşüyor gibiydiler. Ateşten yoğun dumanlar yükseliyordu, odanın sıcak, boğucu bir havası vardı.

Duvarlar koyu renkli duvar halıları ve hizmetkârların ışıl ışıl tuttuğu eski silahlarla süslenmişti. Akhilleus onların yanından yürüyüp geçerek babasının önünde diz çöktü. "Baba, senden af dilemeye geldim."

"Ya?" Peleus tek kaşını kaldırdı. "Konuş bakalım." Durduğum yerden, kralın yüzü soğuk ve memnuniyetsiz görünüyordu. Birden korkuya kapıldım. Görüşmelerini bölmüştük. Akhilleus içeri girmeden önce kapıyı bile çalmamıştı.

"Patroklos'u talime gitmekten alıkoydum." İsmim dudaklarında öyle acayip duruyordu ki neredeyse kendi adımı tanıyamayacaktım.

Yaşlı kralın kaşları çatıldı. "Kim?"

"Menoitiades," dedi Akhilleus. *Menoitios oğlu.*

"Ha." Peleus'un gözleri halının üstünden ilerleyip benim kıpırdamamaya çalışarak beklediğim noktaya yöneldi. "Evet, silah üstadının kırbaçlamak istediği çocuk."

"Evet. Yalnız, talime gitmemesi onun hatası değil. Bana yoldaşlık etmesini istediğimi söylemeyi unuttum." *Therapon* kelimesini kullanmıştı. Bir prense kan yeminleri ve sevgiyle bağlanan silah arkadaşı. Bu erkekler savaşta prensin şeref kıtası erleri, barış zamanlarındaysa onun en yakın danışmanları olurdu. Çok itibarlı bir mevkiydi. Çocukların Peleus'un oğlunun başına vızıldayan arılar gibi gösteriş yaparak üşüşmesinin sebeplerinden biri de bu mevkiye seçilme umuduydu.

Peleus gözlerini kıstı. "Yaklaş, Patroklos."

Ayağımın altındaki halı kalındı. Akhilleus'un biraz arkasında diz çöktüm. Kralın bakışlarının üzerimde olduğunu hissediyordum.

"Akhilleus, sana yıllardır kendine yoldaş seçmeni söylüyorum. Şimdiye kadar önerdiğim herkesi geri çevirdin. Bu çocuğu seçmenin sebebi ne?"

Bu soru benim de aklıma gelmişti. Böyle bir prense sunabileceğim hiçbir şeyim yoktu ki. O zaman neden Akhilleus beni hayırseverliğinin nesnesi yapıyordu? Peleus da, ben de merakla Akhilleus'un cevabını bekliyorduk.

"Şaşırtıcı biri."

Başımı kaldırdım, kaşlarımı çatmıştım. Fikri buysa, bu fikirde olan tek kişi oydu.

"Şaşırtıcı," diye oğlunu taklit etti Peleus.

"Evet." Daha fazla açıklama getirmesini ummuştum ama Akhilleus başka bir şey söylemedi.

Peleus düşünceli düşünceli burnunu ovuşturdu. "Çocuk, alnına sürülen bir lekeyle sürgüne gönderilmiş. Senin şöhretine bir ışıltı katmayacaktır."

Akhilleus, "Öyle bir şey yapmasına ihtiyacım yok," dedi. Kibirle veya övünerek değil, dürüstçe söylemişti bunu. Peleus da bunun farkına vardı. "Böyle birini yoldaş seçtiğin için diğer çocuklar kıskanacak. Onlara ne söyleyeceksin?"

"Hiçbir şey söylemeyeceğim." Cevap, açık ve kesin bir şekilde, hiç tereddütsüz verilmişti. "Ne yapacağım konusunda fikir belirtmek onlara düşmez."

Nabzımın şiddetle attığını hissettim. Peleus'un öfkeleneceğinden korkuyordum. Babayla oğulun bakışları karşılaştı, Peleus'un ağzının kenarında çok hafif bir eğlenme ifadesi tomurcuklandı. "İkiniz de kalkın bakalım."

Başım dönerek doğruldum.

"Cezanızı söylüyorum. Akhilleus, Amphidamas'tan özür dileyeceksin. Patroklos da öyle yapacak."

"Peki, baba."

"Hepsi bu kadar." Peleus bize arkasını dönerek danışmanına baktı. Huzurdan çekilebilirdik.

Dışarı çıktığımızda, Akhilleus sözü uzatmadan, "Akşam yemeğinde görüşürüz," dedi ve uzaklaşmak üzere arkasını döndü.

Bir saat önce olsa ondan kurtulduğuma sevinirdim, oysa şimdi tuhaf bir biçimde kırılmıştım.

"Nereye gidiyorsun?"

Akhilleus durdu. "Talime."

"Tek başına mı?"

"Evet. Kimse beni dövüşürken göremez." Cümle, aynı şeyi sık sık söylüyormuş gibi çıkmıştı ağzından.

"Neden?"

Bir şeyi tartmaya çalışıyormuş gibi uzun bir an boyunca bana baktı. "Annem yasakladı. Kehanet yüzünden."

"Ne kehaneti?" Bunu daha önce duymamıştım.

"Neslimin en iyi savaşçısı olacağımı söyleyen kehanet."

Küçük bir çocuğun iddia edeceği türden bir aldatmaca gibiydi bu ama Akhilleus cümleyi adını söylermiş gibi yalınlıkla söylemişti.

Peki, en iyisi sen misin, diye sormak istiyordum ama onun yerine kekeleyerek, "Kehanet ne zaman söylenmiş?" diye sordum.

"Doğduğumda. Doğmamdan hemen önce. Eileithyia gelmiş ve anneme söylemiş kehaneti." Ebe Tanrıça Eileithyia'nın yarı tanrıların doğumlarında bizzat hazır bulunduğu söylenirdi. Onların doğumları, şansa bırakılmayacak kadar önemliydi. Unutmuştum. *Akhilleus'un annesi bir tanrıça.*

"Bu bilinen bir şey mi?" Tereddüt ediyor, haddimi aşmak istemiyordum.

"Kimileri biliyor, kimileri de bilmiyor. Bu yüzden yalnız çalışıyorum." Bunu söyledi ama gitmedi. Beni seyrediyor, bekliyor gibi görünüyordu.

Sonunda, "O zaman akşam yemeğinde görüşürüz," dedim.

Akhilleus başıyla onaylayıp uzaklaştı.

Yemek salonuna girdiğimde Akhilleus zaten gelmiş, etrafında her zamanki gürültücü kalabalıkla birlikte benim masama yerleşmişti. Orada olmamasını bekler gibiydim aslında, belki de sabah olanları rüyamda görmüştüm. Yerime otururken onunla çabucak, neredeyse suçlu bir ifadeyle göz göze geldim, sonra bakışlarımı kaçırdım. Yüzümün kızardığından emindim. Yiyeceklere uzanan ellerimin ağır ve beceriksiz olduklarını hissediyordum. Yuttuğum her lokmanın, yüzümdeki her ifadenin farkındaydım. O gece yemek çok güzeldi. Limon ve çeşitli ıtırlı otlarla süslenmiş kızarmış balık, taze peynirle ekmek. Akhilleus bol bol yedi. Ötekiler benim orada bulunmamla ilgilenmiyorlardı. Beni görmekten uzun süre önce vazgeçmişlerdi.

"Patroklos." Akhilleus, insanların genellikle bir an evvel söyleyip kurtulmak istermişçesine gevelediği gibi gevelememişti ismimi. Her heceyi çınlatmıştı. *Pa-tro-klos.* Salonda yemek yavaş yavaş sona eriyor, uşaklar masaları topluyordu. Başımı kaldırdım, çocuklar ilgiyle bizi seyrederek sessizliğe büründüler. Akhilleus bizlere genellikle ismimizle hitap etmezdi.

"Bu gece benim odamda uyuyacaksın," dedi. O kadar şaşırmıştım ki neredeyse ağzım açık kalacaktı ama etrafımızda çocuklar vardı, ben de bir prensin gururuna sahip olacak şekilde büyütülmüştüm.

"Tamam," diye cevap verdim.

"Bir uşak eşyalarını odama getirecek."

Akhilleus bunları söylerken bize bakan çocukların neler düşündüğünü tahmin ediyordum. *Neden o?* Peleus gerçekten de oğlunu yoldaşlarını seçmesi için sık sık teşvik etmişti. Oysa Akhilleus yetiştirilme tarzına uygun biçimde tüm çocuklara nazik davransa da yıllar boyunca hiçbirine özel bir ilgi göstermemişti. Halbuki şimdi kalkmış, uzun süredir beklenen bu onuru aramızdan en olmayacak kişiye, önemsiz, nankör, büyük ihtimalle de lanetlenmiş birine bahşediyordu.

Akhilleus salondan çıkmak üzere döndü, ben de onu takip ettim. Masadakilerin gözlerinin sırtımda olduğunu hissediyor, tökezlememeye çalışıyordum. Eski odamın ve yüksek arkalıklı tahtın bulunduğu taht odasının önünden geçtik. Bir dönüş daha yapınca sarayın bilmediğim bir bölümüne vardık. Bu kanat, aşağı doğru bir eğimle denize uzanıyordu.

Duvarlar, Akhilleus'un meşalesi yanlarından geçtikçe grileşen parlak renklerle süslüydü.

Akhilleus'un odası denize o kadar yakındı ki havada tuz tadı vardı. Burada duvar resmi bulunmuyordu, odanın duvarları yalın taştı, yerde de tek bir yumuşak halı seriliydi. Mobilyalar basit ama çok iyi yapılmış şeylerdi. Koyu renk damarlı ağaçlarının yabancı diyarlardan geldiğini anlamıştım. Odanın bir köşesinde, kalın bir ot yatak vardı.

Akhilleus yatağı gösterdi. "Bu senin."

"Ya." Teşekkür ederim demek doğru cevap olmayacakmış gibi gelmişti.

"Yorgun musun?" diye sordu Akhilleus.

"Hayır."

Çok akıllıca bir şey söylemişim gibi başıyla onayladı. "Ben de değilim."

Ben de karşılık olarak başımı salladım. İkimiz de tedbirli bir nezaket içinde, kuşlar gibi kafalarımızı sallayıp duruyorduk. Bir sessizlik oldu.

"Hokkabazlık numarama yardım etmek ister misin?"

"Nasıl yapacağımı bilmiyorum ki."

"Bilmene gerek yok. Ben sana gösteririm."

Yorgun olmadığımı söylediğime pişman olmuştum. Akhilleus'un önünde aptal durumuna düşmek istemiyordum. Oysa onun yüzü umut doluydu, reddetmek oyunbozanlık olacaktı.

"Tamam."

"Kaç top tutabilirsin?"

"Bilmiyorum."

"Eline bakayım."

Avucum yukarı bakacak şekilde elimi uzattım. Akhilleus avucunu avucuma dayadı. İrkilmemeye çalıştım. Eli yumuşak, akşam yemeği yüzünden de hafifçe yapış yapıştı. Parmaklarıma sürtünen tombul parmakları sıcacıktı.

"Ellerimiz hemen hemen aynı büyüklükte. O zaman iki topla başlayalım. Al şunları." Maskeli oyuncuların kullandığı türden, deri kaplı altı topa uzandı. İtaatkâr bir biçimde ikisini aldım.

"Söyleyince birini bana at."

Başka zaman olsa bana böyle patronluk taslanmasına gücenirdim ama her nasılsa kelimeler Akhilleus'un ağzından çıkınca kulağa emir gibi gelmiyordu. Diğer topları havaya atıp tutmaya başladı, sonra, "Şimdi," dedi. Ellerimden çıkıp ona doğru uçan topun havada dönen bulanık halkaya ritmi hiç bozmadan katıldığını gördüm.

"Öteki," dedi Akhilleus. Bir top daha attım, o da diğerlerine karıştı.

"İyi iş," dedi Akhilleus.

Hemen başımı kaldırdım. Benimle alay mı ediyordu? Hayır, yüzünün ifadesi içtendi.

"Yakala." Tıpkı akşam yemeğindeki incir gibi, toplardan biri bana doğru geldi.

İşin bana düşen kısmı büyük bir yetenek gerektirmiyordu ama yine de eğleniyordum. Her düzgün atış ve yakalayışın verdiği tatmin, bizi gülümsetiyordu.

Akhilleus bir süre sonra durarak esnedi. "Geç oldu," dedi. Ayın pencerenin dışında iyice yukarılara tırmanmış olduğunu görünce şaşırdım. Dakikaların nasıl geçtiğini hiç fark etmemiştim.

Ot yatağa oturup Akhilleus'un yatmaya hazırlanmasını seyrettim. Geniş ağızlı bir ibrikten su dökerek yüzünü yıkadı, saçlarını bağlayan deri parçasını çözdü. Sessizlik, huzursuzluğumu geri getirmişti. *Ben neden buradaydım?*

Akhilleus meşaleyi söndürdü, "İyi geceler," dedi.

"İyi geceler." Kelimeler ağzımda yabancı bir dil konuşuyormuşum gibi acayip bir his uyandırmıştı.

Zaman geçti. Odanın öbür ucundaki heykel kusursuzluğundaki yüzü ay ışığında ancak seçebiliyordum. Akhilleus'un dudakları aralıktı, bir kolu kaygısızca başının üstüne atılmıştı. Uykuda farklı görünüyordu, ay ışığı kadar güzel ama onun kadar soğuktu. Uyanmasını diledim, böylece ben de yaşamın ona dönüşünü seyredebilirdim.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra yatakhaneye gittim. Eşyalarımın oraya geri götürülmüş olmasını bekliyordum. Öyle bir şey yapılmamıştı. Yatağımdaki örtüler de kaldırılmıştı. Öğle yemeğinden ve mızrak taliminden sonra

tekrar baktım, yatağa gitme vaktinden önce de bir daha kontrol ettim, eski yatağım hâlâ boş ve yapılmamış halde duruyordu. *Demek ki. Hâlâ.* Tedbirli bir şekilde Akhilleus'un odasına doğru yürüdüm, yolda bir uşağın beni durdurmasını bekler gibiydim. Kimse önüme çıkmadı.

Odanın eşiğinde tereddüt ettim. Akhilleus içerideydi. İlk günümde onu gördüğümde olduğu gibi uzanmıştı, bir bacağı yatağın kenarından aşağı sarkıyordu.

"Merhaba," dedi. Beni gördüğünde herhangi bir duraksama veya şaşkınlık belirtisi gösterseydi, oradan ayrılır, yatakhaneye geri döner ve örtüsü olmayan samanların üzerinde uyurdum. Akhilleus ne şaşırdı ne de duraksadı. Sesi rahat, gözleri keskin bir dikkatle doluydu.

"Merhaba," diye cevap verip odanın öbür tarafındaki ot yatağa yerleşmek üzere yürüdüm.

Yavaş yavaş duruma alıştım. Artık Akhilleus konuşunca irkilmiyor sürekli azarlanacağımdan korkmuyordum. Oradan gönderileceğim günü beklemekten de vazgeçmiştim. Akşam yemeklerinden sonra ayaklarım beni alışkanlıkla Akhilleus'un odasına götürüyordu, uyuduğum ot yatağı da yatağım olarak görüyordum.

Geceleri ölü çocuk hâlâ rüyalarımdaydı ama ter ve dehşet içinde uyandığımda, dışarıda ay suların üzerinde pırıldıyor oluyor, kıyıyı yalayan dalgaların sesi kulağıma geliyordu. Hafif ışıkta Akhilleus'un rahat soluk alıp verişini, uzuvlarının uykulu karmaşasını görüyordum; o zaman kendime rağmen nabzım yavaşlamaya başlıyordu. Onda, uykuda olduğu zaman bile bir canlılık vardı; bu canlılık ölümü ve ruhları budalaca şeyler gibi gösteriyordu. Bir süre sonra kâbusların ardından yeniden uykuya dalar oldum. Bunun üstünden biraz daha zaman geçince de rüyalar azalarak ortadan kayboldular.

Akhilleus'un göründüğü kadar ağırbaşlı olmadığını da anlamıştım. Dengeli ve sakin duruşunun altında haylazlıkla dolu, mücevher gibi çok yüzlü, yüzlerinin hepsiyle ışığı ayrı ayrı yakalayan başka bir çocuk yatıyordu. Kendi yeteneğine meydan okuyan oyunlar oynamayı, gözleri kapalı olarak bir şeyleri yakalamayı, yatakların, sandalyelerin üstünden

olmayacak sıçrayışlar yapmayı seviyordu. Gülümsediğinde, gözlerinin köşeleri ateşe tutulan bir yaprak gibi kırışıyordu.

Akhilleus kendisi de ateş gibiydi. Işık saçıyor, gözleri üstüne çekiyordu. Saçları karmakarışık, yüzü uykunun bulanıklığından kurtulamamış halde uyanırken bile bir ihtişamı vardı. Yakından bakılınca ayaklarının görüntüsü neredeyse doğaüstüydü. Parmaklarının kusursuz yuvarlacık biçimi, lirin telleri gibi titreşen kirişleri. Her zaman çıplak ayakla dolaştığı için topuklarındaki pembe etin üstü beyaz nasırlarla kaplıydı. Babası, bu nasırları sandalağacı ve nar kokan yağlarla ovdururdu ona.

Akşamları uykuya dalmadan önce bana o gün başına gelenleri anlatıyordu. Önceleri yalnızca dinliyordum, bir süre sonra benim de dilim çözüldü, kendi hikâyelerimi anlatmaya koyuldum. Sarayda geçen günlerimle başlamıştım, sonra *daha önceki zamanlardan* da ufak tefek şeyler anlatmaya koyuldum. Taş sektirmece, oynadığım tahta at, annemin çeyizindeki lir.

Akhilleus, "Babanın o liri seninle birlikte gönderdiğine sevindim," demişti.

Kısa süre içinde sohbetlerimiz gecenin tecrit edilmişliğini ortadan kaldırdı. Söyleyecek o kadar çok şeyim olmasına ben bile şaşırıyor, her şey hakkında konuşuyordum. Sahil, akşam yemeği, çocuklardan biri.

Aşağılanmayı, Akhilleus'un sözlerinde saklanmış bir akrebin iğnesini çıkarmasını beklemekten vazgeçtim. Akhilleus gerçekten kastettiği şeyleri söylüyor, karşısındaki öyle yapmazsa da şaşırıyordu. Bazıları bunu budalalıkla karıştırabilir. Oysa her zaman yürekten gelen şeyleri söylemek de bir tür deha değil midir?

Bir öğleden sonra, özel talimine gitmesi için onun yanından ayrılırken, Akhilleus, "Sen de benimle gelsene," dedi. Sesinde bir yapmacıklık vardı sanki, öyle bir şeyin imkânsız olduğuna inanmasam, tedirgin olduğunu düşünebilirdim. Aramızda oluşan rahat hava birdenbire gerginleşmişti.

"Tamam," dedim.

Öğleden sonranın sakin saatleriydi, saray sıcağın altında uyumuş, ikimizi baş başa bırakmıştı. En uzun yoldan giderek zeytinliğin içinden geçen dolambaçlı yoldan silahların saklandığı depoya doğru yürüdük.

Akhilleus talim silahlarını seçerken ben de eşikte bekledim. Bir mızrakla ucu hafifçe körleşmiş bir kılıç aldı. Ben de silah almak üzere uzanıyordum ki tereddüt ettim.

"Alayım mı?" Akhilleus başını salladı. *Hayır.*

"Başkalarıyla dövüşmem," dedi bana.

Küçük kum alana doğru onun peşinden gittim. "Hiç mi?"

"Hiç."

"O zaman nereden biliyorsun..." Akhilleus ortada bir yerde, elinde mızrağı, belinde kılıcıyla vaziyet alırken sesim hafifleyip söndü.

kehanetin doğru olup olmadığını nereden bildiğimi mi soruyorsun? Galiba bilmiyorum."

Tanrıların çocuklarının her birinin damarlarındaki ilahi kan farklı bir biçimde akar. Orpheus'un sesi ağaçlara gözyaşı döktürürdü, Herakles bir adamın sırtına bir şaplak indirerek onu öldürebilirdi. Akhilleus'un mucizesi de süratiydi. İlk hareketini yapmaya başladığında, mızrak gözümün takip edebileceğinden hızlı hareket etti. Mızrağın sapı dönüyor, ileriye atılıyor, geriye dönüyor, sonra da arka tarafa doğru atılıyordu. Silah Akhilleus'un ellerinde akıyor gibiydi, koyu gri renkli mızrak ucu bir yılanın dili gibi parlayıp sönüyor, çocuğun ayakları bir dansçı gibi toprağı dövüyor, bir an olsun hareketsiz kalmıyordu.

Seyrederken yerimden bile kıpırdamıyordum. Nefesim kesilmişti sanki. Akhilleus'un yüzü sakin, ifadesizdi, harcadığı çabadan ötürü bir gerginlik taşımıyordu. Hareketleri o kadar yerli yerindeydi ki çarpıştığı adamları görüyor gibiydim. On, yirmi kişi dört bir yandan üstüne geliyordu. Akhilleus sıçradı, mızrağıyla biçme hareketi yaparken öbür eliyle de kılıcını kınından çekti. İki silahı da salladı. Sıvı gibi, dalgaların arasındaki bir balık gibi hareket ediyordu.

Sonra aniden durdu. Öğleden sonranın sakinliğinde, her zamankine göre yalnızca hafifçe hızlanmış nefeslerini duyabiliyordum.

"Seni kim eğitti?" diye sordum. Başka ne diyeceğimi bilememiştim.

"Babam. Biraz."

Biraz. Neredeyse ürkecektim.

"Başka kimse olmadı mı?"

"Hayır."

Bir adım öne çıktım. "Benimle dövüş."

Akhilleus gülmeye çok benzer bir ses çıkardı. "Hayır. Tabii ki hayır."

"Dövüşelim." Bir çeşit esrikliğin pençesindeydim. Babası Akhilleus'u biraz eğitmişti. Geri kalanı - neydi? İlahi mi? Tanrıların bu derece cömert davrandığını ömrümde ilk defa görüyordum. Akhilleus, darbelerle, terle dolu sanatımızı güzel bir hale getiriyordu. Babasının, onun diğerlerinin önünde dövüşmesine neden izin vermediğini anladım. Dünyada böyle bir şey varken sıradan bir erkek kendi becerileriyle nasıl gururlanabilirdi ki?

"Seninle dövüşmek istemiyorum."

"Sana meydan okuyorum."

"Silahın yok."

"Gider alırım."

Akhilleus diz çökerek silahlarını toprağa bıraktı. Gözleri benimkileri buldu. "Seninle dövüşmeyeceğim. Benden bunu bir daha isteme."

"İsteyeceğim. Bana yasak koyamazsın." İsyankâr bir ifadeyle öne doğru bir adım attım. İçimde bir şey kor gibi yanıyordu artık, bir sabırsızlık, bir kesinlik hissi içindeydim. Bunu elde etmeliydim. Akhilleus bunu bana verecekti.

Akhilleus'un yüzü çarpıldı, o yüzde öfke görür gibi oldum. Bu beni memnun etti. Hiçbir şey yapamazsam, ben de onu kışkırtırdım. O zaman benimle dövüşürdü. Sinirlerim bu tehlike karşısında şarkı söylüyordu.

Oysa Akhilleus silahlarını toprağın üstünde yatar vaziyette bırakıp uzaklaştı.

"Geri gel," dedim onun arkasından. Sonra daha yüksek sesle, "Geri gel," diye ekledim. "Yoksa korkuyor musun?"

O gülmeye benzeyen acayip ses yine duyuldu, Akhilleus arkası hâlâ dönük olarak, "Hayır, korkmuyorum," dedi.

"Korkman gerek." Bunu bir şaka, bir rahatlatma cümlesi olarak söylemeye niyetlenmiştim ama kelimeler aramızda asılı duran havada öyle çınlamadı. Akhilleus'un sırtı kıpırdamadan, kıpırdatılamaz biçimde bana bakıyordu.

Bana bakmasını sağlayacağım, diye düşündüm. Bacaklarım aramızdaki beş adımlık mesafeyi yutuverdi, Akhilleus'un sırtına çarptım.

Öne doğru sendeleyerek düştü, ben de ona yapışmış durumdaydım. Yere yapıştık, Akhilleus'un içinden boşalan hafif nefesi duydum. Derken, daha ben ağzımı açmaya bile fırsat bulamadan Akhilleus etrafımda dönüyordu, bileklerimi kavramıştı. Ne yapmam gerektiğini pek bilemeyerek onunla mücadele ettim. Şimdi karşımda direnç vardı, direnç de dövüşebileceğim bir şeydi. "Bırak!" Bileklerimi onun sımsıkı kavrayışından kurtardım.

"Olmaz." Hızlı bir hareketle beni altına alıp yere çiviledi, dizleri karnımdaydı. Nefes nefeseydim, öfkeliydim ama aynı zamanda garip bir tatmin duyuyordum.

"Senin gibi çarpışan kimseyi görmedim," dedim ona. Bu bir itiraf da olabilirdi, bir suçlama da. Belki ikisi birden.

"Pek çarpışma görmedin ki."

Ses tonunun yumuşaklığına rağmen ona karşı çıktım. "Ne demek istediğimi biliyorsun."

Gözlerindeki ifadeyi okumak imkânsızdı. Üstümüzde, olgunlaşmamış zeytinler hafif hafif sesler çıkardılar.

"Belki biliyorumdur. Ne demek istiyorsun?"

Şiddetle çırpındım, Akhilleus da beni bıraktı. Doğrulup oturduk. Tuniklerimiz toz toprak içindeydi, terden sırtımıza yapışıyordu.

"Demek istediğim..." Sustum. Üstüme bir katılık geldi, öfke ve kıskançlığın o tanıdık yakıcılığı çakmaktaşı gibi kıvılcımlandı ama acı sözler daha düşünce halindeyken ölüp gittiler.

Sonunda, "Senin gibi biri daha yok," dedim.

Akhilleus bir an sessizce beni süzdü. "Ee?"

Konuşmasındaki bir şey, öfkemin son kalıntılarını da içimden söküp attı. Bir zamanlar umurumda olurdu. Oysa şimdi ben kimdim ki böyle bir varlığı kıskanacaktım?

Akhilleus düşüncelerimi biliyormuş gibi gülümsedi, yüzü güneşe benzedi.

ALTI

Arkadaşlığımız bundan sonra dağlardan gelen bahar sellerini andıran bir coşkunlukla gelişti. Eskiden, çocuklar da ben de Akhilleus'un günlerinin prenslere özgü derslerle, devlet işlerini ve mızrak dövüşünü öğrenmekle geçtiğini düşünürdük. Oysa işin aslını uzun süre önce öğrenmiştim. Lir dersleriyle talimleri dışında, Akhilleus'un ders aldığı yoktu. Bir gün yüzmeye gidebilir, başka bir gün ağaçlara tırmanabilirdik. Kendimize çeşitli oyunlar uyduruyor, yarışıyor, taklalar atıyorduk. Sıcak kumların üstünde yatıyor, "Bil bakalım ne düşünüyorum?" diye soruyorduk birbirimize.

Penceremizden gördüğümüz şahin.

Ön dişleri çarpık çocuk.

Akşam yemeği.

Yüzerken, oynarken veya konuşurken üstüme bir his çökerdi. İçimi dolduruşuyla, göğsümde yükselişiyle korkuya çok benzeyen bir histi bu. Aniden boşanan yaşlar gibi hızla gelirdi. Oysa ikisi de değildi, korku ve yaşlar ağırken bu his kuş hafifliğindeydi, onlar donukken bu his parlaktı. Mutluluğu daha önce de tatmıştım, tek başıma eğlence arayarak taş sektirdiğim, zarlarla oynadığım veya hayal kurduğum kısa anlarda mutlu olmuştum ama aslında o zamanlar hissettiklerim bir şeyin varlığından ziyade yokluğundan kaynaklanıyordu. Babam da, diğer çocuklar da yanımda olmazdı, aç değildim, yorgun veya hasta değildim.

Bu yeni duygu farklıydı. Yanaklarım acıyana kadar gülüyordum, kafa derim kafamdan sökülüp gidecekmiş gibi karıncalanıyor, dilim özgürlükten sersemlemiş halde benden kaçıyordu. Akhilleus'a şunu, bunu, onu anlatıyordum. Çok konuşmaktan korkmama gerek yoktu. Ufak tefek olduğum için, çok yavaş davrandığım için endişelenmeme gerek yoktu. Şu, bu ve o! Ona taş sektirmeyi öğrettim, o da bana tahta oymayı gösterdi.

Vücudumdaki her siniri, cildime sürünen her hava akımını hissedebiliyordum.

Akhilleus annemin lirini çalar, ben de onu seyrederdim. Çalma sırası bana gelince, parmaklarım tellere dolaşırdı. Öğretmenin benden yana umudu yoktu. Umurumda bile değildi. "Bir daha çal," derdim Akhilleus'a. O da karanlıkta parmakları zar zor seçilebilir hale gelene kadar çalardı.

Ne kadar değiştiğimi sonunda fark ettim. Yarıştığımızda kaybetmeyi, kayalıklara kadar yüzdüğümüzde geride kalmayı, mızrak çarpıştırma veya taş sektirmede yenilmeyi artık umursamıyordum. Böyle bir güzellik karşısında mağlup olmaktan kim utanırdı ki? Akhilleus'un kazanmasını seyretmek, kumları döven ayak tabanlarını veya tuzlu suda inip çıkan omuzlarını görmek yeterliydi. O kadarı yeterliydi.

Sonunda çocuğu nasıl öldürdüğümü ona anlattığımda yazın sonu gelmiş, sürgüne gönderilişimin üstünden bir yıldan fazla zaman geçmişti. Sarayın bahçesindeki meşenin dallarına tünemiştik, yaprakların oluşturduğu örtünün altında gizliydik. Burada, yerden yukarıdayken, sırtım ağacın sağlam gövdesine dayalıyken konuşmak her nasılsa daha kolaydı. Akhilleus anlattıklarımı ses çıkarmadan dinledikten sonra, "Neden kendini savunduğunu anlatmadın peki?" diye sordu.

Bu soru tam onun soracağı türden bir şeydi. Daha önce benim aklıma bile gelmemiş bir şey.

"Bilmem."

"Yalan da söyleyebilirdin. Oraya geldiğinde çocuğun zaten ölmüş olduğunu söylerdin."

Bu çözümün basitliği karşısında hayrete düşerek ona bakakaldım. Yalan söyleyebilirdim. Bunun arkasından o aydınlanma ânı geldi. *Yalan söyleseydim hâlâ bir prens olacaktım.* Sürgüne gönderilmemin sebebi cinayet işlemem değil, beceriksizin teki olmamdı. Babamın gözlerindeki tiksintiyi şimdi anlayabiliyordum. Gerzek oğlu her şeyi itiraf ediyor. Ben konuşurken çenesinin nasıl kasıldığını hatırladım. *Bu çocuk kral olmayı hak etmiyor.*

"Sen yalan söylemezdin," dedim.

"Hayır," diye kabul etti.

"Peki ne yapardın?" diye sordum.

Akhilleus, oturduğu dala parmağıyla hafif hafif vurarak, "Bilmiyorum," dedi. "Ne yapacağımı düşünemiyorum. O çocuğun seninle konuşma tarzı." Omuzlarını silkti. "Kimse benim elimden bir şey almaya çalışmadı."

"Hiç mi?" İnanamamıştım. Böyle şeylerin olmadığı bir hayat gözüme imkânsız görünüyordu.

"Hiç." Akhilleus bir süre sesini çıkarmadan düşündü. Sonunda, "Bilmiyorum," diye tekrarladı. "Herhalde kızardım." Gözlerini kapatarak başını bir dala yasladı. Meşenin yeşil yaprakları saçlarının etrafını bir taç gibi kuşatıyordu.

Artık Kral Peleus'u sık sık görüyordum. Bazen konsey toplantılarına çağrılıyor, ziyarete gelen krallarla akşam yemeklerine katılıyorduk. Masada Akhilleus'un yanında oturmama, hatta istersem konuşmama bile izin veriliyordu. Öyle bir isteğim yoktu, sessizce oturup etrafımdakileri seyretmekten memnundum. Peleus bana *Skops,* yani baykuş adını takmıştı. İri gözlerimden ötürü. Kral böyle genel ve bir şey vaat etmeyen muhabbetler konusunda başarılıydı.

Misafirler gittikten sonra Peleus'la birlikte ateşin başına oturur, gençlik günlerinden kalma hikâyelerini dinlerdik. Artık saçları kırlaşmış, gençliğini yitirmiş Peleus, bir zamanlar Herakles'in yanında çarpıştığını anlatırdı bize. Philoktetes'i gördüğümü söylediğimde kral gülümsemişti.

"Philoktetes. Herakles'in büyük yayının taşıyıcısı. O zamanlar mızrakçıydı. En cesurumuz da oydu." Bu da Peleus'un tarzıydı. Bu tür iltifatlar tam ona göreydi. Artık Peleus'un hâzinesinin ittifak ve dostluk hediyeleriyle dolu olmasının sebebini anlıyordum. Övünen, şişinen kahramanlarımız arasında o bir istisnaydı, alçakgönüllü bir adamdı. Uşaklar ateşe bir kütük, sonra bir kütük daha atarken Peleus'u dinlemek için yanında kalırdık. Kral bizi odamıza gönderdiğinde neredeyse şafak söküyor olurdu.

Akhilleus'un peşinden sadece annesini ziyarete gittiğinde ayrılıyordum. Gece geç saatte veya şafak vakti saray daha uyanmadan gider, kızarmış bir yüzle ve deniz kokarak dönerdi. Annesinin ziyaretlerini sorduğumda, sesinde acayip bir ifadesizlikle, çekinmeden anlatmıştı.

"Her zaman aynı. Neler yaptığımı, iyi olup olmadığımı öğrenmek istiyor. İnsanlar arasındaki şöhretimden bahsediyor. Sonunda da onunla gidip gitmeyeceğimi soruyor."

Dalmıştım. "Nereye?"

"Denizin altındaki mağaralara." Deniz nympha'larının yaşadığı, güneşin ulaşamayacağı kadar derin yere.

"Gidecek misin?"

Akhilleus başını iki yana salladı. "Babam gitmemem gerektiğini söylüyor. Onları gören hiçbir ölümlü eskisi gibi olamazmış, öyle diyor."

Akhilleus başka tarafa bakınca, köylülerin kötülüğü uzak tutmak için yaptıkları işareti yaptım. *Tanrılar esirgesin.* Böyle bir şeyden bu kadar sakin bahsetmesi beni biraz korkutmuştu. Hikâyelerimizde ölümlülerle tanrıların birbirlerine karıştığı durumlar hiç mutlu sonla bitmezdi. Tanrıça onun annesi, diye güvence verdim kendi kendime. Akhilleus kendisi de yarı tanrıydı zaten.

Annesiyle görüşmeleri zamanla, olağanüstü ayakları veya parmaklarının insanüstü mahareti gibi alıştığım tuhaflıklarından biri haline geldi. Şafakta pencereden içeri tırmandığını duyunca, yatağımdan, "Annen nasıl?" diye mırıldanırdım.

Akhilleus da, "İyi," diye cevap verir, bazen "Bugün deniz balık kaynıyor," veya "Körfez banyo suyu gibi sıcak," diye ekler, sonra yeniden uykuya dalardı.

Oradaki ikinci baharımda bir sabah, Akhilleus annesiyle olan buluşmasından her zamankinden geç döndü. Güneş neredeyse denizden sıyrılmış, keçilerin çanları tepelerde çıngırdamaya başlamıştı.

"Annen nasıl?"

"İyi. Seninle tanışmak istiyor."

İçimi saran korku dalgasını bastırdım. "Sence tanışayım mı onunla?" Tanrıçanın benimle ne gibi bir işi olacağını düşünemiyordum. Ölümlülerden ne kadar nefret ettiğinden haberim vardı.

Akhilleus gözlerini gözlerimden kaçırdı. Yerde bulduğu bir taşı parmaklarının arasında çevirip duruyordu. "Bir zararı olmaz. Yarın gece, dedi." Bunun bir emir olduğunu o zaman anladım. Tanrılar ricada bulunmazdı. Akhilleus'u, utandığını anlayacak kadar iyi tanıyordum. Bana karşı hiçbir zaman böyle tutuk davranmazdı.

"Yarın, ha?"

Akhilleus başını salladı.

Aslında birbirimizden hiçbir şey saklamazdık ama korkumu görmesini istemiyordum. "Şey... ona... ona bir hediye götürmem gerekir mi? Belki ballı şarap iyi olur." Bayram günlerinde tanrıların mihraplarına ballı şarap dökerdik. Sunduğumuz en değerli hediyelerden biriydi.

Akhilleus başını iki yana salladı. "Ballı şarap sevmez."

Ertesi gece, bütün saray halkı uykudayken penceremizden dışarı çıktım. Gökteki yarım ay, kayaların üstünde yolumu meşalesiz de bulmama yetecek kadar parlaktı. Akhilleus, dalgaların çarptığı yerde durmam gerektiğini, annesinin geleceğini söylemişti. Hayır, diye güvence vermişti bana. Konuşmana gerek yok. O bilir.

Ilık dalgalar kumla ağırlaşmıştı. Olduğum yerde kıpırdanarak, kıyıyı yalayan suyun içinde koşturan küçük beyaz yengeçleri seyrettim. Yaklaşan tanrıçanın ayaklarının çıkardığı şıpırtıları duyabileceğimi düşündüğümden kulağım kirişteydi. Kumsal boyunca bir esinti dolaştı, rüzgârın altında memnuniyetle gözlerimi kapattım. Tekrar açtığımda, tanrıça önümde duruyordu.

Boyu benden uzundu, şimdiye dek onun kadar uzun boylu bir kadın da görmüş değildim. Siyah saçları sırtından aşağı iniyor, olmayacak solgunluktaki teni ayın ışıklarını içmişçesine berrak bir pırıltı saçıyordu. O kadar yakınımdaydı ki kokusu burnuma geliyordu. Koyu kahverengi balla karışık deniz suyu kokusu. Nefes almayı bıraktım. Buna cesaretim yoktu.

"Sen Patroklos'sun." Boğuk, hışırtılı sesini duyunca irkildim. Ahenkli çan sesleri beklemiştim, dalgaların altında parçalanan kayaların sesini duymayı değil.

"Evet, hanımefendi."

Tanrıçanın yüzünü bir nefret bürüdü. İnsan gözüne benzemeyen gözlerinin kapkara bebekleri altın benekliydi. O gözlere bakmaya cesaret edemiyordum.

"O, tanrı olacak," dedi. Buna ne cevap vereceğimi bilemedim, o yüzden hiç sesimi çıkarmadım. Thetis öne eğildi, bana dokunacağını düşündüm ama tanrıça böyle bir şey yapmadı elbette.

"Anlıyor musun?" Yanağımı yaladığını hissettiğim nefesi, hiç sıcak değil, aksine denizin derinlikleri gibi soğuktu. *Anlıyor musun?* Akhilleus, onun bekletilmekten nefret ettiğini söylemişti.

"Evet. Anlıyorum."

Thetis daha da sokuldu, bana tepeden bakıyordu. Ağzı kırmızı bir yara gibiydi, bir kurbanın yarılıp açılmış karnının kanlı ve gizemli görüntüsüne benziyordu. Kırmızı lekenin ardındaki keskin dişleri, kemik beyazlığıyla ışıldıyordu.

"İyi." Kendi kendine konuşurmuş gibi umursamaz bir tavırla, "Zaten göz açıp kapayana kadar öleceksin," diye ekledi.

Döndü, denize daldı. Arkasında hiç köpük bırakmamıştı.

Saraya hemen dönmedim. Dönemedim. Bunun yerine zeytinliğe gittim. Eğri büğrü zeytin ağaçlarının ve yere düşmüş zeytinlerin arasında oturacaktım. Zeytinlik denizden uzaktı. O anda tuz kokusu almayı istemiyordum.

Göz açıp kapayana kadar öleceksin. Tanrıça bunu ifadesizce, yalın bir gerçeği dile getirerek söylemişti. Bir tanrıça, birkaç on yıl süren insan hayatının yol açabileceği zahmetleri sıkıntıdan bile saymazdı.

Bir de Akhilleus'un tanrı olmasını istemesi meselesi vardı. Thetis bunu son derece açık bilinen bir gerçekmiş gibi basit bir dille söylemişti. Tanrı. Akhilleus'un tanrı olduğunu düşünemiyordum. Tanrılar soğuktu, uzaktaydı,

ay kadar ulaşılamaz bir yerdeydi. Akhilleus'un parlak gözlerinin, sıcak bir haylazlık taşıyan gülümsemelerinin tanrıya benzer yanı yoktu.

Thetis'inki hırslı bir arzuydu. Yarı-tanrıdan bile tanrı ortaya çıkarmak zor bir işti. Doğru, daha önce böyle şeyler görülmüştü. Herakles, Orpheus ve Orion. Onlar şimdi gökyüzünde oturuyor, takımyıldızlar olarak hüküm sürüyor, tanrılarla birlikte kendilerine ölümsüzlük nektarıyla ziyafet çekiyorlardı. Ne var ki bu adamlar Zeus'un oğullarıydı. Damarlarında ilahi sıvılarının en safı akıyor, güçlerini perçinliyordu. Thetis, ikinci derece tanrıların önemsizlerinden biriydi, yalnızca bir deniz nympha'sıydı. Hikâyelerimizde bu ilahlar işlerini yaltaklanarak, iltifat ederek, daha güçlü tanrıların lütuflarından faydalanarak halletmek zorundalardı. Kendi başlarına fazla bir şey yapamazlardı. Yaşamak dışında. Sonsuza dek yaşamak.

"Ne düşünüyorsun?" Akhilleus beni bulmuştu. Sakin zeytinlikte sesi çınlamıştı ama irkilmedim. Gelmesini bekliyordum zaten. İstiyordum gelmesini.

"Hiçbir şey," dedim. Bu doğru değildi. Herhalde hiçbir zaman da doğru olmaz.

Akhilleus yanıma oturdu. Çıplak ayakları tozluydu.

"Sana kısa süre sonra öleceğini mi söyledi?"

Şaşırarak dönüp ona baktım.

"Evet," dedim.

"Özür dilerim," dedi Akhilleus.

Rüzgâr, üstümüzdeki gri yaprakları dalgalandırdı, bir yerlerde yere düşen bir zeytinin çıkardığı yumuşak *pat* sesini duydum.

"Senin tanrı olmanı istiyor," dedim Akhilleus'a.

"Biliyorum." Akhilleus utançla yüzünü buruşturdu, bu da her şeye rağmen kalbimdeki yükü hafifletti. O kadar çocukça bir tepkiydi ki. Bir o kadar da insani. Ana babalar her yerde aynıydı.

Yine de sorulması gereken soru hâlâ sorulmamıştı ve cevabı öğrenene kadar bir şey yapamazdım.

"Sen istiyor musun peki..." Duraksadım, teklemeyeceğime dair kendi kendime söz vermiş olmama rağmen konuşmak için mücadele verdim. Akhilleus'un gelip beni bulmasını bekleyerek zeytinlikte otururken, bu soruyu tekrarlayıp durmuştum. "Tanrı olmak istiyor musun?"

Akhilleus'un gözleri loş zeytinlikte koyu renk görünüyordu. Yeşilin içindeki altın benekleri seçemiyordum. Sonunda, "Bilmiyorum," dedi. "Bunun ne anlama geldiğini de, nasıl yapılabileceğini de bilmiyorum." Dizlerini kavrayan ellerine indirdi gözlerini. "Buradan ayrılmak istemiyorum. Hem ne zaman olacak ki bu iş? Hemen mi?"

Söyleyecek söz bulamadım. Tanrıların nasıl yapıldığı hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Alt tarafı bir ölümlüydüm ben.

Akhilleus kaşlarını çatmış, sesini de yükseltmişti. "Peki, gerçekten öyle bir yer var mı? Olympos yani? Annem bunu nasıl yapacağını bile bilmiyor ki. Biliyormuş gibi yapıyor. Yeteri kadar tanınırsam..." Sesi kesildi.

En azından bu düşünce zincirini takip edebilirdim. "Yeteri kadar tanınırsan, tanrılar seni gönüllü olarak kabul eder diye düşünüyor."

Başını salladı ama soruma hâlâ cevap vermemişti.

"Akhilleus."

Bana döndü, gözleri hâlâ hayal kırıklığıyla, bir çeşit öfkeli şaşkınlıkla doluydu. Ne de olsa daha on iki yaşında bile değildi.

"Tanrı olmak istiyor musun?" Bu defa daha kolay sormuştum.

Akhilleus, "Daha değil," diye cevap verdi.

Orada olduğunu bile bilmediğim bir gerginlik biraz azaldı. Onu hemen kaybetmeyecektim.

Akhilleus bir eliyle çenesini kavradı. Her zamankinden berrak çehresi, mermerden yontulmuşa benziyordu. "Gerçi kahraman olmak isterim, o ayrı. Herhalde başarılı olurum. Kehanet doğruysa. Savaş çıkarsa. Annem, Herakles'ten bile iyi olduğumu söylüyor."

Buna verecek bir cevabım yoktu. Tanrıçanın analık önyargısıyla mı konuştuğunu, gerçekleri mi söylediğini bilmiyordum. Umurumda da değildi. *Daha değil.*

Akhilleus bir an sessiz kaldı, sonra birdenbire bana döndü. "Sen tanrı olmak ister miydin?"

Orada, yosunlarla zeytinlerin arasında otururken, bu soru çok komik geldi bana. Gülmeye başladım, bir an sonra Akhilleus da gülüyordu.

"Bence bu pek ihtimal dahilinde değil," dedim ona.

Ayağa kalkıp bir elimi ona uzattım. Akhilleus elimi yakalayıp doğruldu. Tuniklerimiz toz toprak içindeydi, benim ayaklarım da kuruyan deniz tuzu yüzünden hafifçe gıdıklanıyordu.

"Mutfakta incir var," dedi Akhilleus. "Gördüm."

Yalnızca on iki yaşındaydık. Kederli düşüncelere gömülemeyecek kadar küçüktük.

"İddiaya girerim ki senden fazla yerim."

"Yarışalım!"

Güldüm. Birlikte koştuk.

YEDİ

Bir sonraki yaz on üç yaşımızı doldurduk. Önce Akhilleus, sonra da ben. Gövdelerimiz uzamaya, eklemlerimizi güçsüzleştirip ağrıtana kadar çekiştirmeye başladı. Peleus'un parlak bronz aynasında kendimi neredeyse tanıyamıyordum. Upuzun bacaklı, ince gövdeliydim. Bacaklarım leyleğe benziyor, çenem de gitgide sivriliyordu. Akhilleus hâlâ daha uzundu, bana tepeden bakıyordu. Sonunda aynı boyda olacaktık ama o olgunluğa benden önce ve şaşırtıcı bir hızla ulaşmıştı. Belki de damarlarındaki ilahi kan sağlamıştı bunu.

Saraydaki diğer çocuklar da büyüyordu. Artık durmadan kapalı kapıların ardından gelen inleme sesleri duyuyor, şafaktan önce yataklarına dönen gölgeler görüyorduk. Ülkemizde, erkekler genellikle sakalları tam olarak çıkmadan önce kendilerine eş alırlardı. Peki, ondan ne kadar önce bir hizmetçi kızla yatarlardı acaba? Bu beklenen bir şeydi, evlilik yatağına bunu yapmadan gelen erkeğe çok nadir rastlanırdı, onlar da gerçekten pek şanssız erkeklerdi. Ya kimseyi zorlayamayacak kadar güçsüz ya kimseyi baştan çıkaramayacak kadar çirkin ya da para karşılığı bu işi yapamayacak kadar yoksullardı demek ki.

Bir sarayda, evin hanımının nedimeleri olarak, soylu doğmuş pek çok kadının bulunması gelenekseldi ama Peleus'un karısı yoktu, o yüzden bizim gördüğümüz kadınlar çoğunlukla köleydiler. Köleler satın alınır, savaşta ele geçirilir veya köleler tarafından doğurulurlardı. Gündüzleri şarap kadehlerini doldurur, yerleri ovar ve mutfakla ilgilenirler; geceleriyse askerlerin, evlatlıkların, ziyarete gelen kralların veya Peleus'un malı olurlardı. Bunun ardından gelen şişkin karınlar bir utanç kaynağı olmaz; daha fazla köle, yani kâr anlamına gelirdi. Birleşmeler her zaman tecavüzle gerçekleşmiyordu, bazen karşılıklı tatmin, hatta duygusal

yakınlık bile söz konusu olurdu. En azından bu meselelerden bahseden erkeklerin inancı bu yönde.

O kızlardan birini yatağa atmak Akhilleus için de, benim için de kolay, hem de çok kolay olurdu. On üç yaşında bu işi yapmak için geç kalmış olduğumuz bile söylenebilirdi aslında, hele de Akhilleus. Prensler iştahlarının açıklığıyla bilinirdi. Evlatlıklar kızları kucaklarına çeker veya Peleus içlerinden en güzeline akşam yemeğinden sonra odasına gelmesini söylerken biz seyretmekle yetiniyorduk. Hatta bir defasında kralın bu kızı oğluna sunduğunu duymuştum. Akhilleus, neredeyse çekingen bir tavırla cevap vermişti. *Bu gece yorgunum.* Daha sonra odamıza doğru yürürken de benimle göz göze gelmekten kaçınmıştı.

Ya ben? Akhilleus hariç herkesin yanında son derece utangaç ve sessizdim, diğer çocuklarla bile zor konuşurdum, nerede kaldı ki bir kızla konuşacaktım? Prensin yoldaşı olduğuma göre konuşmama gerek yoktu sanırım, bir işaret veya bir bakış yeterli olurdu. Ne var ki böyle bir şey aklıma bile gelmedi. Geceleri içimde kaynaşıp duran duygular, gözlerini yerden kaldırmayan, itaatkâr hizmetçi kızlardan tuhaf bir biçimde uzaktı. Bir kızın elbisesiyle uğraşan bir gence, onun kadehine şarap dolduran kızın yüzündeki donuk ifadeye bakardım. Böyle bir şeye yönelik bir istek duymuyordum.

Bir gece geç saatlere kadar Peleus'un odasında kalmıştık. Akhilleus yerde uzanıyordu, kolunun birini yastık niyetine başının altına sokmuştu. Ben daha resmi bir biçimde sandalyede oturuyordum. Bunun sebebi yalnızca Peleus değildi, yeni uzunluklarıyla kolumun bacağımın oraya buraya yayılmasından hoşlanmıyordum.

Gözleri yarı kapalı yaşlı kral bize bir hikâye anlatıyordu.

"Meleagros zamanının en iyi savaşçısı, aynı zamanda da en gururlusuydu. Her şeyin en iyisinin onun olmasını isterdi, herkes de onu çok sevdiğinden istediğini elde ederdi."

Gözlerim Akhilleus'a kaydı. Parmaklarını belli belirsiz hareket ettiriyordu. Yeni bir şarkı bestelerken sık sık böyle oynatırdı parmaklarını. Şimdi de babasının anlattığı Meleagros'un hikâyesini bestelediğini tahmin ettim.

"Derken bir gün Kalydon Kralı, 'Meleagros'a neden bu kadar çok şey veriyoruz?' diye sordu. 'Kalydon'da başka kıymetli savaşçılar da var.'"

Akhilleus kıpırdanınca tuniği göğsünde iyice gerildi. O gün, hizmetçi kızlardan birinin başka bir kıza, "Sence yemekte prens bana mı baktı?" diye sorduğunu duymuştum. Sesi umut doluydu.

"Meleagros kralın söylediklerini duydu ve hiddete kapıldı."

Akhilleus o sabah yatağıma atlamış, burnunu benimkine bastırmıştı. "Günaydın," demişti. Cildime değen cildinin sıcaklığını hatırlıyordum.

"Krala, 'Bundan sonra senin için çarpışmayacağım,' dedi, sonra da evine dönerek teselliyi karısının kollarında aradı."

Ayağımın çekiştirildiğini hissettim. Akhilleus yattığı yerden bana sırıtıyordu.

"Kalydon'un amansız düşmaları vardı, bu düşmanlar Meleagros'un artık Kalydon Kralı için savaşmayacağını duyunca..."

Ayağımla kışkırtıcı bir biçimde Akhilleus'u dürttüm. Parmakları bileğime kapandı.

"... saldırdılar. Kalydon şehri korkunç kayıplar verdi."

Akhilleus bileğimden tutup çekti, sandalyeden yarı yarıya aşağı kaydım. Yere yuvarlanmamak için ahşap kollara tutunmuştum.

"Böylece insanlar yardımcı olmasını rica etmek için Meleagros'a gittiler. Sonra... Akhilleus, dinliyor musun?"

"Evet, baba."

"Hayır, dinlemiyorsun. Zavallı Skops'a işkence etmekle meşgulsün."

İşkence görüyormuşum gibi görünmeye çalıştıysam da tek hissettiğim bir an önce Akhilleus'un parmaklarının bileğimi tuttuğu yerdeki serinlikti.

"Neyse, böylesi daha iyi aslında. Ben de yoruldum. Bu hikâyeyi başka akşam bitiririz."

Ayağa kalkıp yaşlı adama iyi geceler diledik. Tam odadan çıkmak üzere dönmüştük ki, Peleus, "Akhilleus, mutfaktaki sarışın kıza bir bakın," dedi. "Duyduğuma göre koridorlarda senin peşinden koşup duruyormuş."

Akhilleus'un yüzünün o kadar değişmesinin sebebinin ateşten vuran ışık olup olmadığını anlamak çok zordu.

"Belki bakınırım, baba. Bu gece yorgunum."

Peleus, Akhilleus şaka yapıyormuş gibi kıkırdadı. "Bence o kız seni bir güzel ayıltır." Elini sallayarak çıkmamızı işaret etti.

Odamıza dönüş yolunda Akhilleus'a yetişmek için biraz koşar adım yürümem gerekti. Sessizliğe gömülü haldeydik ve içimde, çürük diş gibi sancıyan bir acı vardı; o acıyı öylece bırakamazdım. "Şu kız... Ondan hoşlanıyor musun?"

Odanın öbür ucundaki Akhilleus, bana bakmak için döndü. "Neden sordun? Sen mi hoşlanıyorsun yoksa ondan?"

"Hayır, hayır." Kızardım. "Onu demek istememiştim." Birlikte geçirdiğimiz günlerin başlangıcından beri onunla bu kadar güvensiz konuşmamıştım. "Yani sen, onunla, ister misin..."

Akhilleus koşarak yanıma gelip beni ittiği gibi yatağımın üstüne devirdi, üstüme eğilerek, "O kız hakkında konuşmaktan bıktım," dedi.

Boynumdan yukarı bir sıcaklık yürüdü, yüzüme ısıdan parmaklar sarıldı. Akhilleus'un saçları üzerime dökülüyordu, onun kokusundan başka koku alamıyordum. Dudaklarındaki çizgilerle dudaklarım arasında bir saç teli kadar mesafe vardı.

Sonra tıpkı sabah yaptığı gibi çekiliverdi. Odanın karşı tarafına gitti, yatmadan önce son bir kupa su içti. Yüzü sakin, durgundu.

"İyi geceler," dedi.

Geceleri, yatağımdayken görüler gelir üzerime. Rüya gibi başlar, titremeler içinde uyanmama sebep olan kucaklamaların izini sürerler. Uyanık yatarım, yine de gelmeye devam ederler; bir ensede yanıp sönen kıvılcım, bir kalça kemiğinin aşağıya kıvrılan eğimi. Bana dokunmak için uzanan pürüzsüz, güçlü eller. O elleri tanıyorum. Yine de burada, gözkapaklarımın karanlığı ardında bile umut ettiğim şeyi adlandıramıyorum. Gündüzleri huzursuz oluyor, yerimde duramıyorum. Ne var ki yaptığım yürüyüşler, söylediğim şarkılar, tutturduğum koşular bu görüleri uzakta tutamıyor. Gelmeye devam ediyorlar, duracak gibi de değiller.

Yaz mevsimi, güzel günlerin ilklerinden biri. Öğle yemeğinden sonra kumsala inmişiz. Sırtlarımızı, dalgaların kıyıya attığı eğimli bir ağaç

parçasına dayamış oturuyoruz. Güneş tepede, hava sıcak. Yanımda oturan Akhilleus kıpırdanıyor, ayağı benimkine değiyor. Serin, kumların sürtünmesi yüzünden pembeleşmiş, bütün kış içeride kapalı kaldığımız için yumuşacık bir ayak. Akhilleus bir şeyler mırıldanıyor. Daha önce çaldığı bir şarkının bir parçasını.

Ona bakmak için dönüyorum. Yüzü pürüzsüz, diğer çocukların başına bela olmaya başlayan sivilcelerle lekeler onun cildinde görünmüyor. Maharetli bir el tarafından çizilmiş çehresinde çarpık, kaba saba hiçbir şey yok, hiçbir şey gereğinden büyük değil. Tüm unsurlar, bıçakların en keskiniyle yontulmuş gibi keskin ama ortaya çıkan etki keskinlikten uzak.

Akhilleus dönüyor ve ona baktığımı görüyor. "Ne var?" diye soruyor.

"Yok bir şey."

Kokusunu alabiliyorum. Ayaklarına sürdüğü sandalağacı ve nar kokulu yağlar, temiz terinin tuzu, aralarından geçtiğimiz sümbüllerin ayak bileklerimize sinmiş kokusu. Hepsinin altında da Akhilleus'un kendi kokusu. O kokuyla uykuya dalıyorum, uyandığımda da burnumda o koku oluyor. Tarif edemiyorum. Tatlı ama o kadar tatlı değil. Güçlü ama gereğinden güçlü değil. Bademe benzer bir şey ama bu da tam ifade edemiyor. Bazen güreştikten sonra benim tenim de öyle kokuyor.

Akhilleus bir elini aşağı indirip ona dayanıyor. Kolundaki kaslar yumuşak bir biçimde bükülüyor, Akhilleus hareket ettikçe bir görünüp bir kayboluyorlar. Benimkileri bulan gözleri kopkoyu bir yeşil.

Anlayamadığım bir sebepten nabzım hızlanıyor. Akhilleus bana binlerce, binlerce kere bakmış ama bu bakışında bir farklılık, daha önce görmediğim bir yoğunluk var. Ağzım kupkuru, yutkunurken gırtlağımdan çıkan sesleri duyabiliyorum.

Beni seyrediyor. Bekler gibi bir hali var.

Hafifçe ona doğru kayıyorum, belli belirsiz bir hareket. Bir şelaleden aşağı atlamaya benziyor. O âna kadar ne yapacağımı bilmiyordum. Öne doğru eğiliyorum, dudaklarımız sakarca buluşuyor. Şişman arıların gövdelerine benzeyen, çiçek tozlarıyla sersemlemiş, yumuşak ve yuvarlak iki çift dudak. Ağzının tadını alabiliyorum. Sıcak ve yemekteki tatlıdan

kalan ballı bir tat. Midem bir takla atıyor, tenimin altında ateş gibi bir zevk damlacığı geziniyor. *Daha.*

Arzumun şiddeti ve tomurcuklanma hızı yüzünden şaşkına dönüyor, ürkerek, irkilerek ondan uzaklaşıyorum. Öğleden sonranın ışığıyla çerçevelenmiş yüzünü, hâlâ bir öpücüğü biçimlendirir gibi bükülen, hafifçe aralık dudaklarını görecek bir ânım, tek bir ânım oluyor.

Dehşet içindeyim. Ne yaptım ben? Ne var ki özür dilemeye vakit bulamıyorum. Akhilleus doğruluyor, geriye doğru bir adım atıyor. Her türlü ifadeden arınmış, okunamaz ve ulaşılamaz yüzü, açıklamaların ağzımda donup kalmasına yol açıyor. Dönüp koşmaya başlıyor, dünyanın en hızlı koşan çocuğu kumsaldan yukarı doğru, benden uzağa koşuyor.

Yan tarafım onun yokluğuyla buz gibi. Cildim gerilmiş, biliyorum ki yüzüm de kıpkırmızı ve yanmış gibi hassas.

Ah, tanrılar, diye düşünüyorum, *tanrılar, lütfen Akhilleus benden nefret etmesin.*

Tanrıları bu işe karıştırmamam gerektiğini bilmeliydim.

Bahçe yoluna gitmek üzere köşeyi döndüğümde, bıçak kadar keskin ve parlak biçimde orada duruyordu. Üzerinde, ıslakmış gibi gövdesine yapışan mavi bir elbise vardı. Koyu renk gözleri benimkileri buldu; korkunç beyazlıktaki soğuk parmakları bana doğru uzandı. Beni havaya kaldırdığı sırada ayaklarım birbirine çarptı.

"Gördüm," diye tısladı. Kayalara çarpan dalgaların sesinde.

Konuşamıyordum. Beni gırtlağımdan yakalamıştı.

"Buradan gidiyor." Gözleri artık kapkara, denizin ıslattığı kayalar kadar karanlık ve çentik çentikti. "Onu uzun süre önce göndermeliyim. Peşinden gitmeye çalışma."

Artık nefes de alamıyordum ama çırpınmadım. En azından o kadarını akıl edebilmiştim. Thetis duraksar gibi oldu, tekrar konuşacağını düşündüm. Konuşmadı. Yalnızca elini gevşetip beni serbest bıraktı. Hiç kemiğim yokmuş gibi toprağa serildim.

Bir annenin dilekleri. Yurdumuzda bunlara pek kıymet verilmezdi ama hepsinden önemlisi, bu anne bir tanrıçaydı.

Odaya döndüğümde hava kararmıştı. Akhilleus yatağında oturmuş, ayaklarına bakıyordu. Ben eşikte görününce neredeyse umutla başını kaldırdı. Konuşmadım. Annesinin siyah gözleriyle Akhilleus'un kumları döven topukları aklımda hâlâ alev alevdi. *Affet beni, bir hata ettim.* Annesi söz konusu olmasaydı, o sırada bunu söylemeye cesaret edebilirdim.

Odaya girip kendi yatağıma oturdum. Akhilleus kıpırdandı, gözleri benimkileri aradı. Annesine, çocukların anne babalarına benzedikleri şekilde çenesinin bir kıvrımı, gözünün bir eğimiyle benzemiyordu. Hareketlerindeki, ışıklı cildindeki bir şeydi Thetis'i andıran. Bir tanrıçanın oğlu. Ne olacağını sanmıştım ki?

Oturduğum yerden bile üstündeki deniz kokusunu alabiliyordum.

"Yarın gitmem gerekiyor," dedi. Sözleri neredeyse bir suçlamaydı.

"Ya," dedim. Ağzım şişmiş ve uyuşmuş gibiydi, kelimeleri oluşturamayacak kadar hissizdi.

" Kheiron'un öğrencisi olacağım." Biraz durakladıktan sonra, "Herakles de onun öğrencisiydi. Perseus da," dedi.

Daha değil, demişti bana. Oysa annesi başka bir seçim yapmıştı.

Akhilleus kalkıp tuniğini üstünden sıyırdı. Hava sıcaktı, yaz mevsimindeydik, çıplak uyumaya da alışkındık. Ay, dümdüz, kaslı karnının belinden aşağı indikçe koyulaşan açık kahverengi tüylerin üzerinde parlıyordu. Gözlerimi kaçırdım.

Ertesi sabah, Akhilleus şafakta uyanıp giyindi. Uyanıktım, hiç uyumamıştım zaten. Uyuyormuş gibi yaparak kirpiklerimin perdesinin altından onu seyrettim. Akhilleus ara sıra bana bakıyor, mermer gibi pürüzsüz cildi loş sabah alacasında gri bir ışıkla parlıyordu. Torbasını omzuna astı, çıkarken kapıda son bir defa durakladı. Taş kapı pervazının çerçevesinde, hâlâ uyku dağınıklığı içindeki saçları yüzüne dökülerek duruşunu hatırlıyorum. Gözlerimi sımsıkı kapadım, bir an geçti. Tekrar baktığımda odada yalnızdım.

SEKİZ

Kahvaltı vakti geldiğinde, gittiğini herkes öğrenmişti. Masaya doğru yürürken bakışlar ve fısıltılar peşimden geldi, yiyeceklere uzanırken havada asılı kaldı. Çiğnedim ve yuttum. Ekmek taş gibi mideme oturuyordu. Saraydan uzaklaşmak için yanıyordum, açık havada olmak istiyordum.

Zeytinliğe yürüdüm. Toprak ayaklarımın altında kupkuruydu. Artık Akhilleus gitmiş olduğu için diğerlerine katılmamın beklenip beklenmediğini geçirdim aklımdan. Katılmadığımı kimsenin fark edip etmeyeceğini düşündüm. Yarı yarıya bunu fark etmelerini umuyordum. *Kırbaçlasınlar beni,* diye geçiriyordum aklımdan.

Denizin kokusu burnuma geliyordu. Saçlarım, giysilerim, cildimdeki yapışkan nemlilik, her yer deniz kokusuyla doluydu. Tuzlu çürümüşlüğün hastalıklı kokusu zeytinlikte, yaprakların ve toprağın küflü rayihasının arasında bile bana ulaşıyordu. Midem yalpa vurdu, bir ağacın kabuk kabuk gövdesine dayandım. Kabuğun kaba dokusu alnıma battı, bu da beni sakinleştirdi. *Bu kokudan uzaklaşmam gerek,* diye düşündüm.

Kuzeye, araba tekerlekleriyle at nallarının ezip düzleştirdiği tozlu bir patika olan saray yoluna doğru yürüdüm. Yol, saray bahçesinin biraz ötesinde ikiye ayrılıyor, bir kolu çimenlerin, kayaların ve alçak tepelerin arasından güneye ve batıya doğru uzanıyordu. Üç yıl önce o yoldan gelmiştim buraya. Diğer yolsa kuzeye doğru kıvrılıyor, Othrys Dağı'na ve onun da ardına, Pelion Dağı'na kadar gidiyordu. Gözlerimle o yolu takip ettim. Bir süre ağaçlıklı tepelerin çevresinden dolaştıktan sonra, ormanın içinde gözden kayboluyordu.

Yaz göklerinde kızgın kızgın parlayan güneş, saraya geri döndürmek istermiş gibi eziyet ediyordu bana. Yine de olduğum yerde oyalandım. Dağlarımızın güzel olduğunu duymuştum. Armutlar, servi ağaçları ve yeni

eriyen buzların ortaya çıkardığı dereler vardı orada. Dağlar mutlaka serin ve gölgeliydi. Elmas parlaklığındaki kumsallardan ve denizin yanıp sönen ışıklarından uzaktı.

Gidebilirim. Düşünce ani ve tam anlamıyla sarsıcıydı. Yola yalnızca denizden kaçmak için çıkmıştım ama işte patika önümde uzanıyordu ve dağlar da şuracıktaydı. *Akhilleus da.* Göğsüm, düşüncelerime ayak uydurmak istermişçesine hızla inip kalkmaya başladı. Bana ait tek bir şey bile yoktu bu dünyada; tuniklerim, sandaletlerim, hepsi Peleus'undu. *Eşyalarımı toplamama bile gerek yok.*

Yalnızca iç odadaki ahşap sandıkta saklanan annemin lirinin düşüncesi duraksamama yol açtı. Belki içeri gidip liri alabilirim diye düşünerek bir an tereddüt ettim. Ne var ki gün yarılanmıştı bile. Yol almak için önümde yalnızca öğleden sonra vardı, ondan sonra yokluğumu fark eder (edeceklerini düşünerek kendime iltifat ediyordum) ve peşimden gelirlerdi. Saraya doğru baktım, kimsecikleri göremedim. Muhafızlar başka yerdeydi. *Şimdi. Şimdi gitmek zorundayım.*

Koştum. Saraydan uzağa, ormana giden patikada koştum. Sıcağın pişirdiği toprağı döven ayaklarım yanıyordu. Koşarken, onu bir daha görecek olursam düşüncelerimi gözlerimin ardına saklayacağıma dair kendi kendime söz verdim. Bunu yapmazsam ödeyeceğim bedelin ne olacağını öğrenmiştim artık. Bacaklarımdaki sancı, göğsümün bıçak gibi batan iniş çıkışları bana iyi geliyor, bir arınmışlık hissetmemi sağlıyordu. Koştum.

Bütün cildim terle kaplandı, ter damlaları ayaklarımın altındaki toprağa düşüyordu. Her tarafım toz toprak içinde kaldı, ondan sonra daha da pislendim. Bacaklarıma toprak ve kuru yaprak parçaları yapışmıştı. Etrafımdaki dünya, yeri döven ayaklarımın temposundan ve tozlu yolun önümde uzanan kısmından ibaretti.

Sonunda bir, belki de iki saat sonra artık koşamaz oldum. Acı içinde öne doğru eğildim. Parlak öğleden sonra güneşi titreşerek kararıyor, kanım damarlarımda kulaklarımı sağır edecek bir uğultuyla akıyordu. Yolun iki tarafında sık bir ağaç örtüsü vardı artık, Peleus'un sarayı da çok gerilerde kalmıştı. Sağ tarafımda Othrys yükseliyordu, onun hemen

ardında da Pelion. Pelion'un zirvesine bakıp ne kadar yolumun kaldığını kestirmeye çalıştım. Bin adım mı? Bin beş yüz mü? Yürümeye koyuldum.

Saatler geçti. Yorulmuştum, kaslarım titriyor, ayaklarım birbirine dolanıyordu. Tepe noktasından çoktan inmiş olan güneş, batı ufkunda iyice alçalmıştı. Karanlığın çökmesine dek dört, belki de beş saat vaktim kalmıştı ve zirve hâlâ eskisi kadar uzak görünüyordu. Birdenbire farkına vardım. Pelion'a gece olmadan varamayacaktım. Yiyeceğim de, suyum da yoktu; sığınacak bir yer bulma umudum da bulunmuyordu. Üstümdeki terden sırılsıklam tunikle, ayağımdaki sandaletlerden başka bir şeyim yoktu.

Akhilleus'a yetişemeyecektim, artık bundan emindim. O, yolu ve atını uzun bir süre önce terk etmişti; tepelere yaya olarak tırmanıyordu şimdi. İyi bir iz sürücü, yolun kenarındaki orman örtüsünü inceler, eğreltiotlarının nerede ezildiğini ve büküldüğünü, bir delikanlının nerede kendisine patika açtığını bulabilirdi. Ne var ki ben iyi bir iz sürücü değildim, yolun kenarındaki çalılıklar gözüme her yerde aynı görünüyordu. Cırcır böceklerinin sesleri, kuşların tiz çığlıkları, nefesimin hırıltısı kulaklarımda boğuk boğuk çınlıyordu. Midemde de açlık veya belki umutsuzluk gibi bir sızı vardı.

Derken bir şey daha bunlara katıldı. Seslerin en hafifi. Ancak işitme sınırında bir ses. Öyle de olsa duymuştum işte. Sıcağa rağmen tenim buz kesti. Bu sesi tanıyordum. Sinsiliğin, sessiz kalmaya çalışan bir adamın sesiydi. Yalnızca küçücük bir yanlış adım atılmış, belki tek bir yaprak bükülmüştü ama o kadarı yetmişti.

Korku boğazımdan yükselirken, dinlemek için kendimi kastım. Nereden gelmişti ses? Gözlerim, iki taraftaki ağaçların üzerinde gezindi. Kıpırdamaya cesaret edemiyordum, en ufak bir ses yamaçlarda büyük yankı yaratırdı. Koşarken tehlikeleri hiç düşünmemiştim ama artık zihnim onlarla kaynaşıyordu. Peleus'un gönderdiği askerler veya beyaz elleri boğazıma kum gibi soğuk soğuk sarılacak olan Thetis. Belki haydutlar. Yol kenarlarında haydutların saklandığını biliyordum. Kaçırılan ve yorgunluktan ölene kadar çalıştırılan çocuklarla ilgili hikâyeler geldi aklıma. Kendimi ele vermemek için hiç kıpırdamamaya, nefes bile almamaya

çalışırken, birbirine kenetli parmaklarım sıkılmaktan bembeyaz kesilmişti. Gözlerim, üzeri çiçeklerle dolu sık bir civanperçemi kümesine takıldı. Oraya saklanabilirdim. *Şimdi. Fırla.*

Yan taraftaki ağaçların arasında bir hareket oldu, başımı hemen o tarafa çevirdim. Çok geç. Bir şey –biri– arkamdan bir darbe indirerek öne doğru fırlamama sebep oldu. Şiddetle yüzüstü düştüm, darbeyi indiren de üzerimdeydi. Gözlerimi kapatarak bıçağı bekledim.

Hiçbir şey olmadı. Yalnızca sessizlik ve sırtıma batan dizler vardı. Bir an geçti. Dizlerin baskısının pek şiddetli olmadığını ve dayandıkları yerlerin canımı yakmayacak şekilde ayarlandığını fark ettim.

"Patroklos." *Pa-tro-klos.*

Kıpırdamadım.

Dizler sırtımdan çekildi, uzanan eller beni nazikçe sırtüstü çevirdi. Akhilleus tepemde durmuş, bana bakıyordu.

"Geleceğini ummuştum," dedi. Hem gerginlik hem de rahatlamayla dolan midem çalkalandı. Onu gözlerimle içtim. Parlak saçları, dudaklarının yukarıya doğru yumuşacık kıvrılışı. O kadar keskin bir sevinç içindeydim ki nefes almaya cesaret edemiyordum. Konuşsam neler söylerdim bilmiyorum. Belki özür dilerim derdim, belki başka şeyler de söylerdim. Ağzımı açtım.

"Çocuk yaralandı mı?"

Arkamızdan gelen, kalın bir sesti bu. Akhilleus başını çevirdi. Ayaklarının dibinde durduğum yerden, yalnızca adamın atının ayaklarını görebiliyordum. Ayakları tozla kaplı, doru bir attı.

Ölçülü ve nazik ses yeniden duyuldu. "Akhilleus Pelides, henüz dağda bana katılmamış olmanın sebebinin bu olduğunu varsayıyorum, doğru mu?"

Zihnim, olanları anlamaya uğraştı. Akhilleus, Kheiron'a gitmemişti. Burada beklemişti. Beni beklemişti.

"Selamlarımı sunarım, Üstad Kheiron, tabii özürlerimi de. Evet, gelmememin sebebi bu." Prens sesiyle konuşuyordu.

"Anlıyorum."

Akhilleus'un doğrulmasını istiyordum. Orada, yerde onun altında yatarken kendimi pek budala hissediyordum. Aynı zamanda korkuyordum da. Adamın sesinde herhangi bir öfke izi yoktu ama sevecenlik de yoktu. Berrak, ağırbaşlı, tarafsız bir sesti.

"Ayağa kalk," dedi ses.

Akhilleus yavaş yavaş doğruldu.

Boğazım korkuyla tıkanmamış olsaydı o anda çığlık atabilirdim. Bunun yerine, boğulurmuş gibi bir ses çıkararak geri geri süründüm.

Atın kaslı bacaklarının devamında, aynı şekilde kaslı bir erkek gövdesi uzanıyordu. İnsanın ve atın imkânsız birleşim çizgisine, pürüzsüz cildin ışıltılı kahverengi tüylere dönüştüğü yere ağzım açık bakakaldım.

Yanımda Akhilleus başını eğerek selam verdi. "Üstad Kentaur," dedi. "Gecikme için özür dilerim. Yoldaşımı beklemek zorundaydım." Diz çöktü, temiz tuniği tozlu toprağa süründü.

"Lütfen beni bağışlayın. Öğrenciniz olmayı uzun süredir istiyordum."

Adamın, yani at adamın yüzü, sesi kadar ciddiydi. Yaşını başını almış olduğunu gördüm. Düzgünce kırpılmış siyah bir sakalı vardı.

At adam bir an Akhilleus'u inceledi. "Karşımda diz çökmene gerek yok, Pelides. Gerçi bu kibarlığın hoşuma gitti. Peki, ikimizi de bekleten bu yoldaşın kim?"

Akhilleus tekrar bana dönüp elini aşağı uzattı. Sarsak davranışlarla elini yakalayıp ayağa kalktım.

"Bu, Patroklos."

Bir sessizlik oldu. Konuşma sırasının bana geldiğini anladım.

"Efendim," dedim ve eğilerek selam verdim.

"Ben kimsenin efendisi değilim, Patroklos Menoitiades."

Babamın adını duyunca hemen başımı kaldırdım.

"Ben bir kentaurum ve insanlara öğretmenlik yaparım. Adım Kheiron."

Yutkunarak başımı salladım. Adımı nereden bildiğini sormaya cesaret edememiştim.

At adamın gözleri beni baştan aşağı inceledi. "Bence fazla yorulmuşsun. Yiyeceğe ve içeceğe ihtiyacın var. İkinizin de ihtiyacı var. Peliondaki evime

kadar yolumuz uzun, yürüyemeyeceğiniz kadar uzun. O yüzden başka bir düzenleme yapmamız gerek."

Bunu söyledikten sonra döndü. At bacaklarının gövdesinin altında nasıl hareket ettiğine ağzım açık bakmamaya çalıştım.

At adam, "Benim sırtıma bineceksiniz," dedi. "Tanışır tanışmaz böyle tekliflerde bulunmam ama bazen istisna yapmak gerekiyor." Duraksadı. "Size ata binmeyi öğretmişlerdir herhalde?"

Çabucak başımızla onayladık.

"Ne talihsizlik. Öğrendiklerinizi unutun. Bacaklarla sıkıştırılmayı, topuklarla dürtülmeyi hiç sevmem. Ön tarafa oturan belime tutunacak, arkaya oturan da öndekine sarılacak. Düşecek gibi olursanız söyleyin."

Akhilleus'la kısaca bakıştık.

O bir adım öne çıktı.

"Nasıl..."

"Diz çökeceğim." At bacakları toprağın üstünde büküldü. Kheiron'un sırtı genişti ve hafifçe terle kaplıydı. "Dengeni sağlamak için kolumu tut," diye talimat verdi at adam. Akhilleus söyleneni yaparak bacağını öbür tarafa aşırdı, oturdu.

Sıra bendeydi. En azından önde, derinin yerini doru at kürküne bıraktığı yerin çok yakınında oturmayacaktım. Kheiron, vücudunun at yarısının rengine hiç benzemeyen siyah renkli yoğun kıllarla kaplı kolunu bana uzattı. Bacaklarımı geniş sırtın iki yanından uzatarak yerleştim. Pek de rahat değildim.

Kheiron, "Şimdi ayağa kalkacağım," dedi. Hareketi akıcıydı ama yine de Akhilleus'a sımsıkı tutundum. At adam normal bir attan yarım boy daha uzundu. Ayaklarım yerden o kadar yüksekte sallanıyordu ki başım döndü. Akhilleus'un elleri Kheiron'un gövdesinde serbestçe duruyordu. "O kadar gevşek tutunursan düşersin," dedi at adam.

Akhilleus'un göğsüne öyle bir sarılmıştım ki parmaklarım terden sırılsıklam kesilmişti. Ellerimi bir an olsun gevşetmeye cesaret edemiyordum. At adamın yürüyüşü bir ata göre daha dengesizdi, zemin de düzgün değildi. Terin kayganlaştırdığı at kıllarının üzerede tehlikeli biçimde kaydım.

Görebildiğim kadarıyla bir patika yoktu ama yine de Kheiron'un güvenli, yavaşlamayan adımlarıyla ağaçların arasından hızla yukarı doğru çıkıyorduk. Bir sarsıntı yüzünden topuklarım at adamın sağrılarına her çarptığında yüzümü buruşturuyordum.

İlerlerken Kheiron bize çeşitli şeyler gösteriyor, aynı sakin sesle konuşuyordu.

Şurası Othrys Dağı.

Servi ağaçları bu tarafta, kuzey yamacında daha sık, siz de görüyorsunuz.

Bu akarsu, Phthia topraklarından geçen Apidanos Nehrini besliyor.

Akhilleus bana bakmak için döndü, sırıtıyordu.

Daha da yukarılara tırmandık. At adam uzun, siyah kuyruğunu sallıyor, sinekleri ezerek hepimizi onlardan kurtarıyordu.

Kheiron birdenbire durdu, Akhilleus'in sırtına doğru savruldum. Ağaçların biraz aralandığı bir yerde, kayalıklarla çevrili bir tür açıklıktaydık. Zirveye ulaşmamıştık ama çok yakındık. Gökyüzü tepemizde mavi mavi ışıldıyordu.

"Geldik." Kheiron diz çöktü, biraz dengesizce de olsa sırtından indik.

Önümüzde bir mağara vardı. Gerçi oraya mağara demek de ayıptı ya. Çünkü bu mağara koyu renk kayalıklardan değil, uçuk gül rengi kuvars taşındandı.

"Gelin," dedi at adam. Peşinden mağaraya girdik. Giriş, Kheiron'un eğilmesini gerektirmeyecek kadar yüksekti. İçerisi gölgeli olduğundan gözlerimizi kırpıştırdık. Gerçi kristal duvarlar, mağarayı normalde olacağından daha aydınlık hale getiriyordu. Bir köşede, kayaların içine doğru akıp gidiyormuş gibi görünen küçük bir pınar vardı.

Duvarlarda ne olduklarını bilmediğim şeyler asılıydı. Acayip bronz aletler. Üstümüzde, mağaranın tavanına boyayla çizilmiş çizgiler ve şekiller, takımyıldızlar ve göklerin hareketlerini gösteriyordu. Duvarlara oyulmuş raflarda, üzerleri eğik harfli yazılarla dolu düzinelerce küçük seramik kavanoz vardı. Bir köşeden müzik aletleri sarkıyordu. Lirler ve flütler. Onların yanında da alet edevat ve tencereler duruyordu.

İnsan ölçülerine uygun, iyice doldurulup hayvan postuyla kaplanmış tek bir yatak vardı içeride. Akhilleus içindi. At adamın nerede uyuduğunu göremedim. Belki de uyumuyordu.

"Oturun," dedi Kheiron. İçeride hoş bir serinlik vardı, güneşten sonra bu bana çok iyi gelmişti. Kheiron'un gösterdiği minderlerden birine minnetle çöktüm. At adam pınara gidip kadehleri suyla doldurarak bize getirdi. Kheiron tepemde dikilirken içtim. "Yarın yorgun olacaksın, her yerin ağrıyacak," dedi bana. "Bir şeyler yersen daha iyi olur."

Mağaranın arka tarafındaki küçük ateşin üzerinde kazanda kaynayan kocaman sebze ve et parçalarıyla dolu güveçten kepçeyle tabaklarımıza doldurdu. İçi oyuk bir kaya çıkıntısında sakladığı meyveler de vardı. Yuvarlak kırmızı yemişler. Ne kadar aç olduğuma şaşarak çabuk çabuk yedim. Gözlerim sürekli Akhilleus'a kayıyordu, rahatlamanın baş döndürücü hafifliğiyle tüylerim ürperiyordu. *Kaçtım.*

Yeni edindiğim cesaretle duvardaki bronz aletleri işaret ettim. "Bunlar nedir?"

Kheiron karşımıza oturdu. At bacaklarını altında toplamıştı. "Ameliyat aletleri," diye açıkladı.

"Ameliyat mı?" Bu sözcüğü ilk defa duyuyordum.

"Şifa vermek için. Güney illerinin ne kadar barbar olduğunu unutmuşum." Sesi tarafsız ve doğaldı, yalnızca bir gerçeği dile getiriyordu. "Bazen bir organın kesilmesi gerekir. Bunlar kesmek için, bunlar da dikmek için. Bazı organları çıkararak genellikle diğerlerini kurtarabiliriz." Aletlere bakışımı, keskin, çentikli dişleri inceleyişimi seyretti. "Hekimlik öğrenmek ister misin?" Kızardım. "O konuda bir şey bilmiyorum."

"Benim sorduğum sorudan farklı bir soruyu cevapladın."

"Özür dilerim, Üstad Kheiron." Onu kızdırmak istemiyordum. *Beni geri gönderecek.*

"Özür dileyecek bir şey yok. Cevap vermen yeterli."

Biraz kekeleyerek, "Evet, öğrenmek isterim," dedim. "Faydalı bir şey, değil mi?"

Kheiron, "Hem de çok faydalı," diye beni onaylayıp sohbetimizi takip eden Akhilleus'a döndü.

"Ya sen, Pelides? Sen de hekimliğin faydalı olduğunu düşünüyor musun?"

"Elbette," dedi Akhilleus. "Lütfen bana Pelides demeyin. Ben... ben yalnızca Akhilleus'um."

Kheiron'un koyu renk gözlerinden bir şey, neredeyse eğleniyormuşa benzeyen bir ışık geçti.

"Öyle olsun. Öğrenmek istediğin bir şey ilişti mi gözüne?"

"Şunlar." Akhilleus, müzik aletlerini, yani lirleri, flütleri ve yedi telli kitharayı gösteriyordu. "Siz çalıyor musunuz?" Kheiron'un bakışları sakindi. "Çalıyorum."

Akhilleus, "Ben de," dedi. "Herakles'e ve İason'a da öğrettiğinizi duymuştum, gerçi onlar biraz küt parmaklıymış. Bu doğru mu?"

"Doğru."

Bir an bir gerçekdışılık hissine kapıldım. Kheiron, Herakles'i ve İason'u tanıyordu. Çocukluklarını biliyordu.

"Bana da öğretmenizi isterim."

Kheiron'un ciddi yüzü yumuşadı. "Buraya bu yüzden gönderildin zaten. Sana bildiklerimi öğreteyim diye."

Öğleden sonranın geç saatlerinin ışığında, Kheiron bizi mağara yakınlarındaki sırtlarda gezdirdi. Bize dağ aslanlarının inlerini gösterdi, sonra da ikimizi alıp yüzmemiz için güneşle ısınmış, ağır ağır akan nehre götürdü.

"İstiyorsanız yıkanabilirsiniz." Bana bakıyordu. Ne kadar pis olduğumu unutmuştum. Yolda toza toprağa bulanmış, kan ter içinde kalmıştım. Elimi saçlarımın arasından geçirince kum taneciklerini hissettim.

Akhilleus, "Ben de yıkanacağım," diyerek tuniğini çekip çıkardı, bir an sonra ben de onu takip ettim. Su, derin yerlerde serindi ama rahatsız edici bir serinlik değildi bu. Kheiron, derslerine kıyıdan devam ediyordu. "Şu balıklar çupra, görüyor musunuz? Şunlar da levrek. Şu da bir eğrez balığı. Daha güneyde bunlardan bulunmaz. Ters çıkıntılı ağzından, gümüş renkli karnından tanıyabilirsiniz onu."

Kelimeleri kayaların üzerinde şırıldayan nehrin sesiyle karışarak Akhilleus'la aramızda ortaya çıkabilecek herhangi bir yabancılık duygusunu yatıştırdı. Kheiron'un kesin ifadeli, sakin ve otoriter yüzünde, şu an oynanan oyunla bizi yeniden akşam yemeği dışında bir dünyası olmayan çocuklara dönüştüren bir şey vardı. O yakınımızdayken, kumsaldaki o gün neler olabileceğini hatırlamak kolay değildi. Vücutlarımız bile at adamın iri cüssesinin yanında küçülmüştü. Nasıl olmuştu da büyüdüğümüzü zannetmiştik ki?

Pırıl pırıl, tertemiz bir halde sudan çıkıp güneşin son ışınlarının altında saçlarımızdaki suları silkeledik. Suya eğildim, tuniğimdeki tozu toprağı ve teri, taşlarla ovalayarak akıttım. Tunik kuruyana kadar çıplak dolaşmak zorunda kalacaktım ama Kheiron'un etkisi o kadar derinlere uzanıyordu ki bunu hiç düşünmedim.

Sıkıp sularını akıttığımız tuniklerimizi omuzlarımıza atmış olarak Kheiron'un peşinden mağaraya döndük. At adam sık sık duruyor, bize yabani tavşan, bıldırcınkılavuzu ve geyik izlerini gösteriyordu. Önümüzdeki günlerde bu hayvanları avlayacağımızı ve iz sürmeyi öğreneceğimizi söyledi. Onu hevesli sorular sorarak dinliyorduk. Peleus'un sarayında öğretmen niyetine ancak asık suratlı lir üstadıyla, konuşurken uyuklayıp duran Peleus vardı. Orman hakkında da, Kheiron'un bahsettiği diğer konularda da hiçbir şey bilmiyorduk. Aklım mağaranın duvarlarında asılı gereçlere, şifalı otlara ve şifa vermek için kullanılan aletlere gitti. Kheiron *ameliyat* demişti.

Mağaraya döndüğümüzde hava neredeyse tamamen kararmıştı. Kheiron bize basit görevler verdi. Mağaranın ağzındaki açıklıkta yanan ateş için odun toplamak ve ateşi canlandırmak. Bu işi hallettikten sonra, serinleyen havada alevlerin yaydığı sıcaklığa minnettar bir şekilde ateşin başında oyalandık. Vücutlarımız bütün gün harcadığımız çabalardan sonra tatlı bir yorgunluk içindeydi. Otururuken kollarımız, bacaklarımız rahat rahat yayılıyordu. Ertesi gün nereye gideceğimiz hakkında tembel bir sohbete giriştik, içinde bulunduğumuz rehavet kelimelerimizi ağırlaştırıyor, ağzımızda büyütüyordu. Akşam yemeği olarak yine güveç ve Kheiron'un

ateşin üstüne koyduğu bronz levhalarda pişirdiği ince ekmek dilimleri vardı. Tatlı niyetine de dağdan toplanmış balla böğürtlen.

Ateş giderek küllenirken yarı rüya içinde gözlerim kapandı. Isınmıştım, üstünde oturduğum toprakta yumuşak bir yosun ve yaprak örtüsü vardı. Daha o sabah Peleus'un sarayında uyanmış olduğuma inanamıyordum. Bu küçük açıklık, mağaranın ışıltılı duvarları, solgun beyaz sarayın hiçbir zaman olamadığı kadar canlıydı.

Kheiron konuşunca sesi beni irkiltti. "Akhilleus, annen bir mesaj gönderdi."

Akhilleus'in bana dayalı kolundaki kasların gerildiğini hissettim. Benim de boğazım sıkışmıştı.

"Ya? Ne diyor?" Akhilleus'un sözleri dikkatli ve tarafsızdı. "Menoitios'un sürgün oğlu peşinden gelecek olursa, senin yanına varmasına engel olmam gerektiğini."

Ayağa kalktım. Uykum tamamen açılmıştı.

Akhilleus'un kaygısız sesi karanlıkta çınladı. "Sebebini açıkladı mı?"

"Açıklamadı."

Gözlerimi kapattım. En azından Kheiron'un karşısında küçük düşmeyecektim, kumsaldaki o günün hikâyesi anlatılmamıştı. Ne var ki bu pek cılız bir teselliydi.

Kheiron, "Annenin bu konudaki fikrini bildiğini varsayıyorum," diye devam etti sözlerine. "Aldatılmaktan hoşlanmam." Yüzüm kızardı. Etraf karanlık olduğu için sevindim. At adamın sesi, daha önce olmadığı kadar sert çıkmıştı.

Paslı gibi olan ve birdenbire kuruyan boğazımı temizledim. "Özür dilerim," dediğini duydum kendi sesimin. "Akhilleus'un suçu yok. Ben kendiliğimden geldim. Geleceğimi o bilmiyordu. Hiç aklıma gelmemişti..." Dilimi tuttum. "Annesinin bunu fark etmeyeceğini ümit ettim."

"Çok budalaca düşünmüşsün." Kheiron'un yüzü gölgelerin derinliklerinde saklıydı.

Akhilleus cesurca, "Kheiron..." diye söze başladı.

At adam elini kaldırdı. "İşin aslı, mesaj bu sabah, ikiniz de daha buraya gelmemişken bana ulaştı. O nedenle, budalalığına rağmen aldatılmış değilim."

"Biliyor muydun?" diye sordu Akhilleus. Ben asla o kadar cüretkârca konuşamazdım. "O zaman kararını verdin mi? Mesajı dikkate almayacak mısın?"

Kheiron'un sesi bir hoşnutsuzluk uyarısı taşıyordu. "Akhilleus, o bir tanrıça, üstelik senin annen. İsteklerine bu kadar az mı değer veriyorsun?"

"Ona saygı duyuyorum Kheiron ama annem bu konuda haksız." Ellerini o kadar sıkı yumruk yapmıştı ki loş ışıkta bile kirişlerini seçebiliyordum.

"Peki neden haksız, Pelides?"

Karanlıkta, midem büzülerek Akhilleus'a baktım. Ne söyleyeceğini tahmin edemiyordum.

"Annem sanıyor ki..." Akhilleus bir an duraksadı, ben de neredeyse nefes bile almadım. "Annem onun ölümlü olduğunu, o yüzden de uygun bir yoldaş olmadığını düşünüyor."

Kheiron, "Peki ya sen, onun uygun olduğunu mu düşünüyorsun?" dedi. Sesinde, buna verilmesi gereken cevap konusunda en ufak bir ipucu yoktu.

"Evet"

Yanaklarım ısındı. Akhilleus, çenesi öne uzanmış vaziyette, hiç tereddütsüz vermişti bu cevabı.

"Anlıyorum." At adam bana döndü. "Ya sen, Patroklos? Sen değerli bir yoldaş olduğuna inanıyor musun?"

Yutkundum. "Değerli olup olmadığımı bilmiyorum ama burada kalmak istiyorum." Durdum, yeniden yutkundum. "Lütfen." Sessizlik oldu. Sonra Kheiron, "İkinizi birlikte buraya getirdiğimde, ne yapacağıma henüz karar vermemiştim," dedi. "Thetis pek çok kusur görür, bazılarında haklıdır, bazılarında da haksız." Sesi yine hiçbir şeyi ele vermiyordu. İçimde umut ve umutsuzluk sırayla alevlenip ölüyordu.

"Ayrıca Thetis gençtir ve kendi türüne has önyargılara sahiptir. Ben ondan yaşlıyım. Bir insanı daha büyük bir açıklıkla okuyabildiğimi söyleyerek kendimi biraz övebilirim. Yoldaşın olarak Patroklos'a hiçbir itirazım yok."

Rahatlama yüzünden vücudumun içi boşalmış gibi hissediyordum. Sanki bir fırtına gelip geçmişti içimden.

"Thetis memnun olmayacak ama daha önce de tanrıların öfkesini göğüsledim." Kheiron durdu. "Hem artık geç oldu. Uyku vaktiniz geldi."

"Teşekkür ederim, Üstad Kheiron." Akhilleus'un sesi içten ve canlıydı. Ayağa kalktık ama ben tereddüt ediyordum.

"Ben yalnızca..." Parmaklarım Kheiron'a doğru titreşti, Akhilleus anlayıp mağaraya girerek gözden kayboldu.

At adama bakmak için döndüm. "Sorun çıkacaksa buradan ayrılayım."

Uzun bir sessizlik oldu, o kadar ki beni duymadığını düşünmeye başladım. Kheiron sonunda, "Bugün elde ettiğin şeyin senden bu kadar çabuk alınmasına izin verme," dedi.

Sonra bana iyi geceler diledi, ben de mağaraya, Akhilleus'un yanına gittim.

DOKUZ

Ertesi sabah Kheiron'un kahvaltı hazırlarken çıkarttığı hafif seslerle uyandım. Altımdaki şilte kalındı, rahat ve derin bir uyku çekmiştim. Gerindim, yanımda hâlâ uyuyan Akhilleus'a dokununca da biraz irkildim. Bir an onu seyrettim, pembe yanaklarına, düzenli nefeslerine baktım. İçimde, derimin hemen altında bir şey çekildi ama tam o sırada Kheiron mağaranın öbür ucundan elini kaldırarak beni selamladı, ben de kendi elimi utangaçça kaldırıp ona karşılık verdim, içimdeki şey de unutuldu gitti.

O gün kahvaltıdan sonra ufak tefek işlerinde Kheiron'a katıldık. Kolay, keyifli işlerdi. Böğürtlen toplamak, akşam yemeği için balık tutmak, bıldırcın tuzakları kurmak. Herhalde bunlara çalışmalarımızın başlangıcı denebilirdi çünkü Kheiron belirli ders saatlerinde değil, fırsatlara uygun olarak öğretmenlik yapmayı tercih ediyordu. Yamaçlarda gezinen keçiler hastalandığında, bozulan mideleri için müshil hazırladık. Keçiler iyileşince de kenelerinden kurtulmalarını sağlayacak bir yara lapası kaynattık. Bir kayalıktan yuvarlanarak kolumu kırıp dizimi yaraladığımda kırık tahtası bağlamayı, yaraları temizlemeyi ve iltihaba karşı hangi otların kullanılacağını öğrendik.

Bir av gezisi sırasında bir bıldırcınkılavuzunu yanlışlıkla kaçırdığımızda Kheiron bize nasıl sessizce hareket edeceğimizi ve boğuşmalardan kalan izleri nasıl süreceğimizi gösterdi. Sonra hayvanı bulduğumuzda da ölümün çabuk olması için yayla veya sapanla en iyi nasıl nişan alınacağını anlattı.

Susamışsak ama yanımızda kırba yoksa köklerinde nem damlaları biriktiren bitkilerden bahsederdi. Bir üvez ağacı devrildiğinde marangozluk yapmayı, ağacın kabuğunu soymayı, ortaya çıkan ahşabı ovup pürüzsüzleştirmeyi ve biçimlendirmeyi öğrendik. Ben bir balta sapı yonttum, Akhilleus da bir mızrak gövdesi. Kheiron, kısa süre içinde bu tür aletlerin ağızlarını dövmeyi de öğreneceğimizi söyledi.

Her akşam ve her sabah yemek hazırlanmasına yardım ediyor, kıvamlı keçi sütünü yayıklayıp yoğurt ve peynir yapıyor, balık ayıklıyorduk. Prenslik günlerimizde yapmamıza asla izin verilmeyen türden bu işlere dört elle sarılıyorduk. Tereyağı Kheiron'un talimatlarıyla gözlerimizin önünde ortaya çıkarken veya sülün yumurtaları ateşle ısıtılmış taşların üzerinde cızırdayıp katılaşırken, şaşkınlık içinde seyrediyorduk.

Bir ay geçtikten sonra bir sabah kahvaltıda Kheiron bize başka ne öğrenmek istediğimizi sordu. "Şunları," dedim duvardaki aletleri göstererek. *Ameliyat için,* demişti Kheiron. At adam, görelim diye aletleri teker teker duvardan indirdi.

"Dikkat edin. Bu bıçak çok keskindir. İnsanın eti kesilip çıkarılması gerekecek kadar çürüdüyse kullanılır. Yaranın etrafındaki deriye bastırın, bir çıtırtı duyacaksınız."

Sonra, birbirimizin sırtındaki omur çıkıntılarında ellerimizi gezdirerek vücudumuzdaki kemikleri keşfetmemizi sağladı. Parmaklarıyla göstererek, hangi organın nerede bulunduğunu anlattı.

"Bu organlardan birinde açılan yara, eninde sonunda ölümcül olur ama ölüm en çabuk buradan gelir." Parmağı, Akhilleus'un şakağındaki hafif çukurluğa dokundu. O noktaya, Akhilleus'un hayatının o kadar savunmasız olduğu o yere dokunulduğunu görmek içimi ürpertti. Başka bir konu açılınca sevindim.

Geceleri mağaranın önündeki yumuşak otlara uzanırdık, Kheiron da bize takımyıldızları gösterir, hikâyelerini anlatırdı. Deniz canavarının çenesinde korkudan büzülmüş Andromeda, onu kurtarmaya koşan Perseus; kanatlarını açıp havalanan, Medusa'nın vurulmuş boynundan doğma ölümsüz at Pegasos. Kheiron bize Herakles'i, üstlendiği görevleri ve onu ele geçiren deliliği de anlatmıştı. Herakles o deliliğin pençesinde kendi karısını ve çocuklarını tanımamış, düşmanı zannederek onları öldürmüştü.

Akhilleus, "Nasıl olur da karısını tanımaz?" diye sordu.

"Delilik böyle bir şeydir," diye cevap verdi Kheiron. Sesi her zamankinden daha toktu. Onun Herakles'i tanıdığını hatırladım. Herakles'in karısını da tanımıştı.

"Peki delilik nereden geldi üstüne?"

Kheiron, "Tanrılar onu cezalandırmak istedi," dedi.

Akhilleus başını sabırsızlıklaiki yana salladı. "İyi ama kadın için daha büyük bir ceza olmuş bu. Tanrılar adil davranmamışlar."

Kheiron, "Tanrıların adil olması gerektiğini söyleyen bir kural yok, Akhilleus," dedi. "Hem biri gitmişken dünyada kalmak daha büyük bir cezadır belki. Sence?"

Akhilleus "Belki de öyledir," diye kabul etti.

Dinledim. Konuşmadım. Ateşin ışığında Akhilleus'un gözleri parlaktı, titreşen gölgelerle çehresi keskin çizgilere bürünüyordu. Bu yüzü karanlıkta da, kılık değiştirmişken de tanırdım dedim kendi kendime. Deliliğin pençesindeyken bile tanırdım.

"Hadi," dedi Kheiron. "Size hekim tanrı Asklepios'u ve onun şifa sanatının sırlarını nereden bildiğini anlatmış mıydım?"

Anlatmıştı ama kahramanın, yani Apollon'un oğlunun bir yılanın hayatını nasıl bağışladığını yeniden dinlemek istiyorduk. Yılan, duyduğu minnetle Asklepios'un kulaklarını yalayıp temizlemiş, böylece de şifalı otların sırlarını fısıldadığı sırada kendisini duymasını sağlamış.

Akhilleus, "Aslında ona şifa sanatını sen öğrettin," dedi.

"Öğrettim ya."

"İşin bütün şerefinin yılana kalmış olmasına aldırmıyor musun?"

Kheiron'un dişleri, koyu renk sakalının arasında ışıldadı. Bir gülümseme. "Hayır, Akhilleus, aldırmıyorum."

Konuşmalarımızdan sonra Akhilleus lir çalar, Kheiron'la ben de dinlerdik. Annemin liri. Akhilleus onu da yanında getirmişti.

İlk gün liri bana gösterdiğinde, "Keşke bunu da aldığını bilseydim," dedim. "Lirden ayrılmak istemediğim için az daha gelmeyecektim."

Akhilleus gülümsedi. "Artık her yere peşimden gelmeni sağlamanın yolunu biliyorum desene."

Günler kırsal bir keyif içinde akıp giderken, Pelion Dağı'nda zaman çabucak geçiyordu. Dağ havası artık sabahları uyandığımızda soğuk oluyor, gün içinde de ölmekte olan yaprakların arasından süzülen zayıf

güneşle ancak gönülsüzce ılınıyordu. Kheiron giymemiz için kürkler verdi, sıcağı içeride tutsunlar diye de mağaranın girişine hayvan derileri astı. Günlerimizi kışın yakacağımız ateşler için odun toplayarak veya saklamak üzere et tuzlayarak geçiriyorduk. Hayvanlar daha inlerine çekilmemişti ama Kheiron yakında çekileceklerini söylüyordu. Sabahları kırağıdan donmuş yapraklara büyülenmiş gibi bakıyorduk. Karı, ozanların şarkılarından ve hikâyelerden biliyorduk ama daha önce hiç kar yağdığını görmemiştik.

Bir sabah uyandığımda Kheiron ortalarda yoktu. Alışılmadık bir durum değildi. At adam genellikle bizden önce kalkar, keçileri sağar veya kahvaltı için böğürtlen toplardı. Akhilleus rahat rahat uyusun diye mağaradan çıktım, Kheiron'u beklemek üzere açıklıkta bir yere oturdum. Bir gece öncesinin ateşinin külleri beyaz ve soğuktu. Bir dal parçasıyla dalgın dalgın külleri karıştırıyor, etrafımdaki ormanın seslerini dinliyordum. Çalılıklarda bir bıldırcın öttü, yas tutan bir kumru kuğurdadı. Rüzgârın veya bir hayvanın umursamaz adımlarının ağırlığının yerdeki örtüyü hışırdattığını duydum. Biraz sonra yerimden kalkıp odun alacak, ateşi yeniden yakacaktım.

Tuhaflık, tüylerimin diken diken olmasıyla başladı. Önce bıldırcın sustu, arkasından da kumru. Yapraklar durdu, esinti öldü, çalılıklarda hiçbir hayvan kıpırtısı olmadı. Sessizlikte, tutulmuş nefes gibi bir şey vardı. Üstüne şahinin gölgesi düşen bir tavşan gibi. Nabzımın cildime batarak attığını hissediyordum.

Kendi kendime, bazen Kheiron'un su ısıtmak veya hayvanları sakinleştirmek için ufak tefek büyülere, kutsal hilelere başvurduğunu hatırlattım.

"Kheiron?" diye seslendim. Sesim titrek ve zayıf çıkmıştı. "Kheiron?"

"Hayır, Kheiron değil."

Döndüm. Açıklığın kıyısında Thetis duruyordu. Tanrıçanın kemik beyazlığındaki cildiyle siyah saçları, şimşek çizgileri kadar parlaktı. Giydiği elbise vücudunu iyice sarıyor, balık pulları gibi ışıldıyordu. Nefesim boğazımda takılı kaldı.

"Burada olmaman gerekiyor," dedi Thetis. Diş diş kayaların bir geminin gövdesine sürtünürken çıkardığı sesle.

Tanrıça öne doğru bir adım atınca, ayaklarının altındaki otlar solmuş gibi göründü. O bir deniz tanrıçasıydı, karaya ait şeyler Thetis'i sevmiyordu.

"Özür dilerim," demeyi başardım. Sesim kuru bir yaprak gibi gırtlağımda hışırdamıştı.

"Seni uyarmıştım." Gözlerinin karalığı içime işliyor, boğazımı boğulma raddesine kadar tıkıyordu. Cesaret edebilsem de bağıramazdım.

Önce arkamdan gelen bir gürültü, sonra da Kheiron'un sesi, sessizliğin içinde patladı. "Selamlarım seni, Thetis."

Tenime tekrar sıcaklık yürüdü, nefesim geri döndü. Neredeyse Kheiron'a doğru atılacaktım ama Thetis'in sabit bakışları beni yerime mıhladı. İstediği takdirde bana erişebileceğinden kuşkum yoktu.

Kheiron, "Çocuğu korkutuyorsun," dedi.

Thetis, "O buraya ait değil," diye cevap verdi. Dudakları yeni dökülmüş kan kadar kırmızıydı.

Kheiron'un eli omzumu sımsıkı yakaladı. "Patroklos," dedi at adam. "Mağaraya dön bakalım. Seninle sonra konuşacağım."

Dengesizce doğrulup emrine itaat ettim.

Hayvan postları açıklığı arkamdan kapatmadan önce Thetis'in, "Ölümlülerin arasında çok uzun süre yaşadın sen, at adam," dediğini duydum. Mağaranın duvarına yaslandım, boğazımda tuzlu, çiğ bir tat vardı.

"Akhilleus," dedim.

Gözleri açıldı. Ben başka bir şey söylemeye fırsat bulamadan yanıma gelmişti bile.

"İyi misin?"

"Annen burada," dedim.

Cildinin altında kasları gerildi.

"Sana zarar vermedi ya?"

Başımı iki yana salladım. Bunu yapmak istediğini düşündüğümü söylemedim. Kheiron gelmemiş olsaydı yapabileceğini de.

"Gitmem gerek," dedi Akhilleus. Postlar ona yol vermek için aralanırken bir şeyler fısıldaştı, sonra yeniden kapandılar.

Açıklıkta neler söylendiğini duyamıyordum. Sesleri alçaktı, hatta belki de konuşmak için başka bir yere gitmişlerdi. Yerdeki sıkıştırılmış topraktaki helezonik çizgilerin üzerinden geçerek bekledim. Artık kendim için endişe duymuyordum. Kheiron beni yanında tutmaya kararlıydı. At adam, Thetis'ten yaşlıydı, tanrılar daha beşiklerinde sallanırken, Thetis daha denizin rahminde bir yumurtadan ibaretken o yetişkindi. Kaygı duymuyordum ama adlandırılması daha zor olan başka bir şey vardı. Thetis'in varlığının yol açacağından korktuğum bir kayıp veya bir azalmışlık hissi.

Döndüklerinde neredeyse gün ortası olmuştu. Gözlerim önce Akhilleus'a kaydı, gözlerini aradım, ağzının çizgisine baktım. Bir parça yorgunluktan başka hiçbir şey göremedim. Akhilleus kendini ot şiltenin üstüne, yanıma atarak, "Çok acıktım," dedi.

Kheiron, "Tabii acıkırsın," diye cevap verdi. "Öğle yemeği vakti geçeli çok oldu." Bizim için yemek hazırlamaya başlamıştı bile. İri cüssesine rağmen mağarada kolaylıkla hareket ediyordu.

Akhilleus bana döndü. "Sorun yok. Annem sadece benimle konuşmak istemiş. Beni görmek istemiş."

Kheiron, "Onunla konuşmak için yine gelecek," dedi, ne düşündüğümü biliyormuşçasına, "Böylesi uygun zaten, Thetis, Akhilleus'un annesi," diye de ekledi.

O *evvela bir tanrıça,* diye düşündüm.

Yine de yemeklerimizi yerken korkularım yatıştı. Thetis'in Kheiron'a kumsaldaki o günü anlatacağından biraz korkmuştum ama at adam ikimize karşı da farklı davranmıyordu. Akhilleus da her zamanki gibiydi. Yatağa giderken tam anlamıyla huzurlu değilsem de en azından içim biraz rahatlamıştı.

Thetis o günden sonra, tıpkı Kheiron'un söylediği gibi daha sık geldi. Gelişine ve beraberinde getirdiği perde gibi inen sessizliğe kulak kabartmayı öğrendim. O zamanlar Kheiron'a ve mağaraya yakın duruyordum. Bu araya girişler uzun sürmüyordu, ben de kendi kendime bu

kadarını ona çok görmediğimi söyleyip duruyordum ama Thetis'in gidişinden her zaman memnunluk duyuyordum.

Kış geldi ve nehir dondu. Akhilleus'la birlikte ayaklarımız kaya kaya nehir üstünde keşfe çıktık. Daha sonra buzda yuvarlak delikler açıp balık tutmak için olta sarkıttık. Tek taze et kaynağımız buydu; fareler ve ara sıra ortaya çıkan sansarlar dışında orman hayvanları ortadan kaybolmuştu.

Kheiron'un geleceğini söylediği kar yağışları başladı. Yere yatıp kar tanelerinin vücudumuzu kaplamasını seyrediyor, tanecikleri eritene kadar üzerlerine üflüyorduk. Kheiron'un verdiği kürkler dışında ne ayağımıza giyecek bir şeyimiz vardı ne de pelerinimiz; mağaranın sıcaklığından memnunduk. At adam bile sırtına ayı derisinden yapıldığını söylediği tüylü bir üstlük geçirmişti.

İlk kar yağışından itibaren bir taşın üzerine çentik atarak geçen günleri saymaya başladık. Kheiron, "Elli gün geçince, nehrin buzu kırılmaya başlayacak," demişti. Ellinci günün sabahında kırılmayı duyduk. Devrilen bir ağacın çıkardığı sese benzeyen, acayip bir sesti. Bir çatlak, donmuş yüzeyin üstünde neredeyse bir yakadan öbürüne kadar uzanıyordu. Kheiron, "Bundan sonra bahar gecikmez artık," dedi.

Gerçekten de fazla zaman geçmeden otlar yeniden bitmeye başladı, zayıflamış, sıskacık kalmış sincaplar kovuklarından dışarı çıktı. Kahvaltılarımızı taze bahar havasında yaparak sincapları seyrediyorduk. İşte bu sabahların birinde Akhilleus, Kheiron'a bize dövüşmeyi öğretip öğretmeyeceğini sordu.

Bunu o sırada düşünmesinin sebebini bilmiyorum. Belki yeteri kadar bedensel çalışma yapamadan, kapalı kalarak geçirilen kış; belki de annesinin bir hafta önceki ziyareti. Belki de hiçbiri.

Bize dövüşmeyi öğretecek misin?

Kısa bir sessizlik oldu. O kadar kısa ki varlığını tamamıyla ben hayal etmiş de olabilirim. Sonra Kheiron, "İstiyorsanız öğretirim," diye cevap verdi.

O günün ilerleyen vakitlerinde, Kheiron bizi yüksek bir tepenin üzerindeki açıklığa çıkardı. Mağaranın bir köşesinde sakladığı aletlerin arasından aldığı mızrak saplarıyla, iki de talim kılıcı getirmişti yanında.

İkimize de bildiğimiz hareketleri sergilememizi söyledi. İstediğini ağır ağır yerine getirdim, Phthia'da öğrendiğim engellemeleri, vuruşları ve ayak hareketlerini gösterdim. Yanımda, ancak gözümün ucuyla gördüğüm bir yerde Akhilleus'un kolları bacakları bulanık çizgilerle hareket ederek darbeler indiriyordu. Kheiron'un elinde üstüne bronz halkalar geçirilmiş bir sopa vardı, at adam zaman zaman hareketlerimize bu sopayla müdahale ediyor, sopayla hamleler yaparak verdiğimiz karşılıkları sınıyordu.

Çok uzun bir süredir çalışıyor gibiydik. Kılıcı kaldırıp ucuyla nişan almaktan kollarım ağrımaya başlamıştı. Kheiron sonunda durmamızı söyledi. Kırbalardan kana kana su içtikten sonra otların üzerine sırtüstü uzandık. Göğsüm şiddetle inip kalkıyordu. Akhilleus'un nefesleri düzenliydi.

Önümüzde duran Kheiron'un sesi çıkmıyordu.

"Ee, ne diyorsun?" Akhilleus pek coşkuluydu. Kheiron'un onun dövüştüğünü gören ancak dördüncü kişi olduğunu hatırladım.

At adamın ne söylemesini beklediğimi bilmiyorum ama ağzından çıkanları kesinlikle beklemiyordum.

"Sana öğretebileceğim hiçbir şey yok. Herakles'in bildiği her şeyi ve daha fazlasını biliyorsun. Neslinin ve senden önce gelen nesillerin en büyük savaşçısısın."

Akhilleus'un yanaklarını pembe bir leke bürüdü. Bunun sebebinin utanması mı, memnun olması mı, yoksa her ikisi birden mi olduğunu anlayamadım.

"Yeteneklerin dillere destan olacak ve insanlar senden savaşlarında çarpışmanı isteyecekler." Kheiron durakladı. "Onlara ne cevap vereceksin?"

Akhilleus, "Bilmiyorum," dedi.

"Bu cevap ancak şimdi geçerli. İleride yeterli olmayacak," dedi Kheiron.

O zaman bir sessizlik oldu. Etrafımızdaki havada titreşen gerilimi hissettim. Geldiğimizden beri ilk defa olmak üzere Akhilleus'un yüzü sıkıntılı ve temkinli bir ifade aldı.

"Ya ben?" diye sordum.

Kheiron'un koyu renk gözleri benimkileri buldu. "Sen hiçbir zaman savaşçılığınla ün kazanamayacaksın. Bu durum seni şaşırttı mı?"

Sesi soğukkanlıydı, bu da her nedense durumun acılığını azaltıyordu.

"Hayır," dedim gerçekçi bir şekilde.

"Yine de yetkin bir savaşçı olmak elinde. Bu konuda ilerleme arzun var mı?"

Çocuğun donuklaşan gözlerini, kanının toprağı ne kadar hızlı ıslattığını düşündüm. Neslinin en büyük savaşçısı Akhilleus'u düşündüm. Elinden gelse onu benden alacak olan Thetis'i düşündüm.

"Hayır," diye cevap verdim.

İşte askerlik derslerimiz böyle sona erdi.

Bahar yaza döndü, orman havası ısındı. Etraf meyve ve av kaynıyordu. Akhilleus on dört yaşını doldurdu, ulaklar Peleus'tan hediyeler getirdiler. Onları saray renklerini taşıyan üniformaları içinde ormanda görmek garipti. Gözlerinin benim üstümde, Akhilleus'un üstünde, en çok da Kheiron'un üstünde dolaşmasını seyrettim. Dedikodu sarayda çok kıymetli bir şeydi, bu adamlar dönüşlerinde krallar gibi karşılanacaktı. Boş sandıkları sırtlanıp gittiklerini görmek beni rahatlattı.

Hediyeler hoş karşılandı tabii. Lir için yeni teller ve en güzel ipliklerle dokunmuş yeni tunikler. Yeni bir yayla demir uçlu oklar da vardı. Metali, önümüzdeki günlerde akşam yemeklerimizi bize getirecek sivri kenarlı uçları parmaklarımızla yokladık.

Daha az işe yarayacak hediyeler de vardı. Giyenin varlığını elli ayak öteden ele verecek biçimde altınla işlenmiş, kumaşı katılaşmış pelerinler; herhangi bir iş sırasında takılamayacak kadar ağır, mücevher kakmalı bir kemer. Üzeri nakışlarla kaplı, bir prensin bineğini süslemek üzere hazırlanmış bir de at örtüsü vardı.

Kheiron bir kaşını havaya kaldırarak, "Bunun benim için olmadığını umarım," dedi. Örtüyü, sargı, pansuman ve temizlik bezi olarak kullanmak üzere parçaladık. Kabartılarla süslü kumaş, içe işlemiş kir ve yiyecek parçalarını sökmek için çok uygundu.

O öğleden sonra, mağaranın önündeki çimenlere yatmıştık. Akhilleus, "Buraya geleli neredeyse bir sene oldu," dedi. Rüzgâr, serin bir esintiyle cildimizi yalıyordu.

"O kadar uzun süre geçmiş gibi gelmiyor," diye cevap verdim. Yarı uyur durumdaydım, gözlerim dönüp duran öğleden sonra göğünün maviliğinde kaybolmuştu.

"Sarayı özlüyor musun?"

Akhilleus'un babasının gönderdiği hediyeleri, uşakları, uşakların bakışlarını ve saraya götürecekleri fısıltılı dedikoduları düşündüm.

"Hayır," dedim.

Akhilleus, "Ben de özlemiyorum," dedi. "Özlerim sanmıştım ama özlemiyorum."

Günler, ardından aylar geçti, aylar da iki yıla tamamlandı.

ON

Yeniden bahar gelmişti, biz de on beş yaşındaydık. Kıştan kalan buzların çözülmesi her zamankinden uzun sürmüştü, biz de bir kez daha açık havada, güneş altında olmaktan memnunduk. Tuniklerimizi bir kenara atmıştık, hafif esintinin altında tüylerimiz diken dikendi. Bütün kış hiç bu kadar çıplak kalmamıştım, hava, banyo işlevi gören içi oyuk kayalıkta çabucak temizlenmek haricinde kürklerimizi ve pelerinlerimizi çıkarmamıza izin vermeyecek kadar soğuktu. Akhilleus geriniyor, kapalı yerde uzun süre kalmaktan ötürü kasılmış eklemlerini esnetiyordu. Sabahı yüzerek ve ormanda kovalamaca oynayarak geçirmiştik. Kaslarım tatlı bir yorgunluğun ve yeniden kullanılmanın keyfiyle sızlıyordu.

Akhilleus'u seyrettim. Pelion Dağı'nda nehrin çalkantılı yüzeyi haricinde ayna yoktu, o nedenle kendimi ancak Akhilleus'daki değişikliklere göre değerlendirebiliyordum. Akhilleus'un kollarıyla bacakları hâlâ inceydi ama artık bu kollarla bacakların derisi altındaki, o hareket ettikçe şişip inen kasları seçebiliyordum. Yüzü incelmiş, omuzları da genişlemişti.

"Daha büyük görünüyorsun," dedim.

Durup bana döndü. "Öyle mi?"

"Evet," diye başımı salladım. "Ya ben?"

"Yanıma gel," dedi. Ayağa kalkıp ona doğru yürüdüm. Akhilleus bir an beni inceledi, sonra "Evet," dedi.

"Nasıl?" dedim. "Çok mu farklıyım?"

"Yüzün değişmiş," dedi Akhilleus.

"Neresi değişmiş?"

Sağ eliyle çeneme dokunup parmak uçlarını tenimde kaydırarak, "Burası," dedi. "Yüzün eskiden olduğundan daha geniş." Farklılığı hissetmek için kendi elimle yokladıysam da bana göre kemiklerden deriye kadar her şey aynıydı. Akhilleus elimi tutup kürekkemiğime götürdü.

"Burası da daha geniş," dedi. "Bir de şu var." Parmağı, gırtlağımda belirmiş olan yumuşak çıkıntıya nazikçe dokundu. Yutkundum, parmak ucunun yutkunma hareketini takip edişini hissettim.

"Başka neresi?" diye sordum.

Göğsümden başlayıp mideme doğru inen koyu renkli, ince tüyleri gösterdi.

Durakladı. Yüzüm yanmaya başlamıştı.

Niyetlendiğimden daha kesin ve sert bir şekilde, "Bu kadarı yeter," deyip tekrar otlara oturdum, Akhilleus da esneme hareketlerine döndü. Esintinin saçlarını karıştırmasını, güneşin altın rengi teninin üstüne düşmesini seyrettim. Sırtüstü uzanıp güneşin tenime vurmasına izin verdim.

Bir süre sonra Akhilleus esnemeyi bırakarak gelip yanıma oturdu. Otları, ağaçları, yeni yeni baş veren tomurcukları seyrettik.

Konuştuğunda sesi mesafeli, neredeyse kayıtsızdı. "Bence hoşuna gider. Şu andaki görünüşün yani."

Yüzüm bir kez daha ısındı. Bu konuyu bir daha açmadık.

Neredeyse on altı yaşındayız. Yakında Peleus'un ulakları hediyelerle gelecek, böğürtlenler olgunlaşacak, meyveler kızarıp dallardan avuçlarımıza dökülecekti. On altıncı yaşımız çocukluğumuzun son senesi, babalarımızın bizi erkek olarak ilan etmesinden önceki yılımızdı. Artık yalnızca tunik değil, khiton[1] ve harmani de giyecektik. Akhilleus için bir evlilik ayarlanacaktı, ben de istersem kendime bir eş seçebilirdim. Donuk ifadeli gözleriyle hizmetçi kızlar geldi yine aklıma. Göğüslerden, kalçalardan, çiftleşmeden bahseden çocukların konuşmalarından kulağıma çalman bölük pörçük parçaları düşündüm.

Kaymak gibi, öyle yumuşak ki.

Uylukları seni sarınca kendi adını bile unutuyorsun.

Çocukların sesleri heyecanla tizleşir, yüzleri renklenirdi. Oysa bahsettikleri şeyleri ben aklımda canlandırmaya kalktığımda zihnim, yakalanmak istemeyen bir balık gibi kayıp uzaklaşıveriyordu.

---

[1] Omuzdan tutturulan dikişsiz giysi. -çn.

Onun yerine kafamda başka görüntüler beliriyordu. Lire doğru eğilmiş bir boynun kıvrımı, ateşin ışığında parıldayan saçlar, durmadan kıpırdanan ellerdeki kirişler. Bütün gün birlikteydik, kaçacak yerim yoktu. Ayaklarına sürdüğü yağların kokusu, giyinirken gözüme ilişen teni. Bakışlarımı zorla ondan söküp alır, kumsaldaki o günü, Akhilleus'un gözlerindeki soğukluğu ve benden nasıl kaçtığını hatırlardım. Bir de annesini tabii. Annesini hiç unutmuyordum.

Sabahın erken saatlerinde, Akhilleus hâlâ uyurken veya öğleden sonraları mızrak çalışması yaparken kendi kendime gezintiye çıkmaya başladım. Yanıma bir flüt alıyor ama nadiren çalıyordum. Flüt çalmak yerine sırtımı dayayacak bir ağaç buluyor, dağın en yüksek noktalarından kopup gelen keskin servi ağacı kokularını içime çekiyordum.

Yavaş yavaş, sanki benim bile dikkatimden kaçarmış gibi elim uyluklarımın arasına giderdi. Yaptığım şey utandırıcıydı, onunla birlikte gelen düşüncelerse daha da kötüydü. Ne var ki bunları gül rengi kuvars mağaranın içinde, Akhilleus yanımdayken düşünmek daha beter olacaktı.

Bazen, sonrasında mağaraya dönüş zor oluyordu. Akhilleus, "Neredeydin?" diye sorardı.

"Şurada burada," der ve muğlak bir yeri işaret ederdim.

Akhilleus başını sallardı ama yanaklarımı saran pembeliği gördüğünü bilirdim.

Yaz daha da sıcaklaştı. Nehrin gölgeliklerini arıyorduk; yüzerken, dalarken sular ışık kavisleriyle fışkırıyordu etrafa. Suda yürürken ayaklarıma değen dipteki taşlar yosunlu ve serindi. Bağırıp çağırarak balıkları korkutuyorduk, hayvanlar çamurlu deliklerine kaçıyor veya akıntının üst taraflarındaki daha sakin sulara yüzüyorlardı. Bahar aylarında buzlar erirken ortaya çıkan hızlı akıntı yoktu artık. Suda sırtüstü yatıp tembel akıntının beni taşımasına izin veriyordum. Karnıma vuran güneşin ısısıyla altımdaki nehrin serin derinlikleri hoşuma gidiyordu. Akhilleus da yanımda sürükleniyor veya yavaş akıntıya karşı kulaç atıyordu.

Bundan bıkınca, suya kadar sarkan sepetçisöğütlerin dallarını yakalayıp kendimizi yarı yarıya sudan dışarı çekiyorduk. İşte böyle bir gün,

birbirimizi tekmeleyip durduk. Bacaklarımız havada uçuyordu, ikimiz de diğerini düşürmeye veya tutunduğu dala tırmanmak zorunda bırakmaya uğraşıyorduk. Birdenbire aklıma bir şey geldi, dalı bırakıp Akhilleus'un havada sallanan gövdesine sarıldım. Ağzından bir şaşkınlık nidası çıktı. Bir süre kahkahalar içinde, ben ona sarılmış vaziyette mücadele ettik. Sonra şiddetli bir çatırtı duyuldu, Akhilleus'un tutunduğu dal daha fazla dayanamamıştı. İkimiz de nehre düştük. Serin sular üstümüze kapanırken ellerimiz birbirimizin kaygan tenlerini kavramış vaziyette hâlâ güreşiyorduk.

Yüzeye çıktığımızda nefes nefese ve coşku içindeydik. Akhilleus üstüme atılıp beni tekrar berrak sulara batırdı. Boğuştuk, içimize hava çekmek için sudan çıkıp tekrar nehre gömüldük.

Sonunda ciğerlerimiz yana yana, yüzlerimiz suyun altında fazla kalmaktan kıpkırmızı kesilmiş vaziyette kendimizi kıyıya attık ve orada sazlıklarla çamurlu otların arasında yatıp kaldık. Ayaklarımız suyun kenarındaki serin çamurlara gömülmüştü. Akhilleus'un saçlarından hâlâ sular süzülüyordu. Damlacıkların boncuk boncuk olup kollarından ve göğsünden aşağı süzülmelerini seyrettim.

Akhilleus'un on altıncı doğum gününün sabahında erkenden kalktım. Kheiron bana Pelion'un diğer taraftaki yamacında, dallarında mevsimin ilk incirlerinin olgunlaşmakta olduğu bir ağaç göstermiş ve Akhilleus'un bu ağaçtan haberi olmadığını söylemişti. Meyveleri günlerce seyretmiş, sıkı yeşil yumruların şişip koyu bir renge bürünmesini, içlerinin çekirdeklerle dolmasını gözetlemiştim. Şimdi de onları Akhilleus'un kahvaltısı için toplayacaktım.

Tek hediyem bu değildi. Yıllanmış bir dişbudak ağacı parçası bulmuş ve gizli gizli biçim vermeye başlamıştım. Gövdenin yumuşak katmanlarını oyup duruyordum. Neredeyse iki ayda bir şekil ortaya çıkmıştı. Lir çalan bir delikanlı, başı gökyüzüne uzanmış, ağzı şarkı söylüyormuş gibi açık. Şimdi yürürken de oyma yanımdaydı.

İncirler ağacın üzerinde olgun ve ağırlaşmış olarak sallanıyorlardı. Kavisli gövdeleri parmaklarımın altında yumuşacıktı. İki gün daha

bekleseydim içleri geçecekti. Meyveleri tahta bir çanağa doldurup dikkatle mağaraya taşıdım.

Akhilleus açıklıkta Kheiron'la birlikte oturuyordu. Ayaklarının dibinde Peleus'tan gelen yeni bir kutu daha açılmamış olarak yatıyordu. İncirleri fark edince gözlerinin kocaman kocaman açıldığını gördüm. Benim yere, yanına oturmama fırsat vermeden ayağa fırlamış, hevesle çanağa uzanmıştı bile. Doyana kadar yedik. Parmaklarımız, çenelerimiz tatlı incir suyuyla yapış yapış olmuştu.

Peleus'tan gelen kutuda yeni tunikler ve lir telleri vardı. Bu defa, on altıncı doğum günü şerefine dikenli salyangozdan elde edilen pahalı mor renkle boyanmış bir de pelerin çıktı sandıktan. Bir prense, geleceğin kralına layık bir pelerindi ve Akhilleus'u memnun etmişti. Ona yakışacağını biliyordum. Mor, saçlarının altın renginin yanında daha da zengin görünecekti.

Kheiron'un da verecek doğum günü hediyeleri vardı. Yürüyüşte kullanılacak bir asa ile yeni bir bıçak. Sonunda ben de heykelciği eline tutuşturdum. Akhilleus hediyemi inceledi. Parmakları bıçağımın bıraktığı küçük izlerin üzerinde geziniyordu.

"Sensin," dedim budala gibi sırıtarak.

Akhilleus başını kaldırdı, gözlerinde parlak bir neşe vardı.

"Biliyorum," dedi.

Akhilleus'un doğum gününün üstünden çok geçmemişti, bir akşam ateşin közlerinin başında geç vakte kadar oturduk. Akhilleus öğleden sonranın büyük kısmında yoktu. Thetis gelmiş ve oğlunu her zamankinden daha uzun süre yanında tutmuştu. Akhilleus şimdi annemin lirini çalıyordu. Müzik sakin, başımızın üstünde ışıldayan yıldızlar kadar parlaktı.

Yanımda oturan Kheiron'un esneyip bükülü bacaklarının üzerine daha bir rahatça yerleştiğini duydum. Bir an sonra lir sustu, Akhilleus'un sesi karanlıkta çınladı. "Yorgun musun, Kheiron?"

"Yorgunum."

"O zaman seni dinlenmeye bırakalım."

Genellikle bu kadar çabuk çekilmez, benim adıma da konuşmazdı ama ben de yorgundum, o yüzden itiraz etmedim. Akhilleus ayağa kalkıp Kheiron'a iyi geceler diledikten sonra mağaraya girmek üzere döndü. Gerindim, ateş başının tadını kısa bir süre daha çıkardım, sonra da onun peşinden gittim.

Akhilleus yatmıştı bile, pınarda yıkadığı yüzü nemliydi. Ben de yüzümü yıkadım. Alnıma değen su serindi.

Akhilleus, "Annemin ziyareti hakkında bir şey sormadın," dedi.

"Nasılmış?" dedim.

"İyi." Her zaman aynı cevabı verirdi. Bu yüzden bazen sormazdım.

"Sevindim." Yüzümdeki sabunu durulamak için bir avuç su aldım. Zeytinyağından yaptığımız sabun, hafifçe zeytinlerin zengin, yağlı kokusunu taşıyordu hâlâ.

Akhilleus yeniden konuştu. "Bizi burada göremediğini söylüyor."

Daha başka şeyler söyleyeceğini beklememiştim. "Ya?"

"Bizi burada göremiyormuş. Pelion'da yani."

Sesinde bir şey, bir gerginlik vardı. Ona döndüm. "Ne demek istiyorsun?"

Gözlerini tavana çevirdi. "Diyor ki... Ona bizi burada gözleyip gözlemediğini sordum." Sesi yüksekti. "Gözlemiyormuş. Öyle diyor."

Mağarada bir sessizlik oldu. Yalnızca yavaşça akıp giden suyun şırıltısı duyuluyordu.

"Ya?" dedim yine.

"Sana söylemek istedim çünkü..." Durakladı. "Bilmek istersin diye düşündüm. Annem..." Yine tereddüt etti. "Annem bunu ona sormamdan hiç memnun olmadı."

"Memnun olmadı," diye tekrarladım. Başım dönüyor, zihnim Akhilleus'un sözlerinin etrafında dolambaçlar çiziyordu. *Bizi göremiyor.* Donmuş gibi pınarın yanında dikilip kaldığımı fark ettim, havluyu hâlâ çeneme doğru kaldırmış olarak tutuyordum. Kumaşı indirip yatağa doğru yürümek için kendimi zorladım. İçimde umut ve dehşet karışımı bir çılgınlık vardı.

Örtüleri yana çekip Akhilleus'un teniyle ısınmış yatağa uzandım. Gözleri hâlâ tavana sabitlenmiş durumdaydı.

Sonunda, "Bu cevap... Annenin verdiği cevaptan memnun musun?" diye sordum.

"Evet," dedi.

Gergin ve âdeta canlı sessizlikte bir süre yattık. Geceleri genellikle birbirimize şakalar yapar veya hikâyeler anlatırdık. Mağaranın tavanına yıldızlar çizilmişti, canımız sıkılırsa birbirimize onları gösterirdik. Akhilleus'un parmağını takip ederek, "Orion," derdim. "Pleiadlar."

Oysa bu gece bunların hiçbirini yapmıyorduk. Gözlerimi kapadım, onun uyuduğuna karar verinceye kadar uzun dakikalar boyunca bekledim, sonra da Akhilleus'a bakmak üzere döndüm.

Yan yatmıştı, beni seyrediyordu. Döndüğünü duymamıştım. *hareket ettiğini hiç duymam.* Akhilleus tam anlamıyla kıpırtısızdı, bu kıpırtısızlık yalnızca ona has bir şeydi. Nefes aldım. Yastığın aramızda kalan kısmı karanlıktı.

Akhilleus öne doğru uzandı.

Ağızlarımız birbirinin altında açıldı, Akhilleus'un tatlı boğazının sıcaklığı benimkine aktı. Düşünemiyor, hiçbir şey yapamıyordum, tek elimden gelen onu içime çekmekti. Birbiri ardına her nefesle dudaklarının yumuşak hareketini içiyordum. Bu bir mucizeydi.

Titriyor, onu ürkütüp kaçırmaktan korkuyordum. Ne yapacağımı, Akhilleus'un hoşuna neyin gideceğini bilmiyordum. Boynunu öptüm, göğsüne öpücükler kondurup tenindeki tuzu tattım. Dokunuşlarımla kabarıp olgunlaşıyordu âdeta. Tadı bademe ve toprağa benziyordu. Dudaklarımı şarap gibi içerek vücudunu benimkine bastırdı.

Onu ellerimle sardığımda kıpırtısız kaldı. Taçyapraklarının narin kadifesi kadar yumuşacıktı. Akhilleus'un altın rengi tenini, boynunun kavisini, dirseklerinin kıvrımlarını biliyordum. Zevkin onun üstünde nasıl göründüğünü biliyordum. Gövdelerimiz eller gibi birbirine kenetlendi.

Battaniyeler vücuduma dolaşmıştı. Akhilleus onları üstümüzden savurup attı. Cildime değen hava şok etkisi yaratınca titredim. Akhilleus, tavanda çizili yıldızların çerçevesindeydi. Polaris omzunda duruyordu. Eli,

nefes alıp verişlerimin hızıyla yükselip alçalan karnımın üstünden kaydı. Narin dokulu bir kumaşı ediyormuş gibi hafifçe okşadı beni, dokunuşuyla kalçalarımı havaya kaldırdım. Onu kendime çektim. Durmaksızın titriyordum. Akhilleus da titriyordu. Çok hızlı ve uzun süre koşmuş gibi nefes alıp veriyordu.

İsmini söyledim. Galiba. İçimden geçip gitti. Rüzgârda çınlaması için asılmış bir çan kadar boştum. Nefeslerimiz haricinde zaman akmıyordu.

Saçlarını parmaklarımın arasına aldım. İçimde bir şeyler toplanıyor, kanım Akhilleus'un elinin hareketleri altında gümbürdüyordu. Yüzlerimiz birbirine dokunuyordu ama ben yine de onu daha yakınıma çekmeye çabalıyordum. Durma, dedim.

O da durmadı. İçimde toplanan şey büyüdü, büyüdü, sonunda gırtlağımdan boğuk bir çığlık koptu, keskin tomurcuklanma bedenimi ona doğru kavislendirdi.

Bu kadarı yeterli değildi. Elim uzandı ve onun zevk yerini buldu. Akhilleus'un gözleri kapandı. Hoşuna giden bir ritim vardı, bunu anlamıştım, nefesinin kesikliği, arzulu hareketleri o kadarını anlatıyordu. Parmaklarım hiç durmuyor, hızlanan her nefesi takip ediyordu. Akhilleus'un gözkapakları şafak göklerinin rengindeydi, teni yağmurdan sonraki toprak gibi kokuyordu. Ağzı belirsiz bir çığlıkla aralandı. Birbirimize o kadar sarılmıştık ki sıcaklığının üstüme fışkırdığını hissettim. Titredi. Kıpırdamadan yattık.

Alacakaranlığın çöküşü gibi yavaş yavaş, kendi terimin, yatak örtülerinin neminin, karınlarımız arasındaki kaygan ıslaklığın farkına vardım. Birbirimizden ayrıldık. Öpücükler yüzünden ikimizin de yüzü şiş ve bereliydi. Mağara, güneşin altında kalmış meyveler gibi sıcak ve tatlı bir kokuyla doluydu. Gözlerimiz buluştu. Konuşmadık. İçimde ani ve keskin bir korku yükseldi. Gerçek tehlike ânı buydu işte. Onun pişmanlığından korkarak gerildim.

Akhilleus, "Ben hiç..." dedi, sonra sustu. Söylemediği şeyi duymaktan daha fazla istediğim hiçbir şey yoktu dünyada.

"Ne?" diye sordum. *Kötü bir şeyse bir an evvel olup bitsin.*

"Ben hiç sanmamıştım bizim..." Her kelimeyi tereddütle söylüyordu. Bunun için onu suçlayamazdım.

"Ben de sanmamıştım," dedim.

"Pişman mısın?" Kelimeler ağzından çabucak, tek bir nefeste fırlayıvermişti.

"Değilim," dedim.

"Ben de değilim."

Ondan sonra sessizlik çöktü. Ne yatağın ıslaklığına ne de ne kadar terli olduğuma aldırıyordum. Akhilleus'un altın benekli yeşil gözlerinde tereddüt yoktu. İçimde kabaran emniyet duygusu boğazımı tıkadı. *Ondan asla ayrılmayacağım. Hep böyle olacak, her zaman böyle olacak. Beni istediği sürece.*

Böyle bir şeyi dile getirecek kelimeleri bulsaydım konuşurdum. Ne var ki bu kocaman gerçekliği içinde hapsedecek büyüklükte kelime yoktu.

Akhilleus ne düşündüğümü anlamış gibi elime uzandı. Bakmama gerek yoktu, zarif, taçyaprağı damarlı, güçlü, hızlı ve asla hata yapmayan parmakları zihnime kazınmıştı.

"Patroklos," dedi. Kelimelerle arası her zaman benden daha iyiydi.

Ertesi sabah kafam kuş gibi hafif uyandım, vücudum sıcaklık ve gevşemişlik yüzünden sersemlemişti. Şefkati yine ihtiras takip etmişti, bu defa daha yavaş davranmış, durmadan uzayıp giden rüyalarla dolu bir gece boyunca oyalanmıştık. Şimdi, eli karnımın üzerinde duran Akhilleus'un yanımda şafak vakti bir çiçek kadar nemli ve kıvrımlı olarak kıpırdanmasını seyrederken yeniden endişeye kapılmıştım. Büyünün bozulduğundan, mağaranın girişinden içeri süzülen gün ışığının her şeyi taşa çevireceğinden korkuyordum. Derken Akhilleus uyandı. Dudaklarında yarı uykulu bir selamlamayla elini benimkine uzattı. Sabah mağarayı pırıl pırıl aydınlatana ve Kheiron bize seslenene kadar orada yattık.

Kahvaltı ettik, sonra yıkanmak için nehre koştuk. Ona rahat rahat bakmanın, güneş ışıklarının eklemlerinin üstünde oynaşmasını seyretmenin, suyun altına dalarken sırtının aldığı kavisi istediğim gibi süzmenin mucizevi keyfini sürüyordum. Daha sonra nehir kenarında

uzanıp birbirimizin vücutlarını baştan keşfettik. Bu, bu, bu, bir de bu. Dünyanın şafağındaki tanrılar gibiydik ve neşemiz o kadar ölçüsüzdü ki gözümüz birbirimizden başka bir şey görmüyordu.

Kheiron bir değişiklik olduğunun farkına vardıysa bile bir şey söylemedi. Ben endişelenmekten kendimi alamıyordum bir türlü.

"Sence kızar mı?"

Dağın kuzey yamacındaki zeytinlikteydik. Esintiler burada olabilecek en tatlı biçimde, kaynak suyu kadar berrak ve temiz hissediliyordu.

"Kızacağını sanmam." Akhilleus köprücükkemiğime uzandı. Parmağını kemik çizgisinde dolaştırmayı seviyordu.

"Kızabilir. Şimdiye kadar anlamıştır. Biz bir şey söylesek mi?"

Buna ilk kafa yoruşum değildi. Bu konuyu sık sık tartışıyor, gizli ittifakımızla coşarak konuşuyorduk.

"Sen istiyorsan." Daha önce de böyle demişti.

"Sence kızmaz mı?"

Akhilleus durup biraz düşündü. Bu yönüne bayılıyordum. Bir şeyi kaç kere sorarsam sorayım, her defasında ilk kez soruyormuşum gibi cevap veriyordu.

"Bilmiyorum." Gözleri benimkileri buldu. "Fark eder mi? Kızsa bile vazgeçecek değilim." Sesi arzuyla sıcacıktı. Tenimden ona cevaben bir sıcaklık yayıldığını hissettim.

"İyi de babana söyleyebilir. *Baban* kızabilir."

Bunu neredeyse umutsuzca söylemiştim. Kısa süre sonra tenim fazla ısınacaktı, ondan sonra da artık düşünemez olacaktım.

"Ee, kızsa ne olacak ki?" Böyle bir şey söylediğini ilk kez duyduğumda dehşete düşmüştüm. Babasının kızması ama Akhilleus'un yine de istediği şeyi yapmaya devam etmesi... Benim anlayabileceğim bir şey değildi bu. Böyle bir durumu hayalimde canlandırmakta güçlük çekiyordum. Böyle söylediğini duymak benim için alışkanlık yaratıcı bir şey gibiydi. Bu sözlerden asla bıkmıyordum.

"Ya annen?"

Korkularımın üçlü birliği: Kheiron, Peleus, Thetis.

Akhilleus omuz silkti. "Ne yapabilir ki? Beni kaçıracak mı?" *Beni öldürebilir,* diye düşündüm ama bunu dile getirmedim. Esinti çok tatlı, güneş çok sıcaktı. Böyle bir şey bu ortamda konuşulmazdı.

Akhilleus beni bir süre inceledi. "Kızmaları umurunda mı?"

Evet. Kheiron bana kızsaydı içim dehşetle dolardı. Onaylanmama korkusu hayatım boyunca içimde yuvalanmıştı, bunu Akhilleus kadar kolaylıkla silkip atamıyordum. Tabii iş o noktaya gelirse, bunun ayrılmamıza sebep olmasına izin vermezdim, o başka. "Hayır," dedim Akhilleus'a.

"Güzel," dedi.

Uzanıp şakaklarındaki saç tellerini okşadım. Gözlerini kapattı. Güneşle buluşmak için yukarı doğru çevirdiği yüzünü seyrettim. Çehresinde, bazen olduğundan küçük görünmesine sebep olan bir narinlik vardı. Dudakları dolgun ve pembeydi.

Gözlerini açtı. "Mutlu olan bir kahraman söyle bana."

Düşündüm. Herakles delirip ailesini öldürmüştü; Theseus karısını ve babasını yitirmişti; İason'un eski karısı, yeni karısıyla çocuklarını katletmişti; Bellerophontes Khimaira'yı öldürmüş ama Pegpsos'un sırtından düşüp sakat kalmıştı.

"Söyleyemezsin." Akhilleus doğrulup oturmuştu, öne eğiliyordu.

"Söyleyemem."

"Biliyorum. Hem ünlü hem de mutlu olmana asla izin vermezler." Tek kaşını kaldırdı. "Sana bir sır vereceğim."

"Söyle." Böyle davranması çok hoşuma gidiyordu.

"Hem ünlü hem de mutlu ilk kahraman ben olacağım." Elimi tuttu, avuçlarımızı birbirine dayadı. "Yemin et."

"Niye ben yemin ediyorum?"

"Sebep sensin de ondan. Yemin et."

"Yemin ediyorum," dedim. Yanaklarındaki rengin, gözlerindeki alevin içinde kaybolmuştum.

"Yemin ediyorum," diye beni yankıladı.

Bir süre öylece, avuçlarımız birbirine değerek oturduk. Akhilleus sırıttı.

"Dünyayı bir lokmada yutabilirim."

Aşağımızdaki yamaçlarda bir boru sesi yankılandı. Uyarı amaçlı çalınmış gibi kısa, dağınık bir sesti. Ben bir şey söylemeye veya kıpırdamaya fırsat bulamadan Akhilleus ayağa fırlamıştı bile. Baldırına bağlı kından hançerini çekmişti. Yalnızca bir avcı bıçağıydı ama Akhilleus'un ellerinde yeterli olurdu. Saldırı konumu almış vaziyette, yarı-tanrı duyularının hepsiyle dinleyerek hiç hareket etmeden durdu.

Benim de bıçağım vardı. Sessizce onu çekip doğruldum. Akhilleus, sesle benim aramda duruyordu. Ona doğru gidip silahımı havaya kaldırarak yanında durmam gerekip gerekmediğini bilmiyordum. Sonunda gitmedim. Ses bir askerin borusundan yankılanmıştı ve Kheiron'un büyük bir açıklıkla dile getirdiği gibi savaş sanatı benim değil, Akhilleus'un yeteneğiydi.

Boru sesi yeniden duyuldu. Bir çift ayak tarafından ezilen çalıların hışırtısı geldi kulağımıza. *Tek bir kişi.* Belki kaybolmuştu, belki başı dertteydi. Akhilleus sese doğru bir adım attı. Boru, onun adımına cevap verir gibi yeniden öttü. Sonra bir ses dağın tepelerine doğru böğürdü. "Prens Akhilleus!"

Olduğumuz yerde donduk.

"Akhilleus! Buraya Prens Akhilleus'u bulmaya geldim!"

Kuşlar gürültüden ürkerek ağaçlardan havalanıp kaçıştılar.

"Baban göndermiş," diye fısıldadım. Bizi nerede arayacağını ancak bir kraliyet ulağı bilebilirdi.

Akhilleus başıyla onayladıysa da ulağa cevap verme konusunda tuhaf bir tereddüt içindeydi. Nabzının nasıl attığını tahmin edebiliyordum, ne de olsa bir kalp atışı kadar önce öldürmeye hazırdı.

Ellerimi ağzımın iki yanına dayayarak, "Buradayız!" diye bağırdım. Gürültü bir süre kesildi.

"Neredesiniz?"

"Sesimi takip edebilir misin?"

Yapabilirdi ama anlaşılan pek büyük zorlukla. Adam açıklığa gelene kadar epey bir zaman geçti. Sonunda göründüğünde yüzü çizik içindeydi, saray tuniği de tere bulanmıştı. Sakar bir nezaketle ve öfkeyle diz çöktü.

Akhilleus bıçağını indirmişti ama silahı hâlâ sımsıkı tuttuğunu görebiliyordum.

"Evet?" Sesi sakindi.

"Babanız sizi çağırıyor. Yurdunuzda acil işler söz konusu."

Kaskatı kesildiğimi hissettim. Akhilleus'un biraz evvel kaldığı gibi hareketsiz kalmıştım. Belki bu şekilde yeteri kadar durursam gitmemiz gerekmezdi.

"Nasıl işler?" diye sordu Akhilleus.

Adam biraz kendine gelmiş, bir prensle konuştuğunu hatırlamıştı.

"Efendim, beni affedin. Ben de her şeyi bilmiyorum. Miken'den gelen ulaklar, Kral Peleus'a haberler getirdi. Babanız bu akşam halkla konuşmayı düşünüyor ve sizin de orada olmanızı istiyor. Aşağıda sizi bekleyen atlar var."

Kısa bir sessizlik oldu. Akhilleus'un çağrıyı reddedeceğini düşünmeye başlıyordum ki, "Patroklos'la benim eşyalarımızı toplamamız gerek," dediğini duydum.

Mağaraya ve Kheiron'un yanına dönerken yolda bu haberler hakkında konuştuk. Miken güneyde ve epey uzaktaydı, kralı da kendine "krallar kralı" unvanını yakıştıran Agamemnon'du. Tüm krallıklarımızın en büyük ordusuna sahip olduğu söyleniyordu.

Akhilleus bana, "Her ne olduysa, en fazla bir veya iki gece kalırız," dedi. Bunu söylediği için minnet duyarak başımla onayladım. *Yalnızca bir iki gün.*

Kheiron bizi bekliyordu. "Sesleri duydum," dedi. Onu iyi tanıdığımız için, Akhilleus da ben de at adamın sesindeki onaylamayan tınıyı seçmiştik. Kheiron dağının huzurunun bozulmasından hiç hoşlanmıyordu.

Akhilleus, "Babam beni eve çağırıyor," dedi. "Yalnızca bu gecelik. Hemen dönerim diye düşünüyorum."

"Anlıyorum," dedi Kheiron. Orada dururken her zamankinden daha iri görünüyordu. Toynakları parlak otların üzerinde donuk renkliydi, kahverengi sağrılarına güneş vuruyordu. Biz olmadan yalnızlık hissedip hissetmeyeceğini merak ettim. Onu başka bir at adamla birlikte

görmemiştim hiç. Bir defasında ona bu konuyu sormuştuk, yüzü katılaşarak, "Barbarlar," demişti.

Eşyalarımızı topladık. Benim hemen hemen hiçbir şeyim yoktu. Bir iki tunik, bir de flüt. Akhilleus'un eşyaları da benimkinden ancak birkaç parça daha fazlaydı. Giysileri, yaptığı bir iki mızrak ucu, onun için yonttuğum biblo. Her şeyimizi deri torbalara doldurup Kheiron'a veda etmeye gittik. Her zaman daha cüretkâr olan Akhilleus, kollarını at bedeninin insan etine dönüştüğü yere dolayarak ona sarıldı. Arkamda bekleyen ulak kıpırdandı.

"Akhilleus," dedi Kheiron. "İnsanlar senden savaşlarında çarpışmanı isteyince ne yapacağını sormuştum, hatırlıyor musun?"

"Evet," dedi Akhilleus.

Kheiron, "Cevabını düşünmen gerekiyor," dedi. İçimde bir ürperti dolaştı ama bunu düşünecek vaktim yoktu. Kheiron bana dönmüştü.

"Patroklos," dedi at adam. Bu bir çağrıydı. Onun yanına gittim, o da güneş kadar kocaman ve sıcak elini başıma koydu. Yalnızca ona özgü olan at, ter, şifalı ot ve orman karışımı kokuyu soludum.

Kheiron'un sesi alçaktı. "Artık bir şeylerden eskisi kadar kolay vazgeçmiyorsun."

Buna ne cevap vereceğimi bilemediğim için, "Teşekkür ederim," dedim.

Bir gülümseme zerresi. "İyi ol." Sonra elini çekti. Başım, elin sıcaklığından yoksun kalınca ürperdi.

Akhilleus yine, "Kısa süre sonra döneceğiz," dedi.

Eğik vurmaya başlayan öğleden sonra ışığında Kheiron'un gözleri kopkoyu bir renkti. "Sizi bekleyeceğim," dedi at adam.

Torbalarımızı omuzlarımıza vurarak mağaranın önündeki açıklıktan ayrıldık. Güneş öğle çizgisini geçmişti, ulak sabırsızlanıyordu. Tepeden aşağı hızla inip bizi bekleyen atlara bindik. O kadar yıl yaya gezdikten sonra bir eyere oturmak acayip bir duyguydu, atlar da cesaretimi kırıyordu. Konuşmalarını bekler gibiydim ama hayvanlar konuşmadı tabii. Pelion'a bakmak için oturduğum yerde döndüm. Gül rengi kuvars mağarayı, hatta belki Kheiron'u görmeyi ummuştum ama çok uzaklaşmıştık. Tekrar yola döndüm ve atımın beni Phthia'ya götürmesine izin verdim.

ON BİR

Saray topraklarını işaretleyen sınır taşının yanından geçtiğimiz sırada güneşin son ışıkları batı ufkunu alevlere boyuyordu. Muhafızların bağırmasını ve onlara cevap veren boru seslerini duyduk. Tepeyi aştık, arkasında kasvetli denizin uzandığı saray gözlerimizin önüne serildi.

Tam evin eşiğinde, şimşek kadar ani bir şekilde Thetis belirdi. Saçları, sarayın beyaz mermerlerinin önünde siyah ışıltılar saçıyordu. Çalkantılı bir okyanus gibi koyu renkli elbisesinde çürümeye yüz tutmuş morlar, dalgalı grilere karışıyordu. Tanrıçanın yakınlarında bir yerlerde muhafızlarla Peleus vardı ama onlara bakmadım. Yalnızca Thetis'i ve çenesinin kıvrık bıçak ağzına benzeyen şeklini görüyordum.

"Annen," diye fısıldadım Akhilleus'a. Thetis'in gözlerinin, söylediklerimi duymuş gibi benim üzerime yöneldiğine yemin edebilirdim. Yutkunarak kendimi ilerlemeye zorladım. *Bana zarar vermeyecek. Kheiron vermeyeceğini söyledi.*

Onu ölümlülerin arasında görmek tuhaf bir şeydi. Thetis herkesi, muhafızları da, Peleus'u da soluk, betleri benizleri atmış gibi gösteriyordu, üstelik kemik kadar solgun renkli olan esas kendi cildi olmasına rağmen. Tanrıça herkesten uzakta, doğal olmayan boyuyla gökyüzüne doğru uzanarak bekliyordu. Muhafızlar, korku ve saygıyla gözlerini yere indiriyordu.

Akhilleus atından yere atladı, ben de onu takip ettim. Thetis oğluna sarıldı, muhafızların ayaklarını yere sürdüğünü gördüm. Tanrıçanın tenine dokunmanın nasıl bir his olduğunu merak ediyor, bunu bilmedikleri için seviniyorlardı.

Thetis, "Rahmimin oğlu, etimin eti, oğlum, Akhilleus," dedi. Yüksek sesle konuşmamıştı ama kelimeleri bütün saray avlusuna yayıldı. "Evine hoşgeldin."

"Teşekkür ederim, anne," dedi Akhilleus. Annesinin onun üzerinde hak iddia ettiğini anlamıştı. Hepimiz anlamıştık bunu. Bir oğul önce babasını selamlardı, annesi ancak ikinci sırada gelirdi, tabii anne herhangi bir şekilde dikkate alınırsa. Ne var ki Thetis bir tanrıçaydı. Peleus'un ağzı ince bir çizgi haline gelmişti ama kral bir şey söylemedi.

Annesi onu bırakınca, Akhilleus babasına yöneldi. "Hoşgeldin, oğul," dedi Peleus. Tanrıça karısından sonra sesi güçsüz çıkıyordu, yaşlanmış görünüyordu. Üç yıldır saraydan uzaktaydık.

"Sen de hoşgeldin, Patroklos."

Herkes bana döndü, eğilerek selam vermeyi becerdim. Thetis'in üstümde gezinen bakışlarının farkındaydım. Bakışlar cildim dikenli çalılıklardan çıkıp denize dalmış gibi yakıyordu. Akhilleus konuşunca sevindim.

"Haberler nedir, baba?"

Peleus muhafızlara bir göz attı. Söylentiler, fısıltılar her koridoru sarmış olmalıydı.

"Daha duyurmadım, herkes toplanana kadar duyurmayacağım. Seni bekliyorduk. Gel de başlayalım."

Peşinden saraya girdik. Akhilleus'la konuşmak istiyordum ama buna cesaret edemiyordum. Thetis tam arkamızdaydı. Hizmetkârlar şaşkınlık içinde oflayıp puflayarak onun önünden kaçışıyorlardı. *Tanrıça.* Taş zemine ilerlerken ayakları hiç ses çıkarmıyordu.

Büyük yemek salonu masalarla ve sıralarla doluydu. Hizmetkârlar ellerinde yiyecek dolu tabaklarla ve şarapla dolu testilerle koşturup duruyorlardı. Odanın ön tarafında bir kürsü vardı. Peleus, karısını ve oğlunu yanına alarak orada oturacaktı. Üç yer. Yanaklarım kızardı. Ne beklemiştim ki?

Akhilleus'un sesi, hazırlıkların gürültüsünün arasında bile çınladı. "Baba, Patroklos için bir yer hazırlanmamış." Yanaklarımdaki kızarıklık daha da arttı.

Fısıldayarak, "Akhilleus," dedim. *Önemli değil,* demek istiyordum. *Ben diğerleriyle birlikte otururum, sorun yok.* Akhilleus bana hiç aldırmadı.

"Patroklos benim yeminli yoldaşım. Onun yeri benim yanım." Thetis gözlerini kırpıştırdı, o gözlerde yanan ateşi hissedebiliyordum. Tanrıçanın dudaklarında biçimlenen reddedişi gördüm.

"Peki o halde," dedi Peleus. Bir uşağa işaret etti, benim için bir yer hazırlandı. Neyse ki Thetis'ten en uzak sandalyeye oturacaktım. Kendimi mümkün olduğunca küçülterek Akhilleus'un peşinden kürsüye gittim.

"Benden nefret edecek."

Akhilleus parlak bir gülümsemeyle, "Senden zaten nefret ediyor," dedi.

Bu hiç de içimi rahatlatmamıştı. "O neden gelmiş?" diye fısıldadım. Sadece gerçekten önemli bir şey Thetis'i denizdeki mağaralarından çıkarıp buraya sürükleyebilirdi. Bana duyduğu nefret, Peleus'a baktığında yüzünde gördüklerimin yanında hiç kalıyordu.

Akhilleus başını iki yana salladı. "Bilmiyorum. Çok acayip. Çocukluğumdan beri ikisini yan yana görmedim."

Kheiron'un ayrılırken Akhilleus'a söylediği şeyi hatırladım. *Cevabını düşünmen gerekiyor.*

"Kheiron savaş haberi alacağımızı düşünüyor."

Akhilleus suratını astı. "İyi de Miken'de her zaman savaş vardır. Bizi neden çağırdıklarını anlayamıyorum."

Peleus yerine oturdu, teşrifatçı borusunu üç defa kısa kısa üfledi. Yemeğin başlama işareti. Normalde talim alanlarında oyalanan adamların işareti duyunca uğraştıkları işi tamamlayıp bir araya gelmeleri biraz vakit alırdı ama bu defa kış buzunun kırılmasıyla çağıldayan seller gibi aktılar salona. İçerisi bir anda oturacak yer arayan, birbirleriyle fısıldaşan adamlarla doldu. Seslerindeki keskinliği, yükselen heyecanlarını duyuyordum. Kimse bir uşağı azarlamakla veya dilenen bir köpeği kovalamakla uğraşmadı. Akıllarında Miken'den gelen adamdan ve onun getirdiği haberlerden başka bir şey yoktu.

Thetis de oturmuştu. Onun için bir tabak veya bıçağa gerek yoktu, tanrılar ölümsüzlük nektarıyla, adaklarımızın çeşnileriyle ve mihraplarına döktüğümüz şarapla beslenirdi. Çok garipti ama Thetis salondayken, dışarıda olduğu kadar çarpıcı değildi, o kadar dikkat çekmiyordu. Kocaman, sıradan mobilyalar her nasılsa onu küçültmüş gibiydi.

Peleus ayağa kalktı. Salon en uç köşelerdeki sıralara varana dek sessizliğe büründü. Kral kadehini kaldırdı.

"Miken'den, Atreus oğulları Agamemnon ile Menelaos'tan haber aldım." Salondaki son kıpırtı ve fısıldaşmalar da nihayet kesildi. Hizmetkârlar bile durmuştu. Nefes almadan bekledim. Akhilleus masanın altında bacağını bacağıma bastırdı.

"Bir suç işlenmiş." Peleus, ne söyleyeceğini tartmak istermiş gibi yeniden sustu. "Menelaos'un karısı Helene, Sparta'daki saraydan kaçırılmış."

Helene! Herkes alçak sesle yanındakilere bir şeyler söylüyordu. Evlendiğinden beri, Helene'nin güzelliğine dair hikâyeler daha da artmıştı. Menelaos, sarayının etrafını çift sıra örülmüş kalın duvarlarla çevirtmiş, askerlerini on yıl boyunca savunma konusunda eğitmişti ama bütün ihtimamına rağmen Helene kaçırılmıştı. *Kim yapmıştı bunu?*

"Menelaos, Troya Kralı Priamos tarafından gönderilen elçileri ağırlıyormuş. Elçi heyetinin başında Priamos'un oğlu Prens Paris varmış. Bu işin sorumlusu da o. Paris, kral uyurken Sparta Kraliçesi'ni yatak odasından kaçırmış."

Hiddetli bir uğultu odayı dolaştı. Ev sahibinin misafirperverliğine böyle bir saygısızlığı ancak bir Doğulu yapardı. Onların parfümler içinde yıkandığını, sürdükleri rahat yaşam nedeniyle yozlaşmış olduğunu herkes bilirdi. Gerçek bir kahraman Helene'yi açık açık, kılıcının gücüyle alırdı.

"Agamemnon ve Miken, Priamos'un krallığına yelken açıp Helene'yi kurtarmak için Helen halklarının yardımını istiyorlar. Söylediklerine göre Troya fethedilmesi kolay, zengin bir memleketmiş. Savaşa katılan herkes evine servet ve şan şöhret sahibi olarak dönecek."

*

Bu iyi bir öneriydi. Zenginlik ve ün, insanların uğruna adam öldürmeye daima hazır olduğu şeylerdi.

"Phtiha'dan da bir ordu göndermemi istediler, ben de kabul ettim." Mırıltıların yatışmasını bekledi. "Gitmek istemeyen hiç kimseyi zorla götürmeyeceğim. Ordunun komutanı da ben olmayacağım."

Birisi, "Kim olacak peki?" diye bağırdı.

Peleus, "Buna henüz karar verilmedi," dedi ama gözlerinin oğluna kaydığını gördüm.

Hayır, diye düşündüm. Elim sandalyenin kolunu sımsıkı kavramıştı. *Daha değil.* Bana en uzak yerde oturan Thetis'in yüzü sakin ve durgun, gözleri dalgındı. *Bunun olacağını biliyordu,* dedim kendi kendime. *Akhilleus'un gitmesini istiyor.* Kheiron ile gül rengi mağara aşılması imkânsız mesafede kalmış bir çocukluk düşü gibiydi. Birdenbire Kheiron'un sözlerinin ağırlığını kavradım. Dünya, Akhilleus'un savaşmak için doğmuş olduğunu söyleyecekti. Ellerinin ve hızlı ayaklarının yalnız bunun için, Troya'nın kudretli duvarlarını yıkmak için yaratılmış olduğunu. Onu binlerce Troya mızrağının arasına atacak, güzel elleri kızıla boyanırken zaferle seyredeceklerdi.

Peleus, baştaki masalardan birinde oturan kadim dostu Phoiniks'i işaret etti. "Soylu Phoiniks, savaşmak isteyenlerin isimlerini kaydedecek."

Adamlar ayaklanmaya başlayınca sıralarda bir hareketlilik oldu ama Peleus elini kaldırdı.

"Söyleyeceklerim bitmedi." Koyu renk işaretlerle kararmış bir keten parçası vardı elinde. "Helene'yle Menelaos arasında söz kesilmeden önce, Helene'nin pek çok talibi vardı. Anlaşılan bu talipliler onun elini kim kazanırsa kazansın Helene'yi korumak için ant içmişler. Agamemnon ile Menelaos şimdi bu adamları yeminlerini tutmaya ve Helene'yi meşru kocasına geri getirmeye çağırıyor." Ketene yazılı listeyi teşrifatçıya verdi.

Bakakalmıştım. *Yemin.* Zihnimde birdenbire bir maltızla, beyaz bir keçiden fışkıran kana ilişkin görüntüler belirmişti. Zengin bir salon, her tarafta iri yarı erkekler.

Teşrifatçı listeyi kaldırdı. Oda dalgalanır gibi oldu, gözlerim bulanık görüyordu.

Antenor.

Eurypylos.

Makhaon.

İsimlerin çoğunu tanıyordum. Hepimiz tanıyorduk. Zamanımızın kahramanları ve krallarıydı adı okunanlar. Benim içinse daha da

fazlasıydılar. Onları görmüştüm. Havası dumanla ağırlaşmış taş bir odada görmüştüm.

Agamemnon. Zihnimde sık, siyah bir sakala ilişkin bir hatıra. Kısık, dikkatli gözleri olan, düşünceler içinde bir adam.

Odysseus. Baldırındaki dişetleri kadar pembe yara izi.

Aias. Odadaki herkesten iki kat daha iri. Dev bir kalkanı var.

Philoktetes. Yay ustası.

Menoitiades.

Teşrifatçı bir an duraksadı, salondaki mırıltıları duydum. *Kim?* Babam, sürgünümden beri geçen yıllarda öne çıkmamıştı. Şöhreti sönmüş, adı unutulmuştu. Onu tanıyanlar da bir oğlu olduğunu duymamışlardı bile. En ufak bir hareketin beni ele vereceğinden korkarak donmuş gibi oturdum. *Bu savaşa katılmaya mecburum.*

Teşrifatçı boğazım temizledi.

İdomeneus.

Diomedes.

"Senden mi bahsediyor? Sen orada miydin?" Akhilleus bana bakmak için dönmüştü. Zar zor duyulabilecek kadar alçak bir sesle konuşuyordu ama yine de birinin onu işitmesinden korktum.

Başımla onayladım. Boğazım, kelimelerle baş edemeyecek kadar kuruydu. Yalnızca Akhilleus'un içinde bulunduğu tehlikeyi, onu nasıl burada tutabileceğimi, bunu yapıp yapamayacağımı düşünmüştüm. Kendimle ilgili bir şey aklımdan bile geçmemişti.

"Dinle. O isim artık sana ait değil. Sesini çıkarma. Ne yapacağımızı düşünürüz. Kheiron'a sorarız." Akhilleus, hiçbir zaman şimdi olduğu gibi kelimeleri aceleyle birbirinin üstüne bindirerek konuşmazdı. Onun telaşı beni biraz kendime getirdi. Gözlerimin üzerindeki gözlerinden cesaret buldum. Yeniden başımı salladım.

İsimler okunup duruyor, her biri yeni hatıralar uyandırıyordu. Sedirde oturan üç kadın. İçlerinden biri Helene'ydi. Hâzinelerden oluşan bir yığın. Babamın asık suratı. Dizlerimin altındaki taş zemin. Rüya gördüğümü zannetmiştim. Gerçekti.

Teşrifatçı okumayı bitirince, Peleus, adamları huzurundan azat etti. Onlar da tek sıra halinde dizilip Phoiniks'e isimlerini yazdırmak için hevesle beklemeye başladılar. Peleus bize döndü. "Gelin. İkinizle de daha etraflıca konuşmak istiyorum."

Peleus'un ateşinin başına oturduk. Kral bize belli belirsiz sulandırılmış şarap sunmuştu. Akhilleus istemedi. Ben bir kadeh almıştım ama içmiyordum. Kral ateşe en yakın olan, minderli, yüksek arkalıklı eski sandalyesinde oturuyordu. Gözleri Akhilleus'un üzerindeydi.

"Bu orduya kumanda etmek isteyebileceğini düşünerek eve çağırdım seni."

Söylenmişti işte. Ateşten bir çatırtı geldi. Odunlar yaştı anlaşılan.

Akhilleus babasının bakışlarına karşılık verdi. "Kheiron'la çalışmalarım bitmedi daha."

"Pelion'da benden de, şimdiye kadarki tüm kahramanlardan da daha uzun süre kaldın."

"Öyle olması, karılarını her kaybettiklerinde Atreus oğullarına yardıma koşmamı gerektirmez."

Peleus'un buna gülümseyebileceğini düşündüm ama hayır. Gülümsemedi. "Menelaos'un karısını yitirmesi yüzünden büyük bir hiddet içinde olduğundan şüphem yok ama ulağı gönderen Agamemnon'du. Troya'nın zenginleşip olgunlaşmasını yıllarca seyretti, şimdi de meyveyi dalından koparmak istiyor. Troya'nın fethi, en büyük kahramanlarımıza yaraşacak türden bir yiğitlik. Agamemnon'la birlikte yelken açarak büyük şan ve şeref kazanılabilir."

Akhilleus'un ağzı gerildi. "Başka savaşlar da olacak."

Peleus tam anlamıyla başını sallamadıysa da bunun doğruluğunu kabul ettiğini görebiliyordum. "Peki, Patroklos? Yeminini tutmaya çağrılıyor."

"Patroklos artık Menoitius'un oğlu değil. Yemin onu bağlamıyor."

Dindar bir adam olan Peleus bir kaşını havaya kaldırdı. "Biraz kaçamak davranmak oluyor bu."

"Bence olmuyor." Akhilleus çenesini havaya kaldırdı. "Babası onu evlatlıktan attığı zaman yemin de bozuldu."

"Gitmek istemiyorum," dedim alçak bir sesle.

Peleus ikimizi de şöyle bir süzdükten sonra, "Böyle bir şeye karar vermek bana düşmez," dedi. "Bu meseleyi sana bırakıyorum."

Gerginliğimin biraz gevşediğini hissettim. Peleus beni ele vermeyecekti.

"Akhilleus, Agamemnon'un gönderdiği krallar seninle konuşmak için buraya geliyorlar."

Pencerenin dışında okyanusun kumların üzerindeki düzenli fısıltılarını duyabiliyordum. Tuz kokusu burnuma geliyordu.

Akhilleus, "Benden savaşmamı isteyecekler," dedi. Soru sormuyordu.

"İsteyecekler."

"Onları dinlememi arzu ediyorsun."

"Evet."

Yeniden sessizlik oldu. Sonra Akhilleus, "Sana da, onlara da hürmetsizlik etmeyeceğim," dedi. "Gerekçelerini dinleyeceğim. Yine de şu kadarını söyleyeyim, beni ikna edebileceklerini zannetmiyorum."

Peleus'un oğlunun bu kesinliği karşısında biraz şaşaladığını ama bundan hoşnutsuzluk duymadığını gördüm. "Buna karar vermek de bana düşmez," dedi kral yumuşak bir sesle.

Ateş yeniden çatırdadı, etrafa biraz özsu tükürdü.

Akhilleus diz çöktü, Peleus elini oğlunun başına koydu. Kheiron'un bu hareketi yapmasına alışkındım. Onun eliyle karşılaştırılınca Peleus'un titreyen damarlarla çizgilenmiş eli yıpranmış, yaşlı görünüyordu. Bazen, onun bir zamanlar bir savaşçı olduğunu, tanrılarla birlikte yürüdüğünü hatırlamak çok zorlaşıyordu.

Akhilleus'un odası tıpkı bıraktığımız gibiydi; yokluğumuz sırasında odadan çıkarılmış olan benim ot yatağım hariç. Buna memnun olmuştum. Biri neden aynı yatakta yattığımızı soracak olursa öne sürülebilecek güzel bir bahaneydi. Birbirimize uzandık. Bu odada sessizce onu severek kaç gece uyanık yattığımı düşündüm.

Sonrasında Akhilleus son bir uykulu cümle fısıldamak için bana sokuldu. "Gitmek zorunda kalırsan, seninle birlikte geleceğim. Bunu biliyorsun." Uykuya daldık.

ON İKİ

Gözkapaklarımdan süzülüp kırmızıya dönen gün ışığıyla uyandım. Üşümüştüm. Sağ omzum denize bakan pencereden giren esintinin altında kalmıştı. Yanım boştu ama yastıkta Akhilleus'un başının izi hâlâ duruyordu. Kokularımız çarşaflara sinmişti.

Akhilleus annesini ziyaret ederken bu odada yalnız başıma o kadar çok sabah geçirmiştim ki yanımda olmaması bana acayip gelmedi. Gözlerim kapandı, düşlerin birbiri ardına gelen düşüncelerine gömüldüm yeniden. Zaman geçti, güneş pencere denizliğinde sıcak sıcak parlamaya başladı. Kuşlar uyanmış, onlardan sonra hizmetkârlar ayaklanmıştı, hatta saray halkı bile uyanıktı artık. Kumsaldan ve talim salonundan gelen sesleri, yapılan ufak tefek işlerin tıngırtı ve şıngırtılarını duyuyordum. Doğrulup oturdum. Akhilleus'un unuttuğu sandaletleri, yatağın yanında ters dönmüş vaziyette yatıyordu. Buna şaşırmadım, Akhilleus çoğu zaman yalın ayak gezerdi.

Kahvaltıya gitmiş olduğunu tahmin ettim. Beni uyandırmamıştı. Bir yanım o dönene kadar odada kalmak istiyordu ama bu korkaklık olurdu. Artık onun yanında bir yerim vardı ve hizmetkârların bakışlarının beni korkutmasına izin vermeyecektim. Tuniğimi üstüme geçirip Akhilleus'u bulmak üzere odadan çıktım.

Eskiden beri kullanılan tabaklarla çanakları masalardan toplayan hizmetkârlarla dolu büyük salonda bulamadım onu. Peleus'un, duvarları mor duvar halılarıyla ve eski Phthia krallarının silahlarıyla süslü konsey salonunda da yoktu. Eskiden lir çaldığımız odada da. Bir zamanlar müzik aletlerimizi koyduğumuz sandık, terk edilmiş olarak odanın ortasında duruyordu.

Akhilleus dışarıda, eskiden birlikte tırmandığımız ağaçların oralarda da değildi. Deniz kıyısında, annesini beklediği çentikli kayalıklarda da. Erkeklerin tahta talim kılıçlarıyla çarpışarak ter döktüğü talim sahasında da yoktu.

İçimde bir panik duygusunun kabararak güven vermez ve mantığın sesini dinlemeyi reddeden canlı bir yaratığa dönüştüğünü söylememe gerek var mı? Adımlarım gittikçe daha aceleci oluyordu. Mutfak, bodrum, yağ ve şarap amforalarıyla dolu kilerler. Akhilleus'u hâlâ bulamamıştım.

Peleus'un odasına gittiğim sırada artık öğle olmuştu. Oraya gitmem bile huzursuzluğumun bir göstergesiydi. Yaşlı adamla daha önce hiç yalnız konuşmamıştım. İçeri girmek istediğimde kapının önündeki muhafızlar tarafından durduruldum. Kralın dinlenmekte olduğunu söylediler. Yalnızdı ve kimseyi kabul etmeyecekti.

"Peki, acaba Akhilleus..." Yutkundum, adamlara garip bir manzara sergilememek, gözlerinde gördüğüm merakı beslememek için kendimi toparlamaya çalıştım. "Prens, kralın yanında mı?"

Muhafızlardan biri, "Kral yalnız," diye yineledi.

Ondan sonra Akhilleus küçükken ona bakmış olan yaşlı danışman Phoiniks'in yanına gittim. Adamın sarayın tam kalbinde yer alan kare biçimli mütevazı idare odasına doğru giderken korkudan nefes alamaz haldeydim. Phoiniks'in önünde, bir gece önce Troya'ya karşı savaşma yemini eden adamların köşeli, birbiriyle kesişen nişanlarıyla dolu kil tabletler vardı.

"Prens Akhilleus..." dedim. Dura dura konuşuyordum, sesim korkudan kalınlaşmıştı. "Prensi bulamıyorum."

Phoiniks biraz şaşırarak başını kaldırdı. Odaya girdiğimi duymamıştı. Kulakları ağır işitiyordu, gözlerimle buluşan gözleri de ıslak ve katarakt nedeniyle bulanıktı.

Yumuşak bir sesle konuştu. "Demek Peleus sana söylemedi."

"Hayır." Dilim ağzımın içinde taş gibiydi. O kadar kocamandı ki güçlükle konuşabiliyordum.

"Üzgünüm," dedi Phoiniks nezaketle. "Prensi annesi aldı. Dün gece uyuduğu sırada götürdü. Gittiler, nereye gittiklerini de kimse bilmiyor."

Tırnaklarımın avuçlarımda bıraktığı kırmızı izleri ancak sonradan fark edecektim. *Nereye gittiklerini kimse bilmiyor.* Asla peşlerinden gidemeyeceğim Olympos'a belki. Afrika'ya, Hindistan'a. Onu aramayı düşünemeyeceğim bir köye.

Phoiniks'in nazik elleri beni odama geri götürdü. Zihnim çaresizlik içinde düşünceden düşünceye atlıyordu. Kheiron'un yanına dönecek, akıl danışacaktım. Kırlarda dolaşıp adını çağıracaktım. Annesi onu uyutmuş veya kandırmıştı mutlaka. Akhilleus gönüllü olarak onunla gitmezdi.

Boş odamızda kendi kendime konuşurken, nasıl olduğunu kafamda canlandırdım. Üstümüze eğilmiş tanrıça, uyuyan vücutlarımızın sıcaklığının yanında buz gibi ve beyaz. Akhilleus'u kaldırırken tırnakları onun cildine batıyor, boynu pencereden giren ay ışığında gümüş gibi parlıyor. Akhilleus'un uyuyan veya büyüyle uyutulmuş gövdesi Thetis'in omzundan aşağı sarkıyor. Tanrıça oğlunu bir askerin bir cesedi taşıdığı gibi taşıyor. Güçlü, Akhilleus'un düşmesini önlemek için tek elini kullanması yeterli.

Thetis'in Akhilleus'u niye götürdüğünü merak etmiyordum. Bunu biliyordum zaten. Tanrıça, dağdan indiğimiz anda eline geçen ilk fırsatta bizi ayırmak istemişti. Budalalığımıza kızıyordum. Tabii bunu yapacaktı. Neden güvende olduğumuzu düşünmüştük ki? Kheiron'un korumasının buraya kadar uzanacağını nereden çıkarmıştık? Hem de daha önce hiç uzanmamışken.

Tanrıça, Akhilleus'u denizdeki mağaralara götürecek ve orada ona ölümlüleri hor görmeyi öğretecekti. Onu tanrıların yiyecekleriyle besleyecek, damarlarındaki insan kanını çekip alacak; Akhilleus'u vazoların üzerine resmedilecek, adına şarkılar yazılacak, Troya'ya karşı savaşacak bir figür haline getirecekti. Onu siyah bir zırhın içinde hayal ettim. Koyu renk bir miğfer gözleri hariç bütün yüzünü kapatıyor, bronz baldır zırhları ayaklarını örtüyor. Akhilleus iki elinde birer mızrakla duruyor ve beni tanımıyor.

Zaman kendi içinde katlanarak üstüme kapandı, beni içine aldı. Penceremin dışında ay her zamanki şekillerine bürünüp tekrar dolunaya dönüştü. Az uyudum, daha da az yedim. Keder beni yatağa çivilemişti.

Sonunda harekete geçmemi, Kheiron'dan kalan hatıranın sürekli dürtmesi sağladı. *Artık bir şeylerden eskisi kadar kolay vazgeçmiyorsun.*

Peleus'a gittim, parlak mor ipliklerle dokunmuş yün halı üstünde diz çöktüm. Kral bir şeyler söylemeye başladı ama ben ondan hızlıydım. Elerimden biri Peleus'un dizini kavrarken, diğeri de yukarı doğru uzanıp çenesini yakaladı. Yakarma duruşu. Daha önce defalarca gördüğüm ama hiç denemediğim bir şeydi bu. Artık Peleus'un koruması altındaydım, tanrıların kanunları gereğince kral bana adaletli davranmak zorundaydı.

"Nerede olduğunu söyle bana," dedim.

Kıpırdamadı. Kalbinin göğsüne çarparken çıkardığı boğuk gümbürtüyü duyuyordum. Yakarma duruşunun ne kadar mahrem bir duruş olduğunu, birbirimize ne kadar sokulacağımızı fark edememiştim. Peleus'un kaburga kemikleri yanağımın altında sivri sivri, bacaklarının yumuşak derisi de yaşlılıkla incecikti.

"Bilmiyorum," dedi. Kelime odada yankılanıp muhafızları hareketlendirdi. Gözlerini sırtımda hissettim. Yakarma Phthia'da nadir görülen bir şeydi, Peleus böyle umutsuzca çarelere başvurulmasını gerektirmeyecek kadar iyi bir kraldı.

Çenesini çekiştirip yüzünü yüzüme yaklaştırdım. Direnmedi.

"Sana inanmıyorum," dedim.

Bir an geçti.

"Dışarı," dedi Peleus. Muhafızlara söylemişti bunu. Adamlar ayaklarını yere sürttülerse de emre itaat ettiler. Yalnız kaldık.

Peleus öne doğru eğilip kulağıma sokularak, "Skyros," diye fısıldadı.

Bir yer, bir ada. Akhilleus.

Ayağa kalktığımda dizlerim onlara uzun bir süre dayanmışım gibi ağrıyordu. Belki de öyle yapmıştım. Phthia krallarına ait o uzun salonda ne kadar süre Peleus'la başbaşa kaldığımı bilmiyorum. Artık gözlerimiz aynı hizadaydı ama kral benimle göz göze gelmekten kaçınıyordu. Dindar bir adam olduğu için, ona yakardığım için ve tanrıların buyruğu bu yönde olduğu için soruma cevap vermişti, başka türlü öyle bir şey yapmazdı. Aramızdaki havada bir durgunluk ve öfkeye benzeyen ağır bir şey vardı.

"Bana para gerekecek," dedim ona. Bu sözlerin nereden geldiğini bilmiyordum. Daha önce hiç kimseyle böyle konuşmamışım ama artık kaybedecek bir şeyim yoktu.

"Phoiniks'le konuş. Sana para versin."

Hafifçe başımı salladım. Aslında çok daha fazlasını yapmam gerekirdi. Yeniden diz çökmeli, ona teşekkür etmeli, pahalı halısına alnımı sürmeliydim. Yapmadım. Peleus açık pencereden dışarı bakmak için döndü; deniz sarayın kavisinin ardında gözlerden saklanmıştı ama ikimiz de onun sesini, kumlara vuran dalgaların uzaktan gelen tıslamasını duyuyorduk.

Peleus bana, "Çekilebilirsin," dedi. Sanırım bu söylediğinin buz gibi ve beni huzurdan kovan bir nitelik taşımasını, bir kralın uyruğundan duyduğu memnuniyetsizliği dile getirmesini hedeflemişti ama benim tek duyduğum, sesindeki yorgunluk oldu.

Bir kez daha başımı sallayıp odadan çıktım.

Phoiniks'in bana verdiği altınla Skyros Adasına iki kere gidip dönebilirdim. Altınları eline tutuşturunca kaptan bana bakakaldı. Gözlerinin altınların üstünde dolaştığını gördüm. Avucundakilerin değerini tartıp bu altınlarla neler alabileceğini düşünüyordu.

"Beni alacak mısın?"

Hevesim hoşuna gitmemişti. Yolculuğa çıkmak isteyenlerde çaresizlik görmek onu memnun etmiyordu, acelecilik ve fazla cömertlik gizli suçlara işaret ederdi. Ne var ki altın miktarı karşı çıkamayacağı kadar çoktu. Kabul ettiğini gösteren bir homurtu çıkarıp beni ranzama gönderdi.

Daha önce hiç denize açılmamıştım. Gemi yolculuğunun yavaşlığı beni şaşırttı. Bindiğim gemi koca karınlı bir ticaret gemisiydi, adalar arasında aheste dolaşıyor, anakaranın kumaş, zeytinyağı ve ahşap oyma mobilya ürünlerini daha uzaktaki krallıklarla paylaşıyordu. Her gece farklı bir limana yanaşıp su fıçılarımızı doldurarak yüklerimizi boşaltıyorduk. Gündüzleri pruvada durup gemimizin kalafatlanmış gövdesine çarpıp çekilen dalgaları seyrediyor, karanın görünmesini bekliyordum. Başka bir zaman olsa her şey beni büyülerdi. Geminin bölümlerine verilen isimler; çördek, seren, kıç.

Sudaki renkler. Rüzgârın taşıdığı tertemiz kokular. Oysa şimdi bunları hayal meyal fark ediyordum. Düşünebildiğim tek şey, önümde bir yerlerde duran küçük ada ve orada bulmayı ümit ettiğim altın saçlı çocuktu.

Skyros Körfezi o kadar küçüktü ki kayalık adanın güney burnunun etrafından dolanıp da neredeyse tam üstüne gelene kadar onu göremedik bile. Gemimiz körfezin kolları arasından sıyrılıp geçerken, tayfalar iki yandan sarkmış, nefeslerini tutarak yanımızdan akıp giden kayalıkları gözlüyorlardı. İçeride sular tam anlamıyla durgundu, gemiciler yolun geri kalan kısmında kürek çekmek zorunda kaldılar. Burada manevra yapmak çok zordu. Kaptanın körfezden çıkış yolculuğuna gıpta etmiyordum doğrusu.

Adam asık bir suratla, "Geldik," diye açıkladı bana. Bense çoktan sürgü iskeleye doğru yönelmiştim.

Kayalık yamaç önümde keskin bir biçimde yükseliyordu. Kayalara oyulmuş basamaklardan oluşan bir yol döne döne saraya çıkıyordu. Basamakları tırmanmaya başladım. Yukarıda cılız ağaçlarla keçiler ve yarı taş, yarı ahşap yapılı, kasvetli ve mütevazı saray vardı. Görünürdeki tek yapı olmasaydı, oranın kralın evi olduğunu anlayamayabilirdim. Kapıya gidip içeri girdim.

Salon dar ve loştu, içerideki hava eski yemeklerden kalma kokularla ağırlaşmıştı. Uzak uçta, iki boş taht yan yana duruyordu. Masalarda birkaç asker zar atarak oyalanıyorlardı. Başlarını kaldırıp baktılar.

"Ne var?" diye sordu birisi bana.

"Kral Lykomedes'i göreceğim," dedim. Çenemi kaldırmıştım ki önemli biri olduğumu anlasınlar. Üzerimde, bulabildiğim en iyi tunik vardı. Akhilleus'unkilerden birini giymiştim.

Askerlerden biri, "Ben haber veririm," dedi arkadaşlarına ve ayaklarını sürüyerek salondan çıktı. Peleus böyle bir densizliğe asla izin vermezdi. Adamlarına iyi bakar, karşılığında da onlardan çok şey beklerdi. Bu odadaki her şey eski püskü ve boz renkli görünüyordu.

Adam geri dönerek, "Gel," dedi. Onu takip ettim. Kalp atışlarım hızlanmıştı. Ne söyleyeceğim konusunda uzun uzun düşünmüştüm. Hazırdım.

"Şurası." Asker açık bir kapıyı işaret ettikten sonra zar oyununa geri döndü.

Eşiği aştım. İçeride, sönmek üzere olan bir ateşin kalıntılarının önünde genç bir kadın oturuyordu.

"Ben, Prenses Deidameia," dedi kadın. Neşeli, neredeyse çocuksu denecek kadar yüksek sesi, salonun durgunluğundan sonra irkilticiydi. Sivri uçlu bir burnu, tilki gibi uzun bir yüzü vardı. Güzeldi, kendisi de bunun farkındaydı.

En görgülü tavrımı takınarak selam verdim. "Ben buraya babanızdan bir iyilik istemek için gelmiş bir yabancıyım."

"Neden benden istemiyorsun?" Başını yana eğerek gülümsedi. Şaşılacak kadar ufak tefekti. Ayağa kalkacak olursa boyunun göğsüme zar zor geleceğini tahmin ettim. "Babam hem yaşlı hem de hasta. Dileğini bana söyle, ben de cevap vereyim." Pencereden gelen ışığın kendisini arkadan aydınlatmasına dikkat ederek kraliyet ailesine yakışır bir poz takındı.

"Arkadaşımı arıyorum."

"Ya?" Bir kaşı havalandı. "Peki, arkadaşın kim?"

"Genç bir adam," dedim ihtiyatla.

"Anladım. Eh, burada birkaç genç adamımız var." Sesi cilveli ve kendinden hoşnuttu. Koyu renk saçları kalın bukleler halinde sırtından aşağı dökülüyordu. Başını hafifçe sallayıp saçlarını savurdu, sonra yeniden bana gülümsedi. "Belki adını söylemek istersin?"

"Kheironides," dedim. *Kheiron'un oğlu.*

Bu ismin acayipliği karşısında prenses burnunu kırıştırdı.

"Kheironides. Ee?"

"Buraya bir ay kadar önce gelen bir arkadaşımı arıyorum. Kendisi Phthia'lı."

Kızın gözlerinde bir şey parladı veya ben parladığını hayal ettim. "Peki, onu niye arıyorsun?" diye sordu. Ses tonu eskisi kadar havai değilmiş gibi geldi bana.

"Ona iletmem gereken bir mesaj var." Prenses yerine yaşlı ve hasta kralın huzuruna çıkarılmış olmayı o kadar istiyordum ki. Kız cıva gibiydi, her zaman yeni bir şeylerin peşinde koşuyor, beni huzursuz ediyordu.

"Ya? Bir mesaj demek." Prenses işveli işveli gülümseyerek boyalı tırnağının ucuyla çenesine vurdu. "Bir arkadaşa iletilecek bir mesaj. Peki, bu genç adamı tanıyıp tanımadığımı sana neden söyleyecekmişim?"

"Çünkü siz muktedir bir prensessiniz, ben de sizin sadık hizmetkârınızın!." Diz çöktüm.

Bu hoşuna gitti. "Peki, öyle bir genç adam belki tanıyorumdur, belki de tanımıyorumdur. Bir düşüneyim. Akşam yemeğine kalacak ve kararımı bekleyeceksin. Talihliysen senin için kadınlarımla birlikte dans bile ederim belki." Birden başını yana eğdi. "Deidameia'nın kadınlarını duymuşsundur herhalde."

"Üzülerek söylemeliyim ki duymadım."

Hoşnutsuzlukla dudak büktü. "Tüm krallar kızlarını yetiştirilmek üzere buraya gönderir. Senden başka herkes bilir bunu." Üzüntülü bir tavırla başımı eğdim. "Ben şimdiye kadar dağlarda yaşadım. Dünyayı görüp tanımadım."

Prenses kaşlarını çattı, sonra elini kapıya doğru salladı. "Akşam yemeğine kadar hoşçakal, Kheironides."

Öğleden sonrayı tozlu saray bahçelerinde geçirdim. Saray, adanın en yüksek noktasına kondurulmuştu, mavi gökyüzünü tam arkasına alıyordu. Bütün bakımsızlığa rağmen manzara çok güzeldi. Otururken Lykomedes hakkında duyduğum her şeyi hatırlamaya çalıştım. Şefkatli ama kısıtlı kaynaklara sahip, güçsüz bir kral olarak tanınırdı. Batıda Euboia, doğuda da İyonya uzun bir süredir gözlerini Lykomedes'in topraklarına dikmişlerdi. Sert kıyı şeridine rağmen kısa süre sonra birinden biri mutlaka bir savaş çıkaracaktı. Yurdu bir kadının idare ettiği duyulursa bunun olması daha da çabuklaşırdı.

Güneş batınca salona döndüm. Meşaleler yakılmıştı ama yalnızca kasveti artırmaya yarıyorlardı. Saçlarında altın bir taç pırıldayan Deidameia, yaşlı bir adamı salona getirdi. İki büklüm duran adam kürklere bürünmüştü, o kadar ki gövdesinin nerede başladığını ayırt edemiyordum. Kız adamı tahta yerleştirdi ve uşaklardan birine azametli bir el işareti yaptı. Muhafızlarla, ne iş yaptığı belli olmayan adamların arasında bekleyerek geride kaldım. Danışman mıydı bunlar? Çeşitli kuzenler miydiler yoksa? Salondaki her şeyin üzerine sinmiş yıpranmıştık havasını taşıyorlardı. Körpe yanakları ve pırıl pırıl saçlarıyla Deidameia bu havadan kurtulmuş tek kişiydi.

Bir uşak çatlamış sıralarla masaları işaret etti. Oturdum. Kralla prenses bize katılmayıp salonun öbür ucundaki tahtlarında kaldılar. Yiyecekler geldi. Her şey çok iştah açıcıydı ama gözlerim durmadan odanın ön tarafına kayıyordu. Varlığımı duyurmam gerekip gerekmediğini bilemiyordum. Prenses beni unutmuş muydu?

Kız o sırada ayağa kalkarak yüzünü masalara doğru çevirdi. "Pelion'dan gelen yabancı," diye seslendi. "Bundan sonra bir daha Deidameia'nın kadınlarını duymadığını söyleyemeyeceksin." Bilezikli koluyla bir hareket daha yaptı. İçeri yumuşak seslerle birbirleriyle konuşan belki iki düzine kadın girdi. Saçlarını, başlarına örttükleri örtülerle arkada toplamışlardı. Salonun ortasındaki boşlukta durdular. Orasının dans için ayrılmış olduğunu şimdi anlamıştım. Birkaç adam flüt ve davullar, biri de bir lir çıkardı ortaya. Deidameia benden bir cevap beklemiyor gibiydi, hatta onu işitip işitmediğime de aldırmıyordu galiba. Tahttan indi ve kadınlara yaklaşarak uzun boylulardan birini kendisine eş olarak seçti.

Müzik başladı. Kızlar, dansın çetrefil adımlarını beceriyle takip ediyordu. İstemememe rağmen etkilenmiştim. Dönerlerken elbiseleri savruldu, el ve ayak bileklerindeki mücevherler dalgalandı. Kabına sığamayan atlar gibi başlarını sallıyorlardı.

En güzelleri Deidameia'ydı elbette. Altın tacı ve serbest bıraktığı saçlarıyla, havada zarafetle çevirdiği bilekleriyle dikkatleri üzerinde topluyordu. Yüzü zevkten kızarmıştı, onu seyrettiğim sürede parıltısı daha ışıltılı bir hal aldı. Dans eşine pırıl pırıl bir gülümsemeyle bakıyor,

neredeyse cilve yapıyordu. Kâh gözlerini kadından kaçırıyor kâh dokunuşuyla kışkırtmak istermiş gibi ona sokuluyordu. Meraklanarak, prensesin dans ettiği kadını görmek için başımı uzattım ama beyaz elbiseler yığını onu gözlerden gizliyordu.

Müzik titreşimlerle sona erdi, dansçılar durdular. Deidameia övgülerimizi almak için onları tek bir sıra halinde öne çıkardı. Eşi, başını eğmiş olarak prensesin yanında duruyordu. O da diğerleriyle beraber diz kırarak selam verdi ve başını kaldırdı.

Nefesim boğazımda tıkanarak acayip bir ses çıkardım. Alçak bir sesti ama yeterliydi. Kızın gözleri bana kaydı.

Ondan sonra aynı anda birkaç şey birden oldu. Akhilleus (kız Akhilleus'tu), Deidameia'nın elini bırakarak neşeyle üzerime atıldı, sarılışının şiddetiyle beni geriye doğru sendeletti. Deidameia, "Pyrrha!" diye çığlığı basıp gözyaşlarına boğuldu. Kızının beni ikna etmeye çalıştığı kadar bunak olmayan Lykomedes, ayağa kalktı.

"Pyrrha, bu da ne demek oluyor?"

Onu hayal meyal duymuştum. Hissettiğimiz rahatlamadan dolayı neredeyse mantığımızı yitirmiş halde sarılmıştık Akhilleus'la birbirimize.

"Annem," diye fısıldadı Akhilleus. "Annem, annemin..."

"Pyyrha!" Lykomedes'in sesi salon boyunca yayılarak kızının gürültülü hıçkırıklarını bastırdı. Kralın Akhilleus'a hitap ettiğini fark ettim. *Pyyrha.* Alev saçlı.

Akhilleus ona hiç aldırmadı, Deidameia da ağlamasını daha yüksek sesle sürdürdü. Kral, beni şaşırtan bir sağduyu göstererek gözünü salondaki kadın erkek karışık uyruklarına çevirdi ve, "Dışarı," diye emretti. Salondakiler gönülsüzce itaat ederek arkalarına baka baka çıktılar.

"Peki." Lykomedes bize yaklaşınca onun yüzünü ilk defa gördüm. Kralın cildi sararmıştı, kır sakalı da kirli bir kumaş parçası gibi görünüyordu ama gözleri yeteri kadar keskindi. "Bu adam kim, Pyrrha?"

"Hiç kimse!" Deidameia, Akhilleus'un kolunu yakalamış çekiştiriyordu.

Akhilleus, onunla aynı anda sakin bir sesle konuştu. "Kocam."

Balık gibi bön bön bakmayayım diye ağzımı hemen kapattım.

"Değil! Yalan söylüyor!" Deidameia'nın sesi öyle yüksekti ki çatı kirişlerindeki kuşlar ürktü. Birkaç tüy süzülerek yere indi. Prenses bir şeyler daha söyleyecekti ama anlaşılır bir şekilde konuşamayacak kadar çok ağlıyordu.

Lykomedes, bir erkeğin anlayışına sığınmak istermiş gibi bana döndü. "Beyim, bu doğru mu?"

Akhilleus parmaklarımı sıkıyordu.

"Doğru," dedim.

Prenses, "Hayır!" diye feryat etti.

Akhilleus, kolunu çekiştirip duran Deidameia'ya aldırış etmeden başını Lykomedes'e doğru zarafetle eğerek, "Kocam beni almaya geldi, artık himayenizden ayrılabilirim," dedi. "Misafirperverliğiniz için teşekkür ederim." Dizlerini bükerek selam verdi. Aklımın serseme dönmüş, bomboş kalmış bir kısmıyla bu işi gayet iyi kotardığını fark ettim.

Lykomedes bizi durdurmak için elini kaldırdı. "Önce annene danışmamız gerekiyor. Seni bana o emanet etti. Bu kocadan annenin haberi var mı?"

"Hayır!" dedi Deidameia yine.

"Kızım!" Lykomedes, kızının huyundan pek de farklı olmayan bir biçimde suratını asmıştı. "Kes artık şunu. Pyrrha'nın kolunu bırak."

Prensesin yüzü parça parça kızarmış, yaşlardan ötürü şişmişti, göğsü hızlı hızlı inip kalkıyordu. "Hayır!" Kız Akhilleus'a döndü. "Yalan söylüyorsun! Beni aldattın! Canavar! *Apathes!" Kalpsiz.*

Lykomedes dondu kaldı. Akhilleus'un parmakları benimkileri daha sıkı kavradı. Dilimizde kelimeler cinsiyete göre farklı biçimler alır. Prenses, sözcüğün eril halini kullanmıştı.

"Bu ne şimdi?" dedi Lykomedes alçak sesle.

Deidameia'nın yüzü solmuştu ama kız çenesini meydan okur gibi havaya kaldırdı. Konuştuğunda sesi titremiyordu. "Pyrrhas *erkek,"* dedi. "Biz evlendik."

Lykomedes'in eli boğazına fırladı. "Ne!"

Konuşamıyordum. Dünyayla bağlantımı korumamı sağlayan tek şey Akhilleus'un eliydi.

Akhilleus, "Yapma," dedi Deidameiaya. "Lütfen yapma."

Bu söz kızı hiddetlendirdi. "*Yapacağım işte!"* Babasına döndü. "Sen budalanın tekisin! Bir tek ben anladım! Tek anlayan bendim!" Bunu vurgulamak için göğsünü şişirdi. "Şimdi de herkese anlatacağım. Akhilleus!" Akhilleus'un adını taş duvarların ötesine, tanrıların olduğu yüksekliklere duyurmak ister gibi bağırıyordu. "Akhilleus! Akhilleus! Herkese söyleyeceğim!"

"Söylemeyeceksin." Sözcükler soğuk ve bıçak keskinliğindeydi. Prensesin çığlıkları hemen kesildi.

Bu sesi tanıyorum. Dönüp baktım. Thetis kapıda duruyordu. Yüzü, alevlerin merkezindeki mavi-beyaz ışıltıyla parlıyordu. Kapkara gözleri teninde açılmış bıçak yaraları gibiydi, boyu da her zamankinden uzun duruyordu. Saçları daima olduğu gibi pırıl pırıldı ama havasında, etrafında görünmez bir rüzgâr esiyormuşçasına bir vahşilik vardı. İnsanların kanını içen Erinys'lerden birine benziyordu. Kafa derimin başımı terk edip gitmeye çalıştığını hissettim. Deidameia bile sessizliğe gömüldü.

Ona bakarak orada bir an öylece durduk. Sonra Akhilleus elini uzatarak peçesini çekip attı. Elbisesinin yakasını tutup kumaşı boydan boya yırtarak göğsünü açığa çıkardı. Alevler cildinin üstünde oynaşıp rengini altına boyuyordu.

"Yeter artık, anne," dedi Akhilleus.

Tanrıçanın çehresinin altında bir kıpırdanma, bir çeşit kasılma oldu. Akhilleus'u yere devireceğinden korktum ama Thetis huzursuz kara gözleriyle oğlunu seyretmekle yetindi.

Akhilleus, Lykomedes'e döndü. "Annemle ben, sizi aldattık. Bunun için sizden özür diliyorum. Ben Peleus'un oğlu Prens Akhilleus'um. Annem savaşa gitmemi istemediği için beni himayenizdeki kızlardan biri gibi buraya sakladı."

Lykomedes yutkundu ama bir şey söylemedi.

Akhilleus nazikçe, "Şimdi gidiyoruz," dedi.

Bu sözler, Deidameia'yı içinde bulunduğu dalgınlıktan kurtardı. Prenses, sesi yeniden yükselerek, "Hayır," dedi. "Gidemezsin. Annen bizi bağlayan sözleri söyledi, evlendik. Benim kocamsın."

Lykomedes'in nefesi yüksek sesle hışırdadı, kralın gözleri yalnızca tanrıçanın üzerindeydi. "Bu doğru mu?"

"Doğru," diye cevapladı Thetis.

Göğsümde bir şey, yüksek bir yerden boşluğa yuvarlandı. Akhilleus konuşmak ister gibi bana döndü ama annesi ondan çabuk davrandı.

"Artık bize bağlısınız Kral Lykomedes. Akhilleus'u burada barındırmaya devam edeceksiniz. Kim olduğunu kimseye anlatmayacaksmız. Bunun karşılığında, kızın günün birinde şöhretli bir kocaya sahip olacak." Gözleri Deidameia'nın başının üzerinde bir noktaya kayıp tekrar krala döndü. "Kızının yapabileceği en iyi evlilik bu."

Lykomedes, kırışıklıklarını düzeltmek ister gibi boynunu ovaladı. "Başka bir seçeneğim yok. Bunu siz de biliyorsunuz."

"Ya ben susmazsam?" Deidameia'nın yanakları renklenmişti. "Beni mahvettiniz. Sen ve oğlun. Bana söylediğin gibi onun koynuna girdim. Namusumu kaybettim. Bunu telafi etmek için şimdi saray halkının önünde onu kocam olarak ilan edeceğim." *Onun koynuna girdim.*

Thetis, "Sen çok aptal bir kızsın," dedi. Her bir kelimesi balta darbesi gibi keskin ve haşin bir şekilde iniyordu. "Zavallı ve sıradansın, yalnızca gerekli olduğu için kullandım seni. Oğlumu hak etmiyorsum. Ağzını kapalı tutacaksın yoksa senin yerine ben kapatırım onu."

Deidameia gözleri kocaman kocaman açılmış, dudakları bembeyaz kesilmiş bir halde geriledi. Elleri titriyordu. Dengesini sağlamak ister gibi, bir elini midesine doğru götürüp elbisesinin kumaşını sımsıkı yakaladı. Sarayın dışında, kayalıkların ötesinde devasa dalgaların kıyıya vurduğunu ve kıyı çizgisini'un ufak ettiğini duyabiliyorduk.

Prenses, "Hamileyim ben," diye fısıldadı.

Kız bunu söylediği sırada Akhilleus'a bakıyordum. Yüzündeki dehşet dolu ifadeyi gördüm. Lykomedes acı dolu bir ses çıkardı.

Göğsümü boş ve yumurta kabuğu inceliğinde hissediyordum. *Yeter.* Bunu belki dile getirdim, belki de yalnızca düşündüm. Akhilleus'un elini bırakıp sendeleyerek kapıya doğru gittim. Thetis geçmem için yana çekilmiş olmalı, çekilmeseydi ona çarpardım. Tek başıma karanlığa çıktım.

"Bekle!" diye haykırdı Akhilleus. bana yetişmesinin gereğinden uzun sürdüğünü kayıtsızca fark ettim. *Elbise bacaklarına dolanıyor herhalde.* Akhilleus yanıma gelip kolumu yakaladı.

"Bırak," dedim.

"Lütfen bekle. Lütfen bırak da anlatayım. Yapmak istemedim. Annem..." Nefesi kesilmişti, neredeyse derin derin soluyacaktı. Onu hiç bu kadar üzgün görmemiştim.

"Annem kızı odama soktu. O yaptırdı bunu bana. Yapmak istemedim. Dedi ki... Dedi ki..." Kelimeler boğazına takılıyordu. "Dediklerini yaparsam nerede olduğumu sana haber vereceğini söyledi."

Deidameia, kadınları benim için dans ettiğinde ne olacağını düşünmüştü acaba? Gerçekten de Akhilleus'u tanımayacağımı mı zannetmişti? Onu yalnızca dokunarak, yalnızca koklayarak bile tanırdım; kör olsam bile nefeslerinden, ayaklarının yere vuruşundan tanırdım. Ölmüş olsam bile, dünyanın sonu gelmiş olsa bile tanırdım onu.

"Patroklos." Akhilleus yanağımı avucunun içine aldı. "Beni duydun mu? Lütfen bir şey söyle."

Deidameia'nın tenini, kabaran göğüslerini ve kıvrımlı kalçalarını Akhilleus'un teninin yanında hayal etmekten kendimi alamıyordum. Onun için yas tuttuğum uzun günleri, kupkuru toprağı gagalayan kuşlar gibi havayı tutan boş ellerimi düşündüm.

"Patroklos?"

"Bir hiç uğruna yapmışsın bunu."

Akhilleus, sesimdeki ifadesizlik karşısında yüzünü buruşturdu. Başka nasıl bir ses çıkarabilirdim ki?

"Ne demek istiyorsun?"

"Nerede olduğunu bana annen söylemedi. Peleus söyledi."

Akhilleus'un yüzü, bütün kanı çekilmiş gibi bembeyaz kesildi. "Annem değil miydi söyleyen?"

"Hayır. Bunu bana söylemesini gerçekten beklemiş miydin?" Sesim, istediğimden daha sertti.

"Evet," diye fısıldadı Akhilleus.

Bu saflığı yüzünden ona sitem etmek için söyleyebileceğim binlerce şey vardı. Akhilleus her zaman çok kolay güvenirdi, hayatında şüpheci olmasını veya korkmasını gerektirecek çok az şeyle karşılaşmıştı. Dostluğumuzdan önceki günlerde bunun için ondan neredeyse nefret ederdim. Buna ilişkin eski bir kıvılcım, yeniden alevlenmeye çalışarak içimde parlamıştı şimdi. Thetis'in yalnızca kendi amaçlarına uygun hareket edeceğini kim olsa akıl ederdi. Akhilleus nasıl bu kadar budala olabilmişti ki? Öfkeli kelimeler ağzımı yakıyordu.

Ne var ki ağzımı açtığımda o kelimeleri söyleyemedim. Akhilleus'un yanakları utançla kızarmıştı, gözlerinin altında da bitkinlik vardı. Bu kolay güvenme huyu, tıpkı elleri ve mucizevi ayakları gibi onun bir parçasıydı. Ne kadar canım yanmış olursa olsun, Akhilleus'un bu duyguyu kaybetmesini ve bizler kadar huzursuz ve korku dolu olmasını asla istemezdim. Ne pahasına olursa olsun.

Akhilleus dikkatle bana bakıyor, alametleri inceleyerek cevap bulmaya çalışan bir rahip gibi tekrar tekrar yüzümü okuyordu. Dikkatini en üst seviyede topladığını gösteren alnındaki ince çizgiyi görüyordum.

O zaman, Apidanos'un donmuş yüzeyinin baharda kıpırdanması gibi bir şeyler kıpırdadı içimde. Onun Deidameia'ya bakışını, daha doğrusu bakmayışını görmüştüm. Gözlerinde, Phthia'daki çocuklara bakarkenki boş ve görmeyen ifade vardı. Akhilleus bana asla, bir kere bile o şekilde bakmamıştı.

"Affet beni," dedi bir kez daha. "Yapmak istemedim. Sen değildin. Hoşum... Hoşuma gitmedi."

Bunu duymak, Deidameia onun ismini haykırdığından beri içimi kemiren dişli kederin son kırıntısını da eritti. Boğazım akmaya hazırlanan yaşlar yüzünden tıkanmıştı. "Affedecek bir şey yok," dedim.

O akşam daha sonra saraya döndük. Büyük salon karanlıktı, ateş köze dönüşmüştü. Akhilleus, elbisesini elinden geldiğince onarmıştı ama kumaş hâlâ beline kadar açık olduğu için, oralarda oyalanan bir muhafızla karşılaşmamız ihtimaline karşılık yakasını eliyle tutuyordu.

Ses gölgelerin arasından yükselerek bizi irkiltti.

"Döndünüz demek." Ay ışığı, tahtların olduğu yere kadar pek erişmiyordu ama yine de orada oturan, kürklerle sarmalanmış adamın hatlarını seçtik. Sesi öncesine göre daha derin, daha ağır gibiydi.

"Döndük," dedi Akhilleus. Cevap vermeden önceki hafif tereddüdünü hissetmiştim. Kralla bu kadar çabuk yeniden karşılaşacağını düşünmemişti.

"Annen gitti. Nereye gittiğini bilmiyorum." Kral bir cevap bekliyormuş gibi durakladı.

Akhilleus bir şey söylemedi.

"Kızım, senin karın, odasında. Ağlıyor. Ona gitmeni umut ediyor."

Akhilleus'un suçluluk hissiyle kıvranışını hissettim. Bu duyguya alışkın olmadığı için sözleri kaskatı bir ifadeyle döküldü ağzından.

"Bunu umuyor olması talihsiz bir durum."

Lykomedes, "Gerçekten de öyle," dedi.

Bir an sessizce durduk. Sonra Lykomedes titrek bir nefes çekti içine. "Herhalde arkadaşın için bir oda istiyorsundur?"

Akhilleus dikkatle, "Sizin için bir sakıncası yoksa," diye cevapladı.

Lykomedes yumuşak bir kahkaha attı. "Hayır, Prens Akhilleus, bir sakıncası yok." Bir sessizlik daha oldu. Kralın bir kadehi kaldırıp bir yudum aldığını ve tekrar masaya bıraktığını işittim.

"Çocuk senin adını taşımalı. Bunu anlıyor musun?" Kürklerinin altında, ölmekte olan ateşin yanında, karanlıkta, bunu söylemek için beklemişti.

Akhilleus alçak sesle, "Anlıyorum," dedi.

"Bunun için yemin ediyor musun?"

İncecik bir duraklama oldu. Yaşlı krala acıdım. Akhilleus, "Yemin ediyorum," deyince memnun oldum.

Yaşlı adam, iç çekmeye benzer bir ses çıkardı ama konuştuğunda sözleri resmiydi. Yeniden bir kral olmuştu şimdi.

"İkinize de iyi geceler."

Selam vererek oradan ayrıldık.

Sarayın derinliklerinde bir yerde Akhilleus, bize misafirlere ayrılmış odaları gösterecek bir muhafız buldu. İnce ve müzik gibi bir sesle konuşmuş, kız sesini kullanmıştı. Muhafızın gözlerinin onu incelediğini,

elbisesinin yırtık kumaşında, dağınık saçlarında dolaştığını gördüm. Adam tüm dişlerini göstererek bana sırıttı.

"Buradan, sürtük."

Hikâyelerde tanrıların, istedikleri takdirde ayın hareketlerini geciktirme, tek bir geceyi bir sürü gecenin uzunluğuna denk gelecek şekilde dokuma güçleri vardır. İşte bu gece de öyle, bitmek bilmeyen saatler ihsan edilmiş bir geceydi. Ayrı kaldığımız tüm haftalar boyunca susuzluğunu çektiğimiz her şeyi kana kana içtik. Akhilleus'un salonda Lykomedes'e söylediği şey ancak gökyüzünün rengi açılıp grileşmeye başlayınca aklıma geldi. Deidameia'nın hamileliği, Akhilleus'un evlenmiş olması, kavuşmamız derken bunu unutmuştum.

"Annen seni savaştan saklamaya mı çalışıyordu?"

Akhilleus başıyla onayladı. "Troya'ya gitmemi istemiyor."

"Neden?" Thetis'in, oğlunun savaşmasını istediğini düşünmüştüm hep.

"Bilmiyorum. Çok genç olduğumu söylüyor. Daha değil diyor.

"Bu da onun fikri miydi?" Elbisenin kalıntılarını işaret ettim.

"Tabii. Ben böyle bir şey yapmazdım." Suratını buruşturup hâlâ kadınsı buklelerle dolu saçlarını çekiştirdi. Saçının biçimi rahatsız edici olsa da başka bir delikanlıda duracağı gibi yıkıcı bir rezalet değildi. Akhilleus alay konusu olmaktan korkmuyordu, öyle bir şeyi hiç tatmamıştı. "Neyse, yalnızca ordu gidene kadar."

Zihnim bu fikirle boğuştu.

"Yani benim yüzümden değil miydi? Annen seni benim yüzümden kaçırmadı mı?"

"Deidameia senin yüzündendi bana kalırsa." Akhilleus bir an ellerini inceledi. "Geri kalanı savaştan ötürü."

ON ÜÇ

Bundan sonraki birkaç gün sakin geçti. Yemeklerimizi odamızda yiyor, saraydan uzakta adayı keşfederek, zavallı görünümlü ağaçların altında sığınacak gölgeler arayarak uzun saatler geçiriyorduk. Dikkatli olmak zorundaydık. Akhilleus'un fazla hızlı koştuğunu, ağaçlara olmayacak bir beceriklilikle tırmandığını veya elinde bir mızrak tuttuğunu kimse görmemeliydi. Neyse ki peşimizden gelen kimse yoktu; Akhilleus'un, maskesini güvenle bir tarafa atabileceği bir sürü yer vardı.

Adanın öbür ucunda ıssız bir kumsal parçası bulduk. Kayalıktı ama bizim koşu pistlerimizin iki katı uzunluğundaydı. Akhilleus kumsalı görünce neşeli bir çığlık koparark elbisesini çıkarıp attı. Kumsal dümdüzmüş gibi hızla koşmasını seyrettim. Omzunun üstünden, "Saysana," diye bağırdı. Zaman tutmak için ayağımla kuma vurarak saydım.

"Kaç?" diye seslendi Akhilleus kumsalın öbür ucundan.

"On üç," diye bağırdım.

"Daha yeni ısınıyorum," diye cevap verdi.

Bir sonraki turda on bir saydım. Sonuncuda da dokuz. Akhilleus yanıma oturdu, nefesleri belli belirsiz hızlanmış, aldığı keyiften yanakları kızarmıştı. Bana kadın kılığında geçirdiği günleri, yalnızca dans ettiğinde kurtulabildiği bezginlik dolu uzun saatleri anlattı. Artık özgürdü. Kendi gücünden duyduğu zevkle Pelion'un dağ aslanlarından biri gibi kaslarını esnetti.

Akşamları büyük salona dönmek zorundaydık. Akhilleus istemeye istemeye elbisesini giyip saçlarını topluyordu. Başına genellikle benim adaya geldiğim akşam yaptığı gibi bir örtü bağlıyordu. Altın rengi saçlar, limandan geçen denizcilerle tüccarların dikkatini çekebilecek kadar ender rastlanan bir şeydi. Söylentiler kafası çalışan birinin kulağına gidecek olursa... Bunu düşünmek istemiyordum.

Salonda, tahtların önünde bizim için bir masa kuruluyordu. Lykomedes, Deidameia, Akhilleus ve ben orada yiyorduk. Bazen bir ya da iki danışman bize katılıyordu, bazen yalnızca dördümüz oluyorduk. Görüntüyü kurtarmak, dedikoduları yatıştırıp Akhilleus'un benim karım olduğu ve kralın vesayeti altında bulunduğu hikâyesini desteklemek için birlikte yediğimiz bu akşam yemekleri genellikle sessiz geçiyordu. Deidameia'nın gözleri, onun kendisine bakacağı umuduyla hevesle Akhilleus'a kayıp duruyordu ama Akhilleus kıza asla bakmıyordu. Sofraya oturduğumuz sırada, yakışık alır bir kız sesiyle, "İyi akşamlar," diyor ama bundan başka bir şey söylemiyordu. Kayıtsızlığı elle tutulur bir şeydi, prensesin güzel yüzünün küçük düşme, incinme ve öfke duygularıyla buruştuğunu görüyordum. Kız, duruma müdahale edeceğini umarcasına durmadan babasına bakıyordu ama Lykomedes lokmaları birbiri ardına ağzına götürüyor ve hiç konuşmuyordu.

Bazen Deidameia beni onu seyrederken yakalıyordu. Böyle anlarda yüzü sertleşir, gözleri kısılırdı, bir büyüyü savuşturmak istermişçesine sahiplenici bir tavırla elini karnına koyardı. Belki onunla alay ettiğimi, zaferimle övündüğümü düşünüyordu. Belki ondan nefret ettiğimi zannediyordu. Belki de yüz defa Akhilleus'tan Deidameia'ya karşı biraz daha nazik olmasını istemeye niyetlendiğimden haberi yoktu. *Onu bu kadar şiddetli bir biçimde küçük düşürmek zorunda değilsin,* diye düşünüyordum. Oysa mesele Akhilleus'un merhametten yoksun oluşu değil, kızla ilgilenmeyişiydi.

Deidameia bir keresinde sesi umutla titreyerek Akhilleus'la konuşmaya çalışmıştı.

"Nasılsın, Pyrrha?"

Akhilleus, her zamanki zarif ve hızlı lokmalarıyla yemek yemeyi sürdürdü. Akşam yemeğinden sonra adanın öbür ucuna kadar kargılarla yürüyüp ay ışığında balık avlamayı planlamıştık. Akhilleus gitmeyi çok istiyordu. Masanın altından onu dürtmek zorunda kaldım.

"Ne oldu?" diye sordu.

"Prenses, nasıl olduğunu soruyor."

"Ya." Kıza kısa bir bakış atıp bana dönerek, "İyiyim," dedi.

Günler geçtikçe, Akhilleus güneş iyice yükselmeden mızrak talimi yapabilmek için erken kalkmaya başladı. Silahlarımızı uzaktaki bir ağaçlığa saklamıştık, Akhilleus saraya dönüp tekrar kadın kılığına girmeden önce orada talim yapıyordu. Bazen talim sonrası Skyros'un çentikli kayalıklarının üstüne oturup ayaklarını denize sallandırarak annesiyle buluşurdu.

Akhilleus'un olmadığı sabahlardan birinde kapım yüksek sesle çalındı.

"Evet?" diye seslendim ama muhafızlar kapıyı açıp içeri girmişlerdi bile. Mızrakları ve hazırolda duruşlarıyla onları ilk defa bu kadar resmi görüyordum. Ellerinde zar olmadan tuhaf bir görünümleri vardı.

"Bizimle geleceksin," dedi içlerinden biri.

"Neden?" Yataktan yeni kalkmıştım, hâlâ uyku sersemiydim.

"Prensesin emri." İki koluma birer muhafız girip beni kapıya doğru sürükledi. Ağzımdan bir itiraz çıkacak olduysa da muhafızlardan biri gözlerini gözlerime dikerek bana doğru eğildi. "Sesini çıkarmadan gelmen daha iyi olur." Tehditkâr bir gösteriş havasıyla başparmağını mızrağının ucuna sürdü.

Bana gerçekten zarar vereceklerini düşünmüyordum ama sarayın koridorlarında sürüklenerek götürülmek de istemiyordum. "Tamam," dedim.

Beni geçirdikleri dar koridorlardan daha önce geçmemiştim. Sarayın kadınlara ayrılmış bölümündeydik. Deidameia'nın vesayet altındaki kız kardeşlerinin yaşadığı ve uyuduğu kısım, sarayın ana odalarından dönemeçlerle uzaklaşan, arı kovanının hücrelerine benzeyen küçük odalardan oluşuyordu. Kapıların ardından gelen kahkahaları, mekiklerin bitmek bilmez şşş-şşş seslerini duyuyordum. Akhilleus, burada pencerelerden içeri güneş girmediğini ve rüzgâr esmediğini söylemişti. Bu odalarda neredeyse iki ay geçirmişti. Bunu hayal bile edemiyordum.

Sonunda diğer kapılardan daha güzel ahşaptan yapılmış büyük bir kapıya geldik. Muhafız kapıyı çaldı, açıp beni içeri itti. Kapının arkamdan sertçe kapatıldığını duydum.

Odada, Deidameia deri kaplı bir koltuğa resmi bir şekilde oturmuş beni süzüyordu. Yanında bir masa, ayaklarının dibinde de bir tabure vardı, odada başka eşya yoktu.

Kızın bunu planlamış olduğunu fark ettim. Akhilleus'un yanımda olmadığını biliyordu.

Oturabileceğim bir yer olmadığı için ayakta bekledim. Taş zemin soğuktu, ayaklarım da çıplaktı. Odadaki daha küçük ikinci kapının Deidameia'nın yatak odasına açıldığını tahmin ettim.

Ben bakınırken kız beni seyrediyordu. Gözleri bir kuşunkiler kadar parlaktı. Söyleyecek akıllıca bir şey yoktu, o yüzden ben de aptalca bir şey söyledim.

"Benimle konuşmak istemişsin."

Prenses horgörüyle hafifçe burnunu çekti. "Evet, Patroklos. Seninle konuşmak istedim."

Bekledim ama başka bir şey söylemeden, parmağıyla sandalyesinin koluna hafif hafif vurarak beni inceledi. Her zamankinden daha bol elbisesinin beline, vücudunun biçimini ortaya çıkarmak için genellikle yaptığı gibi kuşak bağlamamıştı. Açık bıraktığı saçları, şakaklarında oymalı fildişi taraklarla tutturulmuştu. Prenses başını yana eğerek bana gülümsedi.

"Ne komik. Yakışıklı bile değilsin. Gayet sıradansın."

Babası gibi, konuşurken cevap beklermişçesine duraklama huyu vardı. Yüzümün kızardığını hissettim. *Bir şey söylemem gerek.* Boğazımı temizledim.

Prenses ters ters bana baktı. "Konuşman için sana izin vermedim." Emrine itaatsizlik etmeyeceğimden emin olmak ister gibi bir süre gözlerimin içine baktıktan sonra sözlerine devam etti. "Bence çok komik. Bir bak hele." Ayağa kalktı, hızlı adımları aramızdaki mesafeyi tüketti. "Boynun kısa. Göğsün çocuk göğsü gibi dar." Mağrur bir ifadeyle parmaklarını benden yana salladı. "Hele şu yüzün." Suratını ekşitti. "Çok çirkin. Kadınlarım da benimle aynı fikirde. Hatta babam bile böyle düşünüyor." Güzel kırmızı dudakları aralandı, beyaz dişleri göründü. Ona hiç bu kadar yakın olmamıştım. Kenger çiçeği kokusuna benzeyen tatlı bir

koku alıyordum. Yakından bakınca saçlarının salt siyah değil, zengin kahverengi tonlarıyla hareli olduğu anlaşılıyordu.

"Ee? Ne diyeceksin bakalım?" Ellerini kalçalarına dayamıştı.

"Konuşmam için izin vermediniz ki," dedim.

Yüzü öfkeden kızardı. "Aptallaşma," dedi tükürür gibi.

"Öyle demek ist..."

Beni tokatladı. Küçük eli şaşırtıcı derecede güçlüydü. Başım şiddetle yana doğru savruldu. Yüzüm biber gibi yandı, prensesin yüzüğünün çarptığı yerde de dudağım zonkluyordu. Çocukluğumdan beri böyle tokatlanmamışım. Erkek çocuklara genellikle pek tokat atılmaz ama babalar hoşnutsuzluklarını göstermek için bazen bunu yaparlar. Benim babam yapardı. Tokat beni öyle bir sarsmıştı ki söyleyecek bir şey bulsam bile konuşamayacaktım.

Prenses, karşılık olarak benim de ona vurmam için meydan okur gibi bana dişlerini gösterdi. Vurmayacağımı anlayınca yüzü zaferle çarpıldı. "Korkak. Çirkin olduğun kadar ödleksin de. Üstelik duyduğuma göre yarım akıllıymışsın. Anlamıyorum! Hiç anlayamıyorum onun seninle..." Birdenbire sustu, ağzının köşesi balıkçının savurduğu oltaya yakalanmış gibi aşağıya sarktı. Arkasını döndü ve sessiz kaldı. Bir an geçti. Yavaşça aldığı nefesleri duyuyordum, o yüzden ağladığını tahmin ettim. Bu numarayı bilirdim. Zamanında ben de yapmıştım.

"Senden nefret ediyorum," dedi ama boğuklaşmış sesi güçsüzdü. İçimde bir merhamet duygusu yükselerek yanaklarımdaki yangını söndürdü. Umursanmamaya katlanmanın ne kadar zor bir şey olduğunu hatırladım.

Prensesin yutkunduğunu duydum. Eli, yaşlarını siliyormuş gibi çabucak yüzüne doğru kalktı. "Yarın buradan gidiyorum," dedi. "Sevinmişsindir. Babam loğusalık tecritine erken başlamamı istiyor. Evlendiğim duyurulmadan hamile olduğumun görülmesinin benim için utanç kaynağı olacağını söylüyor."

Tecrit. Bu kelimeyi söylerken sesinde beliren acılığı fark etmiştim. Lykomedes'in topraklarının ücra bir köşesinde, küçük bir ev. Deidameia

orada ne dans edebilecek ne de arkadaşlarıyla görüşüp konuşabilecekti. Yanında bir hizmetçi, büyüyen karnıyla başbaşa kalacaktı.

"Üzgünüm," dedim.

Cevap vermedi. Beyaz elbisesinin altında sırtının yumuşak hareketlerle inip kalkmasını seyrettim. Ona doğru bir adım attım, sonra durakladım. Kıza dokunmayı, teselli etmek için saçlarını okşamayı geçirmiştim aklımdan ama bu onun için bir teselli olmayacaktı. Benden böyle bir şey istemezdi. Elim yana düştü.

Nefes seslerimiz odayı doldurarak bir süre öylece durduk. Deidameia tekrar bana döndüğünde yüzü ağlamaktan kızarmıştı.

"Akhilleus bana önem vermiyor. Karısı olmama, çocuğunu taşımama rağmen aldırmıyor bana. Sen... Sen bunun sebebini biliyor musun?"

Yağmurun neden yağdığını veya denizin hareketlerinin neden hiç kesilmediğini soran bir çocuğun sorusu gibiydi bu. Deidameia'dan daha büyük değildim ama kendimi öyle hissettim.

"Bilmiyorum," dedim yumuşak bir sesle.

Yüzü çarpıldı. "Yalancı. Sebep sensin. Onunla yelken açıp gideceksin, ben de burada kalacağım."

Yalnız kalmanın nasıl bir şey olduğunu biliyordum. Sen yalnızken başkasının iyi talihinin nasıl diken gibi battığını da. Ne yazık ki yapabileceğim hiçbir şey yoktu.

Elimden geldiğince nazik bir sesle, "Ben gideyim," dedim.

"Hayır!" Prenses çabucak hareket ederek yolumu kesti. Kelimeler ağzından dökülerek konuşuyordu. "Gidemezsin. Gitmeye kalkışırsan muhafızları çağırırım. Bana... Bana saldırdığını söylerim."

Onun için hissettiğim üzüntü yakama yapışarak beni aşağı çekiyordu. Muhafızları çağırsa bile, adamlar ona inansa bile kimse bana bir şey yapamazdı. Akhilleus'un yoldaşıydım ve dokunulmazdım.

Hislerim yüzüme yansımış olacak ki Deidameia arı sokmuş gibi sıçrayarak benden uzaklaştı. İçindeki alev yeniden parladı.

"Benimle evlediği için, benim koynuma girdiği için kızdın. Kıskandın. Kıskanmaksın da." Çenesini, daha önceden de yaptığı gibi havaya kaldırdı. "Bir defadan fazlaydı."

İki defa oldu. Akhilleus bana anlatmıştı. Deidameia aramızı açabileceğini zannetse de aslında elinde hiçbir şey yoktu.

"Üzgünüm," dedim yine. Söyleyecek daha iyi bir şey bulamamıştım. Akhilleus onu sevmiyordu, hiçbir zaman da sevmeyecekti.

Prensesin yüzü düşüncelerimi anlamış gibi buruştu. Yaşlar yanaklarından akıyor, her damlayla yerdeki gri taşları siyaha boyuyordu.

"Babanı çağırayım," dedim. "Veya kadınlarından birini."

Başını kaldırıp bana baktı. "Lütfen," diye fısıldadı. "Lütfen gitme."

Yeni doğmuş bir hayvan gibi titriyordu. Daha önce hep ufak tefek acılar çekmiş, her sıkıntısında yanında onu teselli edecek birileri olmuştu. Oysa şimdi yalnızca bu oda, çıplak duvarlar ve o tek sandalye vardı. Kederinin hücresi.

Neredeyse istemeye istemeye ona doğru bir adım attım. Uykulu bir çocuk gibi hafifçe içini çekerek minnetle kollarımın arasına düştü. Yaşları tuniğimin içine işliyordu. Belinin kavisini tuttum, kollarının sıcak, yumuşak tenini hissettim. Akhilleus da belki onu aynen böyle tutmuştu ama şimdi çok uzaklarda olan Akhilleus'un parlaklığının bu kasvetli, eski püskü odada yeri yoktu. Deidameia hastalık ateşiyle yanıyormuş gibi sıcak yüzünü göğsüme bastırıyordu. Kızın yalnızca başının tepesini, oradaki parıldayan koyu renk saçlardan oluşan kümeyle, altındaki soluk renkli kafa derisini görebiliyordum.

Bir süre sonra hıçkırıkları yatışan Deidameia beni daha da yakınına çekti. Ellerinin sırtımda gezindiğini, vücudunun boylu boyunca vücuduma yaslandığını hissettim. Önce anlamadım. Sonra anladım.

"Bunu istemiyorsun," diyerek geri çekilmeye yeltendim ama kız bana çok sıkı sarılmıştı.

"İstiyorum." Gözlerinde beni neredeyse korkutan bir yoğunluk vardı.

"Deidameia." Peleus'u pes ettirdiğimde kullandığım sesi kullanmaya çalışıyordum. "Muhafızlar kapının önünde. Böyle şeyler..."

Prenses artık sakin ve kendinden emindi. "Bizi rahatsız etmezler."

Yutkundum, boğazım korkudan kurumuştu. "Akhilleus beni arar."

Deidameia üzgün üzgün gülümsedi. "Buraya bakmaz." Elimi tutarak, "Gel," dedi ve beni yatak odasının kapısına doğru götürdü.

Akhilleus ben sorunca Deidameia'yla geçirdikleri geceleri bana anlatmıştı. Bunu yapmak onun için tuhaf değildi, ikimizin arasında hiçbir yasak yoktu. Kızın vücudunun yumuşak ve bir çocuğunki gibi ufak tefek olduğunu söylemişti. Deidameia, gece Thetis'le birlikte Akhilleus'un odasına gelip yanına yatmıştı. Akhilleus kızın canını yakacağından korkmuştu. Her şey çabucak olup bitmiş, ikisi de konuşmamıştı. Akhilleus ağır, yoğun kokuyu ve kızın bacaklarının arasındaki ıslaklığı tarif etmeye çalışırken bocalayarak, "Kaygan," demişti. "Yağlı gibi." Biraz daha sıkıştırınca da başını sallamıştı. "Pek hatırlayamıyorum. Karanlıktı, bir şey göremiyordum. Olup bitmesini istiyordum." Yanağımı okşamıştı. "Seni özlüyordum."

Kapı arkamızdan kapandı, mütevazı bir odadaydık şimdi. Duvarlarda halılar asılıydı, yere de koyun postundan halılar serilmişti. Yatak, rüzgârdan bir nebze olsun nasiplenmesi için pencereye yanaştırılmıştı.

Deidameia elbisesini başının üstünden çekip çıkararak yere attı.

"Sence güzel miyim?" diye sordu.

Basit bir cevap verebileceğim için müteşekkirdim. "Evet," dedim. Vücudu ufak tefek, narin yapılıydı; yalnızca bebeğin büyüdüğü karnında minicik bir şişkinlik vardı. Gözlerim daha önce hiç görmediğim şeye, küçük tüylü bölgeye kaydı. Koyu renk tüyler yukarı doğru seyrekçe dağılıyordu. Deidameia oraya baktığımı gördü. Elimi tutup oraya, ateşin közleri gibi ısı yayan o yere götürdü.

Parmaklarımın arasındaki ten sıcak ve narin, dokunuşumla zararvereceğimden korkmama neden olacak kadar kırılgandı. Öbür elimle uzanıp yanaklarını okşadım, gözlerinin altındaki yumuşak deride parmaklarımı gezdirdim. O gözlerdeki bakış korkunçtu. Ne umut ne de zevk vardı içlerinde. Yalnızca kararlılık.

Neredeyse kaçıyordum ama yüzünün daha fazla üzüntüyle, daha fazla hayal kırıklığıyla çarpılmasını istemiyordum. İstediği şey ona veremeyecek bir delikanlıyla daha karşılaşmış olmasını da. Böylece ellerinin bir parça beceriksizlikle beni yatağa doğru çekip narin derinin yavaş ve ılık damlalarla ağlayarak aralandığı uyluklarının arasına doğru yönlendirmesine izin verdim. Bir direnç hissettim, geri çekilecektim ama

kız başını şiddetle salladı. Dikkatini, küçük yüzünün kasılmasına neden olacak bir yoğunlukla toplamıştı. Çenesi, acıya dayanmaya çalışıyormuş gibi kasılmıştı. Deri sonunda gevşeyip yol verince, ikimiz de rahatladık. İçindeki kılıf gibi sıcaklığa girdiğimde ikimiz de rahatladık.

Uyarılmadığımı iddia etmeyeceğim. Vücudumda yavaş yavaş tırmanan bir gerilim dolaşıyordu. Acayip, uykulu bir histi; Akhilleus için duyduğum keskin ve mutlak arzudan çok farklıydı. Ağır ağır karşılık vermem onu incitmiş gibiydi. *Yine umursamazlık.* Böylece ben de hareket etmeye, zevk sesleri çıkarmaya başladım, göğsümü ihtiras içindeymişim gibi onunkine bastırarak küçük, yumuşak göğüslerini altımda ezdim.

O zaman memnun oldu ve birdenbire vahşileşti. Beni daha hızlı, daha şiddetli itiyor ve çekiyordu; nefesimdeki değişimlerle gözleri zaferle parlıyordu. Sonunda içimde yavaş yavaş bir dalga yükselirken incecik ama güçlü bacakları belime dolanarak beni iyice derinine aldı ve zevkimin titreşimini kendine çekti.

Sonrasında nefesimiz kesilmiş halde, yan yana ama birbirimize dokunmadan yattık. Deidameia'nın yüzü gölgeli ve uzak, duruşu acayip bir şekilde katıydı. Doruğa ulaşmış olmaktan ötürü zihnim hâlâ bulanıktı, yine de ona sarılmak için uzandım. Hiç olmazsa bu kadarını yapabilirdim.

Oysa Deidameia benden kaçıp ayağa kalktı. Gözleri yorgun, gözakları çürümüş gibi mosmordu. Giyinmek üzere arkasını döndü. Yürek biçimi yuvarlak kalçaları sitem eder gibi bana bakıyordu. İstediğinin ne olduğunu anlayamamıştım, yalnızca bunu ona verememiş olduğumun farkındaydım. Ayağa kalkıp tuniğimi üstüme geçirdim. Ona sarkabilir, yüzünü okşayabilirdim ama derin anlamlarla dolu keskin gözleri bana uzak durmamı söylüyordu. Kapıyı açtı. Umutsuz bir şekilde odadan dışarı attım adımımı.

"Dur." Sesi açık yara gibi çiğdi. Döndüm. "Ona benim yerime veda et," diyerek koyu renk kapıyı sımsıkı kapattı.

Akhilleus'u tekrar bulduğumda, Deidameia'nın üzüntüsünden ve acısından kurtulmanın, Akhilleus'la aramızdaki neşenin rahatlığıyla bedenimi onunkine bastırdım.

Daha sonra kendimi, bunun hiç gerçekleşmediğine, Akhilleus'un anlattıklarının ve fazla kuvvetli hayal gücünün sonucu olarak ortaya çıkan çok canlı bir rüyadan ibaret olduğuna neredeyse inandırdım. Oysa gerçek bu değil.

ON DÖRT

Deidameia söylediği gibi o sabah gitti. Lykomedes kahvaltıda saray halkına, "Teyzesini ziyarete gitti," diye açıkladı. Sesi ifadesizdi. İnsanların aklına takılan sorular vardı belki ama kimse bir şey sormaya cesaret edemedi. Deidameia bebek doğup da Akhilleus baba olarak duyuruluncaya kadar uzakta kalacaktı.

Geçen haftalar tuhaf bir biçimde uzamış gibiydi artık. Akhilleus'la ben, mümkün olduğunca saraydan uzak kalmaya çalışıyorduk. Kavuşmamızın kabına sığmaz neşesi yerini sabırsızlığa bırakmıştı. Buradan ayrılmak, Pelion'daki veya Phthia'daki hayatımıza dönmek istiyorduk. Prensesin gitmesi yüzünden kendimizi sinsi ve suçlu hissediyorduk. Saray halkı bizi daha keskin ve huzursuz gözlerle takip ediyordu. Lykomedes bizi ne zaman görse kaşlarını çatıyordu.

Bir de savaş vardı tabii. Bu uzak ilde, kimsenin hatırlamadığı Skyros'ta bile savaş haberleri alıyorduk. Helene'nin eski taliplileri yeminlerini tutmuştu. Agamemnon'un ordusu, prens kanı taşıyanlarla dolup taşıyordu. Kralın daha önce hiç kimsenin yapamadığını başarıp bölünmüş krallıklarımızı tek bir amaç altında bir araya toplamış olduğu söyleniyordu. Agamemnon'u hatırlıyordum. Gaddar suratlı, ayı gibi tüylü bir gölgeydi zihnimde hayali. Dokuz yaşındaki halim için, kızıl saçları ve neşeli sesiyle Menelaos iki kardeşten daha kolay hatırlanabilir olanıydı. Ne var ki yaşça daha büyük olan Agamemnon'un orduları da daha büyüktü, o yüzden Troya seferini Agamemnon idare edecekti.

Sabahtı ve havadan pek anlaşılmasa da kış sonlarıydı. Bu kadar güneyde yapraklar dökülmüyor, sabah havası kırağılarla ısırıcı bir hale gelmiyordu. Ufka bakan kayalık bir tepede oyalanıyor, geçebilecek gemilere veya yunusların gri sırtlarına bakınıyorduk. Tepeden aşağı çakıl taşları yuvarlıyor, kayalıktan aşağı saçılmalarını seyretmek için aşağı

eğiliyorduk. Taşların aşağıdaki kayalarda parçalanırken çıkardığı sesleri duyamayacak kadar yüksekteydik.

Akhilleus, "Keşke annenin liri yanımızda olsaydı," dedi.

"Keşke," diye cevap verdim. Ne var ki lir diğer her şeyle birlikte Phthiada kalmıştı. Tellerinin tatlı sesini düşünerek bir an sessiz kaldık.

Akhilleus öne eğildi. "Şu ne?"

Gözlerimi kıstım. Kış olduğu için güneş ufukta daha değişik bir biçimde duruyor, her yönden gözüme giriyordu.

"Bilmiyorum." Denizin göğe karıştığı puslu çizgiye diktim gözlerimi. Çok uzakta bir leke vardı, bir gemi de olabilirdi, güneşin suyun üstünde oynadığı bir oyun da. "Gemiyse, yeni haberler var demektir," dedim midemde tamdık bir büzülmeyle. Her gemi gelişinde Helene'nin taliplerinin sonuncusunun, yeminini tutmayanın arandığına ilişkin bir şeyler duyacağımdan korkuyordum. O zamanlar gençtim, hiçbir önderin, çağrısına uymayanlar olduğunun duyulmasını istemeyeceğini akıl edemiyordum.

Akhilleus, "Gemi olduğu kesin," dedi. Leke yakınlaşmıştı. Gemi hızla ilerliyordu anlaşılan. Yelkenlerin parlak renkleri her geçen anla birlikte denizin gri-mavi renkleri üstünde daha belirgin hale geliyordu.

Akhilleus, "Ticaret gemisi değil," yorumunu yaptı. Ticaret gemileri yalnızca beyaz yelken kullanırlardı, öylesi hem daha kullanışlı hem de daha ucuzdu. Yelken kumaşını boyamak için insanın gerçekten çok zengin olması gerekirdi. Agamemnon'un haberci gemileri, doğu krallığından çalınma simgeler taşıyan kızıl ve mor yelkenler açardı. Bu geminin yelkenleriyse sarmal siyah desenlerle süslü sarı kumaştandı.

"Simgeyi tanıyor musun?" diye sordum.

Akhilleus başını iki yana salladı.

Geminin Skyros Körfezinin dar ağzından geçerek kumlu kıyıya yanaşmasını seyrettik. Kaba kesimli taştan çapa atıldı, iskele indirildi. Güvertedeki adamların koyu renk saçlı başlarından fazlasını seçemeyecek kadar uzaktaydık.

Kayalıkta gereğinden uzun kalmıştık. Akhilleus ayağa kalkıp rüzgârın dağıttığı saçlarını örtünün altına soktu. Benim ellerim de onun elbisesinin

katlarıyla uğraşıyor, kumaşı omuzlarında daha düzgün duracak biçimde düzeltiyor, kemerleri ve kurdeleleri bağlıyordu. Akhilleus'u bu kılığın içinde görmeye gözlerim alışmıştı artık. İşimiz bitince Akhilleus eğilerek beni öptü. Dudaklarımın üstündeki dudakları yumuşacık ve uyarıcıydı. Gözlerimdeki ifadeyi yakalayan Akhilleus gülümseyerek, "Sonra," diye söz verdi, dönerek saraya doğru giden yolda ilerlemeye başladı. Kadınların bölümüne varıp ulak gidene kadar elbiselerin ve dokuma tezgâhlarının arasında bekleyecekti.

Gözlerimin arkasında bir baş ağrısı başlangıcının ince sızıları belirmişti. Yatak odama gittim. Kepenkler öğle güneşini engellediği için içerisi serin ve karanlıktı. Uykuya daldım.

Kapının çalınmasıyla uyandım. Belki bir uşak, belki Lykomedes. Gözlerimi açmadan, "Girin," diye seslendim.

"Çoktan girdim bile," diye cevap verdi birisi. Eğleniyor gibi çıkan sesi ağaç dalları kadar keskindi. Gözlerimi açarak doğrulup oturdum. Açık kapıda bir adam duruyordu. Sağlam yapılı, kaslı bir adamdı. Kısacık kırpılmış koyu kahverengi filozof sakalında çok hafif bir kızıllık seziliyordu. Adam bana gülümsedi, daha önceki gülümsemelerinden kalan kırışıklıklar ortaya çıktı. Gülümsemek belli ki onun için bol bol çalışılmış, çabucak yapılabilen, kolay bir işti. Hafızamda bir şeyler kıpırdandı.

"Rahatsız ettiysem kusura bakmayın."

"Önemli değil," dedim ihtiyatla.

"Bir iki laf ederiz diye düşünmüştüm. Oturabilir miyim?" Kocaman eliyle bir sandalyeyi işaret etti. Kibarca sorulmuş bir istekti, huzursuzluğuma rağmen onu reddedecek bir sebep bulamadım.

Başımı salladım, adam sandalyeyi kendisine doğru çekti. Elleri nasırlı, kabaydı; saban sürmeye uygun ellerdi ama konuşması soylu olduğunu gösteriyordu. Vakit kazanmak için ayağa kalkıp kepenkleri açtım, o arada beynimdeki uyku sisinin dağılacağını umuyordum. Kimin benimle niye konuşmak isteyeceği hakkında en ufak bir fikrim bile yoktu. Tabii adam beni yeminimi tutmaya zorlamak üzere gelmediyse. Dönüp ona baktım.

"Kimsiniz?" diye sordum.

Adam güldü. "Güzel bir soru. Odanıza böyle dalarak çok büyük kabalık ettim. Krallar Kralı Agamemnon'un kaptanlarından biriyim. Adaları dolaşıyor ve Troya'ya sefere giden ordumuza katılmaları için sizin gibi..." başıyla beni işaret etti, "... gelecek vaat eden delikanlılarla görüşüyorum. Savaştan haberiniz var mı?"

"Düyeğim," dedim.

"Güzel." Gülümseyerek ayaklarını öne uzattı. Solmakta olan ışık bacaklarına vurunca, sağ baldırında dizden bileğe kadar dikiş izi gibi uzanan pembe yara izi ortaya çıktı. *Pembe bir yara izi.* Midem, Skyros'un en yüksek kayalığından, denizle aramda tutunacak hiçbir şey olmaksızın sarkmışım gibi yerinden oynadı. Artık daha yaşlı, daha yapılıydı, gücünün doruğundaydı. *Odysseus.*

Bir şey söyledi ama duymadım bile. Yeniden Tyndareos'un salonundaydım, Odysseus'un hiçbir şeyi kaçırmayan zeki bakışlı koyu renk gözlerini hatırlıyordum. Beni tanıyor muydu? Yüzüne baktım ama yalnızca hafifçe şaşkın bir beklenti ifadesi görebildim. *Cevap bekliyor.* Korkumu bastırdım.

"Affedersiniz, sizi duyamadım," dedim. "Ne demiştiniz?"

"İlginizi çekiyor mu? Savaşta bizim yanımızda yer almak yani?"

"Beni istemezsiniz. Pek iyi bir asker değilimdir."

Odysseus'un ağzı alayla büküldü. "Ne komik. Kimse iyi asker değil bugünlerde, hele de ben sorunca." Ses tonu neşeliydi, bu bir sitem değil, herkese yaptığı bir şakaydı. "İsminiz nedir?"

Onun kadar rahat bir tavırla konuşmaya çalıştım. "Kheironides." İnanmazlık okumak için yüzüne baktım ama öyle bir şey yoktu. Kaslarımdaki gerginlik biraz gevşedi. Tabii ki beni tanımamıştı. Dokuz yaşımdan beri çok değişmiştim.

"Eh, Kheironides, Agamemnon kendisi için savaşanlara şan şöhret ve altın sözü veriyor. Savaş kısa süreceğe benzer, gelecek sonbahar evinize dönmüş olursunuz. Birkaç gün burada kalacağım. Teklifimi düşünürsünüz." Sözünün sona erdiğini ifade eden bir şekilde ellerini dizlerine dayayıp ayağa kalktı.

"Bu kadar mı?" İkna etmeye çalışmasını, baskı yapmasını beklemiş, bütün akşamı bu konuşmalarla geçireceğimizi zannetmiştim.

Odysseus neredeyse şefkatli bir kahkaha attı. "Evet, bu kadar. Herhalde yemekte görüşürüz, değil mi?"

Başımı salladım. Odysseus gitmek üzereyken durdu. "Biliyor musunuz, çok acayip. Sizi daha önce bir yerde görmüşüm gibi geliyor bana."

"Sanmam," dedim hemen. "Sizi tanımıyorum."

Beni bir an inceledi, sonra pes ederek omuzlarını silkti. "Sizi başka bir genç adamla karıştırıyorum mutlaka. Ne derler bilirsiniz. İnsan yaşlandıkça hatırladıkları azalırmış." Düşünceli düşünceli sakalını kaşıdı. "Babanız kimdi? Belki de onu tanıyorumdur."

"Ben sürgünüm."

Odysseus anlayışlı bir ifade takındı. "Üzüldüm. Yurdunuz neresiydi?"

"Sahilde bir yer."

"Kuzeyde mi, güneyde mi?"

"Güneyde."

Odysseus başını kederle iki yana salladı. "Kuzeyde bir yerden olduğunuza yemin edebilirdim. Mesela Teselya yakınlarından. Veya Phthia. Sesli harfleri onların yaptığı gibi yuvarlayarak söylüyorsunuz."

Yutkundum. Phthia'da sessiz harfler diğer yerlerdekinden çok daha sert söylenir, sesliler de uzatılırdı. Akhilleus'un konuşmasını duyana kadar bana çok çirkin gelmişti bu. Ne kadarını kaptığımı fark etmemiştim bile.

"Bilm... Bilmem ki," diye mırıldandım. Kalbim çok hızlı çarpıyordu. Şu adam bir gitseydi.

"Benim lanetim de gereksiz bilgiler ne yazık ki." Yine eğleniyordu, yüzünde o hafif gülümseme vardı. "Bize katılmaya karar verirseniz lütfen gelip beni bulun. Konuşmam gereken başka genç adamlar tanıyorsanız, onlara da haber verirseniz sevinirim." Kapı arkasından bir tıkırtıyla kapandı.

Akşam yemeği çanı çalmıştı, koridorlar yemek tabaklarıyla sandalyeler taşıyan hizmetkârlarla doluydu. Salona girdiğimde ziyaretçimin içeride olduğunu gördüm. Odysseus, Lykomedes'le başka bir adamın yanında duruyordu.

Lykomedes beni selamladı. "Kheironides. Bu, İthaka hükümdarı Odysseus."

Odysseus, "Ev sahiplerimizin nezaketine şükürler olsun," dedi. "Size adımı söylemediğimi odanızdan ayrıldıktan sonra fark ettim."

Ben de adını zaten bildiğim için sormadım. Bu bir hataydı ama onarılmasının bir yolu yoktu. Gözlerimi kocaman açtım. "Siz bir kral mısınız?" Takınabildiğim en şaşkın hürmet ifadesiyle tek dizimin üzerine çöktüm.

"Aslında yalnızca bir prens," diye araya girdi sözcükleri uzata uzata konuşan bir ses. "Buradaki kral benim." Başımı kaldırıp üçüncü adamla göz göze geldim. Adamın heves dolu gözleri, neredeyse sarıya kaçacak kadar açık kahverengiydi. Siyah ve kısa sakalı, yüzünün eğimli çizgilerini vurguluyordu.

Lykomedes, "Argos beyi Diomedes," dedi. "Odysseus'un yoldaşı." Ve Helene'nin taliplerinden biri, diye düşündüm. Gerçi adamın yalnızca adını hatırlayabiliyordum.

"Efendimiz." Başımı eğerek selam verdim. Tanınmaktan korkacak zamanım olmadı, Diomedes başını başka yere çevirmişti bile.

"Eh," diye masayı işaret etti Lykomedes. "Yemeğe oturalım mı?"

Akşam yemeğinde Lykomedes'in danışmanlarının birkaçı da bize katıldı. Aralarında gözden kaybolmuş olmaktan memnundum. Kralla konuşmaya dalmış olan Odysseus ile Diomedes, bize dikkat etmiyorlardı.

Lykomedes nezaketle, "İthaka ne âlemde?" diye sordu.

Odysseus, "Gayet iyi, teşekkür ederim," diye cevap verdi. "Karımla oğlumu orada bıraktım. İkisinin de sağlıkları yerinde."

Diomedes, "Ona karısını sorun," dedi. "Karısı hakkında konuşmaya bayılır. Onunla nasıl tanıştığını duymuş muydunuz? Odysseus'un anlatmayı en sevdiği hikâyedir." Sesinde belli belirsiz bir teşvik ifadesi vardı. Etrafımdakiler yemek yemeyi bırakarak onları seyretmeye başladılar.

Lykomedes, önce birine, sonra diğerine baktıktan sonra, "Peki eşinizle nasıl tanıştınız, İthaka Prensi?" diye sordu.

Odysseus, ortamdaki gerginliği hissediyorsa bile bunu belli etmiyordu. "Çok naziksiniz. Tyndareos, Helene için bir koca aradığı sırada, tüm

krallıklardan taliplıler oraya gitmişti. Mutlaka siz de hatırlıyorsunuzdur bunu."

Lykomedes, "Ben o sırada zaten evliydim," dedi. "Oraya gitmedim."

"Elbette. Herhalde buradakiler de çok gençti." Bana bir gülümseme gönderip tekrar krala döndü.

"Tüm taliplilerin arasında oraya ilk varan kişi olacak kadar şanslıydım. Kral beni ailesiyle birlikte akşam yemeği sofrasına buyur etti. Helene, kız kardeşi Klytaimestra ve kuzenleri Penelope vardı yemekte."

Diomedes, "Davet mi etti?" diye dudak büktü. "Casusluk yapmak için eğreltiotlarının arasında sürünmeye artık böyle mi deniyor?"

Lykomedes suratını astı. "İthaka prensinin öyle bir şey yapmayacağına eminim."

"Bana olan güveninize teşekkür ederim ama ne yazık ki tam da Diomedes'in dediğini yapmıştım." Odysseus, Lykomedes'e cana yakın bir gülümsemeyle baktı. "Aslında beni yakalayan Penelope oldu. Beni bir saattir seyrettiğini, sonunda dikenli çalıların arasına girmeyeyim diye müdahale etmeye karar verdiğini söyledi. Tabii biraz acayip bir durumdu ama Tyndareos sonunda sakinleşti ve beni sarayında kalmaya davet etti. Akşam yemeğinde, Penelope'nin kuzenleri kadar güzel ve onlardan iki kat daha zeki olduğunu gördüm. Böylece..."

Diomedes onun sözünü kesti. "Helene kadar güzel mi yani? O yüzden mi yirmi yaşına geldiği halde hâlâ evli değildi?"

Odysseus'un sesi kibardı. "Eminim bir erkekten karısını başka bir kadınla hoş olmayacak bir şekilde karşılaştırmasını istemezsiniz."

Diomedes gözlerini devirdi ve arkasına yaslanıp bıçağının ucuyla dişlerini karıştırmaya başladı.

Odysseus, Lykomedes'e döndü. "Böylece, Leydi Penelope'nin beni beğendiği sohbetimiz sırasında anlaşılınca..."

Diomedes, "Yakışıklılığına vurulmadığına eminim," dedi. Odysseus, "Tabii ki hayır," diye katıldı ona. "Bana gelinime nasıl bir düğün hediyesi vermeyi düşündüğümü sordu. Gösterişli bir tavırla, en iyi meşe ağacından yapılma bir düğün yatağı vereceğimi söyledim. Gelin görün ki bu cevap Penelope'yi memnun etmedi. 'Düğün yatağı kuru, ölü ağaçlardan değil,

yeşil ve canlı bir şeyden yapılmalıdır,' dedi bana. 'Peki, öyle bir yatak yapabilirsem bana varır mısın?' diye sordum. O da dedi ki..."

Argos Kralı tiksinti dolu bir ses çıkardı. "Şu evlilik yatağınla ilgili hikâyeden bıktım usandım artık."

"O zaman keşke anlatmamı istemeseydin."

"Sen de keşke anlatacak yeni hikâyeler bulsan. Belki o zaman can sıkıntısından nalları dikmem."

Lykomedes afallamış gibi göründü. Yakışıksız sözcükler sarayların arka odalarıyla talim alanlarında kullanılırdı, resmi yemeklerde değil. Odysseus ise başını üzüntüyle sallamakla yetindi. "Argoslular her geçen yıl daha da barbar oluyorlar gerçekten. Lykomedes, gelin Argos Kralına biraz medeniyet öğretelim. Adanızın ünlü dansçılarını görebilmeyi umut ediyordum." Lykomedes yutkunarak, "Evet, tabii," dedi. "Hiç aklıma gelmedi..." Sustu, sonra becerebildiği en krallara yaraşır sesle baştan aldı. "Görmek istiyorsunuz demek."

"İstiyoruz." Bunu söyleyen Diomedes'ti.

"Şey." Lykomedes'in gözleri iki adam arasında gidip geliyordu. Thetis kadınları ziyaretçilerden saklamasını emretmişti ama şimdi bu isteği reddetmek şüpheli görünürdü. Boğazını temizledi. Kararını vermişti. "Şey, o zaman dansçıları çağıralım." Bir uşağa işaret etti, adam dönüp koşarak salondan çıktı. Yüzümdeki korkunun görülmemesi için gözlerimi tabağımdan ayırmıyordum.

Kadınlar çağrıldıkları için şaşkındı. Salona girdikleri sırada hâlâ saçlarını ve elbiselerini düzeltmekle meşgullerdi. Akhilleus da saçları dikkatle örtünün altına saklanmış ve gözleri uysalca yere çevrilmiş olarak aralarındaydı. Gözlerim endişeyle Odysseus'la Diomedese kaydı ama ikisi de Akhilleus'a bakmadılar bile.

Kızlar yerlerini aldı, müzik salona yayıldı. Karmaşık adımlarını atmaya başlamalarını seyrettik. En iyileri olan Deidameia'nın yokluğu hissedilse de güzeldi.

Diomedes, "Kızınız hangisi?" diye sordu.

"Kızım burada değil, Argos Kralı. Aile ziyaretine gitti."

"Tüh," dedi Diomedes. "Şunun kızınız olduğunu ummuştum." Kenarda duran ufak tefek, esmer bir kızı gösterdi. Biraz Deidameiayı andıran kızın elbisesinin fırıl fırıl dönen eteğinin altından görünen çok zarif ayak bilekleri vardı.

Lykomedes boğazını temizledi. "Evli misiniz beyim?" Diomedes gülümser gibi oldu. "Şimdilik." Gözleri kadınlardan bir an olsun ayrılmıyordu.

Dans sona erdiğinde Odysseus ayağa kalkarak, herkesin duyabileceği kadar yüksek bir sesle konuştu. "Gösteriniz bizi gerçekten onurlandırdı. Skyros dansçılarını seyretmek herkese kısmet olmaz. Hayranlığımızın bir simgesi olarak size ve kralınıza hediyeler getirdik."

Salonda bir heyecan mırıltısı dolaştı. Lüks mallar Skyrosa pek gelmezdi, burada kimsenin öyle şeyler alacak parası yoktu.

"Ne kadar da naziksiniz." Lykomedes'in yüzü samimi bir zevkle pembeleşmişti, kral böyle bir cömertliği hiç beklemiyordu. Odysseus'un işareti üzerine hizmetkârlar içeri çeşitli sandıklar getirip uzun masaların üstüne boşaltmaya başladılar. Gümüş parıltıları, cam ve mücevher ışıltıları ilişti gözüme. Kadın erkek hepimiz yakından görmek için hevesle öne doğru eğildik.

Odysseus, "Lütfen, ne arzu ediyorsanız alın," dedi. Kızlar hemen masalara doğru atıldılar. Işıltılı cici bicileri elden ele geçirmelerini seyrettim. Ağzı bir parça balmumuyla tıkanmış narin cam şişeciklerde parfümler, fildişi oyma saplı aynalar, burma altın bilezikler, koyu mor ve kırmızı renklere boyanmış kurdeleler. Tüm bunların arasında, Lykomedes ve danışmanları için getirilmiş olduğunu düşündüğüm birkaç şey de vardı. Deri kaplama kalkanlar, oymalı mızrak gövdeleri, esnek oğlak derisinden kınları olan gümüşle süslü kılıçlar. Lykomedes'in gözleri, oltaya takılan balık gibi takılmıştı bunlardan birine. Odysseus iyiliksever bir şekilde dağıtıma başkanlık ederek yakında duruyordu.

Akhilleus masaların arasında yavaş yavaş geziniyordu. Herkesten gerideydi. İnce bileklerine bir damla parfüm sürmek için durakladı, bir aynanın pürüzsüz sapını hafifçe okşadı, gümüş tellere gömülmüş mavi taşlı bir çift küpeye bakarak oyalandı.

Salonun öbür ucundaki hareketlilik dikkatimi çekti. Diomedes odayı boydan boya geçmiş, uşaklarından biriyle konuşuyordu. Uşak başıyla onaylayıp çifte kanatlı geniş kapılardan geçerek dışarı çıktı. Önemli bir şey olamazdı, Diomedes yarı yarıya uyur gibiydi. Kapakları ağırlaşmış gözlerinde sıkkın bir ifade vardı.

Bakışlarımı Akhilleus'a çevirdim. Küpeleri kulaklarına tutuyor, bir oraya bir buraya çevirerek inceliyordu. Dudaklarını ileri uzatmış, kızların takınacağı türden bir tavır takınmıştı. Bu yaptıkları onu eğlendirdiği için ağzının köşeleri yukarı doğru kıvrılıyordu. Gözleri salonda dolaştı, bir an yüzümde oyalandı. Kendimi tutamadım. Gülümsedim.

Yüksek ve panik dolu bir boru sesi duyuldu. Dışarıdan gelen uzun notayı, çığlık benzeri üç kısa nota takip etti. Yaklaşan korkunç bir felaketi haber vermek için kullandığımız işaret. Lykomedes ayağa fırladı, muhafızların başı kapıya çevrildi. Kızlar çığlık atarak birbirlerine sarıldılar, cicileri kırılan cam şangırtıları arasında yerlere saçıldı.

Biri hariç tüm kızlar. Akhilleus, son boru sesi kesilmeden gümüş işli kılıçlardan birini kapıp oğlak derisi kınından sıyırmıştı bile. Kapıyla arasında masa vardı, Akhilleus bulanık bir leke halinde masanın üstünden atlarken boştaki eliyle bir mızrak kaptı. Yere indiğinde silahlarını havaya kaldırmıştı. İkisini de öyle ölümcül bir pozda tutuyordu ki hiçbir kız böyle bir şey yapamazdı. Hiçbir erkek de. *Neslinin en iyi savaşçısı.*

Bakışlarımı Odysseus ile Diomedes'e çevirip de gülümsediklerini görünce dehşete düştüm. "Selamlarım sizi, Prens Akhilleus," dedi Odysseus. "Her yerde sizi arıyorduk."

Lykomedes'in saray halkı bu sözlerin anlamını kavrayıp ağızları bir karış açık kalarak Akhilleus'a bakarken çaresizce orada dikildim. Akhilleus bir an hareket etmeden durdu. Sonra yavaşça silahları indirdi.

"Efendi Odysseus," dedi. Sesi dikkat çekecek kadar sakindi. "Efendi Diomedes." Bir prensin diğerini selamladığı zaman yaptığı gibi başını nezaketle eğdi. "Uğruma bu kadar çaba harcamanızdan şeref duydum." Hem ağırbaşlı hem de hafif bir alay tınısı taşıyan, gayet güzel bir cevaptı. Adamların onu küçük düşürmesi daha zor olacaktı şimdi.

"Benimle konuşmak istiyorsunuz herhalde. Bir dakika lütfederseniz, hemen size katılacağım." Kılıçla mızrağı dikkatle masaya bıraktı, kararlı parmaklarla başındaki örtüyü çözdü. Açığa çıkan saçları cilalı bronz gibi ışıldıyordu. Lykomedes'in salonundaki kadınlar ve erkekler, gözleri Akhilleus'un üstüne yapışıp kalmış halde rezalet hakkında fısıldaşıyorlardı.

Odysseus bir torbadan veya sandıktan bir tunik bulmuştu. "Bu işinize yarar mı?" Giysiyi Akhilleus'e attı, o da yakaladı.

"Teşekkür ederim," dedi. Salondakiler tuniğin katlarını açıp beline kadar soyunduktan sonra üstüne geçiren Akhilleus'u büyülenmiş gözlerle seyrediyorlardı.

Odysseus, odanın ön tarafında doğru döndü. "Lykomedes, bize bir oda gösterebilir misin lütfen? Phthia Prensiyle konuşacak çok şeyimiz var."

Lykomedes'in yüzü donmuş bir maske gibiydi. Thetis'i ve tanrıçanın onu nasıl cezalandıracağını düşündüğünü biliyordum. Odysseus'a cevap vermedi.

"Lykomedes." Odysseus'un keskin sesi kamçı gibi şaklamıştı.

Lykomedes karga gibi bir sesle, "Evet, tabii," dedi. Ona acıdım. Hepimize acıyordum. "Evet. Hemen şuradan." Eliyle işaret etti.

Odysseus başını salladı. "Teşekkür ederiz." Kapıdan geçti, Akhilleus'un peşinden geleceği konusunda en ufak bir şüphesi yokmuş gibi bir kendine güvenle hareket ediyordu.

Diomedes pis pis sırıtarak, "Önden buyurun," dedi. Akhilleus tereddüt etti, gözleri kısacık bir an bana kaydı.

Odysseus omzunun üstünden, "Ah, tabii ya," diye seslendi. "İstiyorsanız Patroklos'u da getirebilirsiniz. Onunla da konuşacak şeylerimiz var zaten."

ON BEŞ

Odada birkaç eski püskü duvar halısıyla dört de sandalye vardı. Sert arkalığa dayanarak prenslerin oturacağı gibi dik oturmak için kendimi zorladım. Akhilleus'un yüzü çeşitli duygularla gerilmiş, ensesi kızarmıştı.

"Aldatmacaya başvurdunuz," diye suçladı onları.

Odysseus hiç istifini bozmadı. "Çok zekice saklanmıştınız. Sizi bulmak için bizim daha zekice davranmamız gerekiyordu." Akhilleus, bir prens azametiyle tek kaşını kaldırdı. "Ee? Buldunuz işte. Ne istiyorsunuz?"

Odysseus, "Troya'ya gelmenizi," diye cevap verdi.

"Peki ya gelmek istemiyorsam, o zaman ne olacak?"

"O zaman bunu herkesin öğrenmesini sağlayacağız." Diomedes, Akhilleus'un yırtılıp parçalanmış elbisesini gösteriyordu.

Akhilleus yüzüne tokat atılmış gibi kızardı. Gerektiği için elbise giymek bir şeydi, bütün dünyanın bunu öğrenmesi başka bir şey. Halkımız kadın gibi davranan erkeklere en çirkin lakapları takar, böyle hakaretler yüzünden canlara kıyardı.

Odysseus onları engellemek ister gibi elini kaldırdı. "Hepimiz soylu erkekleriz. Bu iş bu noktalara varmamalı. Bizimle birlikte gelmeniz için size daha iyi sebepler sunabileceğimizi umuyorum. Şöhret mesela. Bizim için savaşırsanız, çok ün kazanırsınız."

"Başka savaşlar da olacak."

"Bunun gibisi olmayacak," dedi Diomedes. "Bu, halkımızın en büyük savaşı olacak. Nesiller boyu efsanelerde ve türkülerde anlatılacak. Bunu göremiyorsan budalanın tekisin demektir."

"Ben boynuzlanmış bir kocayla Agamemnon'un açgözlülüğünden başka bir şey görmüyorum."

"O zaman körsün. Dünyanın en güzel kadınının şerefi uğruna Doğunun en kudretli şehrine karşı savaşmaktan daha kahramanca bir şey olabilir mi?

Perseus da, İason da bu kadarını yapamadılar. Herakles bu savaşa katılma şansı olacağını bilse karısını yeniden öldürürdü. Ta Arabistan'a kadar bütün Anadolu bizim olacak. Çağlar boyunca anlatılacak hikâyelere kazıyacağız isimlerimizi."

"Bunun çok kolay bir çarpışma olacağını, gelecek sonbahar evimize döneceğimizi söylemiştiniz," demeyi başardım. Kelimelerinin durmak bilmez akışını kesmek için bir şey söylemek zorundaydım.

Odysseus omuz silkti. "Yalan söyledim. Savaşın ne kadar süreceği hakkında hiçbir fikrim yok. Sen bize katılırsan daha kısa sürer." Akhilleus'a baktı. Koyu renk gözleri, ne kadar kulaç atafsanız atın karşı koyamadığınız bir akıntı gibi çekiyordu insanı. "Troya'nın oğulları savaştaki becerileriyle tanınır. Onları öldürmek adını yıldızlara kadar yükseltecek. Bu fırsatı tepersen, ölümsüz olma şansını tepiyorsun demektir. Geride kalacaksın. Kimse seni tanımayacak. Karanlıklar içinde yaşlanıp gideceksin." Akhilleus kaşlarını çattı. "Bunu bilemezsin."

"Aslında bilebilirim." Odysseus, sandalyesinde geriye yaslandı. "Tanrılarla ilgili bazı bilgilere sahip olacak kadar talihliyim." İlahi bir haylazlığın hatırası aklına gelmiş gibi gülümsedi. "Tanrılar seninle ilgili bir kehaneti benimle paylaşmayı uygun buldular."

Odysseus'un tek kozunun çirkin bir şantaj olmasına güvenerek karşımıza çıkmayacağını tahmin etmeliydim. Hikâyelerimiz onu *polutropos* olarak adlandırırdı. Binbir hünerli Odysseus. İçimde korku, lav gibi kıpırdandı.

Akhilleus alçak sesle, "Ne kehanetiymiş bu?" diye sordu.

"Troya'ya gitmezsen, tanrılığın kullanılmadan içinde çürüyecek. Gücün azalacak. En iyi ihtimalle, ardında yalnızca kız evlatlar bırakarak unutulmuş bir adada küf tutan Lykomedes'e benzeyeceksin. Skyros kısa süre içinde yakındaki bir devlet tarafından fethedilecek, bunu sen de benim kadar biliyorsun. Lykomedes'i öldürmeyecekler, niye öldürsünler ki? Burada bir köşede, yumuşatıp eline tutuşturdukları bir lokma ekmeği, yiyerek, bunak ve yapayalnız tüketebilir ömrünü. Öldüğü zaman arkasından *Kimdi o?* diye soracak insanlar."

Kelimeler odayı doldurup havayı nefes alamayacağımız kadar azalttı. Böylesi hayat dehşet verici bir şeydi.

Odysseus aman vermeden devam ediyordu. "Şimdi adının bilinmesinin tek sebebi, hikâyesinin seninkiyle kesişmesi. Troya'ya gelirsen, o kadar büyük bir şöhret kazanacaksın ki sırf sana bir kadeh uzatmış olan bir adam bile efsanenin parçası haline gelecek. Senin için..."

Kapı, her tarafa kıymıkların uçuşmasına sebep olan bir öfkeyle savrularak açıldı. Alev alev bir ateş gibi yanan Thetis eşikte duruyordu. Tanrıçanın kutsal gücü üzerimize akarak gözlerimizi alazladı, kapının kırık pervazını kararttı. Bu gücün kemiklerimi çektiğini, içecekmiş gibi damarlarımdaki kanı emdiğini hissediyordum. İnsan yaratılışına uygun olarak büzüldüm.

Odysseus'un koyu renk sakalı, kapının kalıntılarından yağan ince tozlara bulanmıştı. Adam ayağa kalktı. "Seni selamlarım, Thetis."

Bakışları, avına bakan bir yılanın gözleri gibi Odysseus'a kayan Thetis'in cildi ışıldadı. Odysseus'un etrafındaki hava, ısı veya esintinin sebep olduğu titreşimlere benzer biçimde hafifçe titreşiyor; yere düşmüş olan Diomedes yavaş yavaş geri çekiliyordu. Patlamayı görmek zorunda kalmamak için gözlerimi kapattım.

Odada sessizlik vardı. Sonunda tekrar etrafıma baktım. Odysseus zarar görmemiş olarak hâlâ ayaktaydı. Thetis'in elleri sıkılmaktan bembeyaz kesilmişti. Artık ona bakmak gözleri yakmıyordu.

Odysseus, özür diler gibi bir tonla, "Gök gözlü bakire bana çok merhametli davrandı," dedi. "Burada olmamın sebebini biliyor, amacımı kutsuyor ve ona muhafızlık ediyor."

Konuşmalarının bir kısmını kaçırmışım gibi bir hisse kapılarak, söylenenleri takip edebilmek için çabaladım. Gök gözlü bakire. Savaş ve savaş sanatları tanrıçası. Onun zekâya her şeyden fazla değer verdiği söylenirdi.

"Athena'nın kaybedecek çocuğu yok." Thetis'in gırtlağından sürtünerek çıkan kelimeler odanın havasında asılı kaldı.

Odysseus, cevap vermeye çalışmadan Akhilleus'a döndü. "Sor bakalım," dedi. "Annene ne bildiğini sor."

Akhilleus odanın sessizliğinde gürültüyle yutkundu; gözleri annesinin siyah gözlerini buldu. "Doğru mu? Söyledikleri doğru mu?"

Thetis'in ateşinin son közleri de sönmüş, geriye yalnızca mermere benzer cildi kalmıştı. "Doğru. Henüz anlatmadıkları, daha fazlası ve daha kötüsü de var." Kelimeler bir heykelin ağzından çıkmışçasına ifadesiz bir tondaydı. "Troya'ya gidersen geri dönemeyeceksin. Genç bir adam olarak orada öleceksin."

Akhilleus'un yüzü soldu. "Kesin mi bu?"

Tüm ölümlülerin inanmazlık, şok ve korku içinde ilk sordukları budur. *Benim için bir istisna yok mu?*

"Kesin."

Akhilleus o anda bana bakacak olsaydı dağılırdım. Ağlamaya başlar, bir daha da susamazdım. Onun gözleriyse annesinin üzerindeydi. "Ne yapmam gerekiyor?" diye fısıldadı.

Thetis'in yüzünün sakin denizinde incecik bir dalgalanma oldu. "Seçim yapmamı benden isteme," dedi tanrıça ve gözden kayboldu.

İki adama neler söylediğimizi, onlardan nasıl ayrıldığımızı, odamıza nasıl geldiğimizi hatırlayamıyorum. Akhilleus'un yüzünü, yanaklarının üzerinde gerilen cildini, alnındaki kasvetli donukluğu hatırlıyorum yalnızca. Genellikle o kadar dik, o kadar güzel duran omuzları çökmüş gibiydi. İçimde bir keder kabarıyor, beni boğuyordu. *Akhilleus'un ölümü.* Bunu düşünmek bile ölüyormuş gibi, kapkara, kör bir gökyüzünden yere çakılıyormuşum gibi hissetmeme neden oluyordu.

Gitmemelisin. Bunu belki bin defa söyleyecek oldum. Bunun yerine, Akhilleus'un ellerini kendiminkilerin içinde sımsıkı tuttum. Elleri buz gibi ve hareketsizdi.

Akhilleus sonunda, "Buna dayanamam," dedi. Dehşetlerden korunmak istermiş gibi gözlerini kapatmıştı. Kendi ölümünden değil, Odysseus'un dokuduğu kâbus gibi hayattan, ışıltısını kaybedecek, zarafetini yitirecek olmasından bahsettiğini biliyordum. Yeteneğinin ona nasıl bir kıvanç verdiğini görmüş, her zaman yüzeyin altında yatan kükreyen canlılığı tanımıştım. Mucizevi ve ışıl ışıl olmadığı takdirde kim olurdu? Kaderinde şöhret yoksa ne olurdu?

"Ben aldırmazdım," dedim. Kelimeler aceleyle yuvarlanmıştı ağzımdan. "Neye dönüşürsen dönüş umurumda olmazdı. Benim için fark etmezdi. Bir arada oluruz."

Akhilleus alçak sesle, "Biliyorum," dedi ama bana bakmıyordu.

Biliyordu ama bu onun için yeterli değildi. Kederim o kadar büyüktü ki derimi yırtıp dışarı çıkacakmış gibi oluyordu. Akhilleus öldüğünde güzel, hızlı ve parlak olan her şey de onunla birlikte gömülecekti. Ağzımı açtım ama iş işten geçmişti artık.

"Gideceğim," dedi. "Troya'ya gideceğim."

Dudaklarının gül pembesi parlaklığı, gözlerinin hararetli yeşili. Yüzünde hiçbir çizgi, kırışmış veya kırlaşmış hiçbir şey yoktu, her şey taptazeydi. Altın renkleri ve parlaklığıyla baharın ta kendisiydi o. Haset dolu ölüm onun kanını içecek ve yeniden genç olacaktı.

Akhilleus, dünya kadar derin gözleriyle beni seyrediyordu.

"Benimle gelecek misin?" diye sordu.

Aşkın ve kederin asla sona ermeyen acıları. Belki başka bir hayatta bunu reddeder, saçlarımı yolarak ağlar, onu seçimiyle tek başına yüzleşmek zorunda bırakırdım. Bu hayatta değil. Akhilleus Troya'ya yelken açacak, ben de onun peşinden gidecektim. Ölüme bile. "*Evet*," diye fısıldadım. *"Evet."*

Rahatlama bütün yüzüne yayılarak bana uzandı. Bıraktım bana dokunsun, bıraktım boylu boyunca bedenlerimizi birbirine bastırsın; öyle ki aramıza başka hiçbir şey giremesin.

Gözümde yaşlar birikip aktı. Üstümüzde takımyıldızlar dönüp duruyor, ay bitkin bitkin her zamanki yolunu takip ediyordu. Saatler akıp giderken biz felakete uğramışlar uykusuz yattık.

Şafak söktüğünde Akhilleus kaskatı bir şekilde doğruldu. "Gidip anneme söylemem gerek." Rengi solgun, gözleri gölgeler içindeydi. Şimdiden daha yaşlı görünüyordu. İçimde bir panik yükseldi. Gitme, demek istiyordum ama Akhilleus tuniğini üstüne geçirip ortadan kayboldu.

Sırtüstü yattım ve dakikaların geçişini düşünmemeye çalıştım. Daha dün, zamandan oluşan muazzam bir hâzinemiz vardı, oysa şimdi her dakika, kaybedilen bir kan damlası demekti.

Oda önce griye, sonra da beyaza döndü. Akhilleus olmadan yatak hem buz gibi hem de çok büyüktü. Kulağıma hiç ses gelmiyor, bu durgunluk da beni korkutuyordu. *Mezar gibi.* Ayağa kalkıp kolumu bacağımı ovaladım, uyanmaları için tokatladım. İçimde yükselen kaygı dalgasını uzak tutmaya çalışıyordum. O *olmadan böyle olacak işte. Her gün böyle olacak.* Göğsümde bir çığlığı andıran delice bir sıkışma hissettim. *Her gün onsuz geçecek.*

Düşüncelerimi engellemek için çaresizce bir çabayla kendimi saraydan dışarı attım. Tepelere, Skyros'un denize doğru çıkıntı yapan kocaman kayalıklarına varıp tırmanmaya başladım. Rüzgâr beni uçurmaya çalışıyordu, taşlar da dalgaların serpintisi yüzünden kaygandı ama gerginlik ve tehlike hissi dengemi korumamı sağladı. Eskiden olsa tırmanmaya korkacağım en tehlikeli ve güvenilmez tepenin doruğuna doğru ok gibi düz bir istikamette ilerledim. Taşların çentik çentik yüzeyleri ellerimi neredeyse kanatacak kadar çiziyor, ayaklarımda bastığım yerlerden izler kalıyordu. Acı hoş karşılanan, sıradan ve temiz bir histi. Katlanması o kadar kolaydı ki neredeyse gülünecek bir şeydi.

Falezin kenarında karmakarışık bir kaya yığınından ibaret olan zirveye ulaşıp doğruldum. Tırmanırken aklıma içimdeki hisler kadar vahşi ve pervasız bir fikir gelmişti.

"Thetis!" Yüzüm denize dönük, sözleri ağzımdan kapıp götüren rüzgâra karşı haykırıyordum. "Thetis!" Güneş yükselmiş, Akhilleus'la annesinin buluşmaları uzun süre önce sona ermişti. Üçüncü kez bağırmak üzere nefesimi içime çektim.

"Adımı bir daha ağzına alma."

Ona bakmak için döneyim derken dengemi kaybettim. Taşlar ayaklarımın altından kaydı, rüzgâr üstüme saldırdı. Yukarı uzanan bir kayayı yakalayıp kendimi sağlama aldım, başımı kaldırdım.

Thetis'in teni her zamankinden de solgundu, kış mevsiminin ilk buzunu andırıyordu. Dudakları geriye çekilmiş, dişleri ortaya çıkmıştı.

"Sen bir ahmaksın," dedi. "Aşağı in. Yarım akıllı bir şekilde ölüp gitmen onu kurtarmayacak."

Zannettiğim kadar korkusuz değildim. Tanrıçanın yüzündeki melanetten ürktüm. Yine de kendimi konuşmaya, bilmek zorunda olduğum şeyi ona sormaya zorladım. "Daha ne kadar yaşayacak?"

Gırtlağından fok çığlığına benzer bir ses çıktı. Bunun bir kahkaha olduğunu anlamam için birkaç saniye geçmesi gerekti. "Niye soruyorsun? Kendini mi hazırlayacaksın? Ölümünü engellemeye mi çalışacaksın?" Yüzü küçümseme doluydu.

"Evet," diye cevap verdim. "Elimden gelirse."

Yine aynı sesi çıkardı.

"Lütfen." Dizlerimin üstüne çöktüm. "Lütfen söyle bana."

Belki diz çökmem sayesindeydi. Ses kesildi, Thetis bir an beni inceledi. "Önce Hektor ölecek," dedi. "Ancak bu kadarını bilmeme izin verildi."

Hektor. "Teşekkür ederim," dedim.

Thetis'in gözleri kısıldı, sesi köz halindeki kömürlerin üstüne dökülen su gibi tısladı. "Teşekkür etmekte acele etme. Buraya başka bir sebeple geldim."

Bekledim. Yüzü paramparça olmuş kemikler kadar beyazdı.

"Düşündüğü kadar kolay olmayacak. Moira'lar şöhret sözü veriyorlar ama ne kadar şöhret? Şerefini dikkatle koruması gerek. İnsanlara fazla güveniyor. Yunan halkı..." bunu tükürür gibi söylemişti, "...kemik için dövüşen köpekler gibidir. Hiçbiri üstünlüğü diğerine vermek istemez. Ben elimden geleni yapacağım. Sana gelince." Gözleri uzun kollarımda, kemikli dizlerimde gezindi. "Onun onuruna leke sürmeyeceksin. Anlıyor musun?"

Anlıyor musun?

"Evet," dedim. Anlıyordum da. Bedelini hayatıyla ödeyeceği şöhreti, buna değmeliydi. Küçücük bir hava akımı Thetis'in elbisesinin eteklerine dokundu, geri dönmek, denizdeki mağaralarının derinliklerinde kaybolmak üzere olduğunu anladım. Bir şey beni gözüpek yapmıştı.

"Hektor yetenekli bir savaşçı mı?"

"En yeteneklisi," diye cevapladı Thetis. "Oğlumdan sonra en yeteneklisi o."

Gözleri, falezin aşağıya doğru indiği sağ tarafa kaydı. "Geliyor," dedi.

Akhilleus tepeye tırmanıp oturduğum yere geldi. Yüzüme, kanlı ellerime, ayaklarıma baktı. "Konuştuğunu duydum."

"Annenle konuşuyordum," dedim.

Dizlerinin üstüne çökerek ayağımı kucağına aldı; yaralarımdaki taş parçalarını nazikçe temizlemeye, üstlerindeki toprağı ve incecik tozu silmeye koyuldu. Tuniğinin eteğinden bir şerit yırtarak, kanı durdurmak için ayağıma bastırdı.

Elim onun elinin üstüne kapandı. "Hektor'u öldürmemelisin," dedim.

Başını kaldırdı, güzel yüzü altın saçlarıyla çerçevelenmişti. "Annem sana kehanetin geri kalan kısmını söylemiş."

"Söyledi."

"Sen de Hektor'u benden başka kimsenin öldüremeyeceğini düşünüyorsun."

"Evet, öyle düşünüyorum," dedim.

"Fikrin, Moiralar'dan zaman çalmak mı?"

"Evet."

"Ah." Yüzüne kurnaz bir gülümseme yayıldı. İsyankârlıktan daima hoşlanmıştı. "Eh, onu neden öldüreyim ki? Hektor bana hiçbir şey yapmadı."

O zaman ilk defa olarak bir çeşit umut ışığı yandı içimde.

O öğleden sonra Skyros'tan ayrıldık. Oyalanmak için bir sebep yoktu. Geleneklere her zaman saygı gösteren Lykomedes, bizi uğurlamaya geldi. Üçümüz aşırı resmi bir tavırla öylece durduk. Odysseus'la Diomedes gemiye gitmişlerdi. Akhilleus'un kendi birliklerini toplayacağı Phthia'ya dek bize eşlik edeceklerdi.

Burada yapılacak bir şey daha kalmıştı. Akhilleus'un bunu yapmak istemediğini biliyordum.

"Lykomedes, annem, isteklerini sana bildirmemi söyledi bana."

Yaşlı adamın yüzünde çok hafif bir titreşim olduysa da kral, damadının bakışlarına karşılık vererek, "Çocukla ilgili, değil mi?" dedi.

"Öyle."

"Peki, neymiş bu istek?" diye sordu Lykomedes bitkin bitkin.

"Annem çocuğu kendisi büyütmek arzusunda. O..." Akhilleus, yaşlı adamın yüzündeki ifadeyi görünce bocaladı. "Çocuk erkek olacakmış, öyle söylüyor. Memeden kesilince gelip onu alacak."

Sessizlik. Sonra Lykomedes gözlerini kapattı. Kocasız ve çocuksuz kalacak kızını düşündüğünü biliyordum. "Keşke buraya hiç gelmemiş olsaydın," dedi.

"Üzgünüm," dedi Akhilleus.

"Beni yalnız bırakın," diye fısıldadı yaşlı kral. Arzusuna itaat ettik.

Donanımlı, sağlam yapılı ve iyi idare edilen bir gemide yol alıyorduk. Tayfalar yetkin bir akıcılıkla hareket ediyor, halatlar yeni ipliklerle parlıyor, direkler canlı ağaçlar kadar taze görünüyorlardı. Pruvadaki yontu çok güzel bir parçaydı, şimdiye kadar gördüklerimin en zarifiydi. Uzun boylu, koyu renk saçlı ve koyu renk gözlü, ellerini beklenti içindeymiş gibi önünde kavuşturmuş bir kadın. Güzel bir kadındı ama sakin bir güzellikti onunki. Zarif bir çene, narin boynunu açığa çıkaracak biçimde yukarıda toplanmış saçlar. Tüm koyuluklar ve açıklıklar kusursuz biçimde vurgulanarak sevgiyle renklendirilmişti.

Odysseus, kaslı kollarını küpeşteye dayayarak bize katıldı. "Görüyorum ki karımın güzelliğini seyrediyorsunuz. Başlangıçta kabul etmedi, sanatçıyı yanına bile sokmadı. Adamın onu gizlice takip etmesini sağladım. Bana kalırsa sonuç gayet iyi oldu."

Bir aşk evliliği, Doğu'dan gelen sedir ağaçları kadar ender rastlanan bir şeydi. Neredeyse Odysseus'tan hoşlanmayı isteyecektim. Ne var ki onun gülümsemelerini fazlasıyla sık görmüştüm.

Akhilleus kibarca, "Adı nedir?" diye sordu.

"Penelope," dedi Odysseus.

"Bu gemi yeni mi?" diye sordum. Odysseus karısından bahsetmek istiyordu madem, o zaman ben de başka bir şeyden bahsederdim.

"Evet. Son kerestesine varıncaya dek İthaka'nın en iyi ağaçlarından yapıldı." Bir atın sağrısını tokatlar gibi, geniş avucunu küpeşteye vurdu.

"Yine yeni geminle mi övünüyorsun?" Diomedes yanımıza gelmişti. Saçları deri bir kayışla arkaya toplanmıştı, bu da yüzünün her zamankinden haşin görünmesine yol açıyordu.

"Öyle yapıyorum."

Diomedes suya tükürdü.

"Argos Kralı bugün alışılmadık biçimde dilbaz," dedi Odysseus. Akhilleus, onların oyununu benim gibi daha önce görmemişti. Gözleri iki adamın arasında gidip geliyordu. Dudaklarının köşesinde küçük bir gülümseme belirdi.

Odysseus, "Söylesene," diye sürdürdü sözlerini. "Sence bu keskin zekân babanın o adamın beynini yemiş olmasından mı kaynaklanıyor?"

"Ne?" Akhilleus'un ağzı açık kalmıştı.

"Argos Kralı kudretli Tydeus'un hikâyesini bilmiyor musun? Beyin yiyen Tydeus'un?"

"Şanını duymuştum ama... beyinlerle ilgili kısmını değil." Diomedes, "O sahneyi tabaklarımızın üstüne çizdirmeyi düşünüyordum," dedi.

Lykomedes'in salonundayken, Diomedes'in Odysseus'un kucak köpeği olduğunu zannetmiştim. Oysa ikisinin arasında uğuldayan bir coşku, çarpışmalarında ancak eşitler arasında ortaya çıkabilecek bir neşe vardı. Diomedes'in de Athena'nın gözdelerinden biri olduğunun söylendiğini hatırladım.

Odysseus yüzünü buruşturdu. "Hatırlat da bu yakınlarda Argos'ta yemeğe gelmeyeyim."

Diomedes güldü. Hiç de hoş bir ses değildi.

Canları konuşmak isteyen krallar, küpeştenin yanında bizimle birlikte oyalandılar. Başka deniz yolculuklarına, savaşlara, üstünden çok uzun süre geçmiş oyunlarda kazanılmış yarışmalara dair hikâyeler anlatıp duruyorlardı. Akhilleus, bitmek bilmeyen sorularıyla hevesli bir dinleyiciydi.

"Bu nasıl oldu?" Odysseus'un bacağındaki yara izini gösteriyordu.

"Ah." Odysseus ellerini birbirine sürttü. "İşte o, anlatmaya değer bir hikâye. Yalnız önce gidip kaptanla konuşmam gerekiyor."

Ufukta iyice olgunlaşmış vaziyette alçalan güneşi işaret etti. "Yakında kamp kurmak için durmamız gerekecek."

"Ben giderim." Diomedes küpeşteye dayanmayı bırakarak doğruldu. "Bu hikâyeyi de o can sıkıcı yatak hikâyesi kadar çok dinledim."

"Senin kaybın," diye seslendi Odysseus onun arkasından. "Ona aldırmayın. Karısı cehennem kaçkını bir kancık, kim olsa bu yüzden sinirleri bozulur. Oysa benim karım..."

"Yemin ederim," diyen Diomedes'in sesi geminin ta öbür ucundan bize kadar geldi. "O cümleyi bitirirsen seni denize atarım. Troya'ya kadar yüzerek gidersin artık."

"Gördünüz mü?" Odysseus başını iki yana salladı. "Sinirleri bozuk." Bu konuşmalardan büyük bir keyif alan Akhilleus güldü. Kendisinin açığa çıkarılmasında ve onun ardından gelişen olaylarda bu ikisinin oynadığı rolü affetmiş görünüyordu.

"Ee, ne diyordum ben?"

"Yara izi," dedi Akhilleus hevesle.

"Ha, yara izi, doğru ya. On üç yaşımdayken..."

Akhilleus'un onun ağzından çıkan kelimeleri yutuşunu seyrettim. *İnsanlara fazla güveniyor.* Hayır. Onun omuzuna tüneyip sürekli kasvetli kehanetlerde bulunan kuzgun olmayacaktım.

Güneş gökyüzünde daha aşağılara indi, kamp kuracağımız gölgeli kara parçasına yaklaştık. Gemi limanı buldu, tayfalar gece için onu kıyıya çektiler. Yiyecek, yatak ve prensler için çadır gibi malzemeler aşağı indirildi.

Bizim için hazırlanmış kamp alanının yanında durduk. Küçük bir ateş yakılmış, büyücek bir de çadır kurulmuştu. "Her şey yolunda mı?" Odysseus yanımıza gelmişti.

Akhilleus, "Gayet yolunda," diyerek gülümsedi. Doğal, dürüst gülümsemesiydi yüzündeki. "Teşekkür ederim."

Karşılık olarak Odysseus da gülümsedi, dişleri siyah sakalının arasında beyaz beyaz parladı. "Çok iyi. Tek çadır yeterli mi? Aynı odada kalmayı tercih ettiğinizi duymuştum. Dediklerine göre hem odanızı hem de yatağınızı paylaşıyormuşsunuz."

Yüzüme sıcak hücum etti. Yanımdaki Akhilleus'un nefesinin kesildiğini duydum.

"Hadi canım, utanacak bir şey yok. Yeniyetmeler arasında böyle şeyler hep görülür." Odysseus düşünceli düşünceli çenesini kaşıdı. "Gerçi siz artık yeniyetme sayılmazsınız. Kaç yaşındasınız?"

"Doğru değil," dedim. Yüzüme hücum eden kanın ateşlediği sesim, kumsal boyunca çınladı.

Odysseus bir kaşını havaya kaldırdı. "Gerçek, insanların inandığı şeydir; onlar da sizin hakkınızda buna inanıyorlar. Belki yanılıyorlardı. Bu dedikodu sizi endişelendiriyorsa, o zaman savaşa doğru yelken açarken onu geride bırakın."

Akhilleus'un sesi gergin ve öfkeliydi. "Bu seni hiç ilgilendirmez, İthaka Prensi."

Odysseus ellerini öne uzattı. "Sizi gücendirdiysem özür dilerim. Yalnızca iyi geceler dilemeye ve her şeyin istediğiniz gibi olup olmadığını kontrol etmeye gelmiştim. İyi geceler, Prens Akhilleus. Patroklos." Başını eğdi, sonra da kendi çadırına yollandı.

Çadırda aramızda bir sessizlik oldu. Bu ânın ne zaman geleceğini merak etmiştim. Odysseus'un dediği gibi, bir dolu yeniyetme birbirleriyle sevgili olurdu ama kölelerle veya kiralık oğlanlarla sürdürülmediği sürece bu tip şeylerden yaş ilerledikçe vazgeçilirdi. Erkeklerimiz fethetmeyi sever, kendisi fethedilmiş bir erkeğe güvenmezlerdi.

Onun onuruna leke sürmeyeceksin, demişti tanrıça. Bu da kastettiği şeyin bir parçasıydı işte.

"Belki haklıdır," dedim.

Akhilleus başını kaldırdı, suratı asılmıştı. "Buna gerçekten inanmıyorsun."

"Demek istediğim..." Birbirine kenetli parmaklarımı büktüm. "Yine seninle olurum ama dışarıda uyuyabilirim. Böylece herkesin gözüne o kadar da batmayız. Konsey toplantılarına katılmama gerek yok. Ben..."

"Hayır. Phthialılar aldırmazlar. Ötekiler de canları istediği kadar konuşabilir. Ne derlerse desinler, *Aristos Achaion* yine de benim." *Yunanların en iyisi.*

"Şerefine bu yüzden gölge düşebilir."

"Düşerse düşsün." Çenesini inatçı bir ifadeyle öne çıkarmıştı. "Şanımın bu konuya bağlı olmasına izin verirlerse hepsi ahmaktır."

"İyi de Odysseus..."

Bahar yaprakları kadar yeşil gözleri benimkilerle buluştu. "Patroklos. Onlara yeteri kadar şey verdim. Bunu vermeyeceğim."

Bundan sonra söyleyecek hiçbir şey yoktu.

Ertesi gün güney rüzgârı yelkenlerimizi şişirirken Odysseus'u pruvada bulduk.

Akhilleus, "İtkaha Prensi," dedi. Sesi resmiydi, bir gün öncenin çocuksu gülümsemelerinden hiçbir iz taşımıyordu. "Bana Agamemnon ve diğer krallardan bahsetmenizi istiyorum. Katılacağım adamları ve savaşacağım prensleri tanımam gerekir."

"Çok akıllıca bir düşünce, Prens Akhilleus." Odysseus bir değişiklik fark ettiyse bile bundan bahsetmedi. Bizi seren direğinin dibindeki, kocaman karınlı yelkenin altındaki sıraya yönlendirdi. "Pekâlâ, nereden başlamalı?" Neredeyse farkına bile varmadan bacağındaki izi ovaladı. Tüysüz ve buruşuk iz, gün ışığında daha çıplak görünüyordu. "Menelaos. Onun karısını geri almaya gidiyoruz. Helene kocası olarak onu seçtikten sonra, ki işin bu kısmını sana Patroklos anlatabilir, Menelaos Sparta Kralı oldu. İyi bir adam olarak tanınır, korkusuz bir savaşçıdır ve herkes tarafından sevilir. Davasına yardımcı olmak için yalnızca yeminle bağlanmış olanlar değil, pek çok kral koştu geldi."

"Kim mesela?" diye sordu Akhilleus.

Odysseus, kocaman çiftçi elinin parmaklarıyla saydı. "Meriones, İdomeneus, Philoktetes, Aias. İki Aias birden. Hem küçüğü hem büyüğü." Bunların birini Tyndareos'un salonundaki devasa kalkanlı adam olarak hatırlıyordum. Diğerini tanımıyordum.

"Pylos'un ihtiyar kralı Nestor da burada olacak." Bu adı duymuştum. Nestor gençliğinde Altın Post'u bulmak için İason'la birlikte yelken açmıştı. Artık savaşçılık günlerini çok geride bırakmış olsa da oğullarıyla danışmanlarını savaşa getiriyordu.

Akhilleus'un yüzü dikkat dolu, gözleri karanlıktı. "Peki ya Troya'lılar?"

"Priamos var elbette. Troya Kralı. Adamın elli oğlu olduğu söyleniyor, her biri de elinde bir kılıçla yetiştirilmiş."

"Elli oğlu mu varmış?"

"Elli de kızı. Dindar biri olarak tanınıyor ve tanrılar onu çok seviyor. Oğulları da kendi isimlerini duyurmuşlar. Tanrıça Afrodit'in gözdesi Paris var. Yakışıklılığı çok övülüyor. Daha on yaşına bile gelmemiş olan en küçüklerinin bile çok vahşi olduğu söyleniyor. Galiba adı Troilos. Yarı tanrı bir kuzenleri de var, o da onların yanında çarpışıyor. Adı Aineias, Afrodit'in oğlu."

"Ya Hektor?" Akhilleus'un gözleri Odysseus'un üstünden bir an bile ayrılmıyordu.

"Priamos'un en büyük oğlu ve vârisi, Tanrı Apollon'un da gözdesi. Troya'nın en kudretli savunucusu."

"Neye benziyor?"

Odysseus omuzlarını silkti. "Bilmiyorum. İri yarı olduğunu söylüyorlar ama çoğu kahraman için öyle denir. Onunla benden önce karşılaşacağına göre, bana sen anlatırsın artık neye benzediğini."

Akhilleus gözlerini kıstı. "Neden böyle söylüyorsun?"

Odysseus yüzünü buruşturdu. "Diomedes'in de katılacağına emin olduğum gibi, ben iyi bir askerim ama ancak o kadar. Esas yeteneklerim başka alanda. Hektor'la savaş alanında karşılaşacak olursam geri dönüp de ondan size haber getiremem. Tabii sen bambaşka bir hikâyesin. Onun ölümüyle eşsiz bir şöhret kazanacaksın."

Cildim buz kesildi.

"Belki öyle ama onu öldürmek için bir sebep göremiyorum," diye cevap verdi Akhilleus sakince. "Hektor bana hiçbir şey yapmadı."

Odysseus şaka yapılmış gibi kıkırdadı. "Pelides, her asker yalnızca kendisini kişisel olarak gücendirenleri öldürecek olsaydı, hiç savaş olmazdı." Tek kaşını kaldırdı. "Gerçi bu çok kötü bir fikir değildir belki. Öyle bir dünyada belki senin yerine ben *Aristos Achaion* olurdum."

Akhilleus cevap vermedi. Geminin yanından arkamızdaki dalgalara doğru bakmak için dönmüştü. Işık yanağına düşerek cildini pırıltılar saçacak gibi aydınlatıyordu. "Agamemnon'la ilgili bir şey anlatmadın," dedi.

"Evet. Kudretli Miken Kralımız." Odysseus yeniden arkasına yaslandı. "Atreus hanesinin gururlu oğlu. Büyük-büyükbabası Tantalos, Zeus'un oğullarından biriydi. Bu hikâyeyi duymuşsunuzdur mutlaka."

Tantalos'un sonsuz azabını herkes bilirdi. Tanrılar, kendilerinin ilahi güçlerini küçümseyen Tantalos'u cezalandırmak için yeraltı dünyasının en derin çukuruna atmışlardı. Kral orada yiyecek ve içecekler gözünün önünde ama ulaşamayacağı bir yerde dururken, tanrıların kendisine verdiği sonsuz açlık ve susuzluk yüzünden eziyet çekermiş.

"Duydum ama suçunun ne olduğunu hiçbir zaman öğrenmedim," dedi Akhilleus.

"Pekâlâ. Kral Tantalos'un zamanında tüm krallıklarımız aynı büyüklükteymiş ve krallar da barış içinde yaşarmış. Gelgelelim kenefi payından hoşnutsuzluk duymaya başlayan Tantalos, zor kullanarak komşularının topraklarını kendi iline katar olmuş. Krallığı büyümüş, iki katına çıkmış, bir kez daha iki katına çıkmış ama Tantalos'un gözü yine de doymamış. Başarısı kibrini artırmış, karşısına çıkan herkesi alt ettikten sonra gözünü tanrıların hakkından gelmeye dikmiş. Silahla değil tabii. Savaşta bir tanrıya üstün gelebilecek insan yoktur. Onun için Tantalos bir dalavere çevirmeyi aklına koymuş. Tanrıların, iddia ettikleri gibi her şeyi bilmediklerini göstermeyi istiyormuş.

"Böylece oğlu Pelops'u çağırmış ve ona babasına yardım etmek isteyip istemediğini sormuş. Pelops hemen kabul etmiş, babası da gülümseyerek kılıcını çekmiş ve tek bir darbeyle oğlunun boğazını boydan boya kesmiş. Sonra da Pelops'un vücudunu parçalara ayırıp şişe geçirerek ateşte pişirmiş."

Çocuğun ölü etine giren demir şişlerin düşüncesi midemi bulandırdı.

"Çocuk pişince Tantalos, Olympos'taki babası Zeusa seslenmiş. "Baba!" demiş, "senin ve senin soyundan gelenlerin şerefine bir ziyafet hazırladım. Acele edin, et yumuşacık ve taptaze." Böyle ziyafetlere bayılan tanrılar hemen Tantalus'un salonunda toplanmışlar. Ne var ki salona

girdiklerinde, her zaman o kadar sevdikleri kızarmış et kokusu onları boğacak gibi olmuş. Zeus neler döndüğünü hemen anlamış ve Tantalos'u bacaklarından yakaladığı gibi ebedi cezasını çekmesi için Tartaros'a savurmuş." Gökyüzü parlak, rüzgâr canlıydı ama Odysseus'un hikâyesinin büyüsü kendimi dört bir yandan geceyle kuşatılmış bir ateşin başında oturuyormuş gibi hissettirmişti.

"Zeus ondan sonra çocuğun parçalarını bir araya getirmiş ve ona ikinci bir hayat üflemiş. Pelops daha çocuk olmasına rağmen Miken Kralı olmuş. Dindarlığıyla ve bilgeliğiyle tanınan iyi bir kralmış ama hükümdarlığı yine de bedbahtlık içinde acı çekiyormuş. Kimileri, tanrıların Tantalos'un soyunu lanetleyip bu soydan gelenlerin hepsini şiddete ve felakete mahkûm ettiğini söyler. Pelops'un oğulları Atreus'la Thyestes büyükbabalarının hırsını taşıyorlarmış, onlar da büyükbabaları gibi karanlık ve kanlı suçlar işlemişler. Babası tarafından tecavüz edilen bir kız, pişirilip yenen bir oğul... Hepsi de taht için sürdürdükleri acı rekabet uğruna.

"Ailenin talihi ancak şimdi, Agamemnon ile Menelaos'un erdemi sayesinde değişmeye başladı. İç savaş günleri sona erdi, Agamemnonun dürüst idaresi altında Miken'nin refahı artıyor. Kral mızrak kullanma konusundaki yetenekleri ve ülkesini yönetmedeki istikrarıyla ün kazandı. Başımızda komutan olarak Agamemnon bulunduğu için şanslıyız."

Akhilleus'un dinlemeyi bıraktığını zannetmiştim; oysa o asık bir suratla dönerek, "Hepimiz birer komutanız," dedi.

Odysseus, "Elbette," diye onayladı onu. "Öyleyiz ama hepimiz aynı düşmana karşı savaşacağız, değil mi? Savaş alanında iki düzine komutan olursa, ancak kargaşa çıkar ve sonunda yenilgi gelir." Sırıttı. "Ne kadar iyi geçindiğimizi biliyorsun. Büyük ihtimalle Troya'lılar yerine birbirimizi öldürürüz. Bunun gibi bir savaşta başarı ancak ortak bir amaçla kenetlenmiş ve tek bir mızrak darbesi indirmek üzere bütünleşmiş adamlarla kazanılır, binbir ayrı yere batan iğnelerle değil. Sen Phthialıları yönetiyorsun, ben de İthakalıların başındayım ama bizi yeteneklerimize göre yönlendirecek biri olmalı." Elini canayakın bir tavırla Akhilleus'tan yana salladı. "Yeteneklerimiz ne kadar üstün olursa olsun."

Akhilleus bu iltifata kulak asmadı. Batmakta olan güneş yüzünü kesik kesik gölgelerle dolduruyordu, gözleri durgun ve sertti. "Ben savaşa kendi irademle katılıyorum, İthaka Prensi. Agamemnon'un tavsiyelerini dinlerim, emirlerini değil. Bunu anlamanız gerekiyor."

Odysseus başını iki yana salladı. "Tanrılar bizi kendimizden korusun. Daha savaşa bile girmedik, şimdiden şan şeref konusunda sorun yaşıyoruz."

"Benim derdim..."

Odysseus onu eliyle savuşturdu. "İnan bana, Agamemnon davası açısından ne kadar büyük değer taşıdığının farkında. Bize katılmanı ilk isteyen de oydu zaten. Ordumuzda istediğin kadar şatafatlı bir biçimde karşılanacaksın."

Akhilleus'un kastettiği tam olarak bu değilse de buna yakındı. Gözcü, "Kara göründü!" diye bağırınca sevindim.

O akşam yemek tabaklarımızı boş olarak kenara ittikten sonra Akhilleus yatağa sırtüstü uzandı. "Yanlarına gittiğimiz bu adamlar hakkında ne düşünüyorsun?" dedi.

"Bilmem ki."

"Hiç olmazsa Diomedes gitti, o da bir şey."

"Bence de." Kralı, Argos'tan gelecek ordusunu beklemek üzere Euboia'nın kuzey burnunda bırakmıştık. "Onlara güvenmiyorum."

Akhilleus, "Neyse, ne mene adamlar olduklarını yakında öğreneceğiz zaten," dedi.

Bir an bunu düşünerek sessiz kaldık. Dışarıda yağmur başlıyor, çadırın tavanına yumuşak, pek az ses çıkaran damlalar düşüyordu.

"Odysseus bu gece fırtına çıkacağını söyledi."

Başladığı gibi çabucak bitecek bir Ege fırtınası. Gemimiz güvenle sahile çekilmişti, hava da ertesi gün yine pırıl pırıl olacaktı.

Akhilleus bana bakıyordu. "Saçının şurası hiç yatmaz." Kulağımın tam arkasına dokundu. "Bunun ne kadar hoşuma gittiğini hiç söylemiş miydim sana?"

Parmaklarının değdiği yerde kafa derim karıncalanıyordu. "Söylememiştin," dedim.

"Söylemeliydim." Eli gırtlağımın altındaki çukuru buldu ve atan nabzımın üzerinde yumuşakça gezindi. "Ya burası? Sana burası, tam bu nokta hakkında ne düşündüğümü söylemiş miydim?"

"Hayır," dedim.

"Bunu kesin söylemişimdir." Eli göğsümdeki kaslarda dolaştı, dokunuşu cildimi ısıttı. "Bunu söyledim mi peki?"

"Söyledin." Konuşurken nefesim biraz tıkanmıştı.

"Peki ya bu?" Eli kalçalarımda oyalandı, uyluk çizgimi takip etti. "Bundan bahsettim mi?"

"Bahsettin."

"Peki bu? Bunu atlamış olamam." Kedi gülüşüyle gülümsedi. "Unutmadığımı söyle."

"Unutmadın."

"Bir de bu var." Eli artık hiç durmuyordu. "Bundan bahsettiğimi hatırlıyorum."

Gözlerimi kapadım. "Bir daha bahset."

Sonrasında, Akhilleus yanımda uyuyor. Odysseus'un bahsettiği fırtına başlamış, çadırın kaba dokulu kumaş duvarları rüzgârın gücüyle sarsılıyor. Kıyıya yaklaşan dalgaların birbiri ardına sahilde patlamasını dinliyorum. Akhilleus kıpırdanıyor, vücudunun misk gibi tatlı kokusunu taşıyan hava da onunla birlikte hareket ediyor. *İşte, kaybedeceğim şey bu,* diye düşünüyorum. *Bunu kaybetmektense kendimi öldürürüm,* diye düşünüyorum. *Ne kadar vaktimiz var?*

ON ALTI

Ertesi gün Phthiaya vardık. Güneş tepe noktasını yeni geçmişti. Akhilleus'la birlikte küpeşteden bakıyorduk.

"Şunu gördün mü?"

"Neyi?" Her zamanki gibi onun gözleri daha keskindi.

"Kıyıya bak. Acayip görünüyor."

Yaklaştıkça bunun sebebini anladık. Kumsal itişip kakışan, boyunlarını bize doğru uzatan insanlarla doluydu. Bir de ses vardı. Hışırtılı bir kükreme. Önce bunu dalgaların veya dalgaları yaran geminin sesi sandık ama küreklerimizin her vuruşuyla ses yükseliyordu, sonunda insan seslerini, ardından da kelimeleri ayırt ettik. Durmadan aynı şey tekrarlanıyordu. Durmadan. *Prens Akhilleus! Aristos Achaion!*

Gemimiz kumsala yanaşınca, yüzlerce el havaya kalktı, yüzlerce gırtlak coşkun tezahüratlar çıkardı. Kayaların üstüne çarpan tahta iskelenin sesi, tayfaların verdikleri emirler, tüm diğer gürültüler çılgın bağrışların arasında kayboldu gitti. Hayretler içerisinde bakakalmıştık.

Belki de hayatlarımız tam da o anda değişti. Skyros'ta değil, daha öncesinde, Pelion Dağı'nda da değil. Tam burada, nereye giderse gitsin daima Akhilleus'u takip edecek olan ihtişamı kavramaya başladığımız o anda. Akhilleus bir efsane olmayı seçmişti, bu da efsanenin başlangıcıydı. Tereddüt etti, kalabalığın göremeyeceği bir şekilde eline dokunarak, "Git," dedim. "Seni bekliyorlar."

Akhilleus iskeleye adımını attı, kumsaldakileri selamlamak için kolunu kaldırmıştı. Karşılamaya gelenlerin bağırmaktan sesi kısıldı. Gemiye üşüşeceklerinden korktum ama askerler öne çıkarak iskeleye dizildiler ve tam kalabalığa doğru inen bir yol oluşturdular.

Akhilleus bana dönerek bir şey söyledi. Ne dediğini duyamadım ama anladım. *Benimle gel.* Başımı salladım, yürümeye başladık. İki yanımızda

insanlar askerlerin oluşturduğu sınıra akın halindeydi. Koridorun sonunda Peleus bizi bekliyordu. Yüzü sırılsıklam olan kral, yaşları silmek için bir girişimde bulunmuyordu. Akhilleus'u kendisine çekti ve uzun bir süre de bırakmadı.

"Prensimiz döndü!" Hatırladığımdan daha derin olan sesi, çın çın öterek uzaklara taşmıyor, kalabalığın gürültüsünü bastırıyordu. İnsanlar, krallarının söylediklerini dinlemek üzere sustular.

"Hepinizin önünde sevgili oğluma, krallığımın tek vârisine hoşgeldin diyorum. Prensimiz sizi Troya'ya şan ve şerefle götürecek, eve zaferle dönecek."

O parlak güneşin altında bile bedenim buz kesti. *Akhilleus eve dönmeyecek.* Peleus bunu henüz bilmiyordu.

"Bir tanrıdan doğma, büyük bir erkek o. *Aristos Achaion."*

Bunu düşünecek vakit yoktu. Askerler mızraklarıyla kalkanlarını dövüyor, kadınlar çığlık atıyor, erkekler uluyordu. Gözlerim Akhilleus'un yüzüne ilişti, afallamış bir ifadesi vardı ama hoşnutsuz değildi. Duruşunun her zamankinden değişik olduğunu fark ettim, omuzlarını geriye atmış, bacaklarını germişti. Her nasılsa yaşça daha büyük, hatta daha uzun boylu görünüyordu. Babasının kulağına bir şey söylemek için eğildi ama ne dediğini duyamadım. Bizi bekleyen bir araba vardı, ona bindik ve ardımızdan kumsal boyunca nehir gibi akan kalabalığı seyrettik.

Sarayda hizmetçilerle uşaklar etrafımızda fır dönmeye başladı. Elimize tutuşturulanları yiyip içecek kadar zamanı ancak bulduk, sonra da sarayın bahçesine çıkarıldık. Orada iki bin beş yüz adam bizi bekliyordu. Yaklaştığımızı görünce kare biçimli, kaplumbağa kabukları gibi ışıldayan kalkanlarını havaya kaldırarak yeni komutanlarını selamladılar. Hepsinin arasında belki de en acayibi buydu. Akhilleus'un bu ordunun komutanı olması. Askerlerin hepsini tanıması, isimlerini, silahlarını ve hikâyelerini bilmesi beklenecekti. *Artık yalnızca bana ait değil.*

Akhilleus gerginse, gerginliğini ben bile anlayamamıştım. Askerleri selamlarken, onları daha dik durmaya yönelten canlandırıcı şeyler söylerken onu seyrettim. Adamlar gülümsedi. Harikulade prenslerinin her parçasına bayılıyorlardı. Işıltılı saçlarına, ölümcül ellerine, çevik ayaklarına.

Güneşe dönen çiçekler gibi Akhilleus'a doğru eğiliyorlar, parıltısını içiyorlardı. Odysseus'un söylediği gibiydi. Akhilleus, herkesi kahraman yapmaya yetecek kadar ışık saçıyordu.

Asla baş başa kalamıyorduk. Akhilleus'a sürekli bir şeyler için ihtiyaç duyuluyordu. Planlara ve hesaplara bir göz atması isteniyor, erzak ikmali ve asker kayıt listeleri hakkında tavsiye vermesi bekleniyordu. Babasının yaşlı danışmanı Phoiniks bizimle gelecekti ama yine de Akhilleus'un cevaplaması gereken bin türlü soru vardı. Kaç kişi? Kaç tane? Kimleri yüzbaşı seçeceksin? Akhilleus elinden geleni yaptı, sonra, "Geri kalan meseleleri Phoiniks'in tecrübeli ellerine bırakıyorum," diye duyurdu. Arkamda hizmetçi kızlardan birinin iç geçirdiğini duydum. Hem yakışıklı hem de lütufkâr.

Benim yapacak pek bir şeyimin olmadığının farkındaydı. Bana baktığında yüzünde giderek artan bir özür dileme ifadesi oluyordu. Tabletleri her zaman benim de görebileceğim şekilde yerleştirmeye özen gösteriyor, fikrimi soruyordu ama ben ilgisiz ve sessiz bir şekilde arka tarafta duruyor, işleri onun için hiç de kolaylaştırmıyordum.

Orada bile kaçmam mümkün olmuyordu. Şişinip duran, talim yapan, mızraklarını bileyen askerlerin sesleri her pencereden içeri doluyordu. Kendilerine Myrmidon'lar diyorlardı. *Karınca adamlar.* Eski bir şeref unvanıydı bu. Akhilleus'un bana açıklanması gereken bir şey daha. Zeus'un Phthia halkını karıncalardan yaratma efsanesi. Askerlerin neşeli sıralar halinde yürümelerini seyrettim. Kazanacakları zaferin ve savaştan eve dönerken getirecekleri ganimetlerin hayalini kurduklarını görebiliyordum. Bizim için böyle bir rüya söz konusu değildi.

Kimsenin dikkatini çekmeden kaytarmaya başladım. Görevliler Akhilleus'u aceleyle bir yerlere götürürken geride kalacak bir bahane uyduruyor, kaşıntım tutmuş veya sandaletimin ipi çözülmüş gibi yapıyordum. Onlar bunun farkına bile varmadan ilerliyor, bir köşeyi dönerek beni birdenbire ve mutluluk verici bir biçimde yalnız bırakıyorlardı. Yıllar önce öğrendiğim dolambaçlı koridorları takip ederek minnetle boş odamıza gidiyordum. Odada zeminin serin taşlarına yatar, gözlerimi

kapatırdım. Sonun nasıl geleceğini düşünmekten kendimi alamıyordum. Mızrakla mı, kılıç darbesiyle mi, yoksa bir savaş arabası tarafından yere serilerek mi? Akhilleus'un yüreğinin hızla akan, bitmek tükenmek bilmeyen kanı.

İkinci haftamızda bir gece, yarı uyur haldeyken Akhilleus'a, "Babana nasıl anlatacaksın?" diye sordum. "Kehaneti yani?"

Kelimeler gecenin sessizliği içinde yüksek sesle çınladı. Akhilleus bir an hareketsizce yattı, sonra, "Anlatmayı düşünmüyorum," diye cevap verdi.

"Ne? Anlatmayacak mısın ona?"

Yalnızca hafif bir gölgeden ibaretmiş gibi başını iki yana salladı. "Babamın elinden gelecek bir şey yok. Onu üzmekten başka bir işe yaramaz anlatmam."

"Ya annen? O söylemez mi?"

"Hayır," dedi. "Skyros'taki o son günümüzde ondan aldığım sözlerden biri de bu."

Yüzüm asıldı. Bana bunu daha önce söylememişti. "Başka ne sözler aldın?"

Tereddüt etti ama birbirimize yalan söylemezdik, hiç söylememiştik. "Ondan seni korumasını istedim," dedi. "Yani sonra."

Ona bakakaldım, ağzım kupkuruydu. "Ne dedi peki?"

Bir sessizlik daha oldu. Akhilleus, yanaklarındaki donuk kırmızı utancı hayal edebileceğim kadar alçak bir sesle cevapladı. "Hayır, dedi."

Daha sonra Akhilleus uyuduğunda, yıldızları seyrederek uyanık yatarken bunu düşündüm. Annesinden istediği şey içimi ısıtmış, sarayda geçirdiğimiz ve onun her an birilerince arandığı, benimse aranmadığım günlerin soğukluğunun birazını kovalamıştı.

Tanrıçanın cevabına gelince, umurumda bile değildi. Ona ihtiyacım olmayacaktı. Akhilleus gittikten sonra yaşamaya devam etmeye niyetim yoktu.

Altı hafta geçti. Askerleri düzene sokmak, filoyu donatmak, kuşatmalar her zaman uzun sürdüğüne göre bir, belki de iki yıl devam edecek savaş boyunca yetecek yiyecek ve giyeceği toparlamak altı hafta sürmüştü.

Peleus, Akhilleus'un her şeyin en iyisini alması konusunda ısrar ediyordu. Silahlar ve zırh için küçük bir servet ödedi, hazırlananlar altı kişinin kullanabileceğinden fazlaydı. Dövülmüş bronzdan, aslanlarla ve kanat açmış bir anka kuşuyla süslü göğüslükler, sert deriden, altın halkalar takılı baldır koruyucular, at kılından yapılma sorguçlu miğferler, gümüş kakmalı bir kılıç, düzinelerce mızrak başı, iki de hafif tekerlekli savaş arabası vardı. Arabaların yanında da, Peleus'a düğününde tanrıların hediye ettiği çift de dahil olmak üzere, dört at. Atların isimleri Ksanthos ve Balios'tu. Altın ve Benekli. Koşamadıkları zaman ikisinin de sabırsızlıkla devrilen gözlerinin akları ortaya çıkıyordu. Peleus bize bir de arabacı vermişti. İkimizden de küçük ama yapılı ve başına buyruk atlarla baş etme konusunda becerikli olduğu söylenen bir delikanlı. Automedon.

Nihayet en sonuncusu. Kabuğu soyulmuş dişbudak fidanından, gövdesi gri bir alev gibi ışıldayana kadar cilalanmış uzun bir mızrak. Peleus, mızrağı oğluna vererek, "Kheiron'dan," dedi. Eğilerek mızrağa baktık, parmaklarımız at adamın varlığının bıraktığı izleri takip etmek istermiş gibi gövdeyi okşadı. Bu kadar güzel bir hediye, Kheiron'un becerikli ellerinin haftalarını almıştı herhalde. At adam, mızrağı ondan ayrıldığımız gün yapmaya başlamış olmalıydı. Akhilleus'un kaderini biliyor muydu, yoksa yalnızca tahmin mi etmişti? Gül rengi mağarasında yalnız başına yatarken içine bir sezgi mi doğmuştu? Belki de yalnızca varsaymıştı. Durmadan delikanlıları eğitiyor, müzik ve tıp öğrenen bu çocuklar da birbiri ardına savaşçı olup insan öldürüyorlardı.

Yine de bu güzel mızrak öfkeyle değil, sevgiyle yapılmıştı. Akhilleus'tan başka kimsenin eline uymazdı, ağırlığını kaldırmaya da Akhilleus'tan başkasının gücü yetmezdi. Ucu keskin ve ölümcüldü ama ahşap sap parmaklarımızın altında bir lirin yağlanmış zarif gövdesi gibi kayıyordu.

Sonunda yola çıkma günü geldi çattı. Gemimiz çok güzel, Odysseus'un gemisinden bile zarifti. Bıçak ağzı gibi parlak ve ince yapısıyla denizi yarıp geçecekti. Erzak ve çeşitli malzemelerin yükü yüzünden suya epey gömülmüştü.

Üstelik bu yalnızca sancak gemisiydi. Yanında kırk dokuz gemi daha, ahşaptan bir şehir gibi Phthia Limanı sularında nazikçe salınıyordu. Parlak pruva süsleri hayvanlardan, su nympha'larından ve ikisinin arasındaki yaratıklardan oluşuyordu, serenler yapıldıkları ağaçlar kadar yüksekti. Her geminin ön tarafında yeni atanmış kaptan hazır olda duruyor, kendi gemimize çıkarken bizi selamlıyordu.

Mor pelerini denizden gelen esintiyle uçuşan Akhilleus en öndeydi. Onun ardında Phoiniks, onun arkasında da üstümde yeni pelerinimle, dengesini kaybetmesin diye yaşlı adamın kolunu tutan ben. Halk bizim için ve gemilere binmekte olan diğer askerler için tezahürat yapıyordu. Dört bir yandan son vaatler yükseliyor, zafer ve Priamos'un zengin şehrinden alınıp getirilecek altınlar için verilen sözler haykırılıyordu.

Peleus kıyıda durmuş, veda selamı için elini kaldırmıştı. Akhilleus sözünü tutmuş, babasına kehanetten bahsetmemişti. Yaşlı adamı kendi tenine katmak ister gibi ona sımsıkı sarılmakla yetinmişti. Peleus'u ben de kucaklamış, ince, tel gibi vücudunu hissetmiştim. *Akhilleus yaşlandığında o da böyle olacak,* diye düşünürken, birden hatırlamıştım. Akhilleus yaşlanmayacaktı.

Geminin tahtaları yeni sürülmüş reçine yüzünden hâlâ yapış yapıştı. Son vedamız için el sallamak üzere küpeşteden aşağı eğildik. Güneşin ısıttığı parmaklıklar karnımıza bastırdı. Tayfalar üstüne kabuklu hayvanlar yapışmış kare biçimi çapayı denizden çekip yelkenleri açtılar ve geminin kenarlarını kirpik gibi çerçeveleyen küreklerin başındaki yerlerine geçip işareti beklemeye başladılar. Davullar çalındı, kürekler bizi Troya'ya taşımak üzere suya girip çıkmaya başladı.

ON YEDİ

Troyadan önce Aulis'e gidecektik. Aulis, tüm gemilerimizi aynı anda ağırlayabilecek kıyı çizgisine sahip, parmak biçimli bir kara parçasıydı. Agamemnon muhteşem kuvvetlerinin yelken açmadan önce tek bir yerde toplanmasını istemişti. Belki bu bir simgeydi. Öfkeli Yunanistan'ın gözle görülür gücü.

Euboia'nın çalkantılı sularında geçirilen beş günün ardından, dolambaçlı güzergâhın son engelini de aştık. Aulis karşımızdaydı. Bir örtü kaldırılmış gibi ortaya çıkıvermişti. Kıyı akla gelebilecek her boyda, her biçimde, her renkte gemiyle kaynaşıyordu; kumsal binlerce, binlerce adamın oluşturduğu hareketli bir halıydı. Arkalarında çadırların tavanları ufka kadar peşpeşe sıralanıyor, kralların çadırlarının üstünde parlak sancaklar dalgalanıyordu. Adamlarımız küreklere asılarak bizi kıyıdaki son boş yere yanaştırdılar. Burası bütün filoyu barındıracak kadar genişti. Çapalar, elli güverteden denize indi.

Borular öttü. Diğer gemilerdeki Myrmidon'lar karaya çıkmaya başlamışlardı bile. Çevremizi saracak şekilde suyun kıyısında duruyorlardı. Tunikleri uçuşuyordu. Göremediğimiz bir işaret üzerine, prenslerinin adını haykırmaya başladılar. İki bin beş yüz hançereden tek bir isim dökülüyordu. *Ak-hill-eus!* Kıyı boyunca tüm başlar bize döndü. Spartalılar, Argoslular, Miken'liler ve diğerleri. Haber ağızdan ağıza aktarılarak kumsalda dalgalandı. *Akhilleus gelmiş.*

Tayfalar iskeleyi indirirken, krallarla askerlerin bir araya toplanmalarını seyrettik. Kimlerin prens olduğunu seçemeyecek kadar uzaktaydık ama önlerinde sancaktarlarının taşıdığı flamaları tanıyordum. Odysseus'un sarı, Diomedes'in mavi sancakları ve içlerinde en büyük, en parlak olanı, mor zemine işlenmiş bir aslan. Agamemnon'un ve Miken'in simgesi.

Akhilleus bana baktı, derin bir nefes aldı. Phthia'daki haykıran kalabalık, bunun yanında bir hiçti. Olsun, Akhilleus hazırdı. Bunu göğsünü şişirmesinden, gözlerinin vahşi yeşilinden anlayabiliyordum. İskeleye doğru yürüyüp üst ucunda durdu. Myrmidon'lar bağırmayı sürdürdüler, artık yalnızca onlar değil, kalabalıktan başkaları da haykırıyordu. Geniş göğüslü bir Myrmidon kaptanı, ellerini ağzının iki yanına dayadı. "Prens Akhilleus, Kral Peleus'un ve Tanrıça Thetis'in oğlu. *Aristos Achaion!"*

Bağırışlara cevap verirmiş gibi, havada bir değişiklik oldu. Gökyüzünden parlak güneş ışınları döküldü ve Akhilleus'u aydınlıkla yıkadı. Saçlarından aşağı indi, sırtında, cildinde dolaşıp onu altın rengine boyadı. Akhilleus'un boyu aniden uzamıştı sanki, seyahat yüzünden kırış kırış olmuş tuniği de yelken gibi bembeyaz, tertemiz parlayacak şekilde gerilmişti. Saçları ışığı oynak bir alev gibi yakalıyordu.

Askerlerin nefesi kesilmişti. Yeni tezahürat dalgaları patladı. *Thetis'in işi,* diye düşündüm. Başka kimse olamazdı. Tanrıça, Akhilleus'un kutsal özelliklerini öne çıkarıyor, cildinin her noktasına merhem gibi yayıyordu. Bedeli o kadar yüksek şöhretten en iyi şekilde faydalanması için oğluna yardım ediyordu.

Akhilleus'un ağzının köşesinin bir gülümsemeyle yukarı kıvrıldığını görebiliyordum. Tadını çıkarıyor, kalabalığın ona tapınmasını yalayıp yutuyordu. Sonradan bana, o anda neler olduğunu bilmediğini söyledi. Bilmemesine rağmen sorgulamamıştı, ona bir tuhaflık varmış gibi gelmemişti.

Akhilleus için, kralların toplandığı kalabalığın tam kalbine giden bir yürüyüş yolu bırakılmıştı. Oraya gelen her prens, akranlarının ve yeni komutanının önünde kendisini tanıtıyordu, bunu yapma sırası şimdi Akhilleus'taydı. O da iskeleden indi ve itişip kakışan asker sıralarının yanından geçip krallardan belki on ayak uzakta durdu. Ben de birkaç adım gerisindeydim.

Agamemnon bizi bekliyordu. Kralın burnu kartal gagasını andırır bir şekilde kavisli ve keskindi, gözleri de açgözlü bir zekâyla parlıyordu. Sağlam yapılı göğsü genişti. Agamemnon ayaklarının üstünde sağlam duruyordu. Görmüş geçirmiş bir hali vardı ama aynı zamanda bizim

bildiğimiz kadarıyla yaşamış olduğu kırk yıla göre yıpranmış bir görüntüdeydi. Sağında, şeref mevkiinde Odysseus ile Diomedes duruyordu. Solunda da kardeşi Menelaos vardı. Sparta Kralı. Bu savaşın sebebi. Tyndareos'un salonundan hatırladığım canlı kızıl saçlar artık kır tellerle çizgilenmişti. Menelaos da kardeşi gibi uzun boylu, yapılıydı. Omuzları da çift öküzü gibi güçlüydü. Ailesinin koyu renk gözleriyle kavisli burnu Menelaos'ta daha yumuşak, daha ölçülü görünüyordu. Yüzü, kardeşinin yüzünden farklı bir şekilde yakışıklıydı ve gülme çizgileriyle doluydu.

Onlardan başka kesin olarak tanıyabildiğim tek kral vardı, Nestor. Çenesi seyrek, beyaz bir sakalla zar zor örtülen yaşlı adamın geçen yıllarla yontulmuş yüzündeki gözleri keskindi. Nestor'un yaşayan en yaşlı insan olduğu söyleniyordu. Binbir skandalın, savaşın ve darbenin ardından ayakta kalan kurnaz adam. Kumlu bir şerit halinde uzanan Pylos'u yönetiyor, tahta hâlâ sımsıkı yapışarak ve iyi tanınan, çok kullanılmış kasıklarından çıkardığı tohumlarla habire yeni çocuklar dünyaya getirerek, durmadan yaşlanan düzinelerce oğulu hayal kırıklığına uğratıyordu. Bu oğullardan ikisi şimdi Nestor'un kollarına girmiş, babalarına ön tarafta bir yer bulmak için diğer krallara omuz atarak yol açıyorlardı. Nestor ağzı açık bizi seyrederken, iplik iplik sakalı verdiği nefeslerle uçuşuyordu. Adam gürültü patırtıya bayılıyordu anlaşılan.

Agamemnon bir adım öne çıktı. Ellerini hoşgeldin diyen bir ifadeyle açıp krallara yaraşır bir beklentiyle durdu. Alacaklısı olduğu baş eğmeleri, hürmet gösterisini ve sadakat yeminlerini bekliyordu. Diz çöküp bunları sunmak, Akhilleus'a düşerdi.

Akhilleus diz çökmedi. Krallar kralını haykırarak selamlamadı, başını eğmedi, ona hediye de sunmadı. Hiçbir şey yapmadan dimdik ayakta, çenesini gururla kaldırmış vaziyette hepsinin önünde durdu.

Agamemnon'un çenesi kenetlendi. Orada öyle kollarını açmış olarak budala gibi görünüyordu, kendisi de bunun farkındaydı. Bakışlarım Odysseus ile Diomedes'e takıldı, iki adamın gözleri de sert mesajlar gönderiyordu. Etrafımızı saran huzursuz sessizlik daha geniş bir alana yayıldı. İnsanlar bakışmaya başladı.

Akhilleus'u ve oynadığı oyunu seyrederken, arkamda kavuşturduğum ellerimi sıkmıştım. Miken Kralı'na uyaran bakışlarını gönderirken, yüzü taştan oyulmuş gibiydi. *Senin emrin altında değilim.* Sessizlik, acı dolu ve nefessiz bir şekilde sürdü gitti. Bir parçayı bitirmek için sesini fazla zorlayan bir şarkıcı gibi.

Sonra, tam Odysseus müdahale etmek için öne çıkarken, Akhilleus konuştu. "Ben Akhilleus'um, Peleus oğlu. Bir tanrıçadan doğdum. Yunanların en iyisiyim. Size zafer kazandırmaya geldim." İkinci defa şaşkın bir sessizlik oldu, sonra adamlar kükreyen seslerle bunu onayladılar. Gurur hoşumuza giderdi. Kahramanlar asla alçakgönüllü olmazlardı.

Agamemnon'un gözlerindeki ifade silindi. Bir an sonra Odysseus gelmiş, Akhilleus'un omzunu sımsıkı yakalamış, sesiyle havayı yumuşatırken tuttuğu yerde tuniğin kumaşını buruşturuyordu.

"Agamemnon, kralların kralı, Prens Akhilleus'u sana sadakatini mühürlemesi için getirdik." Gözleri Akhilleus'u uyarıyordu. *İş işten geçmiş değil henüz.* Oysa Akhilleus yalnızca gülümsedi ve öne doğru bir adım attı, Odysseus'un eli kaydı.

"Davanıza yardımlarımı sunmak için kendi isteğimle geldim," dedi yüksek sesle. Sonra etrafındaki kalabalığa bakarak, "Krallıklarımızın bunca soylu savaşçısıyla yan yana çarpışmaktan şeref duyarım," diye ekledi.

Gürültülü ve uzun süren bir tezahürat daha koptu, yatışması neredeyse dakikalar sürdü. Sonunda Agamemnon, yüzünde yalçın kayalıklara benzeyen bir ifadeyle ve zor kazanılmış, güçlüklerle tecrübe edilmiş bir sesle konuştu.

"Gerçekten de dünyanın en iyi ordusuna sahibim. Seni de o orduda görmekten sevinç duyuyorum, Phthia'nın genç prensi." Gülümsemesi keskindi. "Bu kadar yavaş gelebilmiş olmanız ne kötü."

Burada bir ima vardı ama Akhilleus cevap vermeye fırsat bulamadan Agamemnon yeniden konuştu. Sesi, herkesin duyabileceği kadar yüksekti. "Yunan ili oğulları, yeteri kadar bekledik. Yarın Troya'ya doğru yola

çıkacağız. Kamplarınıza çekilin ve hazırlanın." Sözünün nihai olduğunu belirtir bir edayla dönüp kumsaldan yukarı doğru yürüdü.

En yakınındaki krallar, Odysseus, Diomedes, Nestor, Menelaos ve diğerleri Agamemnon'u takip ederek gemilerine dağıldılar ama ötekiler yeni kahramanla tanışmak için geride kaldı. Tesalyalı Eurypylos, Pyloslu Antilokhos, Giritli Meriones ve hekim Podaleiros. Yeminlerinin bağlayıcı gücüyle veya şan şeref kazanmak için dörtbir yandaki illerimizin en uzak köşelerinden bile buraya gelmiş erkekler. Çoğu, ordunun geri kalanının toplanmasını aylardır bekliyordu. Kurnaz kurnaz Akhilleus'a bakarak, bu bezginlik döneminden sonra her türlü zararsız eğlenceyi hoş karşıladıklarını anlattılar. Hele de alay konusu olan...

Phoiniks, "Prens Akhilleus," diye kesti onların sözünü. "Lütfen araya girdiğim için beni bağışlayın. Kampınızın hazırlandığını bilmek isteyeceğinizi düşündüm." Sesi, kınama tonu yüzünden sertleşmişti ama burada, diğerlerinin önünde Akhilleus'u azarlamazdı.

"Teşekkür ederim, kıymetli Phoiniks," dedi Akhilleus. "Bize izin verirseniz... "

Tabii, tabii izin verirlerdi. Daha sonra gelirlerdi, belki yarın. En iyi şaraplarından da getirirlerdi, şişeyi birlikte açardık. Akhilleus hepsinin elini sıktı ve öyle yapacaklarına söz verdi.

Kampta Myrmidon'lar yiyecekleri ve diğer yükleri taşıyarak, ellerinde çadır direkleri ve çadırlarla yanımızdan akıp duruyorlardı. Üniformalı bir adam yanımıza gelip selam verdi. Menelaos'un teşrifatçılarından biriydi. Ne yazık ki kralı bizzat gelememişti ama bize hoşgeldin demesi için teşrifatçısını göndermişti. Akhilleus'la kısaca bakıştık. Akıllıca bir taktikti. Kardeşine dostluk göstermemiştik, o yüzden Menelaos kendisi gelmemişti. Yine de, Yunanların en iyisine hoşgeldin demek gerekiyordu. "İki tarafı birden idare etmeye çalışan bir adam," diye fısıldadım Akhilleus'a.

"Eğer karısını geri istiyorsa bana çıkışmayı göze alma şansı olmayan bir adam," diye fısıldayarak cevap verdi Akhilleus.

Teşrifatçı, şöyle bir dolaşmayı kabul edip etmeyeceğimizi sordu. Tamam, dedik en prensçe tavrımızı takınarak. Ederdik ya.

Ana kamp alanı, insanı sersem eden bir kargaşa ortamı, herkesin oraya buraya koşturduğu bir panayır yeriydi. Durmaksızın dalgalanan sancaklar, iplere asılmış çamaşırlar, çadırlar, aceleyle koşturan binlerce ve binlerce adam. Bu karmaşanın arkasında nehir vardı. Orduların buraya gelmeye başladığı zamandan kalma, bir ayak yukarıda kalan eski su çizgisi göze çarpıyordu. Ondan sonra da mihrabı ve uydurma platformuyla agora, yani pazar yeri vardı. Son olarak da uzun, açık hendekler olan, kalabalık lağım çukurları.

Her gittiğimiz yerde gözler üzerimizdeydi. Thetis'in yeniden oğlunun saçlarını daha parlak, kaslarını daha şişkin hale getirip getirmeyeceğini görmek için gözüm sürekli Akhilleus'un üzerindeydi. Yaptıysa bile ben fark edemedim, gördüğüm bütün zarafet ve güzellik, Akhilleus'un kendisine aitti. Gözlerini kendisine dikmiş adamlara el salladı, yanlarından geçerken gülümseyerek onları selamladı. Sakalların, kırık dişlerin ve nasırlı ellerin arkasından fısıldanan sözleri işittim. *Aristos Achaion.* Akhilleus gerçekten Odysseus'la Diomedes'in anlattığı gibi miydi? Bu ince uzun kollarla bacakların Troya ordusuna karşı koyabileceğine inanıyorlar mıydı? On altı yaşında bir delikanlı gelmiş geçmiş savaşçılarımızın en büyüğü olabilir miydi? Geçtiğimiz her yerde bu soruları seyrederken, cevapları da görüyordum. Evet, diye baş sallıyorlardı birbirlerine. Evet, evet.

ON SEKİZ

O gece nefes nefese uyandım. Kan ter içindeydim, çadır boğucu derecede sıcaktı. Akhilleus yanımda uyuyordu, onun cildi de benimki gibi terle kaplıydı.

Sudan doğru gelen bir esinti yakalama hevesiyle çadırdan çıktım ama dışarıda da ağır ve nemli bir hava vardı. Ortalık tuhaf denecek kadar sessizdi. Ne uçuşan bir çadır bezinin sesi duyuluyordu ne doğru dürüst bağlanmamış bir zırhın şangırtısı. Denizden bile hiç ses gelmiyordu, sanki dalgalar kıyıya vurmayı kesmişti. Mendireğin ötesindeki sular, cilalanmış bronz bir ayna kadar parlaktı.

Hiç rüzgâr olmadığını fark ettim. Tuhaflık buydu işte. Etrafımı saran hava, en ufak bir esinti fısıltısı bile çıkarmadan, hiç kıpırdamadan duruyordu. Bu iş böyle devam ederse ertesi gün yelken açamayacağımızı düşündüğümü hatırlıyorum.

Yüzümü yıkadım. Suyun serinliği hoşuma gitmişti. Sonra Akhilleus'un yanına, huzursuz, durmadan kıpırdandığım uykuma geri döndüm.

Ertesi sabah durum değişmemiş. Terden bir göl içinde, cildim kurumuş ve büzüşmüş olarak uyanıyorum. Automedon'un getirdiği suyu minnetle içiyorum. Akhilleus da uyanıyor, terli alnını eliyle siliyor. Kaşlarını çatıyor, dışarı çıkıyor, geri geliyor.

"Rüzgâr yok."

Başımla onaylıyorum.

"Bugün yola çıkamayacağız." Adamlarımız güçlü kürekçiler ama onlar bile gün boyunca kürek çekemezler. Bizi Troyaya taşıyacak rüzgâra ihtiyacımız var.

Rüzgâr gelmiyor. O gün, o gece ve ertesi gün rüzgâr yok. Agamemnon pazar yerine çıkıp daha da gecikeceğimizi açıklamak zorunda kalıyor. Rüzgâr çıkar çıkmaz yola koyulacağız, diye söz veriyor bize.

Ne var ki rüzgâr çıkmıyor. Sürekli bunalıyoruz, hava alev dilimleri gibi, ciğerlerimizi alazlıyor. Kumların ne kadar yakıcı, battaniyelerimizin ne kadar kaşındırıcı olabileceğini daha önce hiç fark etmemişiz. Sinirler gergin, sık sık kavgalar çıkıyor. Akhilleus'la bütün zamanımızı denizde geçiriyor, suların sağladığı yetersiz rahatlamadan faydalanmaya çalışıyoruz.

Günler geçtikçe alınlarımızda endişe çizgileri beliriyor. İki hafta hiç rüzgâr esmemesi doğal değil ama Agamemnon bu konuda hâlâ hiçbir şey yapmıyor. Akhilleus sonunda, "Annemle konuşacağım," diyor. Thetis'i çağırmaya gidince, ben de çadırda oturup terleyerek bekliyorum. Akhilleus döndüğünde, "Tanrıların işi," diye açıklıyor ama annesi bunu kimin yaptığını söylememiş, daha doğrusu bilmediği için söyleyememiş.

Agamemnon'a gidiyoruz. Kralın cildi isilik yüzünden kıpkırmızı, adam her zaman çok kızgın. Rüzgâra, huzursuzlanan ordusuna, gözünün üstünde kaşın var diyene öfkeleniyor. Akhilleus, "Annemin tanrıça olduğunu biliyorsunuz," diye başlıyor söze.

Agamemnon cevabını neredeyse hırlayarak veriyor. Odysseus, onu omzundan tutuyor.

"Havanın doğal olmadığını söylüyor. Tanrıların bir mesajıymış bu."

Agamemnon bunu duyunca hiç memnun olmuyor, dik dik bakarak bizi huzurundan gönderiyor.

Bir ay geçiyor, hummalı uykularla, bunaltıcı günlerle dolu, bezginlik verici bir ay. Adamların yüzleri öfkeyle ağırlaşmış ama artık kavga çıkmıyor. Hava kavga edilemeyecek kadar sıcak. Askerler karanlıkta yatıp birbirlerinden nefret ediyor.

Bir ay daha geçiyor. Sonunda herkesin kıpırtısız havanın ağırlığıyla boğularak aklını kaçıracağını düşünüyorum. Daha ne kadar devam edebilir bu? Korkunç bir haldeyiz. Hepimizi yere mıhlayan kızgın gökyüzü, her nefesimizle içimize çektiğimiz boğucu hava. Oyalanmak için

uydurduğumuz yüz çeşit oyunla çadırımızda otururken, Akhilleus'la ben bile kendimizi çıplak, kupkuru hissediyoruz. Ne zaman sona erecek bu?

Sonunda bir haber geliyor. Agamemnon, Başrahip Kalkhas'la görüşmüş. Kalkhas'ı tanıyoruz. Kahverengi, cılız bir sakalı olan, ufak tefek bir adam. Çirkin, yüzü gelincikleri andırır biçimde sivri ve konuşmadan önce dilini dudaklarında gezdirmek gibi bir alışkanlığı var. En çirkin tarafı da parlak mavi gözleri. İnsanlar o gözleri görünce irkiliyor. Ucubelere yakışır o gözler. Doğar doğmaz öldürülmediği için şanslı doğrusu.

Kalkhas, Tanrıça Artemis'i gücendirmiş olduğumuzu düşünüyor ama sebebini söylemiyor. Her zamanki tavsiyesini veriyor. Muazzam bir kurban sunulacak. Sığırlar vazifeşinaslıkla bir araya toplanıyor, ballı şarap karılıyor. Bir sonraki kamp toplantısında Agamemnon, ayini yönetmesi için kızını davet ettiğini açıklıyor. Kızı bir Artemis rahibesi ve bu şekilde kutsanan en genç kadın. Belki hiddetli tanrıçayı o yatıştırabilir.

Sonra daha fazla şey duyuyoruz. Agamemnon'un kızı Miken'den buraya yalnızca ayin için değil, krallardan biriyle evlenmek üzere getiriliyor diyorlar. Düğünler her zaman uğurludur, tanrılara memnuniyet verirler. Belki düğünün de faydası olur.

Agamemnon, Akhilleus'la beni çadırına çağırıyor. Yüzü allak bullak ve şiş. Uyuyamadığı anlaşılıyor. Burnu hâlâ isilik yüzünden kırmızı. Yanında Odysseus, her zamanki sakinliğiyle oturuyor.

Agamemnon boğazını temizliyor. "Prens Akhilleus. Sizi buraya bir teklifte bulunmak üzere çağırdım. Belki duymuşsunuzdur, benim..." Duruyor, yeniden boğazını temizliyor. "Bir kızım var, adı İphigeneia. Kızımın sizin karınız olmasını arzu ediyorum."

Bakakalıyoruz. Akhilleus ağzını açıyor, sonra yine kapatıyor.

Odysseus, "Phthia Prensi, Agamemnon size büyük bir onur sunuyor," diyor.

Akhilleus, onda çok ender rastlanan bir sakarlıkla kekelemeye başlıyor. "Evet. Bunun için ona teşekkür ediyorum." Gözleri Odysseusa kayıyor. Ne düşündüğünü biliyorum. Deidameia ne olacak? Akhilleus zaten evli, Odysseus da bunu gayet iyi biliyor.

Gelgelelim İthaka Kralı, Agamemnon'un göremeyeceği kadar hafif bir hareketle başını sallıyor. Skyros Prensesi hiç var olmamış gibi yapacağız.

Akhilleus, "Bu onura layık görmek üzere beni düşündüğünüz için şeref duydum," derken hâlâ tereddütlü. Gözleri soru sorar gibi bana kayıyor.

Odysseus, her şeyi gördüğü gibi bunu da görüyor. "Ne yazık ki prenses buradan ayrılmadan önce birlikte yalnızca bir gece geçirebileceksiniz," diyor. "Tabii, bir gecede neler olacağı hiç bilinmez." Gülümsüyor. Ondan başka gülen yok.

"Bana kalırsa bir düğün çok iyi olur." Agamemnon ağır ağır konuşuyor. "Ailelerimiz için de, adamlarımız için de." Gözlerimize bakmıyor.

Akhilleus benim cevabımı bekliyor, ben istemezsem teklifi geri çevirecek. Kıskançlık dişlerini geçiriyor üzerime ama yalnızca hafifçe. *Alt tarafı bir gece,* diye düşünüyorum. *Akhilleus bu sayede mevki ve nüfuz kazanacak, Agamemnon'la da barışacak. Hiçbir şey ifade etmeyecek bir gece.* Odysseus'un yapmış olduğu gibi belli belirsiz başımı sallıyorum.

Akhilleus elini uzatıyor. "Kabul ediyorum, Agamemnon. Kayınpederim olmanızdan şeref duyarım."

Agamemnon genç adamın elini yakalıyor. Bunu yaparken, kralın gözlerine bakıyorum. Gözleri soğuk, hatta üzgün. Bunu daha sonra hatırlayacağım.

Boğazını üçüncü kere temizliyor. "İphigeneia iyi bir kızdır." Akhilleus, "Mutlaka öyledir," diyor. "Karım olması bana büyük onur verecek."

Agamemnon başıyla onaylıyor. Çekilmemiz için bir işaret bu. Dönüp çadırdan çıkıyoruz. *İphigeneia.* Kıvrak bir isim. Keçilerin kayalıklarda yankılanan toynak sesleri gibi çevik, canlı, latif.

İphigeneia birkaç gün sonra ağırbaşlı Miken'lilerden oluşan muhafızlarıyla birlikte geldi. Muhafızlar savaşçılık niteliklerini yitirmiş, yaşlı adamlardı. Prensesin arabasının tekerlekleri kampımıza gelen taşlı yolda tıngırdarken, askerler bakmak üzere çadırlarından dışarı uğradılar. Çoğu uzun süredir kadın yüzü görmemişti. İphigeneia'nın boynunun kıvrımıyla, görünüp kaybolan ayak bileğiyle, gelinliğinin eteklerini zarafetle düzelten elleriyle

kendilerine göz ziyafeti çekiyorlardı. Kızın kahverengi gözleri heyecandan ışıl ışıldı. Yunanların en iyisiyle evlenmek üzere gelmişti buraya.

Düğün, derme çatma pazar yerinde yapılacaktı. Orada kare biçimi ahşap bir kürsüyle, yükseltilmiş bir mihrap vardı. Araba yaklaştı, üşüşmüş kalabalığın yanından geçti. Agamemnon platformun üstündeydi, iki yanına da Odysseus'la Diomedes geçmişlerdi. Kalkhas da yakında duruyordu. Akhilleus, damatların yapması geretiği gibi platformun yanında bekliyordu.

İphigeneia narin adımlarla arabasından inip yükseltilmiş ahşap zemine çıktı. Çok gençti, daha on dört yaşında bile değildi. Rahibelik duruşuyla çocukluk coşkusu arasında kısılıp kalmış gibiydi. Kollarını babasının boynuna doladı, parmaklarını Agamemnon'un saçlarından geçirdi, kralın kulağına bir şey fısıldayıp güldü. Agamemnon'un yüzünü göremesem de İphigeneia'nın ince omuzlarını tutan elleri kasılmış gibiydi. Odysseus'la Diomedes, gülümsemeler ve selamlarla öne çıkarak saygılarını sundular. Kız zarif karşılıklar verse de sabırsızlandığı anlaşılıyordu. Gözleri, kendisine vaat edilen kocayı aramaya başlamıştı bile. Kolayca buldu onu, bakışları Akhilleus'un altın rengi saçlarına takıldı. Gördükleri, prensesi gülümsetti.

Onun bakışıyla Akhilleus, artık tam platformun kenarında duran prensesin yanına gitmek üzere harekete geçti, İphigeneia'ya o sırada dokunabilirdi, zaten bunu yapmaya yeltendiğini gördüm. Prensesin, denizin pürüzsüzleştirdiği kabuklara benzeyen uzun parmaklarını tutmak için uzanmıştı.

Kız tam o sırada sendeledi. Akhilleus'un yüzünün asıldığını hatırlıyorum. Prensesi yakalamak için atıldığını hatırlıyorum.

Oysa kız düşmüyordu. Geriye, arkasındaki mihraba doğru çekiliyordu. Diomedes'in hareket ettiğini kimse görmemişti ama adamın elleri şimdi prensesin üstündeydi, kızın incecik kürekkemiğinin üstünde kocaman duran bu eller, onu taş yüzeye doğru bastırıyordu. İphigeneia mücadele edemeyecek kadar şaşkındı, ne olduğunu bile anlayamamıştı. Agamemnon kemerinden bir şey çıkardı, alet savrulurken güneşte parıldadı.

Bıçağın ağzı kızın boğazına indi, mihraba kan fışkırdı. İphigeneia'nın elbisesine de kan akıyordu. Prenses nefes almaya çabalıyor, konuşmaya çalışıyor ama başaramıyordu. Vücudu çırpındı ve titredi ama kralın elleri onu sabit tuttu. Debelenme yavaş yavaş hafifledi, tekmeler azaldı, kız sonunda hareketsiz kaldı.

Kan Agamemnon'un ellerindeydi. Kral sessizliği böldü. "Tanrıça yatıştırıldı."

O sırada neler olmuştur kimbilir. Hava, İphigeneia'nın ölümünün getirdiği demir tuzu kokusuyla ağırlaşmıştı. İnsan kurbanı yurdumuzdan uzun süre önce uzaklaştırılmış, iğrenç bir törendi. Üstelik kendi kızı. Dehşete düşmüştük, öfkeliydik, içimizde bir şiddet dalgası kabarıyordu.

Derken, daha harekete geçmeye fırsat bulamadan yanaklarımızda bir şey hissettik. Emin olamayarak durakladık, aynı his bir kez daha geldi. Yumuşaktı, serindi, denizin kokusunu taşıyordu.

Etrafa bir mırıltı yayıldı. *Rüzgâr. Rüzgâr çıktı.* Kenetlenmiş çeneler açıldı, kaslar gevşedi. *Tanrıça yatıştırıldı.*

Akhilleus donmuş gibi platformun yanında duruyordu. Kolunu tutup onu kalabalığın arasından geçirerek çadırımıza doğru götürdüm. Gözlerinde yabani bir bakış vardı, yüzü de kızın kanından damlalarla kaplıydı. Bir bez parçasını ıslatıp kanları silmeye çalıştım ama Akhilleus elimi yakaladı. "Onları engelleyebilirdim," dedi. Yüzü çok solgun, sesi boğuktu. "Yeteri kadar yakındım. Onu kurtarabilirdim."

Başımı iki yana salladım. "Bilemezdin ki."

Yüzünü ellerine gömerek konuşmadan kaldı. Ona sarıldım. Bir yandan da bulabildiğim kırık dökük teselli kelimelerini fısıldıyordum.

Akhilleus lekeli ellerini yıkayıp kanlı giysilerini değiştirdi. Agamemnon herkesi pazar yerinde toplanmaya çağırmıştı. Bize, Artemis'in bu muazzam ordunun dökmeye niyetlendiği kan yüzünden hoşnutsuzluk duyduğunu açıkladı. Tanrıça bunun karşılığının önceden ödenmesini talep etmişti. İnek kurban etmek yeterli değildi. Bakire bir rahibe gerekiyordu. İnsan kanına karşılık insan kanı. Ordunun komutanının en büyük kızı, en uygun kurbandı.

İphigeneia biliyordu ve kabul etmişti, dedi Agamemnon. Adamların çoğu, kızın gözlerindeki şaşkın korkuyu göremeyecek kadar uzaktaydı. Komutanlarının yalanını minnetle kabullendiler.

İphigeneia'nın bedeni o gece servi odunlarından tutuşturulan bir ateşte yakıldı. Servi en karanlık tanrılarımızın ağacıydı. Agamemnon kutlama için yüz kasa şarap açtırdı. Sabah gelgitiyle Troya'ya yelken açacaktık. Akhilleus, çadırda bitkin bir uykuya dalmıştı, başı kucağımdaydı. Alnını okşadım, rüya gören yüzündeki titreşimleri seyrettim. Kanlı damat tuniği bir köşede yatıyordu. Tuniğe ve Akhilleus'a bakmak göğsümde kor halinde bir sıkışmaya neden oldu. Şahit olduğu ilk ölümdü. Başını yavaşça kucağımdan indirdim.

Dışarıda adamlar şarkı söylüyor, bağırıp çağırıyorlardı. Hepsi sarhoştu ve gittikçe de daha sarhoş oluyorlardı. Rüzgârla beslenen kumsaldaki cenaze ateşinin alevleri göklere çıkmıştı. Kamp ateşlerinin, yalpalayan askerlerin yanından ilerledim. Nereye gittiğimi gayet iyi biliyordum.

Çadırının dışında muhafızlar vardı ama onlar da yarı sızmış halde yere serilmişti. Bir tanesi doğrularak, "Sen de kimsin?" diye sordu. Yanından geçip çadırın kapısını savurarak açtım.

Odysseus dönüp baktı. Küçük bir masanın başında durmuş, parmağını da bir haritanın üzerine koymuştu. Haritanın yanında yarısı yenmiş akşam yemeği tabağı vardı.

"Hoşgeldin Patroklos," dedi. Arkamdan özürler kekeleyen muhafıza da, "Tamam, mesele yok, kendisini tanıyorum," diye ekledi. Konuşmak için adam çıkana kadar bekledi. "Gelebileceğini düşünmüştüm."

Memnuniyetsizliğimi belirten bir ses çıkardım. "Ne düşünürsen düşün bunu söyleyecektin zaten."

Gülümser gibi oldu. "İstersen otur. Tam yemeğimi bitiriyordum."

"Onu öldürmelerine izin verdin." Tükürür gibi konuşmuştum. Odysseus masanın yanına bir sandalye çekti. "Onları durdurabileceğim fikrine nereden vardın?"

"Kendi kızın olsaydı durdururdun." Gözlerimden kıvılcımlar saçıldığını hissediyordum. Odysseus'un yanmasını istiyordum.

"Benim kızım yok." Bir parça ekmek koparıp yemeğin suyuna batırdı. Yedi.

"O zaman karın. Ya karın olsaydı?"

Odysseus başını kaldırıp bana baktı. "Ne söylememi istiyorsun? Ben olsaydım yapmazdım mı diyeyim?"

"Evet."

"Yapmazdım. Belki de bu yüzden Agamemnon Miken Kralı, bense yalnızca İthaka'yı yönetiyorum."

Çok kolay, çok çabuk cevap veriyordu. Sabrı beni hiddetlendirdi.

"Ölümü senin sorumluluğun."

Ağzı hafifçe kıvrıldı. "Bana fazla değer biçiyorsun. Ben yalnızca bir danışmanım, Patroklos. Komutan değilim."

"Bize yalan söyledin."

"Düğün hakkında mı? Evet. Klytaimestra'nın, kızın buraya gelmesine izin vermesinin tek yolu buydu." *Annesi. Argos'taki annesi.* Aklıma bir sürü soru üşüştü ama Odysseus'un bu numarasını biliyordum. Beni öfkemden uzaklaştırmasına izin vermeyecektim. Parmaklarım havayı deşti.

"Onun onuruna leke sürdün." Kızın ölümü yüzünden büyük keder içinde olan Akhilleus daha bunu düşünmemişti. Ben düşünmüştüm ama. Aldatmacalarıyla Akhilleus'u lekelemişlerdi.

Odysseus elini salladı. "Adamlar Akhilleus'un bunun bir parçası olduğunu unuttu bile. Kızın kanı dökülünce başka şeyler akıllarından çıktı."

"Böyle düşünmek işine geliyor."

Bir kadehe şarap koyup yudumladı. "Öfkelisin. Bunun için sebebin de var. İyi de neden bana geldin? Bıçağı ben tutmuyordum. Kızı tutan da ben değildim."

"Kan vardı" diye hırladım. "Her yerine, yüzüne kan bulaştı. Ağzına. Bunun ona ne yaptığını biliyor musun?"

"Engelleyemediği için yas tutuyor."

"Tabii ki!" diye terslendim. "Konuşamıyor bile."

Odysseus omuz silkti. "Merhametli bir yüreği var. Hayran olunacak bir özellik. Vicdanını rahatlatacaksa ona Diomedes'i bulunduğu yere özellikle

yerleştirdiğimi söyle. Akhilleus neler olduğunu ancak iş işten geçtikten sonra görsün diye öyle yaptım.

Ondan o kadar nefret ediyordum ki tek bir kelime bile söyleyemiyordum.

Odysseus sandalyesinde öne doğru eğildi. "Sana bir tavsiye vereyim mi? Onun gerçekten dostuysan bu merhametli yürekten kurtulması için ona yardım edersin. Troya'ya öldürmeye gidiyor, birilerini kurtarmaya değil." Gözleri, hızlı bir akıntı gibi yakalamıştı beni. "O bir silah, bir katil. Bunu sakın unutma. Bir mızrağı baston niyetine kullanabilirsin ama doğasını değiştiremezsin." Bu sözler nefesimi kesmişti. Kekelemeye başladım. "O hiç de..."

"Öyle. Tanrıların yarattıklarının en iyisi. Bunu anlamasının vakti geldi de geçiyor bile. Senin anlamanın da. Başka hiçbir şeyi olmasa bile bunu dinle. Kötü niyetle söylemiyorum."

Ben onun dengi değildim. Kelimeleri ok gibi saplanıyor ve kesinlikle yerlerinden kımıldamıyorlardı.

"Yanılıyorsun," dedim. Odysseus cevap vermedi, ben dönüp başka bir şey söylemeden kaçarken seyretmekle yetindi.

ON DOKUZ

Ertesi gün bütün filoyla birlikte erkenden yola çıktık. Gemimizin güvertesinden bakınca, Aulis sahili acayip denecek kadar çıplak görünüyordu. Oradan geçtiğimizi gösteren tek işaret, lağım çukurlarıyla kızın ölüm ateşinin beyaz külleriydi. Sabah Akhilleus'u, Odysseusdan duyduğum şeyin haberini vererek uyandırmıştım. Yani Diomedes'i zamanında görmesinin mümkün olmadığını. O kadar uzun süre uyumuş olmasına rağmen gözleri mosmor olan Akhilleus, ifadesizce beni dinleyip, "Kızın öldüğü gerçeğini değiştirmiyor bu," dedi.

Şimdi arkamda, güverteyi arşınlıyordu. Ona çeşitli şeyler göstermeye çalıştım. Gemiyle yarışan yunusları, ufuktaki yağmur yüklü bulutları. Ne var ki Akhilleus keyifsizdi, söylediklerimi ancak üstünkörü dinliyordu. Daha sonra onu tek başına yakaladım. Talim adımları ve kılıç hareketleri çalışıyor, kaşlarını çatıyordu.

Gemilerimiz uzun yolculuklara uygun olarak ve günlerce durmadan suda kalacak şekilde inşa edilmediği için her gece farklı bir limanda konaklıyorduk. Kendi Phthia askerlerimizle, Diomedes'in Argoslularından başka adam yüzü görmüyorduk. Adalar bütün orduya ev sahipliği yapmak zorunda kalmasın diye filoyu bölmüşlerdi. Argos Kralı'nın bizimle eşleşmesinin tesadüf olmadığına emindim. *Kaçacağımızı mı zannediyorlar?* Diomedes'i görmezden gelmek için elimden geleni yapıyordum, o da bizi kendi halimize bırakmaktan memnun gibiydi.

Adaların hepsi aynıymış gibi görünüyordu gözüme. Ağarmış yüksek kayalıklar, kireçli parmaklarını gemilerimizin yanlarına sürten çakıllı kumsallar. Genellikle çalılıklarla örtülü oluyorlardı. Zeytin ve servi ağaçlarının yanında büyümeye çalışan fundalıklar. Akhilleus pek bir şeye dikkat etmiyordu. Sürekli zırhının başındaydı, her yanı alev gibi ışıltılar saçana kadar zırhı ovup duruyordu.

Yedinci gün, Hellespontos'un dar ağzının tam karşısındaki Lemnos'a vardık. Lemnos, adalarımızın çoğundan daha alçak, bataklıklar ve üstü nilüferlerle kaplı durgun gölcüklerle dolu bir adaydı. Kamptan biraz uzakta bir göl bulup kıyısına yerleştik. Suyun üstünde böcekler titreşiyor, sazlıkların arasından patlak gözler bize bakıyordu. Troya'ya ancak iki günlük yolumuz kalmıştı.

"O çocuğu öldürdüğünde neler hissetmiştin?"

Başımı kaldırdım. Akhilleus'un yüzü gölgelerin içindeydi, saçları da gözlerine düşüyordu.

"Ne mi hissetmiştim?"

Gözlerini, derinliklerinde yatan anlamları okumak istermişçesine sulara dikmiş olarak başını salladı.

"Nasıl bir şeydi?"

"Anlatması zor." Beni şaşırtmıştı. O günü hayalimde canlandırmak için gözlerimi kapattım. "Kan çok çabuk akmaya başlamıştı, bunu hatırlıyorum. Ne kadar çok kan olduğuna inanamamıştım. Kafası yarılmıştı, beyni görünüyordu." Şimdi bile beni pençesine alan mide bulantısıyla mücadele ettim. "Kafasının taşa çarparken çıkardığı sesi de hatırlıyorum."

"Vücudu seğirdi mi? Hayvanlarınki gibi?"

"Görecek kadar kalmadım orada."

Bir an konuşmadı. "Babam bir keresinde bana onları hayvan olarak düşünmemi söylemişti. Öldürdüğüm adamları yani."

Bir şey söylemek için ağzımı açtım, sonra yine kapattım. Akhilleus bakışlarını suyun yüzeyinden çekmemişti.

"Yapabileceğimi zannetmiyorum," dedi. Her zamanki gibi basitçe ifade etmişti kendini.

Odysseus'un söyledikleri aklımdaydı, dilim kelimelerle ağırlaşmıştı. *İyi,* demek istiyordum ama ben ne bilirdim ki? Ölümsüzlüğümü savaşla kazanmak zorunda değildim. Sessizliğimi bozmadım.

"Bir türlü gözümün önünden gitmiyor," dedi Akhilleus alçak sesle. "Ölümü hep aklımda." Ben de aynı durumdaydım. Fışkıran kanın çiğ rengi, kızın gözlerindeki şok ve acı.

"Her zaman böyle olmayacak," derken buldum kendimi. "O bir kızdı ve masumdu. Dövüşmek için karşısına çıkacak adamlarsa ilk sen saldırmazsan seni öldürecek savaşçılar olacak."

Akhilleus bana bakmak için döndü, gözlerinde kararlılık vardı.

"Halbuki sen, onlar sana vursa da savaşmayacaksın. Nefret ediyorsun bundan." Başka birisi söz konusu olsaydı bu söyledikleri hakaret sayılırdı.

"Çünkü bende savaşçılık yeteneği yok," dedim.

"Tek sebebin bu olduğunu zannetmiyorum," diye cevap verdi.

Gözleri ormanlar kadar yeşil ve kahverengiydi. Loş ışıkta bile altın benekleri seçebiliyordum.

"Belki de haklısın," dedim sonunda.

"Peki, beni affedecek misin yine de?"

Uzanıp elini tuttum. "Seni affetmeye ihtiyacım yok. Yapacağın hiçbir şey beni gücendiremez." Aceleyle söylenmiş sözlerdi ama kelimeler gerçekten yüreğimden kopmuştu.

Akhilleus, ellerimizin birleşmiş olarak durduğu yere baktı. Sonra elini elimden çekerek öyle bir hızla önümden geçirdi ki ne yaptığını göremedim bile. Ayağa kalktı, uzun bir ip parçası kadar gevşek bir şey ıslak ıslak sarkıyordu elinden. Bakakaldım. Hiçbir şey anlayamamıştım.

"Hydros," dedi Akhilleus. Su yılanı. Boz renkli hayvanın düz kafası yana doğru sarkmıştı. Can verirken vücudu hâlâ hafifçe titreşiyordu.

Her yanımı bir halsizlik sardı. Kheiron bize yılanların yaşadığı yerleri ve renklerini öğretmişti. Boz renkliler sularda yaşar. Kolayca öfkelenir. Isırığı ölümcüldür.

"Yılanı görmedim bile," demeyi başardım. Akhilleus, küt burunlu, kahverengi yaratığı sazlıkların arasına savurdu. Yılanın boynunu kırmıştı.

"Görmene gerek de yoktu," dedi. "Ben görmüştüm."

Bu olaydan sonra biraz gevşedi. Artık güvertede bir aşağı bir yukarı gezinmiyor, gözlerini boşluğa dikmiyordu. Yine de İphigeneia'nın ağırlığının hâlâ Akhilleus'un üzerinde olduğunun farkındaydım. İkimizin de üzerindeydi bu ağırlık. Akhilleus mızraklarından birini daima yanında taşıma huyu edindi. Mızrağı durmadan havaya atıp tutuyordu.

Filo yavaş yavaş yeniden bir araya geldi. Bazı gemiler yanlış yoldan gitmiş, güneydeki Lesbos Adası'ndan dolanmışlardı. En doğrudan yolu seçen diğerleri, Troya'nın kuzeybatısındaki Sigeona varmış, orada bekliyorlardı. Bizim geldiğimiz Trakya sahili rotasını takip ederek gelenler de vardı. Tekrar buluşunca, Troya'nın geniş sahilinin hemen açığındaki Tenedos'ta toplandık. Agamemnon'un planı, gemiden gemiye bağrılarak herkese duyuruldu. Krallar ilk sırayı alacak, adamları da arkalarında yayılacaktı. Herkesin yerini almak için manevra yapması tam bir kargaşa yarattı; üç gemi çarpıştı, herkes kürekleriyle başka gemilerin gövdelerine çarpıp duruyordu.

Sonunda yerleşmeyi başardık. Solumuzda Diomedes, sağımızda da Meriones vardı. Davullar çalmaya başladı, çekilen küreklerle gemiler ileri atıldı. Agamemnon yavaş gidilmesi emrini vermişti. Sırayı bozmayacak, aynı hızda ilerleyecektik. Gelgelelim krallarımız bir başkasının emirlerine itaat etme konusunda hâlâ acemiydi. Hepsi de Troya'ya ilk ulaşan olma onurunu kazanmak istiyordu. Başlarındaki adamlar kamçılarını şaklattıkça, kürekçilerin yüzünden terler akıyordu.

Phoiniks ve Automedon'la birlikte güvertede durup gittikçe yakınlaşan kıyıyı seyrettik. Akhilleus, dalgın dalgın mızrağını havaya atıp tutuyordu. Kürekçiler ritimlerini Akhilleus'un avucuna düzenli aralıklarla çarpıp duran mızrağın sesine göre ayarlamaya başlamışlardı.

Yaklaştıkça kıyıdaki dikkat çekici şeyleri seçmeye başladık. Yeşillerle kahverengilerin birbirine karıştığı arazide belirginleşen yüksek ağaçlar ve dağlar. Diomedes'in önüne geçmiştik, Meriones'ten de tam bir gemi boyu öndeydik.

Akhilleus, "Kıyıda birileri var," diyerek gözlerini kıstı. "Silahlı birileri."

Daha ben cevap veremeden filoda bir yerde bir boru öttü, başkaları da ona cevap verdi. Alarm. Rüzgâr, bağrışmaların hafif yankısını bize kadar taşıdı. Troya'lıları şaşırtmayı düşünmüştük ama geldiğimizden haberleri vardı. Bizi bekliyorlardı.

Hızımızı azaltmak için, tüm gemilerdeki kürekçiler küreklerini suya daldırdı. Kıyıdaki adamlar hiç kuşkusuz askerdi, hepsi Priamos hanesinin koyu kırmızı üniformalarını giymişti. Bir araba, asker sıraları arasında hızla,

etrafa kum saçarak ilerliyordu. Arabadaki adam at kılı sorguçlu bir miğfer takmıştı, vücudunun güçlü yapısı çok uzaktan bile seçilebiliyordu. İri yarıydı ama Aias veya Menelaos kadar değil. Gücü, bedenini taşıma biçiminden, kusursuz geniş omuzlarından, ok gibi dimdik sırt çizgisinden kaynaklanıyordu. Doğulular için iddia edildiği üzere şarabın su gibi aktığı, zamparalık yapılan salonların prensi değildi. Tanrıların gözü üzerindeymiş gibi hareket ediyordu, her hareketi yerinde ve doğruydu. Hektor'dan başkası olamazdı.

Adamlarına bir şeyler bağırarak arabadan atladı. Mızrakların havaya kalktığını, okların kirişlere takıldığını gördük. Yayların menzili dışındaydık henüz ama küreklerimize rağmen akıntıyla sürükleniyorduk. Çapalar dip tarıyordu. Sıranın uç taraflarından bağrışlar geldi. Agamemnon'un bir emri yoktu. Mevkinizi koruyun, karaya çıkmayın.

Akhilleus, "Oklarının menziline girmek üzereyiz," dedi. Etrafımızda bir panik havası hâkim olmasına ve güverteyi döven ayakların sesine rağmen telaşlı görünmüyordu.

Yaklaşmakta olan kıyıya baktım. Hektor gitmişti, sahilin arka taraflarında bir yerde ordusunun diğer kısmıyla ilgileniyordu. Şimdi karşımızda başka bir adam, deri zırhlı, sakalı hariç yüzünün tamamını örten bir miğfer takmış bir yüzbaşı vardı. Gemiler kıyıya yaklaşırken, adam da yayının kirişini gerdi. Philoktetes'in silahı kadar büyük değilse de ondan pek farkı yoktu. Adam okun üstünden bakarak ilk Yunanını öldürmeye hazırlandı.

Fırsatı olmadı. Akhilleus'un hareket ettiğini görmedim ama duydum. Islık çalan havayı ve verdiği yumuşak nefesi. Mızrak elinden çıkmış, güvertemizle kıyı arasındaki suyun üzerinde uçuyordu. Yalnızca bir gösteriydi, hiçbir mızrakçı silahını bir okun gideceği mesafenin yarısına kadar bile atamazdı. Mızrak çok geride suya düşecekti.

Düşmedi. Siyah ucu okçunun göğsüne saplanıp adamı sırtüstü yere devirdi. Sinirleri boşanan parmakların gönderdiği ok, zararsızca havada uçtu. Adam kumlara düştü ve bir daha kalkmadı.

Yanımızdaki gemilerden olanları görenler bağırıyor, borularını zaferle çalıyorlardı. Haber, Yunan gemileri arasında yangın hızıyla yayıldı. İlk canı biz almıştık. Phthia'nın tanrısal prensi aracılığıyla.

Akhilleus'un yüzü durgun, hemen hemen huzurluydu. Mucize gerçekleştirmiş bir adama benzer hali yoktu. Kıyıdaki Troya'lılar silahlarını sallayarak acayip bir dilde haşin sözler haykırıyorlardı. Düşmüş olanın çevresinde toplananlar vardı. Arkamda, Phoiniks'in bir şeyler fısıldadığı Automedon'un koşarak uzaklaştığını işittim. Bir an sonra eli kolu mızraklarla dolu geri geldi. Akhilleus bakmadan bir mızrak aldı, kaldırdı, savurdu. Bu defa onu seyrettim. Kolunun zarif bükülüşüne, havaya kaldırdığı çenesine baktım. Diğerlerinin yaptığı gibi nişan almak için duraksamıyordu. Mızrağın nereye gideceğini biliyordu. Kıyıda bir adam daha devrildi.

Artık çok yaklaşmıştık. İki tarafın attığı oklar havayı doldurmuştu. Çoğu suya düştü, bir kısmı da direklere ve gemilerin tahtalarına saplandı. Oluşturduğumuz çizgiden birkaç adam bağırdı, karşıda birileri daha düştü. Akhilleus sakin sakin Automedon'dan bir kalkan alarak, "Arkamda dur," dedi bana. Dediğini yaptım. Fazla yakınımıza gelen okları kalkanla savuşturuyordu. Bir mızrak daha kaptı.

Askerler vahşi bir havaya büründüler. Gereğinden fazla bir hevesle atılan oklar ve mızraklar suda yüzüyordu. Sıranın ilerisinde bir yerlerde Phylake Prensi Protesilaos gülerek geminin güvertesinden denize atladı ve kıyıya doğru yüzmeye başladı. Belki sarhoştu, belki zafer umutlarıyla kanı tutuşmuştu, belki de Phthia Prensi'ne üstün gelmek istiyordu. Hektor'un bizzat fırlattığı bir mızrak Protesilaos'u buldu, prensin etrafındaki sular kızıla boyandı. Yunanlardan ilk ölen o olmuştu.

Askerlerimiz iplerden aşağı kaydılar, oklardan korunmak için kocaman kalkanlar tutarak kıyıya doğru ilerlemeye başladılar. Troya'lılar iyi idare ediliyordu ama kıyıda doğal bir savunma yoktu, biz de sayıca çok fazlaydık. Hektor'un emri üzerine, düşmüş silah arkadaşlarını da taşıyarak sahilden çekildiler. Dertlerini anlatmışlardı: O kadar kolay ölmeye niyetleri yoktu.

YİRMİ

Kumsalı ele geçirip ilk gemileri kıyıya çektik. Troya'lıların pusu kurup kurmadığını anlamak için öncüler gönderildi ve nöbetçiler kondu. Hava sıcaktı ama kimse zırhını çıkarmıyordu.

Gemiler hâlâ ardımızdaki limanda sıkış tıkış dururken, her krallığın kamp yeri için çabucak kura çekildi. Phthialılara verilen yer, kumsalın ta öbür ucunda, pazarın kurulacağı yerden, Troya'dan ve tüm diğer krallardan uzaktaydı. Odysseus'a bir göz attım, kuraları o çekmişti. Yüzünde her zamanki gibi yumuşak ve hiçbir şey belli etmeyen o ifade vardı.

Akhilleus, "Nereye kadar gideceğimizi nasıl bileceğiz?" diye sordu. Elini gözlerine siper ederek kuzeye bakıyordu. Kumsal sonsuza dek uzanıyor gibiydi. Odysseus, "Kumun bittiği yerde durursunuz," dedi.

Akhilleus gemilerimize kumsalın yukarısına gitmeleri için işaret etti. Myrmidon kaptanlar diğer filoların oluşturduğu çizgiden ayrıldılar. Güneş üstümüze vuruyordu. Burada ışınları daha parlak gibiydi ama belki de bunun sebebi kumların beyazlığıydı. Kumlarda yükselen, üstünde otlar bitmiş bir kayalığa varıncaya kadar yürüdük. Hilal biçimli çıkıntı, kamp kuracağımız yeri yandan ve arkadan kucaklıyordu. Üst kısmında, doğudaki ışıltılı nehre doğru yayılan bir orman vardı. Güneydeki Troya, ufukta bir lekeydi. Odysseus kura çekimini özellikle ayarladıysa ona teşekkür borçluyduk. Burası açık ara ile kamp yerlerinin en iyisiydi. Hem yeşillik hem de gölge ve sessizlik sunuyordu.

Myrmidon'ları Phoiniks'in idaresi altında bırakıp ana kampa döndük. Geçtiğimiz her yerde aynı faaliyet uğultusu vardı. Gemiler kıyıya çekiliyor, çadırlar kuruluyor, malzemeler boşaltılıyordu. Adamlarda ateşli bir canlılık, delice bir amaç duygusu vardı. Sonunda varmıştık.

Yolda, Akhilleus'un ünlü kuzeni, Salamis Adası Kralı, dev adam Aias'ın kampının yanından geçtik. Aulis'teyken onu uzaktan görmüş, söylentileri duymuştuk. Yürürken geminin güvertesini çatlatmıştı, bir boğayı dört bin adım boyunca sırtında taşımıştı. Ona rastladığımızda gemisinin ambarından kocaman çuvalları dışarı taşıyordu. Kasları kaya parçaları gibiydi.

"Telamon oğlu," dedi Akhilleus.

Dev adam döndü. Karşısındaki başka kimseyle karıştırılamayacak delikanlıyı yavaş yavaş tanıdı. Gözleri kısıldı, sonra kaskatı nezaketi araya girdi. "Pelides," dedi kalın bir sesle. Yükünü yere bırakıp zeytinler kadar kabarık nasırlarla dolu elini uzattı. Ona biraz acıdım. Akhilleus olmasaydı, *Aristos Achaion* o olacaktı.

Ana kampta, kumla otluk alan arasındaki sınırı işaretleyen tepede durup uğruna buraya gelmiş olduğumuz şeye baktık. Troya. Aramızda düz ve geniş bir çayırlık uzanıyordu. Geniş, ağır akışlı iki nehir, şehri çevreliyordu. Kentin taş duvarları bu kadar uzaktan bile güneşin altında parıldıyordu. Ünlü Batı Kapılarının madeni ışıltısını görebildiğimizi düşündük. Kapının tunçtan yapılmış menteşelerinin insan boyunda olduğu söyleniyordu.

Daha sonra o duvarları yakından görecektim. Keskin köşeli kare biçimli taşları, kusursuz bir şekilde kesilip örülmüştü. Hikâyeye göre Tanrı Apollon kendisi inşa etmişti bu duvarları. Gördüğümde duvarlara hayran olacak ve bu şehrin nasıl ele geçirileceğini anlayamayacaktım. Duvarlar kuşatma kuleleri için fazla yüksek, mancınıkla saldırılamayacak kadar sağlamdı. İlahi bir elin pürüzsüzleştirdiği parlak yüzeye tırmanmaksa aklı başında kimsenin kalkışmayacağı bir işti.

Güneş gökyüzünde alçaldığında, Agamemnon ilk konsey toplantısını yaptı. Büyük bir çadır kurulmuş, içine de birkaç sıra sandalye kaba bir yarım daire şeklinde yerleştirilmişti. Odanın ön tarafında Agamemnon ile Menelaos oturuyordu, Odysseus'la Diomedes de yanlarındaydı. Krallar birer birer çadıra gelip yerlerini aldılar. Hiyerarşiyi doğdukları günden bu yana öğrendiklerinden, daha az önemli krallar daha az önemli yerlere

oturuyor, ön sıraları daha şöhretli akranlarına bırakıyorlardı. Akhilleus hiç tereddüt göstermeden en ön sırada bir sandalyeye geçti, bana da yanına oturmamı işaret etti. Oturdum. Birinin itiraz etmesini, oradan kalkmam gerektiğinin söylenmesini bekliyordum ama o sırada Aias yanında piç üvey kardeşi Teucer'le içeri girdi; İdomeneus da sancaktarını ve arabacısını getirdi. Anlaşılan en iyilere ufak şımarıklıklar yapma hakkı tanınıyordu.

Aulis'teki sürekli şikâyet dinlediğimiz sahte bir azametle dolu, anlamsız, bitmek bilmeyen konsey toplantılarının aksine, bu tam anlamıyla işlevsel bir toplantıydı. Lağım çukurları, erzak stokları ve ştrateji görüşüldü. Krallar saldırma ve politik yaklaşım gösterme konusunda ikiye bölünmüşlerdi. Önce medeni davranmayı denemek daha iyi olmaz mıydı? Şaşırtıcı bir şekilde, barış görüşmeleri lehinde en yüksek sesle görüş belirten Menelaos'tu. "Ben memnuniyetle gidip onlarla görüşürüm," diyordu. "Bunu yapmak bana düşer."

Diomedes, "Madem onları teslim olmaya ikna etmek için konuşacaktın, bu kadar yolu ne demeye geldik?" diye şikâyet etti. "O zaman evimde kalırdım."

Menelaos inatla, "Biz vahşi değiliz," dedi. "Belki mantığın sesini dinlerler."

"Büyük ihtimalle dinlemezler. Niye vakit kaybedelim ki?"

"Savaş birtakım politik girişimlerin veya gecikmenin ardından çıkarsa, o kadar da kötü adamlar gibi görünmeyiz de ondan, sevgili Argos Kralı." Konuşan Odysseus'tu. "Bu da Anadolu şehirleri Troya'nın yardımına koşmaya kendilerini o kadar da mecbur hissetmeyecekler demektir."

Agamemnon, "O zaman bu fikri destekliyorsun, İthaka?" diye sordu.

Odysseus omuzlarını silkti. "Bir savaşı başlatmanın sürüyle yolu vardır. Bana sorarsanız yağma saldırıları iyi bir başlangıç olur. Siyasi girişimle hemen hemen aynı işi görür ve daha kârlıdır."

Nestor, "Doğru ya! Yağma!" diye bağırdı anırır gibi. "Her şeyden önce gücümüzü bir göstermeliyiz."

Agamemnon çenesini ovuşturarak gözlerini krallarla dolu çadırda gezdirdi. "Bence de Nestor'la Odysseus haklı. Önce yağma. Sonra belki bir elçi heyeti göndeririz. Yarın başlıyoruz." Daha fazla talimat vermesine

gerek yoktu. Yağma yapmak, kuşatma savaşlarının en alışıldık yöntemiydi. Şehre saldırmaz, onun yerine şehrin tahıl ve et kaynağı olan çevredeki arazileri yağmalardınız. Direnenleri öldürür, direnmeyenleri de köle olarak alırdınız. Tüm yiyecekleri sizin olurdu, adamların sadakatini güvenceye almak için de karılarıyla kızlarını rehin tutardınız. Kaçmayı başaranlar kente sığınırlardı, böylece mahalleler hızla kalabalıklaşır, isyankârlaşırdı. Salgın hastalıklar baş gösterirdi. Sonunda şehir kapıları mecburen açılırdı. Şeref yüzünden değilse de çaresizlik yüzünden.

Akhilleus'un karşı çıkacağını, çiftçileri öldürmekle şan kazanılamayacağını söyleyeceğini umdum ama o başını sallayarak onaylamakla yetindi. Sanki yüzüncü defa kuşatmaya katılıyordu, sanki hayatı boyunca yağma saldırıları yönetmekten başka bir şey yapmamıştı.

"Son bir şey. Bir saldırı olursa kargaşa istemiyorum. Düzenli sıralar ve birlikler halinde olmalıyız." Agamemnon sandalyesinde kıpırdandı, gergin bir hali vardı. Haksız da sayılmazdı. Krallarımız huysuzdu, bu da ilk şeref dağıtımıydı: Hatlardaki yerler. Agamemnon'un otoritesine bir başkaldırı olacaksa şimdi olacaktı. Bunun düşüncesiyle bile öfkelenmiş görünen kralın sesi haşinleşti. Bu hataya çok sık düşüyordu. Durum ne kadar nazikse, o kadar sevimsiz bir adam oluyordu.

"Menelaos'la ben orta kısmı alacağız elbette." Bunun üzerine içeride bir hoşnutsuzluk dalgası dolaştıysa da Odysseus sesini yükseltti.

"Çok akıllıca, Miken Kralı. Haberciler sizi kolaylıkla bulacaklar."

"Kesinlikle." Agememnon sebep gerçekten de buymuş gibi başıyla sertçe onayladı. "Kardeşimin solunda Phthia Prensi, benim sağımda da Odysseus olacak. Kanatlarda da Diomedes ve Aias." Bunlar en tehlikeli mevkilerdi. Düşman buralardan saldırır ve geri çekilirdi. Ne pahasına olursa olsun korunmaları gerektiği için de en itibarlı yerlerdi.

"Geri kalan yerler kura çekimiyle belirlenecek." Mırıltılar kesilince, Agamemnon ayağa kalktı. "Karar verildi. Yarın başlıyoruz. Yağma saldırıları. Gün doğumunda."

Kumsal boyunca yürüyerek kampımıza döndüğümüz sırada güneş de batıyordu. Akhilleus memnundu. En öncelikli mevkilerden biri, hem de kavga dövüşe gerek kalmadan onundu. Akşam yemeği için vakit çok

erkendi, biz de kampımızın hemen arkasındaki çimenlik tepeye tırmandık. Ağaçların arasından yükselen ince bir çıkıntıydı burası. Bir süre tepede durup yeni kampımızı ve ardında uzanan denizi inceledik. Ölmekte olan ışınlar Akhilleus'un saçlarındaydı. Yüzü akşamın tatlılığını taşıyordu.

Gemideki çarpışmadan beri içimde yanıp duran bir soru vardı ama o âna kadar soracak fırsatı bir türlü bulamamıştım.

"Adamları hayvanlar olarak mı düşündün? Babanın söylediğini mi yaptın?"

Akhilleus başını iki yana salladı. "Hiçbir şey düşünmedim." Tepemizde martılar çığlıklar atarak dönüp duruyordu. Akhilleus'u ertesi gün yapılacak ilk yağmadan sonra kana bulanmış ve ölüm saçan bir halde hayal etmeye çalıştım.

"Korkuyor musun?" diye sordum. Arkamızdaki ağaçlardan bir bülbülün ilk şarkısı geliyordu.

"Hayır," diye cevap verdi Akhilleus. "Ben bunun için doğmuşum."

Ertesi sabah, Troya kumsalına vuran Troya dalgalarının sesiyle uyandım. Yanımda hâlâ uyuyan Akhilleus'u rahatsız etmemek için çadırdan çıktım. Dışarıda gökyüzü bir gün önceki gibi bulutsuzdu. Güneş parlak ve yakıcıydı, büyük ışık dalgaları denizin üzerinden yansıyordu. Oturdum. Yakıcı ter damlaları cildimden süzülüyordu.

Bir saatten kısa bir süre içinde yağma başlayacaktı. Bu düşünceyle uykuya dalmış, bu düşünceyle uyanmıştım. Konuşup benim gitmememi kararlaştırmıştık. Adamların çoğu gitmeyecekti. Bu kralların yağmasıydı, en üstün savaşçılara ilk şereflerini vermek için yapılacaktı. Akhilleus ilk defa gerçekten öldürecekti.

Doğru, önceki gün kıyıda öldürdüğü adamlar vardı ama onları uzaktan öldürmüştü. Hiç kan görmemiştik. Yüzlerini ve çektikleri acıyı göremeyeceğimiz bir mesafeden, adamların düşüşü neredeyse komikti.

Akhilleus çadırdan çıktı. Giyinmişti bile. Gelip yanıma oturdu, onu bekleyen kahvaltısını etti. Pek az konuştuk.

Nasıl hissettiğimi ona anlatacak sözcük yoktu. Dünyamız kandan ve kanla kazanılan şereften oluşuyordu, yalnızca korkaklar savaşmazdı. Bir

prensin seçim hakkı yoktu. Savaşır ve kazanır veya savaşır ve ölürdün. Kheiron bile Akhilleus'a bir mızrak göndermişti.

Phoiniks de çoktan uyanmış, Akhilleus'a eşlik edecek Myrmidon'ları suyun kenarında sıraya sokuyordu. Bu ilk savaşlarıydı ve askerler efendilerinin sesini duymak istiyorlardı. Akhilleus ayağa kalktı, adamlara doğru yürürken onu seyrettim. Tuniğinin bronz tokaları etrafa alev yansımaları gönderiyor, mor pelerini altın saçlarını iyice parlak gösteriyordu. Öyle kahraman bir hali vardı ki daha bir gece önce Phoiniks'in çadırımıza bıraktığı peynir dolu tabakların üstünden birbirimize zeytin çekirdekleri tükürdüğümüzü zar zor hatırlayabiliyordum. Üstünde hâlâ zeytin parçaları bulunan ıslak bir çekirdeği kulağımın içine sokmayı başardığında ulur gibi gülmüştük.

Konuşurken mızrağını havaya kaldırmış, silahın taş veya fırtınalı sular gibi koyu gri ucunu sallıyordu. Otorite sağlamak için mücadele etmek zorunda olan veya güçlerini gereğince taşıyamayan, kaba saba hareketler yapan diğer krallara acıdım. Akhilleus söz konusu olunca otorite doğuştan kazanılmış bir zarafetti, askerler de rahipler karşısında yaptıkları gibi yüzlerini bu güce çeviriyorlardı.

Konuşmasını bitirince veda etmek üzere yanıma geldi. Kahramanlığından sıyrılıp doğal boyutlarına dönmüştü; mızrağı elinde gevşekçe, neredeyse tembelce tutuyordu.

"Zırhımın kalan kısmını giymeme yardım eder misin?"

Başımı sallayarak peşinden çadırın serinliğine girdim. Geçtiğimiz ağır kumaş kapı, söndürülen bir kandil gibi kapanıyordu ışığın üstüne. Akhilleus'un işaret ettiği deri ve madeni parçaları ona uzattım. Uylukları, kolları ve karnı için koruyucular vardı. Bunları tek tek bağlamasını seyrettim, sert derinin yumuşak etine, daha bir gece önce parmağımla okşadığım cildine gömülmesini seyrettim. Elim ona doğru uzanmak, sımsıkı iliklenmiş tokaları açıp onu serbest bırakmak istiyordu. Yapmadım. Adamlar bekliyordu.

Son parçayı, at kılından sorguçlu miğferi de uzattım. Akhilleus miğferi kulaklarının üstünden geçirip yüzünün ancak ince bir şeridini açıkta bıraktı. Bana doğru eğildi, bronzla çerçevelenmişti, ter, deri ve maden kokuyordu.

Gözlerimi kapadım, dudaklarını dudaklarımın üstünde hissettim. Hâlâ yumuşak kalmış tek yeri dudaklarıydı. Bir an sonra gitmişti.

Akhilleus olmadan çadır birdenbire çok daha küçük, kasvetli ve duvarlarda asılı postların kokusuyla dolu bir yer haline gelmişti sanki. Yatağımıza uzanıp onun bağırarak verdiği emirleri ve ardından atların eşinip homurdanmalarını dinledim. Sonunda da onu uzağa götüren arabasının tekerleklerinin gıcırtısını. En azından güvenliği için endişe etmiyordum. Hektor yaşadığı sürece o da ölemezdi. Gözlerimi kapayıp uykuya daldım.

Akhilleus'un burnunu burnuma dayamasıyla uyandım. Rüyalarımın ağlarından kendimi kurtarmaya çalışırken, o da burnunu ısrarla bastırıyordu. Keskin ve tuhaf bir koku vardı üzerinde, bana sarılıp yüzünü yüzüme süren bu yaratıktan bir an için tiksinecektim neredeyse. Derken topuklarının üstüne oturdu ve yeniden Akhilleus oldu. Saçları nemden koyulaşmıştı, sanki sabah güneşi içlerinden çekilip alınmış gibi görünüyorlardı. Miğferin içinde düzleşip ıslanmış saç telleri yüzüne ve kulaklarına yapışıyordu.

Üstü başı kanla kaplıydı. Henüz pas rengini alana kadar kurumamış canlı damlalar. İlk düşüncem dehşet oldu. Yaralanmıştı, kan kaybederek ölecekti. "Yaran nerede?" diye sordum. Gözlerim kanın kaynağını bulmak için Akhilleus'un üstünde gezindi ama damlalar bir yerden geliyor gibi görünmüyordu. Uyku sersemi beynim yavaş yavaş kavramaya başladı. Kan Akhilleus'un değildi.

"Bana dokunacak kadar yakınıma sokulamadılar," dedi. Sesinde bir çeşit hayret dolu zafer vardı. "Ne kadar kolay olacağını bilmiyordum. Çocuk oyuncağıydı. Görmeliydin. Adamlar sonra bana tezahürat yaptılar." Rüyada gibi konuşuyordu. "Iskalamam mümkün değil. Keşke sen de görseydin."

"Kaç kişi?" diye sordum.

"On iki."

On iki adam. Paris'le, Helene'yle veya bizlerden biriyle hiçbir ilişkisi olmayan on iki adam.

"Çiftçiler mi?" Sesimde onu kendine getirmişe benzeyen bir acılık vardı.

"Silahlıydılar," dedi hemen. "Silahsız bir adamı öldürmezdim."

"Sence yarın kaç kişi öldürürsün?" diye sordum.

Sesimdeki keskinliği duyunca bakışlarını kaçırdı. Yüzündeki acı ifadesi beni çarptı. Utanç duydum. Onu affedeceğime dair verdiğim söze ne olmuştu? Akhilleus'un kaderinin ne olduğunu biliyordum, yine de Troyaya gelmeyi seçmiştim. Vicdanım yara almaya başladı diye itiraz etmeye kalkmak için geç kalmıştım.

"Özür dilerim," dedim. Bana olanları, tüm olup bitenleri anlatmasını istedim. Birbirimizle daima konuştuğumuz gibi. Akhilleus da anlattı. İlk attığı mızrağın bir adamın yanak çukuruna girip öbür taraftan ucunda et parçalarıyla çıktığını. İkinci adamın göğsünden vurulup düştüğünü, Akhilleus mızrağı çıkarmak isteyince silahın adamın göğüs kafesine takılıp kaldığını. Ayrıldıkları sırada köyü iğrenç, çamurlu ve madeni bir koku sarmış, sinekler çoktan toplanmaya başlamıştı.

Her sözcüğü dinledim. Bunun yalnızca bir hikâye olduğunu hayal ediyordum. Bahsettiği, kanlı canlı insanlar değil, bir vazonun üstündeki koyu renkli şekillerdi.

Agamemnon gece gündüz aralıksız olarak Troya'yı gözleyecek nöbetçiler yerleştirdi. Hepimiz bir şeyler olmasını bekliyorduk. Bir saldırı veya bir heyet. Bir güç gösterisi. Ne var ki Troya kapılarını kapalı tuttu. Böylece yağma saldırıları devam etti. Akhilleus döndüğünde yorgun olmamak için gündüzleri uyumayı öğrendim. Geri geldiğinde mutlaka konuşma ve adamların yüzleri, yaraları ve hareketleri hakkındaki her şeyi en küçük ayrıntılarına kadar bana anlatma ihtiyacı içinde oluyordu. Dinleyebilmek, kanlı görüntüleri hazmedip gelecek kuşaklara bırakılacak vazonun üzerine dümdüz ve önemsiz bir halde resmedebilmek istiyordum. Onu bunlardan kurtarıp tekrar Akhilleus haline getirmek istiyordum.

YİRMİ BİR

Yağmayla birlikte paylaşım geldi. Ödüllerin teslimi, savaş ganimetlerinin bölüşülmesi geleneklerimizden biriydi. Herkese, kişisel olarak kazandığı şeyleri saklama izni veriliyordu. Ölü bir askerin üstünden alınmış bir zırh, dul bir kadının boynundan koparılmış bir mücevher askerde kalırdı ama geri kalan her şey, ibrikler, halılar, vazolar platforma taşınıp pay edilmek üzere üst üste yığdırdı.

Bu işte eşyaların değerinden çok şerefi önem taşıyordu. Ganimetten aldığınız pay, ordudaki konumunuza uygun olurdu. İlk hisse genellikle ordunun en iyi askerine giderdi ama Agamemnon kendisini birinci, Akhilleus'u da ikinci sırada ilan etmişti. Akhilleus buna yalnızca omuz silkmekle yetinerek beni şaşırttı. "Benim daha iyi olduğumu herkes biliyor. Bu yaptığı onu açgözlü gösterecek, o kadar." Haklıydı tabii. Hele askerler hazine yığınımızın altında oyalanarak bize tezahürat yapınca, iş iyice tatlı hale geldi. Agamemnon'a tezahürat yapan yoktu, onu yalnızca Miken askerleri alkışladı, o kadar.

Akhilleus'tan sonra Aias, ondan sonra da Diomedes, Menelaos ve Odysseus geliyordu. Liste, yalnızca tahta miğferlerle kenarı kırık kadehler alabilen Cebriones'le tamamlandı. Gerçi bazen bir asker özellikle çok başarılı bir gün geçirdiğinde, komutan ona dikkat çekici güzellikte bir ödül verebilir, hatta bunu sıralamadaki ilk askerin payını almasından önce bile yapabilirdi. Yani Cebriones bile umutsuz durumda sayılmazdı.

Üçüncü haftada bir gün, platformda yığılı kılıçların, halıların ve altınların arasında bir kız duruyordu. Esmer ciltli, parlak siyah saçlı güzel bir kızdı. Elmacıkkemiğinin üstünde, bir yumruğun indiği yerde, yayılmakta olan bir morluk vardı. Alacakaranlıkta Mısırlıların kullandığı rastıklardan çekilmiş

gibi gölgeli görünen gözlerinde de morluklar var gibiydi. Elbisesinin omzu yırtılmıştı, üzerinde de kan lekeleri göze çarpıyordu. Elleri bağlıydı.

Adamlar hevesle toplandılar. Kızın burada bulunmasının ne anlama geldiğini biliyorlardı. Agamemnon kamp takipçilerine, mızrak fahişelerine ve yatak kölelerine izin veriyordu. Askerler şimdiye kadar ancak tarlalarda bulduklarına tecavüz etmiş ve kadınları orada bırakmışlardı. İnsanın kendi çadırı böyle bir şey için çok daha rahat bir ortam sağlıyordu.

Agamemnon platforma çıktı. Dudaklarında hafif bir gülümsemeyle kızı süzdüğünü gördüm. Hem o hem de bütün Atreus hanesi iştahlarıyla tanınırdı. O sırada bana ne oldu bilmiyorum affıa Akhilleus'un kolunu yakalayıp kulağına fısıldadım.

"Kızı al."

Akhilleus şaşkınlıktan kocaman açılmış gözlerle bana döndü.

"Ödül olarak kızı al. Agamemnon almadan sen al. Lütfen."

Tereddüt etti ama yalnızca bir an.

"Yunanistan'ın evlatları." Bir adım öne çıktı. Zırhını hâlâ çıkarmamıştı, üstündeki kan lekeleri hâlâ duruyordu. "Miken'in yüce kralı."

Agamemnon ona baktı, yüzü asılmıştı. "Pelides?"

"Bu kızı savaş ödülüm olarak alacağım."

Platformun arka tarafındaki Odysseus tek kaşını kaldırdı, etrafımızdakilerden mırıltılar yükseldi. Akhilleus'un isteği alışılmadık olsa da mantıksız değildi. Başka bir orduda ilk seçim hakkı zaten onun olurdu. Agamemnon'un gözlerinde bir rahatsızlık tutuştu. Düşüncelerini yüzünden okuyabiliyordum. Akhilleus'tan hoşlanmıyordu ama şimdi burada huysuzluk etmeye değmezdi. Kız güzeldi ama başka kızlar da olacaktı.

"İsteğini sana bağışlıyorum, Phthia Prensi. Kız senindir."

Kalabalık bunu bağırışlarla onayladı. Komutanlarının cömert, kahramanlarının da cüretkâr ve şehvetli olması hoşlarına giderdi.

Kız olup bitenleri parlak bir zekâyla dolu gözlerle seyretmişti. Bizimle gelmesi gerektiğini anladığında yutkundu, gözleri Akhilleus'un üstündeydi.

"Geri kalan ganimetler için adamlarımı burada bırakıyorum. Kız şimdi benimle gelecek."

Adamlar takdir dolu kahkahalar atıp ıslık çaldılar. Kızın vücudu, üstünde bir atmacanın dolaştığını gören bir tavşan gibi tepeden tırnağa hafif hafif titriyordu. Akhilleus, "Gel," diye emretti. Dönerek gitmeye hazırlandık. Kız da başını yerden kaldırmadan bizi takip etti.

Kampımıza dönünce, Akhilleus bıçağını çıkardı, kız korkuyla kafasını iki yana salladı. Akhilleus o günün çarpışmalarından ötürü hâlâ kan lekeleri içindeydi. Kızın köyünü yağmalamışlardı.

"Ben yapayım," dedim. Akhilleus bıçağı bana verip geri çekildi, utanmış gibi bir hali vardı.

"Seni serbest bırakacağım," dedim.

Yakından bakınca gözlerinin ne kadar koyu renk olduğunu görebiliyordum. Verimli topraklar gibi zengin bir kahverengi olan bu gözler, kızın badem biçimli yüzünde kocaman duruyorlardı. Aklıma ürkmüş köpekler geldi, onlar da sinip kendilerini küçülterek köşelere sığınmaya çalışırdı.

"Hayır, hayır," dedim çabucak. "Sana zarar vermeyeceğiz. Seni serbest bırakacağım."

Kız bize dehşetle bakıyordu. Ne söylediğimi zannetiğini ancak tanrılar bilirdi. Anadolu'dan bir köylü kızıydı, daha önce Yunanca duymuş olduğunu hiç sanmıyordum. Ona güvence vermek için bir adım atıp elimi kızın koluna koydum. Bir darbe bekliyormuş gibi yüzünü buruşturdu. Gözlerindeki korkuyu gördüm. Tecavüzden ve daha kötüsünden korkuyordu.

Daha fazla dayanamadım. Aklıma tek bir şey geliyordu. Dönüp Akhilleus'un tuniğinin önünden yakaladım ve onu öptüm.

Ayrıldığımızda kız bize bakıyordu. Ağzı açık, öylece bakıyordu.

Bileğindeki ipleri ve bıçağı gösterdim yine. "Tamam mı?"

Kız bir an tereddüt ettikten sonra yavaşça ellerini uzattı.

Akhilleus, bir çadır daha kurulması için Phoiniks'le konuşmak üzere gitti. Kızı çimenlikli tepeye götürüp oturttum, yüzündeki bereler için bir

pansuman hazırladım. Gözlerini hiç kaldırmadan, ihtiyatlı bir tavırla aldı. Bacağını işaret ettim. Kaval kemiği boyunca uzanan derin bir kesik vardı.

"Bakabilir miyim?" diye sordum ellerimi kullanarak. Kız karşılık vermedi ama gönülsüzce de olsa bacağını tutup yarayı temizlememe ve sargılarla güzelce sarmama izin verdi. Ellerimin her hareketini takip ediyor, asla gözlerime bakmıyordu.

Sonra onu yeni kurulmuş çadıra götürdüm. Kız çadırdan ürkmüş gibiydi, içeri girmeye korkuyordu. Kapı görevi gören parkayı açıp ellerimle anlattım yine. İçeride yiyecek, battaniye, bir ibrik dolusu su, hatta birkaç parça da temiz üst baş vardı. Kız tereddütle içeri doğru bir adım attı. Onu her şeyi kocaman gözleriyle inceler halde orada bıraktım.

Ertesi gün Akhilleus yine yağmaya gitti. Ben de kampın etrafında gezindim. Suyun sürüklediği ağaç parçalarını topluyor, ayaklarımı dalgalarda serinletiyordum. Bütün bu süre boyunca da kampın köşesindeki yeni çadırın farkındaydım. Kızı bir daha görmemiştik, çadırın kapısı Troya'nın kapıları gibi sımsıkı kapalıydı. Belki on defa oraya gidip seslenmeye niyetlenmiştim.

Sonunda öğle vakti kızı kapıda gördüm. Kumaşın katları arasına yarı saklanmış olarak bana bakıyordu. Onu fark ettiğimi anlayınca hemen dönerek içeri girmeye yeltendi.

"Dur!" dedim.

Dondu kaldı. Üstündeki tunik benimkilerden biriydi ve dizlerinin epey altına kadar iniyor, kızı çok genç gösteriyordu. Kaç yaşındaydı acaba? Onu bile bilmiyordum.

Yanına gittim. "Merhaba." Kız kocaman gözleriyle bana baktı. Saçlarını geriye doğru toplamış, yanaklarının narin kemiklerini açığa çıkarmıştı. Güzeldi.

"Rahat uyuyabildin mi?" Onunla neden konuşup durduğumu bilmiyorum. Bunun onu rahatlatacağını düşünüyordum. Bir keresinde Kheiron, bebekleri yatıştırmak için onlarla konuşmak gerektiğini söylemişti.

"Patroklos," dedim kendimi işaret ederek. Kız gözlerini bana çevirdi, sonra başka tarafa baktı.

"Pa-tro-klos," diye tekrarladım ağır ağır. Kız ne cevap verdi ne de kıpırdadı, parmakları çadırın kapısına sımsıkı yapışmıştı. O zaman utandım. Onu korkutuyordum.

"Seni rahat bırakacağım," dedim. Başımla bir selam verip gitmeye davrandım.

Kız bir şey söyledi. O kadar alçak sesle konuşmuştu ki duyamamıştım. Durdum.

"Ne dedin?"

"Briseis," diye tekrar etti. Kendini gösteriyordu.

"Briseis?" dedim ben de. Kız utangaçça başını salladı.

Başlangıç böyle oldu.

Kızın çok az da olsa Yunanca bildiği anlaşıldı. Babası, ordunun geldiğini duyunca kızına birkaç kelime öğretmişti. *Merhamet. Evet, Lütfen* ve *Ne istiyorsunuz?* Kızına köle olmayı öğreten bir baba.

Gündüzleri kampta hemen hemen bizden başkası olmuyordu. Kumsalda oturup kesik kesik cümlelerle konuşmaya çalışırdık. Önce ben onun yüz ifadelerini anlamayı öğrendim. Gözlerinin düşünceli sakinliği, elinin arkasına gizlediği uçucu gülümsemesi. O ilk günlerde pek fazla konuşamıyorduk ama buna aldırmıyordum. Dalgalar bize ahbaplık ederek ayaklarımızı yalarken yanında oturmak huzur vericiydi. Neredeyse annemi hatırlatan bir şeydi ama Briseis'in gözleri anneminkilerin asla olmadığı kadar dikkatli bir ışıkla doluydu.

Bazen öğleden sonraları birlikte kampın etrafında dolaşır, Briseis'in daha ismini bilmediği her şeyi işaret ederdik. Kelimeler hızla birikiyordu, kısa sürede ayrıntılı pandomimlere ihtiyaç duyar olmuştuk. *Yemek pişirdim, kötü rüya gördüm.* Briseis, beceriksizce tarifler yaptığımda bile beni anlıyor ve hareketlerimi o kadar yerinde jestlere çeviriyordu ki pişen etin kokusunu alıyordum. Hünerleri beni sık sık güldürüyordu, o da bana gizli gülümsemesini sunuyordu.

Yağma saldırıları devam etti. Agamemnon her gün o günkü ganimetlerin yığıldığı platforma çıkıyor ve, "Haber yok," diyordu. Haber yok

demek şehirden ne bir asker ne bir işaret ne de bir ses geldi demekti. Troya ufukta inatçı bir biçimde oturuyor ve bizi bekletiyordu.

Adamlar kendilerini başka yollarla teselli ediyorlardı. Briseis'ten sonra platformda neredeyse her gün bir iki kız bulunur olmuştu. Hepsi de elleri nasırlı, burunları güneşten yanmış, güneş altında ağır işler görmeye alışkın köylü kızlarıydı. Agamemnon da, diğer krallar da paylarına düşeni aldılar. Artık kızları her yerde görmek mümkündü, çadırların arasında mekik dokuyarak esir alındıkları gün üstlerinde olan uzun, kırışık elbiselerini kova kova suyla yıkıyorlardı. Meyve, peynir, zeytin taşıyor; et doğruyor, şarap kadehlerini dolduruyorlardı. Kumlara oturuyor, bacaklarının arasına kıstırdıkları zırhları cilalıyorlardı. Bazıları, yağmalarda çalınan hayvanlardan elde edilen yün yumaklarından iplik eğirerek dokuma bile yapıyordu.

Geceleri de başka şekillerde hizmet ediyorlardı. Kampımızın kurulu olduğu köşeye kadar gelen çığlıkları duydukça olduğum yerde büzülüyordum. Kızların yanıp yıkılmış köylerini, ölmüş babalarını aklıma getirmemeye çalışıyordum ama bu düşünceleri kafamdan kovmak zordu. Yağmalar tüm kızların yüzüne kazınmıştı; gözlerini, taşırken bacaklarına çarpan kovalar kadar titrek ve ıslak hale getiren kocaman keder lekeleri gibiydi. Yumruklardan ve indirilen dirseklerden kaynaklanan yara bereler de vardı. Bazen de mızrağın tersiyle alna veya şakağa indirilen bir darbenin bıraktığı kusursuz yuvarlak izler.

Paylaşılmak üzere sendeleyerek kampa getirilen bu kızlara bakmaya dayanamıyordum. Akhilleus'u onları talep etmesi için gönderip duruyor, alabildiği kadarını almasına uğraşıyordum. Adamlar onun doymak bilmez iştahıyla ve aletinin bir türlü inmemesiyle ilgili şakalar yapıyorlardı. Diomedes, "Kızlardan hoşlandığını bile bilmezdim," diye takılıyordu.

Tüm yeni kızlar önce Briseis'in yanına gidiyorlardı; o da yumuşak Anadolu lisanıyla onlara rahatlatıcı şeyler söylüyordu. Yıkanmasına müsaade edilecek ve kendisine yeni giysiler verilecekti, ondan sonra çadırda diğerlerine katılabilirdi. Kızların hepsinin sığabileceği yeni, daha büyük bir çadır kurdurmuştuk. Sekiz, on, on bir kız. Onlarla genellikle ben ve Phoiniks konuşuyorduk. Akhilleus geride duruyordu. Kardeşlerini,

sevgililerini ve babalarını öldürürken kızların onu gördüğünü biliyordu. Bazı şeylerin affedilmesi mümkün değildi.

Yavaş yavaş daha az korkmaya başladılar. Yün eğiriyor, kendi lisanlarında konuşuyor, bizden kaptıkları peynir, su ve yün gibi faydalı sözcükleri kullanıyorlardı. Briseis kadar hızlı değillerse de bizimle kırık dökük konuşacak kadarını beceriyorlardı.

Her gün onlarla birkaç saat geçirip kızlara ders vermem fikri Briseis'ten çıktı. Gelgelelim dersler beklediğimden daha zordu. Kızlar temkinliydi. Birbirlerine bakıp duruyorlar, hayatlarına aniden girmiş olmam karşısında ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Korkularını yatıştıran ve derslerimizin daha kapsamlı hale gelmesini sağlayan, bir iki kelimeyle veya bir hareketle meseleye açıklık getiren Briseis oldu yine. Artık Yunancası bayağı iyiydi, ben de gitgide dersleri ona bırakmaya başladım. Benden daha iyi, daha neşeli bir öğretmendi. Taklitleri hepimizi güldürüyordu. Uykulu gözlü bir kertenkele, kavga eden iki köpek. Yanlarında hoşça vakit geçirerek uzun süre, geç saatlere kadar kalıyordum, ta ki arabanın gıcırtısını ve uzaktan gelen bronz şangırtılarını duyana dek. O zaman Akhilleus'umu karşılamaya gidiyordum.

Böyle anlarda savaşın henüz gerçek anlamda başlamadığını unutmak kolaydı.

YİRMİ İKİ

Yağmalar ne kadar başarılı olursa olsun, alt tarafı yağmaydılar. Ölenler, kudretli şehri besleyen ve destekleyen köylerin oluşturduğu geniş ağa mensup çiftçiler ve tüccarlardı, askerler değil. Konsey toplantılarında Agamemnon'un çenesi gitgide daha da kasılıyordu, adamlar da huzursuzdu. Bize vaat edilmiş savaş ne zaman başlayacaktı?

Yakında, dedi Odysseus. Troya'ya doğru durmaksızın akan mültecileri gösteriyordu. Şehir artık infilak etme noktasına gelmiş olmalıydı. Aç aileler sarayın kapısına dayanacak, uydurma çadırlar şehrin caddelerini tıkayacaktı. Artık eli kulağında, diye açıkladı Odysseus.

Bu kehaneti sayesinde ortaya çıkmış gibi, ertesi sabah Troya'nın duvarlarında bir barış sancağı dalgalanıyordu. Nöbetçi asker Agamemnon'a haber vermek için kumsalda son hız koştu. Kral Priamos bir elçi heyeti kabul etmeye hazırdı.

Kamp bu haberle alev almıştı. Artık öyle veya böyle bir şeyler olacaktı. Ya Helene'yi geri vereceklerdi ya da onun uğruna savaş alanına çıkıp doğru dürüst savaşacaktık.

Kral konseyi, bekleneceği üzere bir seçim yaparak Menelaos'la Odysseus'u gönderdi. İki adam, parlayana kadar tımar edilmiş ve şangırtılı süslerle donatılmış zarif atlarına binerek sabahın ilk ışıklarıyla yola çıktılar. Troya'nın geniş ovasını kaplayan otların arasından geçerek koyu renkli duvarların ardında gözden kaybolmalarını seyrettik.

Akhilleus'la birlikte çadırımızda merak içinde bekliyorduk. Helene'yi görecekler miydi? Paris onu kocasından saklamaya cesaret edemezdi ama göstermeye de cesaret edemezdi. Menelaos, silahsız olduğu kesinlikle anlaşılacak şekilde gitmişti. Belki de kendine güvenmiyordu.

Akhilleus, "Neden onu seçtiğini biliyor musun?" diye sordu. "Menelaos'u mu? Hayır, bilmiyorum." Kralın yüzünü, Tyndareos'un salonundaki haliyle,

sağlık ve güleryüzle ışıldarken hatırladım. Yakışıklıydı ama oradaki en yakışıklı erkek değildi. Güçlüydü ama daha fazla servet sahibi, daha şanlı isimler taşıyan bir sürü adam vardı. "Cömert bir hediye getirmişti. Helene'nin kız kardeşi de zaten Menelaos'un kardeşiyle evliydi. Belki seçiminde bunun da payı olmuştur."

Akhilleus bunu biraz düşündü. Başını kıvırdığı koluna dayamıştı. "Sence Paris'le isteyerek mi gitmiştir?"

"İsteyerek gittiyse bile bunu Menelaos'un önünde kabul etmez bence."

"Hımm." Düşünceli bir tavırla parmağını çenesine vuruyordu. "İsteyerek gitmiştir diye düşünüyorum. Menelaos'un sarayı kaleye benziyor. Helene bağırsaydı, mücadele etseydi bir duyan olurdu. Kocasının hiçbir şey için olmasa bile kendi şerefini korumak için peşinden geleceğini biliyordu mutlaka. Agamemnon'un da bu fırsatın üstüne atlayarak herkesi yeminini tutmaya çağıracağını."

"Bilmiyorum."

"Eh, Menelaos'la evli olan sen değilsin."

"Yani sence kasten mi yaptı? Savaş çıksın diye mi?" Bu fikir beni afallatmıştı.

"Belki de. Krallıklarımızın en güzel kadını olarak bilinirdi, artık dünyanın en güzel kadını olduğu söyleniyor." Şarkı söylerken kullandığı en tiz sese başvurdu. "Uğruna bin geminin yelken açtığı kadın."

Agamemnon'un ozanları bin gemiden bahsediyorlardı. Herhalde bin yüz seksen altı gemi demek mısralara pek uygun düşmüyordu.

"Belki de Paris'e gerçekten âşık olmuştur."

"Belki de sıkılmıştır. Sparta'da on yıl kapalı kaldıktan sonra ben de kaçmak isterdim."

"Belki Afrodit onu Paris'e âşık etmiştir."

"Belki yanlarında Helene'yle dönerler"

Bunu düşündük biraz.

"Bana kalırsa Agamemnon yine de saldırır."

"Bence de. Zaten artık Helene'nin adını ağzına alan yok."

"Askerlere yaptıkları konuşmalar dışında."

Bir an sessiz kaldık.

"Ee, sen olsan şu taliplilerden hangisini seçerdin?"

Onu ittim, Akhilleus da güldü.

Gece inerken döndüler. Yanlarında kimse yoktu. Odysseus konseye durumu anlattı. Menelaos konuşmadan oturuyordu. Kral Priamos onları sıcak bir biçimde karşılamış, salonunda verdiği ziyafetle ağırlamıştı. Sonra da karşılarına dikilmişti. Paris'le Hektor iki yanındaydı, diğer kırk sekiz oğlu da arkasına dizilmişti. "Neden geldiğinizi biliyoruz," demişti. "Hanım geri dönmek istemiyor. Bizim korumamıza sığındı. Şimdiye kadar bir kadını savunmayı asla reddetmedim, bundan sonra da reddedecek değilim."

"Akıllıca," dedi Diomedes. "Suçlarından sıyrılmanın yolunu bulmuşlar."

Odysseus sözlerini sürdürdü. "Kararları buysa, artık edilecek söz kalmadığını söyledim onlara."

Agamemnon ayağa kalktı, sesi azametle çınlıyordu. "Gerçekten de kalmadı. Siyasi yaklaşımı denedik ve reddedildik. Takip edebileceğimiz tek şerefli yol savaşmak. Yarın hak ettiğiniz zaferi kazanmaya gideceksiniz. Her biriniz."

Başka şeyler de söyledi ama ben duymadım. *Her biriniz.* Bütün vücuduma bir korku yayıldı. Bunu nasıl düşünememiştim? Elbette benim de savaşmam beklenecekti. Artık savaştaydık, herkesin hizmet etmesi gerekiyordu. Özellikle de *Aristos Achaion*'un en yakın yoldaşının.

O gece çok az uyuyabildim. Çadırımızın duvarlarına dayalı mızraklar gözüme olmayacak derecede uzun görünüyordu. Gördüğüm birkaç dersi hatırlamaya çalışıyordum. Nasıl kaldıracak, nasıl savuracaktım mızrağı? Moiralar benim hakkımda hiçbir şey söylememişlerdi. Ne kadar yaşayacağıma dair hiçbir kehanet yoktu. Panik içinde Akhilleus'u uyandırdım.

"Ben yanında olacağım," diye söz verdi bana.

Şafaktan hemen önceki karanlıkta, Akhilleus silahlanmama yardım etti. Baldır zırhları, zırhlı eldivenler, deri göğüslük, onun üstüne de bronz göğüs zırhı. Tüm bunlar korumaktan ziyade ayak bağı olacakmış gibiydi. Yürüdükçe zırh çeneme çarpıyor, kollarımı sıkıştırıyor, ağırlığıyla beni

aşağı bastırıyordu. Akhilleus, alışacağım konusunda güvence verdi. Ona inanmadım. Sabah güneşinde çadırdan çıkarken kendimi budala gibi hissediyordum. Ağabeyinin giysilerini deneyen bir çocuğa benziyordum. Myrmidon'lar heyecan içinde itişip kakışarak bekliyorlardı. Devasa, heybetli orduya katılmak için hep birlikte kumsaldaki uzun yürüyüşümüze başladık. Nefeslerim daha şimdiden kesik kesik ve hızlıydı.

Orduyu görmeden sesleri duyduk. Bağırış çağırışlar, birbirine çarpan silahlar, çalınan borular. Kumsaldaki dönemeç sona erdi ve düzenli kareler halinde toplanmış kıpır kıpır asker denizi ortaya çıktı. Her birlik, kralının kim olduğunu gösteren bir sancakla işaretlenmişti. Akhilleus ve Myrmidon lan için ayrılmış öncelikli mevkiden başka boşluk kalmamıştı. İlerleyerek sıraya girdik. Akhilleus öndeydi, benim iki tarafımda da yüzbaşılar sıralanmıştı. Arkamızda gururlu Phthialılardan oluşan sıralar ışıldıyordu.

Önümüzde Troya'nın geniş ovası, şehrin muazzam duvarlarına ve kapılarına dek uzanıyordu. Surların dibinde, koyu renk kafalardan ve güneş ışınlarını yansıtarak parlayan cilalı kalkanlardan oluşan sinir bozucu bir bataklık, bize karşı hizaya girmişti. Akhilleus dönerek, "Arkamda kal," dedi. Başımla onayladım, miğferim kulaklarımın çevresinde sallandı. İçimde korku dönüp bükülüyor, her an dışarı akma tehlikesi taşıyan bir panikle dolu bir kazan gibi kaynıyordu. Baldır zırhları ayak kemiklerime batıyor, mızrağım kolumu aşağı çekiyordu. Bir trompet çalındı. Göğsüm inip kalkmaya başladı. Şimdi. Vakit gelmişti.

Şangırdayıp tangırdayan bir kitle hâlinde bir koşu kopardık. Biz böyle savaşırdık. Düşmanla ortada buluşuncaya kadar ölümüne bir koşu. Yeterli güçle koşarsanız düşman hatlarını bir anda dağıtabilirdiniz.

Gerçek bir Troya'lıyı öldürmek için hevesli, zafere aç bir şekilde koşanların bazıları diğerlerini geride bırakınca, sıralarımız çabucak karmakarışık bir hale geldi. Ovanın ortalarına vardığımızda artık düzenli sıralar halinde değildik, krallıkların birlikleri birbirine karışmıştı. Myrmidonların büyük çoğunluğu, bir toz bulutu içinde sola doğru koşarak beni geçmişti. Ben de Menelaos'un çarpışma için uzun saçları yağlanıp taranmış savaşçılarının arasına daldım.

Zırhım tangırdayarak koşuyordum. Nefesim kesilmişti, ayaklarımın altındaki zemin gitgide artan bir sesle kükreyen ayakların darbeleriyle sarsılıyordu. Kalkan toz neredeyse kör ediciydi. Akhilleus'u göremiyordum. Yanımdaki adamı bile göremiyordum ki. Kalkanımı sımsıkı tutup koşmaktan başka bir şey yapamıyordum.

İki ordunun ön hatları bir ses patlamasıyla çarpıştılar; kıymıklar, bronz parçaları ve kan etrafa saçıldı. Askerlerden ve haykırışlardan oluşan kütle kıpırdanıyor, sıralar Kharybdis tarafından yutuluyormuşçasına birbiri ardına kayboluyordu. Adamların ağızlarının kıpırdadığını görüyor ama ne dediklerini işitemiyordum. Yalnızca kalkana çarpan kalkanların, bronza çarpıp parçalanan ahşabın sesi vardı.

Yanımdaki bir Spartalı aniden devrildi. Göğsüne bir mızrak saplanmıştı. Başımı çevirip mızrağı kimin attığını görmeye çalıştıysam da birbirine karışmış gövdelerden başka bir şey seçemedim. Adamın gözlerini kapatıp çabucak bir dua okumak için Sparta'lının yanına diz çöktüm. Hâlâ canlı olduğunu, yardım dilenen bir dehşet içinde hırıltılarla nefes almaya çalıştığını görünce neredeyse kusuyordum.

Yan tarafımda bir çarpışma sesi duyuldu. İrkilerek baktığımda, Aias'ın devasa kalkanını sopa gibi kullanarak yüzlere ve vücutlara darbeler indirdiğini gördüm. Bir Troya savaş arabası gıcırdayarak Aias'ın ardından gidiyor, bir delikanlı dişlerini köpek gibi göstererek arabanın yanından aşağıya bakıyordu. Odysseus koşarak geçti, arabanın atlarını yakalamaya davrandı. Sparta'lı bana sımsıkı yapışmıştı, kanı ellerime boşanıyordu. Yarası çok derindi, yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Adamın gözlerindeki ışık en sonunda sönünce, içime kasvetli bir rahatlama duygusu çöktü. Pütür pütür olmuş, titreyen parmaklarımla ölü gözleri kapattım.

Başım dönerek doğruldum, ova deniz gibi dalgalanıp kabarıyordu. Doğru dürüst bir şey göremiyordum, çok fazla hareket, çok fazla yansıyan güneş ışını, çok fazla zırh ve gövde vardı.

Akhilleus bir yerlerden ortaya çıktı. Üstü başı kan içinde kalmış, nefesi kesilmişti. Yüzü kıpkırmızıydı, mızrağı da sapına kadar kana bulanmıştı. Bana sırıttı, sonra dönerek bir grup Troya'lının üzerine sıçradı. Yerde vücutlar, zırh parçaları, mızrak sapları ve araba tekerlekleri üst üste

yığılıyordu ama Akhilleus asla tökezlemiyordu. Bir kez bile. Savaş alanında, bir geminin tuzla yalanan güvertesi gibi hummalı bir biçimde sallanmayan tek şey oydu. Deniz tutmuş gibiydim.

Kimseyi öldürmedim, hatta öldürmeye bile kalkışmadım. Sabah, saatler süren mide bulandırıcı kargaşanın ardından sona erdiğinde, gözlerim güneşten kör olmuş, mızrağıma sımsıkı yapışmaktan ellerim sızılar içinde kalmıştı. Mızrağı tehdit etmekten ziyade üzerine dayanmak için kullandığım halde hem de. Miğferim, kulaklarımı yavaş yavaş kafamın için gömmeye çalışan koca bir kaya parçasıydı.

Kendimi fersahlar boyu koşmuş gibi hissediyordum ama yere baktığımda ayaklarımın aynı dairesel yolu defalarca tepmiş olduğunu, dans alanı açmak istermiş gibi aynı çimleri ezip durduğumu anladım. Nasıl olduysa daima sakin bir noktada, kimsenin girmediği acayip bir boş alanda durmuş, herhangi bir tehdide maruz kalmamıştım ama yine de içinde bulunduğum sürekli dehşet hissi beni kurutmuştu.

Bunu sağlayanın Akhilleus olduğunu ancak öğleden sonranın ilerleyen saatlerinde anlayabilmiş olmam sersemliğimin, baş dönmelerimin şiddetini gösteriyordu. Akhilleus bakışlarını üzerimden hiç ayırmıyor; bir askerin gözlerinin, sunduğum kolay hedefi fark ederek irileştiğini âdeta doğaüstü bir şekilde anlıyordu. Adam bir sonraki nefesini ciğerlerine çekemeden Akhilleus onu indiriyordu.

Mucizevi bir yaratıktı. Yere yığılmış cansız gövdelerden, yeni hedeflere savurmak üzere kolaylıkla söktüğü mızraklar birbiri ardına uçuyordu ellerinde. Bileğinin soluk renkli iç kısmı ortaya çıkacak şekilde durmadan büküldüğünü, flüt gibi kemiklerinin zarif bir biçimde ileri atıldığını görüyordum. Onu seyrederken, mızrağım unutulmuş gitmiş bir şekilde toprakta yatıyordu. Ölümlerin çirkinliğini, etrafa saçılan beyinleri, daha sonra saçlarımdan ve cildimden yıkayarak akıtacağım uçuşan kemik parçalarını artık fark bile etmiyordum. Tek gördüğüm Akhilleus'un güzelliği, şarkı söyleyen kolları ve bacakları, ayaklarının atik adımlarıydı.

Sonunda günbatımı vakti gelerek bizi serbest bıraktı. Bitkin bir halde topallayarak çadırlarımıza dönerken yaralı ve ölülerimizi de beraberimizde sürüklüyorduk.

Krallarımız birbirlerinin sırtına şaplaklar indirerek iyi bir gün olduğunu söylüyorlardı. Kutlu bir başlangıç. Yarın bunu tekrarlayacağız.

Tekrarladık da tekrarladık. Ele geçirilen toprak yoktu, esir alınmıyordu. Yalnızca şeref uğruna, adam adama bir çarpışma yürütülüyordu. Zamanla karşılıklı bir ritim tutturuldu. Medeni bir biçimde on günün yedisinde savaşıyor, cenazelere ve kutlamalara vakit ayırıyorduk. Yağma veya ani saldırılar yapılmıyordu. Bir zamanlar çabucak kazanılacak bir zaferin rüyalarıyla bulutların üstünde gezen komutanlar, uzun sürecek savaş düşüncesine alıştı. Ordular birbirine denkti. İki taraf da gözle görülür bir üstünlük kazanamadan savaş alanında birbirini takip eden günler boyunca mücadeleyi sürdürebilirlerdi. Bunun bir sebebi, Anadolu'nun dört bir yanından Troya'ya yardıma koşan, şan şeref peşindeki askerlerdi. Zafer konusunda açgözlü olan yalnız bizim halkımız değildi.

Akhilleus serpilip gelişti. Savaşa neşeyle gidiyor, çarpışırken gülümsüyordu. Zevk aldığı şey öldürme eylemi değildi. Karşısına tek başına, hatta iki veya üç kişi olarak çıkan kimsenin kendisine denk olamayacağını çabucak anlamıştı. Bu kadar kolay kasaplık ona bir zevk vermiyordu. Öldürebileceklerinin yarısından azını deviriyordu aslında. Onun esas beklediği saldırı ânı, askerlerin yıldırım hızıyla üzerine doğru koşmalarıydı. Orada, çarpışan yirmi kılıcın arasında sonunda gerçekten *dövüşebiliyordu.* Uzun süre kapalı tutulup sonunda koşmasına izin verilmiş bir yarış atı gibi kendi kuvvetiyle iftihar ediyordu. Ateşli, imkânsız bir zarafetle on, on beş, yirmi beş kişiyle birden çarpışıyordu. *Gerçekten yapabileceğim şey bu işte. Sonunda.*

Yanında gitmem korktuğum kadar sık gerekmiyordu. Savaş uzadıkça her Yunan askerini çadırından sürükleyerek çıkarma işi önemini yitiriyordu. Şerefi söz konusu olan bir prens değildim. İtaat etmeye mecbur olan bir asker veya becerilerine muhtaç olunan bir kahraman da değildim. Ne bir mevkii ne de bir rütbesi olan bir sürgündüm sadece. Akhilleus beni kampta bırakmayı uygun görüyorsa onun bileceği işti.

Savaş alanına yaptığım ziyaretler önce beş, sonra üç güne, sonra da haftada bire düştü. En sonunda da yalnızca Akhilleus onunla gitmemi istediğinde gider oldum. Bu da pek sık olmuyordu, Akhilleus çoğu gün kendi başına alana gitmekten, yürüyüp kalabalığa karışarak kendisi için çarpışmaktan hoşnuttu ama zaman zaman yalnızlığından bıkar, terle ve kanla katılaşmış derileri üstüme geçirip yere yığılmış vücutların üstünden onunla birlikte tırmanmak üzere yanında gitmemi rica ederdi. Mucizesine şahitlik edeyim diye.

Bazen Akhilleus'u seyrederken, askerlerin girmediği kare biçimli bir açıklık fark ederdim. Akhilleus'un yakınlarındaki bu açıklığa gözümü dikip bakarsam o bölge aydınlanır, biraz daha aydınlanırdı. Sonunda gönülsüzce sırrını ortaya serdiği olurdu. Ölüm kadar beyaz, etrafında dövüşen adamların hepsinden daha uzun boylu bir kadın. Kanlar nasıl saçılırsa saçılsın, soluk gri elbisesine tek bir damla bile sıçramazdı. Çıplak ayakları yere değmiyor gibi olurdu. Oğluna yardım etmezdi, buna gerek yoktu. Kocaman siyah gözleriyle seyretmekle yetinirdi. Benim yaptığım gibi. Yüzündeki ifadeyi çözemezdim. Zevk de olabilirdi, keder de. Belki de ifade yoktu bile.

Dönüp beni gördüğü zaman hariç. Yüzü tiksintiyle buruştu, dudakları geri çekilerek dişlerini açığa çıkardı. Yılan gibi tıslayıp gözden kayboldu.

Savaş alanında Akhilleus'un yanında yavaş yavaş kendimi toparladım, deniz tutması hissinin üstesinden geldim. Diğer askerleri yalnızca vücut parçaları, parçalanan et ve bronz olarak değil, bir bütün halinde seçebilmeye başladım. Hatta Akhilleus'un korumasının oluşturduğu limana sığınmış halde savaş hatlarının arasında geziniyor, diğer kralları arıyordum. En yakınımızda, her zaman düzenli sıralar halindeki Miken'lilerin arkasında duran, mızrak kullanmada çok becerikli olan Agamemnon vardı. Askerlerinin sağladığı güvenliğin ardından emirlerini haykırıyor ve mızrak savuruyordu. Bu konuda becerikli olduğu aşikârdı, attığı mızraklar yirmi askerin başının üstünden aşarak ilerliyordu. Komutanının aksine, Diomedes'in hiçbir şeyden korkusu yoktu. Vahşi, yırtıcı bir hayvan gibi savaşıyor; dişlerini göstererek öne atılıyor, ete saplanmaktan ziyade onu parçalayan hızlı darbeler indiriyordu. Sonra

kurdumsu bir ifadeyle eğilir, cesedi soyar, yoluna devam etmeden önce altın ve bronz parçalarını arabasına atardı.

Odysseus hafif bir kalkan taşıyor, düşmanının karşısına ayı gibi çömelerek, güneşten yanmış elindeki mızrağını iyice aşağıda tutarak çıkıyordu. Işıldayan gözlerle öteki adamı süzer, mızrağın ne taraftan, nasıl geleceğini anlamak için kaslarının titreşimlerini takip ederdi. Mızrak zararsızca savuşturulduktan sonra da öne atılır, mızrakla balık avlayan biri gibi yakın mesafeden darbesini indirirdi. Gün sona erdiğinde zırhı daima kana bulanmış oluyordu.

Troya'lıları da tanımaya başlamıştım. Hızlı bir savaş arabasından sağa sola dikkatsizce oklar saçan Paris. Yüzü, miğferinin altında sıkışmışken bile zalimane bir şekilde güzeldi. Kemikleri Akhilleus'un parmakları kadar zarifti. İnce kalçaları arabasının yanlarına mutat bir azametle dayanır, kırmızı pelerini zengin kıvrımlarla vücudundan dökülürdü. Afrodif in gözdesi olması hiç de şaşırtıcı değildi, Paris de Tanrıça kadar gösterişçiydi.

Uzaktan, yalnızca dalgalanan adamların açtığı koridorlardan attığım hızlı bakışlarla Hektor'u da görüyordum. Her zaman tek başına, diğerlerinin ona tanıdığı alan içinde tuhaf biçimde yalnızdı. Becerikli, dengeli ve dikkatliydi, her hareketini düşünerek yapıyordu. Kocaman elleri çalışmaktan sertleşmişti. Bazen ordumuz geri çekilirken, ellerindeki kanı yıkadığını görürdük. Yıkardı ki duasını tertemiz olarak edebilsin. Kardeşleri ve kuzenleri tanrılar yüzünden düşerken hâlâ tanrıları seven, şöhretin kırılgan ince buz tabakası için değil, ailesi uğruna vahşice savaşan bir adam. Sonra sıralar kapanır, Hektor gözden kaybolurdu.

Ona yaklaşmayı hiç denemedim. Akhilleus da böyle bir şey yapmadı. Hektor bir anlığına belirince Akhilleus dikkatle başka tarafa döner, başka kalabalıklara yönelirdi. Sonrasında, Agamemnon ona Troya Prensinin karşısına ne zaman çıkacağını sorduğunda en saf, en çıldırtıcı gülümsemesiyle gülümserdi. "Hektor bana ne yaptı ki?"

YİRMİ ÜÇ

Troya'ya gelişimizden kısa süre sonra bir bayram günü Akhilleus şafakla birlikte kalktı. "Nereye gidiyorsun?" diye sordum.

"Anneme," diyerek ben tekrar konuşamadan çadırın kapısından dışarı kaydı.

Annesi. İçimde bir yer budala gibi Thetis'in buraya peşimizden gelmeyeceğini umut etmişti. Kederinin veya belki de mesafenin onu bizden uzak tutacağını düşünmüştüm. Öyle bir şey olmamıştı elbette. Anadolu kıyıları Yunanistan kıyılarından daha elverişsiz değildi, üstelik kederi Thetis'in ziyaretlerini daha da uzatmaktan başka bir işe yaramıyordu. Akhilleus çadırdan şafakta çıkar, neredeyse güneş tam tepeyi bulduğunda dönerdi. Aşağı yukarı yürüyerek huzursuzca beklerdim. Thetis bu kadar uzun ne anlatıyor olabilirdi oğluna? Tanrısal bir felaket olduğundan, Akhilleus'u benden koparacak kutsal bir emir verildiğinden korkardım.

Briseis genellikle gelip benimle birlikte beklerdi. "Ormanda yürüyüşe çıkmak ister misin?" diye sorardı. Alçak sesindeki tatlılık, beni rahatlatmak istemesi kendime gelmeme yardımcı olurdu. Onunla birlikte ormanda gezinmek de her zaman yatıştırıcıydı. Briseis, tıpkı Kheiron gibi ormanın tüm sırlarına vakıftı sanki. Mantarların nerede saklandığını, tavşanların kovuklarını nerede açtıklarını bilirdi. Bitkilerle ağaçların yerel dildeki isimlerini bana öğretmeye bile başlamıştı.

Gezintimiz bitince tepede oturur, Akhilleus'un dönüşünü görebileyim diye kampa bakardık. O gün Briseis küçük bir sepet taze kişniş taşıyordu, taze yeşil yaprak kokusu etrafımızı sarmıştı.

"Göz açıp kapayıncaya kadar dönecek," dedi. Sözleri yeni tabaklanmış deri gibi, hâlâ katı ve biçimliydi, kullanıla kullanıla aşınmamışlardı henüz. Ben cevap vermeyince, "Bu kadar uzun nereye kayboluyor?" diye sordu.

Neden ondan saklayacaktım ki? Bir sır değildi zaten.

"Annesi bir tanrıça," dedim. "Deniz nympha'sı. Onu görmeye gidiyor."

Briseis'in irkilmesini, korkuya kapılmasını beklemiştim ama yalnızca başını salladı. "Onun bir... onda bir farklılık olduğunu anlamıştım. Hareketleri..." Durakladı. "İnsan gibi hareket etmiyor."

O zaman gülümsedim. "İnsanlar nasıl hareket eder?"

"Senin gibi," dedi Briseis.

"Sakarca yani."

Bu kelimeyi bilmiyordu, ben de onu güldürmek isteğiyle ne demek olduğunu gösterdim. Hararetle başını iki yana salladı. "Hayır. Sen böyle değilsin. Demek istediğim bu değildi."

Ne demek istediğini hiç öğrenemedim çünkü tam o anda Akhilleus tepeye tırmanarak yanımıza geldi.

"Seni burada bulacağımı tahmin etmiştim," dedi. Briseis bir bahaneyle yanımızdan ayrılıp çadırına döndü. Akhilleus kendini yere atıp elini başının arkasına koydu.

"Açlıktan ölüyorum."

"Al." Öğle yemeği için yanımızda getirdiğimiz peynirin geri kalanını uzattım. Akhilleus minnetle yedi.

"Annenle ne konuştunuz?" Neredeyse bunu soramayacak kadar gergindim. Annesiyle geçirdiği saatler benim için yasak değilse de her zaman ayrıydı.

Tam bir iç geçirme sayılamayacak şekilde nefesini dışarı verdi. "Benim için endişeleniyor."

"Neden?" Thetis'in Akhilleus'un üzerine titremesi fikri beni sinirlendirmişti. Bunu yapmak benim işimdi.

"Tanrılar arasında bir acayiplik olduğunu, birbirleriyle kavga edip savaşta taraf tuttuklarını söylüyor. Bana şöhret sözü vermeleri ama bu şöhretin büyüklüğü konusunda bir şey söylememeleri onu korkutuyor."

Bu daha önce aklıma gelmemiş bir sorun, endişelenecek yeni bir şeydi. Oysa şaşılacak bir şey yoktu aslında. Hikâyelerimizde o kadar çok karakter vardı ki. Muhteşem Perseus veya mütevazı Peleus. Herakles.

Neredeyse unutulmuş olan Hylas. Bazıları için koca destanlar yazılırdı, bazıları içinse ancak birkaç satır.

Doğrulup kollarını dizlerine sardı. "Bana kalırsa başka birinin benden önce davranıp Hektor'u öldüreceğinden korkuyor." Yeni bir endişe daha. Akhilleus'un ömrü birdenbire daha da kısalmıştı. "Kim mesela?"

"Bilmem. Aias denedi ama başaramadı. Diomedes de öyle. Benden sonra en iyiler onlar. Aklıma başka kimse gelmiyor."

"Ya Menelaos?"

Akhilleus başını salladı. "Kesinlikle hayır. Menelaos hem cesur hem de güçlü ama hepsi bu. Hektor karşısında kayalara çarpan dalga gibi parçalanacaktır. Yani ya ben ya da hiç kimse."

"Yapmayacaksın, değil mi?" Sesimin yalvarıyormuş gibi çıkmamasına çalışmıştım.

"Hayır." Bir an sessiz kaldı. "Yine de nasıl olacağını görebiliyorum. Çok acayip bir durum. Rüya gibi. Mızrağı fırlattığımı, Hektor'un yıkıldığını görebiliyorum. Cesedinin yanına yürüyüp tepesinde duruyorum."

Göğsümde bir yılgınlık yükseldi. Nefes alarak bu duyguyu kovmaya uğraştım. "Ee, sonra ne oluyor?"

"En acayibi de o ya. Hektor'dan akan kanlara bakıyorum ve kendi ölümümün yakın olduğunu biliyorum ama rüyada buna hiç aldırmıyorum. Hissettiğim en belirgin duygu rahatlama."

"Sence bu kehanet mi?"

Sorum onu içine kapanmaya yöneltmiş gibiydi. Akhilleus başını iki yana salladı. "Hayır. Bence bunun hiçbir anlamı yok. Bir gündüz düşü, hepsi o kadar."

Sesimin onunki kadar kaygısız çıkması için mücadele ederek, "Bence de öyle," dedim. "Ne de olsa Hektor sana hiçbir şey yapmadı."

O zaman, umduğum gibi gülümsedi. "Evet," dedi. "Bunu daha önce de duymuştum."

Akhilleus'un ortadan kaybolduğu uzun saatler boyunca, kampımızdan uzaklaşıp kendime ahbap aramaya, oyalanacak bir şeyler bulmaya çalışmaya başladım. Thetis'in tanrıların arasında kavga olduğuna ve

Akhilleus'un muhteşem şöhretinin tehlikeye düştüğüne dair haberi beni rahatsız etmişti. Ne düşüneceğimi bilemiyordum. Sorular kafamda birbirini kovaladı, öyle ki sonunda yarı deli hale geldim. Dikkatimi dağıtacak bir şeye, aklı başında ve gerçek bir şeye ihtiyacım vardı. Adamlardan biri, hekimlerin beyaz çadırını işaret ederek, "Yapacak bir şey arıyorsan, o çadırdakilerin her zaman yardıma ihtiyaçları var," dedi. Kheiron'un sabırlı ellerini, gül rengi kuvars duvarlara asılı aletleri düşündüm. Çadıra gittim.

İçerisi loştu. Bulanık, tatlı ve misk kokusuyla yüklü hava, kanın madeni kokusuyla ağırlaşmıştı. Bir köşede hekim Makhaon vardı. Sakallı, köşeli çeneli bir adamdı. Eski bir tuniği dikkatsizce belinin etrafına dolamıştı, rahat çalışabilmek için belden yukarısı çıplaktı. Çoğu zaman kapalı yerde olmasına rağmen çoğu Yunandan daha esmerdi. Saçları da kısacık kırpılmıştı. Bunun amacı da rahat çalışabilmekti, kısa saçlar gözüne girmiyordu. O anda yaralı bir adamın bacağının üstüne eğilmiş, deriye gömülmüş bir ok ucunu parmağıyla nazikçe dürtüyordu. Kardeşi Podaleiros, çadırın öbür tarafında zırhının takalarını iliklemeyi bitirdi, omzuma sürtünerek kapıya doğru gitmeden önce Makhaon'a rasgele bir şeyler söyledi. Hem hekim çadırında hem de savaş alanında hizmet veriyordu ama alanda olmayı tercih ettiği bilinen bir şeydi.

Makhaon başını kaldırmadan konuştu. "Bu kadar uzun süre ayakta durabildiğine göre yaran kötü değil anlaşılan."

"Hayır," dedim. "Ben aslında..." Ok başı, hekimin parmaklarının arasında bacaktan kurtulur, asker rahatlamayla inlerken duraksadım.

"Ee?" Sesi, işimize bakalım, der gibi bir ton taşısa da nazikti. "Yardıma ihtiyacınız var mı?"

Onaylama olduğunu tahmin ettiğim bir ses çıkardı. "Otur da şu merhemleri tut," dedi hiç bakmadan. Yere saçılmış küçük şişeleri toplayarak dediğini yaptım. Bazı şişeler tıkırtılı sesler çıkaran şifalı otlar doluydu, bazıları da yağlarla ağırlaşmıştı. Kokladıkça hatırlıyordum. İltihaba karşı sarımsak ve bal merhemi, sakinleştirmek için haşhaş, kanı pıhtılaştırmak için de civanperçemi. At adamın sabırlı parmaklarını, gül rengi mağaranın tatlı taze kokusunu aklıma getiren düzinelerce şifalı ot.

İhtiyacı olanları Makhaon'a uzatarak eli çabuklukla çalışmasını seyrettim. Koklaması ve kemirmesi için adamın üst dudağına yerleştirilen bir parça yatıştırıcı, iltihabı uzak tutmak için biraz merhem, sonra yaranın sarılıp sarmalanıp kapatılmasını sağlayan sargılar. Makhaon kaymak gibi kıvamlı, kokulu balmumundan son bir kat daha sürerek bitkin bitkin başını kaldırdı. "Patroklos, değil mi? Kheiron'un öğrencisi miydin? Burada sana her zaman yer var."

Çadırın dışında bir yaygara koptu, bağrışmalar ve acı dolu çığlıklar duyuldu. Makhaon başıyla o tarafa işaret ederek, "Birini daha getirdiler," dedi. "Sen al."

Askerler Nestor'un adamlarıydı. Arkadaşlarını çadırın bir kıyısındaki boş yatağa uzattılar. Ucu dikenli bir ok, sağ omzuna saplanmıştı. Yüzü terle karışık toz topraktan oluşan bir köpükle kaplı, bağırmamaya çalışırken ısırdığı dudağı da neredeyse yarılmış gibiydi. Solukları artık boğuk, küçük patlamalar halinde çıkıyor, dehşet içindeki gözleri titreye titreye dönüyordu. İnlemeye başlamış bir adamla ilgilenen Makhaon'u yardıma çağırma dürtümü bastırarak, yaralının yüzünü silmek için bir bez parçası aldım.

Omzunun en kalın yerine saplanmış olan ok, korkunç bir iğne gibi yarı içeride yarı dışarıdaydı. Tüylü kısmı kırarak oku yaradan çekip çıkarmam gerekiyordu. Bunu yaparken de eti daha fazla yırtmamaya veya daha sonra iltihaplanabilecek kıymık bırakmamaya özen göstermeliydim.

Kheirondan öğrendiğim uyutucu bir ilacı çabucak hazırlayıp adama verdim. Hastayı çakırkeyif edip acıya karşı duyarsızlaştıran bir afyon ve söğüt kabuğu karışımıydı bu. Asker kupayı tutamıyordu, o yüzden boğulmasın diye başını kaldırıp kucağıma aldım ve içeceği dudaklarına dayadım. Terinin, kanının ve üstündeki pisliğin tuniğime sızdığını hissediyordum.

İçimdeki paniği göstermemeye, güven verici görünmeye çalıştım. Askerin benden en fazla bir yaş büyük olduğunu görebiliyordum. Nestor'un oğullarından biri. Babasına çok düşkün olan, tatlı yüzlü genç bir adam, Antilokhos. "İyileşeceksin," dedim. Bunu durmadan tekrarlıyordum. Onunla mı, yoksa kendi kendimle mi konuşuyordum, o kadarını bilmiyorum.

Sorun okun sapıydı. Silahı yaradan çekip çıkarmadan önce doktorun yapması gereken şey, okun bir ucunu kırmaktı. Gelgelelim, ok Antilokhos'un omzuna öyle bir saplanmıştı ki eti daha fazla parçalamadan kırılabilecek kadar kısmı dışarıda değildi. Ne oku orada bırakabilir ne de tüylü kısmı yaranın içinden geçirebilirim. Ne yapacaktım?

Yaralıyı getiren askerlerden biri, arka tarafımdaki eşikte oyalanıyordu. Omzumun üzerinden ona bir işaret yaptım.

"Bıçak getir, çabuk. Bulabildiğin en keskin bıçak olsun." Sesimdeki keskin otorite ve bunun emrime derhal itaat edilmesini sağlaması beni şaşırttı. Asker kısa, iyice bilenmiş bir et bıçağıyla geri geldi. Keskin ağız hâlâ kurumuş kanların pas lekeleriyle doluydu. Adam bıçağı bana vermeden önce tuniğine silerek temizledi.

Antilokhos'un yüzü artık sakinleşmişti, dili ağzında gevşek duruyordu. Ona doğru eğilerek okun sapını tuttum, tüylü kısmı nemli avucumun içinde ezdim. Öbür elimle de kesmeye başlamıştım, ahşabı katman katman yontuyor, çocuğun omzunu sarsmamak için mümkün olduğunca yavaş hareket ediyordum. Yaralı hırıltılı hırıltılı soluyor, uyku ilacının sisleri içinde kaybolmuş halde mırıldanıyordu.

Kestim, tuttum ve kestim. Sırtım ağrıyor, Antilokhos'un başını kucağımdan indirmediğim, daha iyi bir biçimde yerleşmediğim için kendi kendimi azarlıyordum. Sonunda tüylü uç kırıldı, geriye yalnızca uzun bir kıymık kaldı. Bıçak kıymığı kolayca kesti. Nihayet.

Bundan sonra, neredeyse aynı derecede zorlu bir iş vardı. Oku, omzun öbür tarafından çekerek çıkarmak. Ani bir ilhamla iltihaba karşı kullanılan merhemlerden birini kapıp ahşabı dikkatle ilaca buladım. Bu sayede okun etin içinden kaymasının kolaylaşacağını ve parçalanmasının engelleneceğini umuyordum. Yavaş yavaş okun üzerinde çalışmaya başladım. Saatler gibi gelen bir süre sonunda parçalanmış uç kana bulanmış olarak dışarı çıktı. Kalan son gücümle yarayı sarıp sarmaladım, Antilokhus'un kolunu bir tür askıyla göğsüne astım.

Podalerios daha sonra bana yaptığımın tam anlamıyla delilik olduğunu söyleyecekti. Öyle bir açıda, öyle yavaş yavaş kesmek. En ufak bir sert harekette okun ucu kırılırdı, dedi. Çentikli yaralarla etin içindeki kıymıklar

cehenneme kadar gidebilirdi, ilgilenilmesi gereken başkaları da vardı. Makhaon'a gelince, omzun iltihaplanmadan, ağrımadan güzelce iyileştiğini görmüştü. Bundan sonra ne zaman bir ok yarası gelse beni çağırıyor, yüzünde beklenti dolu bir bakışla elime keskin bir bıçak tutuşturuyordu.

Tuhaf günlerdi. Akhilleus'un kaderinin dehşeti her an üzerimizdeydi, tanrılar arasındaysa savaş mırıltıları giderek yükseliyordu. Ne var ki ben bile her dakikamı korku içinde yaşamıyordum. Şelalenin yakınlarında yaşayanların suyun sesini duymadığını söylerler. Ben de aynı şekilde, Akhilleus'un kaçınılmaz yazgısının kulakları sağır edici uğultusuyla yaşamayı öğrenmiştim. Günler geçti, Akhilleus hayattaydı. Aylar geçti, kimi zaman bütün günü onun ölümünün korkunç uçurumunu düşünmeden geçirebiliyordum. Mucize önce bir, sonra iki yıla uzadı.

Diğerlerinde de benzer bir yumuşama vardı. Kampımız akşam yemeği için yakılmış ateşin çevresinde toplanan bir aile havası taşımaya başlamıştı. Ay yükselip yıldızlar gökyüzünün karanlığında göz kırpmaya başlayınca hepimiz oraya gidiyorduk. Akhilleus'la ben, yaşlı Phoiniks ve kadınlar. Önceleri yalnızca Briseis geliyordu ama artık onun hoş karşılanmasından cesaretlenen küçük bir grup titrek surat da ateşin başındaydı. Dahası da vardı. En gencimiz, daha ancak on yedi yaşındaki Automedon. Sessiz bir genç adamdı. Akhilleus'un zorlu atlarıyla baş etmeyi ve savaş alanında arabayı gösterişle dolaştırmayı öğrenirken nasıl güçlendiğini, nasıl becerilerini geliştirdiğini Akhilleus'la birlikte seyrediyorduk.

Kendimizi pek de öyle hissetmediğimiz halde yetişkin rolü oynayarak ateşimizin başında misafir ağırlamak, eti elden ele geçirip kadehlere şarap doldurmak ikimiz için de bir zevkti. Ateş yavaş yavaş küllenirken yüzümüzdeki yemek sularını silerek hikâye anlatması için Phoiniks'in başının etini yerdik. Yaşlı adam isteğimizi yerine getirmek için sandalyesinde öne eğilir, ateşin ışığının vurduğu yüzünün kemikleri belirginleşir, Delfi'ye özgü, kâhinlerin okumaya çalışacağı bir biçime bürünürdü.

Briseis de hikâyeler anlatırdı. Onunkiler tuhaf, rüya havası taşıyan hikâyelerdi. Büyüyle, sihirle bağlanan tanrılarla ve hiçbir şeyden habersiz bu tanrılarla karşılaşan ölümlülerle doluydu anlattıkları. Tanrıları acayip, kırsal bölgelere özgü yarı hayvan yarı insan varlıklardı, şehirlerde tapınılan yüksek tanrılardan farklıydılar. Briseis'in alçak, şarkı söyler gibi bir sesle anlattığı bu hikâyeler çok güzel, hatta kızın bir Kyklop'u veya saklanmış bir adamı arayan bir aslanı taklit ederken yaptığı hareketler sayesinde bazen komikti.

Daha sonra baş başa kaldığımızda Akhilleus sesini yükseltip lirde çaldığı birkaç notayla hikâyelerden kısa parçaları tekrarlardı. Böyle güzelliklerin şarkıya nasıl dönüşebileceğini görmek çok kolaydı. Bunu yapmasından memnun olurdum çünkü onun Briseis'i gördüğünü, o yokken günlerimi neden kızın yanında geçirdiğimi anladığını hissediyordum. Briseis'in artık bizden biri olduğunu düşünüyordum. O da hayat döngümüzün bir parçasıydı.

İşte bu gecelerden birinde Akhilleus, Briseis'e Hektor hakkında ne bildiğini sordu.

Kız ellerine dayanarak oturuyordu, dirsek içleri ateşin sıcaklığıyla kızarmıştı. Akhilleus'un sesini duyunca irkilerek doğruldu, dik oturdu. Belki de Briseis'in köyünde olanların bir hatırası olarak, ikisi nadiren birbirleriyle doğrudan konuşurdu.

"Pek bir şey bilmiyorum," dedi. "Ne onu gördüm ne de Priamos'un ailesinden başka birini."

"Duyduğun şeyler vardır mutlaka." Akhilleus da artık dik oturuyordu.

"Biraz. Karısı hakkında daha fazla şey işittim."

"Ne biliyorsan," dedi Akhilleus.

Briseis başını sallayıp hikâye anlatmadan önce hep yaptığı gibi boğazını hafifçe temizledi. "İsmi Andromakhe. Kilikya Kralı Eetion'un tek kızı. Hektor ün onu dünyadaki herkesten, her şeyden fazla sevdiği söylenir.

"Hektor onu ilk olarak, saygılarını sunmak için Eetion'un krallığına yaptığı bir ziyarette görmüş. Andromakhe, Hektor'u hoş karşılamış, o

geceki ziyafette ağırlamış. Gecenin sonunda Hektor kızı babasından istemiş."

"Çok güzeldir mutlaka."

"Dediklerine bakılırsa güzelmiş ama Hektor ondan daha güzelini de bulabilirmiş. İyi huyluluğu ve nazikliğiyle tanınır. Kırsal bölge insanlarına sık sık yiyecek ve giyecek götürdüğü için onlar tarafından çok sevilir. Hamileydi ama çocuğa ne olduğunu bilmiyorum."

"Kilikya nerede?" diye sordum.

"Güneyde. Kıyıda. Atla fazla çekmez."

Akhilleus, "Lesbos yakınlarında," dedi, Briseis başını salladı.

Daha sonra herkes gittiğinde, "Kilikyayı yağmaladık," dedi Akhilleus. "Bundan haberin var mıydı?"

"Hayır."

Başıyla onayladı. "O adamı hatırlıyorum. Eetion. Sekiz oğlu vardı. Bize engel olmaya çalıştılar."

Sesinin alçaldığı, olanları anlatıyordu.

"Onları öldürdün." Boğazlanan bütün bir aile.

Saklamaya çalışmama rağmen Akhilleus yüzümdeki ifadeyi yakaladı. Bana asla yalan söylemezdi.

"Evet."

Onun her gün insanları öldürdüğünü biliyordum. Döndüğünde öldürdüklerinin kanlarıyla, akşam yemeğinden önce yıkayıp cildinden akıttığı lekelerle kaplı oluyordu. Yine de öyle anlar vardı ki bu bilgi şimdi olduğu gibi beni ezip perişan ediyordu. Geçen tüm o yıllarda akmasına sebep olduğu o yaşları düşündüğümde. Şimdi Andromakhe de ağlıyordu, Hektor da karısının üzüntüsüyle kederliydi. Akhilleus o kadar yakınımda oturuyordu ki teninden yükselen sıcaklığı hissedebiliyordum. Buna rağmen dünyanın öbür ucunda gibiydi o an. Mızraklar yüzünden nasır tutmuş olsa da hâlâ güzel elleri kucağındaydı. Onlar kadar nazik ve onlar kadar ölümcül başka bir çift el hiç olmamıştı.

Üstümüzde yıldızlar perdelenmişti. Havadaki ağırlığı hissedebiliyordum. Gece fırtına çıkacaktı. Yağmur her yeri sırılsıklam edecek, toprağı ek yerleri patlayana kadar dolduracaktı. Dağ tepelerinden sular akacak, sel

gücünü iyice toplayarak önüne çıkan her şeyi, hayvanları, evleri ve insanları süpürüp götürecekti.

O *da böyle bir sel,* diye düşündüm.

Sesi düşüncelerimin sessizliğini böldü. "Bir oğlunu hayatta bıraktım. En küçüğünü. Soyları devam edebilsin diye."

Bu kadar küçük bir iyiliğin lütuf gibi görünmesi ne tuhaftı. Yine de hangi savaşçı bu kadarcığını bile yapardı ki? Bütün bir aileyi öldürmek övünülecek bir şey, bir ismi yeryüzünden silecek kadar güçlü olduğunuzu ispat eden zafer dolu bir eylemdi. Hayatta kalan oğulun çocukları olacak, o da onlara ailesinin ismini verip hikâyelerini anlatacaktı. Gerçek yaşamda değil ama hatıralarda saklanacaklardı.

"Memnun oldum," dedim yüreğim şişerek.

Ateşteki kütükler küle dönerek beyazlıyordu. "Çok tuhaf," dedi Akhilleus. "Hektor'un bana bir şey yapmadığını söyleyip duruyordum. Oysa o artık aynı şeyi söyleyemez."

YİRMİ DÖRT

Yıllar geçti. Bir asker, Aias'ın askerlerinden biri savaşın uzunluğundan şikâyet etmeye başladı. Başlangıçta kimse ona aldırmadı. Adam korkunç derecede çirkindi ve alçağın biri olarak tanınıyordu. Ne var ki gitgide daha güzel konuşmaya başladı. Dört yıl, diyordu. Dört yıl ve elimizde buna değecek hiçbir şey yok. Hani hazine? Almaya geldiğimiz kadın hani? Ne zaman gideceğiz buradan? Aias onun kafasına bir yumruk indirdi ama adamın susmaya niyeti yoktu. Bize nasıl davrandıklarına bir bakın hele.

Onun memnuniyetsizliği yavaş yavaş bir kamptan ötekine sıçradı. Kötü bir mevsim geçiriyorduk, sürekli yağmur yağıyordu ve savaş koşulları berbattı. Yaralanmalar artmıştı, herkes cildindeki döküntülerden, çamurda burkulan bileklerden ve iltihaplardan şikâyet ediyordu. Isıran sinekler kampın bazı yerlerine öyle bir hücum etmişlerdi ki duman bulutları gibi görünüyorlardı.

Suratsız, kaşınan adamlar pazar yerinin etrafında toplanmaya başladılar. Başta bir şey yapmıyor, yalnızca küçük gruplar halinde bir araya gelerek fısıldaşıyorlardı. Sonra tüm bunları başlatan asker de aralarına katıldı, sesleri yükseldi.

Dört yıl!

Kadının orada olup olmadığını bile bilmiyoruz! Onu gören oldu mu?

Asla teslim olmayacaklar.

Savaşmayı bırakmalıyız. Hepimiz.

Agamemnon olanları duyunca adamların kırbaçlanmasını buyurdu. Ertesi gün iki katı adam pazar yerinde toplanmıştı, aralarındaki Miken'lilerin sayısı da hiç de az değildi.

Agamemnon onları dağıtmak için silahlı bir birlik gönderdi. Adamlar sıvıştı, birlik gidince de geri döndüler. Agamemnon buna cevaben bir birliğin gün boyu agorada nöbet tutmasını emretti. Ne var ki bu çok

usandırıcı bir işti. Güneşin altında, sineklerin en yoğun olduğu yerde beklenecekti. Gün bittiğinde, firar edenler yüzünden nöbetçilerin sayısı çok azalmış, isyancıların sayısı da iyice kabarmıştı.

Agamemnon şikâyet edenleri tespit ettirmek için casuslar kullandı, asiler yakalanıp kırbaçlandı. Ertesi sabah birkaç yüz asker savaş alanına gitmeyi reddetti. Kimileri hasta olduklarını ileri sürüyor, kimileri de hiçbir mazeret göstermiyordu. Söylentiler yayıldı, hasta askerlerin sayısı birden arttı. Adamlar kılıçlarıyla kalkanlarını bir yığın halinde platforma atıp pazar yerini tıkadılar. Agamemnon zorla geçmeye çalışınca da kollarını kavuşturup yerlerinden bile kıpırdamadılar.

Kendi pazar yerine sokulmayan Agamemnon'un yüzü önce kızardı, sonra kızıllık koyulaştı. Demir halkalarla süslenmiş kalın bir sopa olan kraliyet asasını tutan parmakları bembeyaz kesildi. En öndeki adam ayaklarının dibine tükürünce, Agamemnon asayı kaldırdığı gibi şiddetle adamın kafasına indirdi. Kırılan kemiklerin çatırtısını hepimiz duyduk. Adam yere devrildi.

Agamemnon'un adama o kadar o kadar şiddetle vurmak istediğini zannetmiyorum. Ayaklarının dibinde yatan gövdeye baktı, kıpırdayamıyordu. Başka bir adam eğilerek cesedi çevirdi, darbenin kuvvetiyle kafatasının yarısı içeri göçmüştü. Haberler adamların arasında tutuşan ateşinkine benzer bir tıslamayla yayıldı. Pek çoğu bıçaklarına davrandı. Akhilleus'un bir şeyler mırıldandığını duydum, baktığımda yanımda değildi.

Agamemnon'un yüzü, yaptığı hatanın farkındalığıyla doluyordu. Tedbirsiz davranmış, kraliyet muhafızlarını ardında bırakmıştı. Etrafı çevrilmişti, yardım etmek isteyen olsa bile artık ona ulaşamazdı. Nefesimi tuttum. Onun ölümünü seyretmek üzere olduğumdan emindim.

"Yunan askerleri!"

Irkilen yüzler bağıran sese doğru döndüler. Akhilleus, kaidedeki bir kalkan yığınının üstünde duruyordu. Her zerresinden kahramanlık akıyordu, yakışıklı, güçlüydü. Yüzünde ciddi bir ifade vardı.

"Öfkelisiniz," dedi.

Bu, dikkatlerini çekti. *Gerçekten* öfkeliydiler. Bir komutanın askerlerinin böyle şeyler hissedebileceğini kabul etmesi alışılmadık bir şeydi.

"Sıkıntınızı söyleyin," dedi Akhilleus.

"Gitmek istiyoruz!" Ses kalabalığın arkasında bir yerden gelmişti. "Bu savaştan umudumuz yok!"

"Komutan bize yalan söyledi!"

Genel bir onaylama mırıltısı yayıldı ortalığa.

"Dört sene oldu!" En öfkeli şikâyet buydu. Onları suçlayamazdım. Benim için bu dört sene bir bolluk, cimri moiraların elinden zorla alınmış fazladan zamandı. Oysa bu adamlar için ellerinden giden hayat demekti. Çocuklarıyla, karılarıyla, aileleriyle, evlerinde geçireceklerinden çalınmış zaman.

Akhilleus, "Böyle şeyleri sorgulamak hakkınız," dedi. "Size zafer sözü verilmişti. Kendinizi kandırılmış hissediyorsunuz."

"Evet!"

Gözlerim, Agamemnon'un öfkeden ekşimiş yüzüne ilişti ama kral kalabalığın içinde sıkışıp kalmıştı, ne oradan kurtulabiliyor ne de olay yaratmadan konuşabiliyordu.

"Söyleyin bana," dedi Akhilleus. *"Aristos Achais* umutsuz savaşlarda çarpışır mı sizce?"

Adamlar cevap vermedi.

"Ee, ne diyorsunuz?"

"Hayır," dedi biri.

Akhilleus ciddiyetle başını iki yana salladı. "Hayır ya. Savaşmam elbette. Savaşmayacağıma dair neyin üzerine isterseniz yemin ederim. Kazanacağımıza inandığım için buradayım. Sonuna kadar da hiçbir yere gitmiyorum."

"Sana göre hava hoş," dedi başka bir ses. "Ya gitmek isteyenler?"

Agamemnon cevap vermek için ağzını açtı. Ne söyleyeceğini tahmin ediyordum. Kimse bir yere gidemez! Orduyu terk edenler idam edilecektir! Şansı vardı ki Akhilleus ondan hızlıydı. "İsteyen istediği zaman gidebilir."

"Ya?" Ses kuşkuluydu.

"Tabii." Akhilleus duraksadı, sonra en saf, en dostça gülümsemesiyle gülümsedi. "Troyayı aldığımız zaman sizin payınıza düşecek hazine de benim olur."

Havadaki gerginliğin gevşediğini hissettim, takdir dolu birkaç homurtulu gülüşme işittim. Prens Akhilleus elde edilecek hâzinelerden bahsediyordu. Açgözlülük varsa, umut da var demekti.

Akhilleus onlardaki değişikliği gördü. "Ovayı ele geçirmemizin vakti geldi de geçiyor," dedi. "Troya'lılar korktuğumuzu zannedecek." Işıklar saçan kılıcını çekerek havaya kaldırdı. "Kim onlara aksini ispat etmek ister?"

Onaylayan bağırışlar duyuldu, ardından da adamlar zırhlarını platformdan alır, mızraklarını toplarken genel bir tangırtı oldu. Ölü adamı kaldırıp götürdüler, onun her zaman bela çıkardığı konusunda hepsi hemfikirdi. Akhilleus kaideden aşağı sıçradı, resmi bir baş selamı vererek Agamemnon'un yanından geçti. Miken Kralı hiçbir şey söylemedi ama bundan sonra uzun süre gözlerini Akhilleus'un üstünden ayırmadığını gördüm. İsyan girişimi atlatıldıktan sonra Odysseus daha fazla huzursuzluk çıkarmasınlar diye adamları meşgul edecek bir fikir ortaya attı. Bütün kampı çevreleyecek devasa bir çit kurulacaktı. Odysseus çitin çadırlarımızı ve gemilerimizi arkamızda uzanan ovadan koruyacak şekilde on bin adım boyunca uzanmasını istiyordu. Dibine de içine sivri kazıklar dikilecek bir hendek kazılacaktı.

Agamemnon planı açıkladığında adamlarının bunun altında yatan asıl amacı hemen anlayacağından emindim. Bunca yıldır savaşıyorduk, kampımız ve gemilerimiz bir kez bile tehlikeye düşmemişti. Karşı tarafa ne kadar yedek kuvvet gelirse gelsin. Akhilleus'u kim geçebilirdi ki zaten?

Sonra Diomedes öne atıldı ve bu fikri övmeye koyuldu. Gece baskınlarından ve yanan gemilerden bahsederek adamları korkutuyordu. Bu sonuncusu özellikle etkili olmuştu. Gemileri kaybedersek bir daha evimize dönemezdik. Diomedes'in konuşması bittiğinde adamlar ateşli ve hevesliydiler. Onlar ellerinde baltaları ve ölçü aletleriyle ormana yollanırken, Odysseus da ilk sorun çıkaran Thersites isimli askeri buldu ve kimse görmeden bayıltana kadar dövdü.

Bu da Troya'daki ayaklanmaların sonu oldu.

Sebebi ister duvarı dikmek için yapılan işbirliği olsun, ister tehlikenin savuşturulmasının getirdiği rahatlık bundan sonra işler değişti. En düşük rütbeli askerden komutanın kendisine kadar herkes Troya'yı bir çeşit yuva gibi görmeye başlamıştı artık. İstilamız, oraya yerleşmeye dönüşmüştü. Daha önce araziden ve yağmaladığımız köylerden elde ettiklerimizle leş yiyiciler gibi yaşıyorduk. Oysa şimdi bir şeyler kurmaya başlamıştık. Yalnızca duvar değil, bir kente ait çeşitli şeyler inşa ediyorduk. Bir demir ocağı, komşu çiftliklerden çaldığımız sığırlar için bir ağıl, hatta bir de çömlekçi kulübesi. Bu sonuncusunda, acemi zanaatkârlar yanımızda getirdiğimiz, artık çatlamış, su sızdıran, hor kullanılarak kırılmış olan seramik öteberiyi onarmaya uğraşıyorlardı. Sahip olduğumuz her şey uyduruk, başkasından çalınma, bizim elimize geçmeden önce başka bir görevle en az iki hayat sürmüş eşyalardı. Yalnızca kralların şahsi zırhlarına dokunulmamıştı, cilalanmış simgeleriyle el değmemiş olarak duruyordu hepsi.

Adamlar da değişik orduların birliklerinden ziyade çiftçilere benzemeye başlamıştı. Aulis'ten Giritli, Kıbrıslı, Argos'lu olarak ayrılan askerler artık yalnızca Yunan'dı. Troya'lıların yabancılığı onları aynı kabın içine atmış, yiyecekleri, kadınları, giysileri ve savaş hikâyelerini paylaşmak farklılıklarını ortadan kaldırmıştı. Agamemnon'un Yunanistan'ı birleştirme konusundaki övünmeleri her şeye rağmen boş çıkmamıştı. Buradaki yoldaşlıklar, sürekli vahşi savaşlara tutuşan krallıklarımızda pek bulunmayan dostluk duygusu, bundan yıllar sonra bile devam edecekti. Troya'da savaşmış olan bizler arasında bundan sonra bir nesil boyunca savaş olmayacaktı.

Ben bile olanların dışında kalmamıştım. Bütün bu sürede, Makhaon'un çadırında gitgide daha fazla, savaş alanında Akhilleus'un yanında gitgide daha az vakit geçirdiğim altı, yedi yıl içerisinde diğer adamları yakından tanımıştım. İster ezilmiş ayak parmakları, ister batık tırnaklar yüzünden olsun herkesin yolu eninde sonunda hekim çadırına düşüyordu. Patlamış

bir çıbanın kanlı kalıntılarını eliyle kapatan Automedon bile gelmişti. Adamlar köle kadınlarının üstüne titriyor, kadınları şiş karınlarla bize getiriyorlardı. Feryatlarla dolu düzenli bir akışla çocukları doğurtuyor, büyüdükçe onların da yaralarını tedavi ediyorduk.

Yalnızca sıradan askerleri değil, kralları da tanımıştım zamanla. Nestor'un gün sonunda içmek istediği, gırtlağına iyi gelen ballı, ısıtılmış şurup; Menelaos'un baş ağrıları için aldığı afyon, Aias'ın sürekli kaynayan midesi. Bana duydukları güven, rahatlamak için yüzlerini umutla yüzüme çevirmeleri içime dokunuyordu. Konseyde ne kadar zorluk çıkarırlarsa çıkarsınlar onlardan hoşlanmaya başlamıştım.

Kampta bir itibarım, bir mevkiim vardı. Çabuk ve acı vermeden çalışan hafif ellerim sayesinde hastalar beni istiyordu. Podalerios çadıra gitgide daha az uğramaya başlamıştı. Makhaon çadırda olmadığı zaman orada Podalerios yerine ben bulunuyordum.

Kampta yürürken adamlara seslenerek Akhilleus'u şaşırtmaya başladım. Onların da karşılık olarak ellerini kaldırmaları veya güzelce iyileşmiş yaralarını göstermeleri beni daima memnun ediyordu.

Onlar gittikten sonra Akhilleus başını iki yana sallardı. "Herkesin adını nasıl hatırlıyorsun bilmem. Yemin ederim bana hepsi birbirinin aynı görünüyor."

Gülerek adamları yeniden işaret ederdim. "Bu Sthenelos, Diomedes'in arabacısı. Şu da Podarkes. Savaşta ilk ölen onun kardeşiydi, hatırlıyor musun?"

"O kadar çoklar ki," derdi Akhilleus. "Onların beni hatırlamaları daha kolay."

Kadınlar birer birer, sessizce Myrmidon lardan birini kendilerine önce âşık, sonra da koca olarak aldıkça ateşimizin etrafındaki kalabalık da seyrekleşti. Artık bizim ateşimize ihtiyaçları yoktu, akşamları kendi ateşlerini yakıyorlardı. Halimizden memnunduk. Kamptaki kahkahalar, geceleri yükselen zevk sesleri, hatta Myrmidon'lar tatmin dolu ifadelerle sırıtırken şişen karınlar sevinçle karşılanan şeylerdi. Onların mutluluğu, bizimkinin çevresine altın ipliklerle geçirilmiş bir çerçeve gibiydi.

Bir süre sonra, yanımızda yalnızca Briseis kaldı. Bütün güzelliğine, ısrarla peşinde koşan Myrmidon'ların çokluğuna rağmen Briseis kendine bir âşık almıyordu. Onun yerine bir tür teyzeye, şekerleme ve aşk iksirleri dağıtan, yumuşacık mendillerle gözyaşlarını kurulayan bir kadına dönüşmüştü. Troya'daki gecelerimizi hatırladıkça, bizi bu şekilde canlandırıyorum kafamda. Akhilleus'la ben yan yana oturuyoruz, Phoiniks gülümsüyor, Autemedon anlattığı fıkraların sonunda kekelemeye başlıyor. Briseis de gizemli gözleri ve hızlı, bulaşıcı kahkahasıyla aramızda.

Şafaktan önce uyandım. Sonbaharın ilk soğuğuyla ısıran bir hava vardı. Bayramdı. Tanrı Apollon'a adanmış ilk meyvelerin hasat günüydü. Çıplak vücudu uykuyla ağırlaşmış Akhilleus, yanımda sıcacık uyuyordu. Çadır çok karanlık olmasına rağmen çehresinin çizgilerini, güçlü çenesini, gözlerinin yumuşak kavislerini seçebiliyordum. Onu uyandırmak, gözlerini açık olarak görmek istedim. Binlerce kere, binlerce defa görmüştüm bunu ama hiç bıkmıyordum.

Elimi yavaşça göğsünde dolaştırdım, derisinin altındaki kasları okşadım. Beyaz hekim çadırında ve savaş alanında geçirilen günlerin ardından, artık ikimizin de güçlü vücutları vardı. Bazen kendi görüntüme gözüm ilişince hayretler içinde kalıyordum. Erkek gibi görünüyordum. Babamdan daha ince olsam da onun kadar geniş göğüslüydüm.

Akhilleus elimin altında ürperdi, arzunun içimde yükseldiğini hissettim. Onu tamamen görebilmek için örtüleri bir tarafa ittim. Eğilerek, karnına doğru inen yumuşak öpücüklerle dudaklarımı ona bastırmaya koyuldum.

Şafak, çadırın kapısından içeri sızdı. Oda aydınlandı. Onun uyanıp beni tanıdığı ânı gördüm. Kollarımız bacaklarımız, daha önce binlerce kere takip ettiğimiz ama hâlâ eskimemiş yolları takip ederek birbirlerine sürtündüler.

Bir süre sonra kalkıp kahvaltı ettik. İçeri hava girsin diye çadırın kapısını açık bırakmıştık. Dışarıda Myrmidon'ların ufak tefek işlerini halletmek üzere oraya buraya gidip gelmelerini seyrediyorduk. Automedon'un yüzmek için koşa koşa deniz kıyısına indiğini; güneşle

geçen bir yazın ardından sıcak ve davetkâr denizi gördük. Elim aşina bir dokunuşla Akhilleus'un dizinde duruyordu.

Kapıdan geçerek gelmedi. Birdenbire orada, bir an önce boş olan çadırın ortasında beliriverdi. Soluğum kesilerek elimi aceleyle Akhilleus'tan çektim. Yaparken bile bunun aptalca olduğunu biliyordum. O bir tanrıçaydı, bizi ne zaman isterse görebilirdi.

"Anne," dedi Akhilleus selam mahiyetinde.

"Bir uyarı aldım." Kelimeler, bir baykuşun kemiği ısırışı gibi bir çatırtıyla söylenmişti. Çadır loştu ama Thetis'in cildi buz gibi bir parlaklıkla yanıyordu. Yüzündeki her çizgiyi, üstünde ışıklar oynaşan elbisesinin her kıvrımını görebiliyordum. Onu bu kadar yakından görmeyeli uzun bir süre olmuştu. Skyros'tan sonra bu ilkti. O zamandan beri değişmiştim. Güç kazanmış, irileşmiştim, tıraş olmadığım takdirde yanaklarımı sakallar kaplıyordu. Oysa o aynıydı. Elbette aynıydı.

"Apollon çok öfkeli ve Yunanlara karşı harekete geçmenin yollarını arıyor. Bugün ona kurban sunacak mısın?"

"Sunacağım," dedi Akhilleus. Bayramları hiç kaçırmaz, görevbilir bir şekilde kurbanların boğazlarını keser, yağları kızartırdık.

"Sunmalısın," dedi Thetis. Gözleri Akhilleus'un üstüne sabitlenmişti, beni hiç görmüyor gibiydi. "Yüz kurban ayini yapman gerek." En büyük adağımız. Tanrılara sunulan yüz koyun veya yüz sığır kafası. Dindarlığın böylesine müsrifçesini ancak en zengin ve en güçlü olanlar karşılayabilirdi. "Ötekiler ne yaparsa yapsın, sen yüz kurban ayini yap. Tanrılar taraflarını seçti. Onların öfkesini üzerine çekmemelisin."

Hayvanların hepsini kurban etmek bütün günümüzü alacaktı, üstelik ondan sonra kamp bir hafta boyunca ölü evi gibi kokacaktı ama Akhilleus başını sallayarak, "Yapacağız," diye söz verdi.

Thetis dudaklarını bir yaranın iki kenarı gibi kırmızı çizgiler halinde birbirine bastırmıştı.

"Dahası da var," dedi.

Gözleri üstümde değilken bile beni korkutuyordu. Aciliyet içindeki koca bir evreni, kehanetleri, öfkeli tanrıları ve binbir çeşit muğlak tehlikeyi nereye giderse beraberinde götürüyordu.

"Nedir?"

Thetis tereddüt etti. Boğazım korkuyla sıkıştı. Bir tanrıçanın duraksamasına neden olan şey gerçekten dehşet verici olmalıydı.

"Bir kehanet," dedi. "Myrmidon'ların en iyisi iki sene dolmadan ölecek."

Akhilleus'un yüzü sakindi, tam anlamıyla sakin. "Bunun olacağım biliyorduk," dedi.

Thetis başını sertçe salladı. "Hayır. Kehanet, bu gerçekleştiği sırada senin hâlâ hayatta olacağını söylüyor."

Akhilleus'un yüzü asıldı. "Sence bu ne demek?"

"Bilmiyorum," dedi Thetis. Gözleri çok iriydi, Akhilleus'u içecek, tekrar içine sokacak siyah havuzlar gibiydi. "Bir düzenbazlık olmasından korkuyorum." Moiralar, son parça da yerli yerine oturmadan çözülemeyen bu türden bilmeceleriyle ünlüydüler. Her şey yerine oturunca, bilmecenin cevabı acı bir kesinlikle belirirdi.

"Gözünü dört aç," dedi Thetis. "Dikkatli olmalısın."

"Olurum," dedi Akhilleus.

Thetis benim orada olduğumun farkında bile değilmiş gibiydi ama şimdi gözleri beni bulmuş, burnu kötü bir koku almış gibi kırışmıştı. Tekrar Akhilleus'a baktı. "Sana layık değil," dedi. "Hiçbir zaman olmadı."

Akhilleus, "Bu konuda aynı fikirde değiliz," diye cevap verdi. Bunu daha önce pek çok defa söylemiş gibi bir tavırla konuşmuştu. Muhtemelen gerçekten de öyle yapmıştı.

Thetis alçak bir küçümseme sesi çıkarıp ortadan kayboldu. Akhilleus bana döndü. "Korkuyor."

"Biliyorum," dedim, boğazımı temizleyerek oradaki endişe düğümünü çözmeye çalıştım.

"Myrmidon'ların en iyisi kim sence? Ben değilsem yani?" Yüzbaşılarımızı birer birer aklımdan geçirdim. Savaş alanında Akhilleus'un kıymetli yoldaşı haline gelmiş olan Automedon'u düşündüm ama en iyisinin o olduğunu söylemezdim.

"Bilmiyorum," dedim.

"Sence kehanet babamı kastediyor olabilir mi?" diye sordu Akhilleus.

Peleus. Phthia'da evinde oturan, Herakles ve Perseus'un yanında savaşmış olan Peleus. Daha sonra olmasa bile, kendi zamanında dindarlık ve cesaret konusunda bir efsaneydi. "Belki," diye kabul ettim.

Bir süre sessiz kaldık. Sonra Akhilleus, "Yakında öğreneceğiz," dedi.

"Sen değilsin," dedim. "En azından bunu biliyoruz."

Annesinin buyurduğu kurban törenini o öğleden sonra gerçekleştirdik. Myrmidon'lar kocaman mihrap ateşleri yaktılar, ben de Akhilleus'un birbiri ardına kestiği gırtlakların kanının akması için kâseleri tuttum. Yağlı butları arpa ve narla yaktık, kömürlerin üstüne en iyi şaraplarımızı döktük. *Apollon öfkeli,* demişti Thetis. Güneş ışınları kadar hızlı okları insanın kalbini kolaylıkla durdurabilen, en güçlü tanrılarımızdan olan Apollon. Pek dindarlığımla tanınmasam da o gün Apollon'a Peleus'a taş çıkartacak şiddette övgüler düzdüm. Myrmidon'ların en iyisi her kimse, tanrılara onun için de bir dua gönderdim.

Briseis, ona şifa sanatını öğretmemi istedi ve karşılığında Makhaon'un azalmakta olan malzemeleri için vazgeçilmez bir kaynak olan bölgedeki şifalı otlarla ilgili bildiklerini anlatacağına söz verdi. Kabul ettim. Ormanda birlikte pek çok güzel gün geçirdik. Yerlere kadar sarkmış dalları aralıyor, çürüyen kütüklerin altına elimizi sokup bir bebeğin kulakları kadar narin ve yumuşak mantarları arıyorduk.

Böyle günlerde bazen Briseis'in eli kazara benimkine dokunur, kız o zaman su damlacıkları kulaklarından ve saçlarından inciler gibi sarkarak başını kaldırıp gülümserdi. Uzun eteğini kolaylık olsun diye dizlerinin etrafına dolar; güçlü, yere sağlam basan ayakları ortaya çıkardı.

O günlerden birinde, öğle yemeği için durmuştuk. Kumaşa sararak yanımızda getirdiğimiz ekmek, peynir, kurutulmuş et parçaları ve ellerimizle dereden içtiğimiz suyla kendimize bir güzel ziyafet çektik. Mevsimlerden bahardı, dört bir yanımız verimli Anadolu bereketiyle çevriliydi. Dünya üç hafta boyunca akla gelebilecek her türlü renge bürünecek, her tomurcuğu patlatacak, başkaldıran her taçyaprağını açtıracaktı. Heyecanının çılgın harareti sönünce de sakinleşip yaz aylarının sakin işlerini yapmaya koyulacaktı. Senenin en sevdiğim zamanıydı.

Bunun olacağını tahmin etmeliydim. Belki edemediğim için aptalın biri olduğumu düşüneceksiniz. Briseis'e bir hikâye anlatıyordum. Galiba Kheiron la ilgili bir şeydi. O da üzerinde oturduğumuz toprak kadar koyu renk gözleriyle dinliyordu. Hikâyemi bitirdim, Briseis sessiz kaldı. Bu pek alışılmadık bir şey değildi, Briseis genellikle sessiz olurdu. Birbirimize yakın oturuyorduk, gizli bir plan yapıyormuş gibi baş başa vermiştik. Briseis'in yediği meyvenin, öbür kızlar için gülleri ezerek, parmaklarını lekeleyerek hazırladığı gülyağının kokusunu alıyordum. Benim için ne kadar da kıymetli, diye düşündüm. Ciddi yüzü, zeki gözleri. Küçük bir kız olduğu günleri düşündüm. Ağaçlara tırmanmaktan yara bere içinde kalmış, ince kolları bacakları koşarken savruluyor. Onu o zaman tanımış olmayı, Briseis'in benimle birlikte babamın evinde yaşamış, annemle taş sektirmiş olmasını isterdim. Orada olduğunu, hafızamın tam kıyısında salındığını neredeyse hayal edebiliyordum.

Briseis'in dudakları benimkilere dokundu. O kadar şaşırmıştım ki kıpırdayamadım. Ağzı yumuşak, biraz da tereddütlüydü. Gözleri tatlılıkla kapanmıştı. Ağzım alışkanlık gereği, kendiliğinden aralandı. Böylece bir an geçti. Altımızda toprak, çevremizde çiçek kokuları saçan esinti vardı. Sonra Briseis geri çekildi, hükmü bekliyordu. Kalp atışlarım kulaklarımda uğulduyordu ama uğultu Akhilleus'un yarattığına benzemiyordu. Daha çok şaşkınlık ve Briseis'i incitme korkusuyla karışık bir duyguydu. Elimi onunkinin üstüne koydum.

O zaman anladı. Elini tutuşumdan, bakışlarımın onun üzerinde gezinişinden anladı. "Özür dilerim," diye fısıldadı.

Başımı iki yana salladım ama aklıma söyleyecek başka bir şey gelmiyordu.

Omuzları katlanmış kanatlar gibi havaya kalktı. "Onu sevdiğini biliyorum." Her kelimeden önce hafifçe tereddüt ediyordu.

"Biliyorum ama düşündüm ki... Bazı erkeklerin hem sevgilileri hem de karıları oluyor."

Yüzü küçücük görünüyordu ve o kadar üzgündü ki sessiz kalamazdım.

"Briseis," dedim. "Kendime bir eş almak isteseydim senden başkasını almazdım."

"Ama eş almak istemiyorsun."

"Hayır," dedim elimden geldiğince nazik bir şekilde.

Başını sallayıp gözlerini yeniden yere çevirdi. Göğsünde hafifçe titreşen yavaş nefeslerini duyabiliyordum.

"Üzgünüm," dedim.

"Çocukların olsun istemiyor musun?" diye sordu.

Şaşaladım. Benim yaşımdakilerin çoğu birkaç defa baba olmuştu, yine de ben kendimi hâlâ yarı yarıya çocuk hissediyordum.

"Benden iyi bir baba olmaz," dedim.

"Buna inanmıyorum," dedi Briseis.

"Bilmiyorum," dedim. "Sen istiyor musun?"

Öylesine sormuştum ama derinlerde bir yere dokunduğum belliydi. Briseis duraksadı. "Belki," dedi. O zaman çok geç olarak, onun aslında ne sorduğunu kavradım. Düşüncesizliğimden utanarak kızardım. Bir acizliğe de kapılmıştım. Bir şey söylemek için ağzımı açtım. Belki de Briseis'e teşekkür edecektim.

Oysa o çoktan ayağa kalkmış, elbisesini silkeliyordu. "Gidelim mi?"

Doğrulup ona katılmaktan başka yapacak bir şey yoktu.

O gece, durmadan düşünmekten kendimi alamıyordum. Briseis'le benim çocuğumuz. Tökezleyen bacaklar, koyu renk saçlar, annesininkine benzeyen kocaman gözler canlanıyordu aklımda. Ateşin başında oturduğumuzu görüyordum. Briseis, ben, tahtadan oyduğum bir oyuncakla oynayan bebek. Yine de bu görüntüde bir boşluk, yokluktan kaynaklanan bir sızı vardı.

Akhilleus neredeydi? Ölmüş müydü? Yoksa hiç var olmamış mıydı? Öyle bir hayat yaşayamazdım. *İyi de Briseis benden bunu istememişti ki zaten.* Bana her şeyi birlikte sunmuştu. Kendisini, bebeği ve Akhilleus'u.

Akhilleus'un yüzüne bakmak için kıpırdandım. "Hiç çocuk sahibi olmayı düşündün mü?"

Gözleri kapalıydı ama uyumuyordu. "Bir çocuğum var zaten," diye cevap verdi.

Bunu her hatırlayışımda ilk defa duyuyormuş gibi şok geçiriyordum. Deidameia'yla ikisinin çocukları. Bir oğlan, demişti Thetis, Akhilleus'a. Adı Neoptolemos. *'Yeni Savaşçı.'* Çocuğa alev kırmızısı saçları yüzünden Pyrrhos lakabını takmışlardı. Onu düşünmek beni rahatsız ediyordu. Akhilleus'un bir parçası, dünyada bir yerlerde geziniyor. "Sana benziyor muymuş?" diye sormuştum Akhilleus'a bir keresinde. Omuzlarını silkmişti. "Sormadım."

"Onu görmek istiyor musun?"

Akhilleus başını iki yana sallayarak, "En iyisi onu annemin büyütmesi," diye cevap vermişti. "Annemin yanında daha iyi olur."

Aynı fikirde değildim ama bunu söylemenin zamanı değildi. Onun da bana çocuk isteyip istemediğimi sorması için bir an bekledim ama sormadı. Nefesleri daha düzenli bir hale girdi. Her zaman benden önce uykuya dalardı.

"Akhilleus?"

"Mm?"

"Briseis'ten hoşlanıyor musun?"

Gözleri hâlâ kapalı olarak kaşlarını çattı. "Hoşlanmak mı?"

"Onu beğeniyor musun?" dedim. "Bilirsin işte."

Gözlerini açtı. Bakışları beklediğimden daha dikkatliydi. "Bunun çocuk sahibi olmakla ne ilgisi var?"

"Hiç." Yalan söylediğim çok belliydi.

"Briseis çocuk mu istiyor?"

"Belki," dedim.

"Benden mi?" diye sordu.

"Hayır," diye cevap verdim.

"İyi o zaman," dedi gözkapaklarım yeniden indirerek. Biraz vakit geçti, tekrar uyuduğuna emin oldum. Oysa o birdenbire, "Senden," dedi. "Briseis senden çocuk istiyor."

Sessizliğim aradığı cevabı vermişti. Doğrulup oturdu, battaniye göğsünden kaydı. "Hamile mi?" diye sordu.

Sesinde daha önce duymadığım bir gerginlik vardı.

"Hayır," dedim.

Gözleri benimkiler kenetlendi, cevaplar arıyordu.

"Sen istiyor musun?" diye sordu. Yüzündeki mücadeleyi görebiliyordum. Kıskançlık onun için acayip, yabancı bir duyguydu. İncinmişti ama bunu nasıl dile getirebileceğini bilmiyordu. Bu konuyu açtığım için birdenbire kendimi çok merhametsiz hissettim.

"Hayır," dedim. "Hayır, sanmıyorum. Hayır."

"İsteseydin sorun olmazdı." Her kelime dikkatle seçilmişti. Adil davranmaya çalışıyordu.

Koyu renk saçlı çocuğu düşündüm yine. Akhilleus'u düşündüm.

"Halimden memnunum," dedim.

Yüzündeki rahatlama içimi tatlı bir duyguyla doldurdu.

Bundan sonra bir süre işler biraz tuhaf gitti. Briseis benden kaçacaktı ama ben onu eskisi gibi aramaya devam ettim ve her zamanki yürüyüşlerimize çıktık. Kamp dedikodularından ve şifa sanatından bahsettik. O eşler konusunu açmadı, ben de çocuklardan söz etmemeye dikkat ettim. Bana baktığında gözlerinde beliren yumuşaklık hâlâ oradaydı. Aynı yumuşaklıkla karşılık verebilmek için elimden geleni yapıyordum.

YİRMİ BEŞ

Dokuzuncu seneydi. Bir gün kaideye bir kız çıktı. Yanağında, dökülmüş şarap gibi yüzünün aşağılarına doğru yayılan bir bere vardı. Saçlarında kurdeleler, bir tanrının hizmetkârı olduğunu gösteren törensel şeritler uçuşuyordu. Birinin, bir rahibin kızı, dediğini duydum. Akhilleus'la bakıştık.

İçinde bulunduğu dehşete karşın güzel bir kızdı. Yuvarlak yüzünde kocaman duran ela gözleri, kulaklarının çevresinde salınan yumuşak kestane rengi saçlarıyla ince, kızlara yakışan türden bir yapısı vardı. Biz bakarken kızın gözleri kenarlarda kara göller gibi biriken yaşlarla doldu, gözyaşları yanaklarından süzülüp çenesinden aşağı, yere damlamaya başladı. Kız yanaklarını silmedi. Elleri arkasında bağlıydı.

Adamlar toplanmaya başladıkları sırada, kız da sessiz bir duayla gökleri araştırarak gözlerini yukarı çevirdi. Akhilleus'u dürttüm, o da başını salladı ama o daha kızı istemeye fırsat bulamadan Agamemnon öne doğru bir adım atıp elini kızın narin, çökmüş omuzlarından birine dayayarak, "Bu Khryseis," dedi. "Onu kendime alıyorum." Sonra kızı kaideden aşağı indirip kaba bir tavırla kendi çadırına doğru götürdü. Rahip Kalkhas'ın kaşlarını çattığını, itiraz etmek ister gibi ağzını araladığını fark ettim ama adam bir şey demedi, Odysseus da ganimet dağıtımını tamamladı.

Kızın babası, bunun üstünden bir ay bile geçmeden altın kakmalı, şeritlerle süslenmiş asasına dayanmış halde sahilden yürüyerek kampımıza geldi. Anadolulu rahiplerinki gibiydi uzun sakallı, saçları bağlanmamış, bastonuna uygun kurdele parçacıklarıyla süslenmişti. Bacaklarının etrafında kabarıp dalgalanan cüppesine kırmızı ve altın rengi şeritler geçirilmişti. Arkasında yürüyen sessiz yardımcı rahipler, kocaman ahşap sandıkların ağırlığını kaldırmakta zorlanıyorlardı, adam onların

sendeleyen adımlarına hiç aldırış etmeden, yavaşlamadan, kararlılıkla ilerliyordu.

Küçük alay, Aias'ın, Diomedes'in ve agoraya en yakın yerdeki Nestor'un çadırının yanından geçerek kaideye çıktı. Akhilleus'la ben meseleyi duyup da daha yavaş giden askerlerin yanından zikzaklar çizerek koşarak oraya vardığımızda adam kaideye çıkmış, asasına dayanarak orada duruyordu. Agamemnon'la Menelaos da oraya gidip rahibe yaklaşmak istediklerinde onlara dikkat bile etmeden, hâzinelerinin ve göğüsleri inip kalkan yardımcılarının önünde gururla dikilmeye devam etti. Agamemnon bu küstahlık karşısında dik dik baktıysa da dilini tuttu.

Sonunda, kulaktan kulağa nefes almadan aktarılan söylenti her köşeden yeter sayıda askeri oraya toplayınca rahip dönerek herkesi inceledi. Gözleri kalabalığın üstünde dolaşıyor, kralları ve sıradan askerleri süzüyordu. Nihayet, önünde duran Atreus'un ikiz oğullarına baktı.

Ayinleri idare etmek için kullandığı çınlayan, ciddi sesiyle konuştu. Asasını kaldırarak ismini söyledi ve kendini tanıttı. Khryses. Tanrı Apollonun yüce rahibi. Sonra, içlerindeki güneş ışıklarıyla parıldayan mücevherlerle, altın ve bronz eşyalar görünsün diye açılmış olan sandıkları işaret etti.

"Bunların hiçbiri buraya neden geldiğinizi açıklamıyor, Rahip Khryses." Agamemnon'un sesi sakindi ama bir sabırsızlık tınısı da taşıyordu. Troya'lılar Yunan krallarının kaidesine tırmanıp konuşma yapmazlardı.

"Kızım Khryseis'in kurtulmalığını ödemeye geldim," dedi rahip. "Yunan ordusu onu usulsüz bir şekilde tapınağımızdan alıp götürdü. İnce yapılı, genç bir kız. Saçlarında şeritler var."

Yunanlar mırıldanmaya başlamıştı. Kurtulmalık ödemeye gelen ricacılar diz çöküp yalvarırdı, mahkemede hüküm bildiren krallar gibi konuşmazlardı. Gerçi Khryses tanrısından başka kimseye boyun eğmeye alışkın olmayan bir yüce rahipti, yani ona hoşgörülü davranılabilirdi. Getirdiği altın miktarı çok cömertçe, kızın ederinin iki katıydı, üstelik bir rahibin armağanı da hor görülecek bir şey değildi. Kullandığı *usulsüz* kelimesi çekilmiş bir kılıç kadar keskindi ama onu kullanmakta haksız olduğunu da söyleyemezdik. Diomedes ve Odysseus bile başlarıyla

onaylıyorlardı, Menelaos da konuşmaya hazırlanırmış gibi soluğunu içeri çekmişti.

Ne var ki Agamemnon ileri çıktı. Bir ayı kadar iri yarıydı, boynundaki kaslar da öfkeyle titriyordu.

"Böyle mi yalvarılır? Seni şuracıkta öldürmediğim için çok şanslısın. Ben bu ordunun komutanıyım," dedi tükürür gibi. "Sana adamlarımın önünde konuşma izni vermedim. Cevabım hayır. Fidye olmayacak. Kız benim ganimetim. Ondan ne şimdi vazgeçerim ne de sonra. Bu getirdiğin süprüntülerin üstüne başkalarını eklesen de olmaz." Rahibin boğazından pek az uzaktaki parmaklarını sıktı. "Şimdi, git. Seni bir daha kamplarımın birinde görecek olursam *rahip,* süslü asanla bile elimden kurtulamazsın."

Khryses dudaklarını ısırdı, bunu korkudan mı yapmıştı, yoksa karşılık vermemek için mi anlayamadık. Gözleri acı bir ışıkla alev alevdi. Tek kelime etmeden bir seferde dönüp kaideden indi ve kumsalda yürüyerek uzaklaştı. Şıngırdayan hazine sandıklarıyla yardımcı rahipleri de peşinden gidiyordu.

Agamemnon oradan ayrılıp etrafımdaki herkes bir dedikodu patlamasıyla konuşmaya başladığında bile aşağılanmış rahibin uzaklaşan, evine dönen siluetini seyrettim. Kumsalın uç tarafındakiler onun haykırarak asasını gökyüzüne salladığını anlattılar.

O gece salgın, bir yılan gibi hızlı, sessizce ve titreşerek aramıza girdi.

Ertesi sabah uyandığımızda katırların çitlerinin dibine çökmüş olduklarını gördük. Kesik kesik nefesleri köpüklü, sarı sümükle doluydu. Öğle olduğunda durum köpeklere sirayet etti. Hayvanlar dillerinden köpük köpük, kırmızımsı bir sıvı akarak inliyor, havayı ısırmaya çalışıyorlardı. Öğleden sonranın ilerleyen saatlerinde hepsi ya ölmüştü ya da yerdeki kanlı kusmuk gölcüklerinin içinde vücutları seğirerek can çekişiyorlardı.

Makhaon'la ben, Akhilleus'un da yardımıyla elimizden geldiğince hızla, hayvanları öldükleri gibi yakıyor, kampı leşlerin kusmuğa batmış gövdelerinden, ateşe fırlattığımız sırada takırdayan kemiklerinden kurtarıyorduk. O gece kampa döndüğümüzde Akhilleus da ben de denizin sert tuzuyla iyice ovalandık, sonra da ormandaki akarsuyun tatlı suyunda

yıkandık. Diğerlerinin içinde yıkandığı ve suyunu içtiği büyük, menderesler çizerek akan Troya ırmakları Simoeis ve Skamandros'a girmedik.

Daha sonra yatakta fısıltılarla konuşup durumu değerlendirirken, bir yandan da elimizde olmadan kendi nefeslerimizdeki hırıltıları dinliyor, boğazımızda balgam birikmesini bekliyorduk. Kheiron'un bize öğrettiği tedavileri dua gibi mırıldanan seslerimizden başka bir şey duymadık.

Ertesi gün askerlerde de başladı. Hastalığa tutulmuş düzinelerce kişi, yuvalarından uğramış ıslak gözleriyle oldukları yere çöküyor, yarılıp açılan dudaklarından sızan ince kan şeritleri çenelerinden aşağı akıyordu. Makhaon, Akhilleus, Podaleiros, ben, hatta sonunda Briseis de mızrakla veya okla darbe almışçasına aniden düşen adamlar devrildikçe, her yeni cesedi çekip uzağa götürmek için koşturuyorduk.

Kampın bir köşesinde hasta adamlarla dolu bir tarla ortaya çıkıverdi. On, yirmi, sonra elli adam titriyor, su dileniyor, içlerini yaktığını söyledikleri ateşten kurtulmak için üst başlarını yırtıyorlardı. İlerleyen saatlerde derileri yarılmaya, eski bir battaniyenin üstünde yünün eprimesiyle açılan delikler gibi açılarak irinli, kıvamlı bir kan peltesine dönüşmeye başladı. Çılgınca titremeleri nihayet kesildi, bağırsaklarından son defa boşanan, içi kan pıhtılarıyla dolu koyu renkli balçığın içinde serilip kaldılar.

Akhilleus'la ateş üstüne ateş yakıyor, bulabildiğimiz her kıymık parçasını yakacak olarak kullanıyorduk. Sonunda saygınlığı ve törensel davranışları bir tarafa bırakmaya mecbur kaldık. Artık cesetleri her ateşte bir tane değil, yığınlar halinde yakıyorduk. Etler ve kemikler eriyip birbirine kaynarken durup seyredecek vaktimiz bile yoktu.

Yavaş yavaş kralların çoğu bize katıldı. Önce Menelaos, sonra birbiri ardına yaktığımız ateşleri beslemek için tek bir vuruşla koca ağaçları ikiye yaran Aias. Biz çalışırken, Diomedes de gidip çadırlarında ateşler içinde titreyerek, kusarak gizlice yatan birkaç kişiyi buldu. Arkadaşları henüz ölüm tarlasına göndermek istemeyerek onları saklamışlardı. Agamemnon çadırından çıkmadı.

Bir gün geçti, sonra bir gün daha. Her birlik, her kral düzinelerce asker kaybetmişti. Akhilleus'la birlikte birbiri ardına ölü gözkapaklarını indirirken

tuhaf bir şeyi fark ettik. Kralların hiçbirine bir şey olmamıştı. Yalnızca önemsiz soylularla düşük rütbeli askerler ölüyordu. Kadınların hepsinin sağlıklı olması da dikkat çekiciydi. Adamlar çığlıklar içinde, hızlı bir okun gövdesi gibi vuran hastalığın deldiği bağırlarını tutarak yere yığılırken, artan şüphelerle dolan gözlerimiz birbirini buldu.

Dokuzuncu gecedeydik. Cesetlerle, ateşlerle, cerahatle dolu dokuz gece. Yorgunluktan nefes nefese çadırımıza dönmüş, üstümüzdeki tunikleri yırtar gibi çıkarıp ateşe atılmaları için bir tarafa fırlatmıştık. Bunun doğal bir salgın olmadığına, rasgele hastalıkların sürünerek yayılma hızını takip etmediğine ilişkin şüphelerimiz büyüyor, binlerce değişik şekilde doğrulanıyordu.

Başka bir şeydi bu, Aulis rüzgârlarının kesilmesi gibi ani ve sarsıcıydı. Bir tanrının memnuniyetsizliğiydi.

Khryses'i ve Agamemnon'un kutsal şeylere küfretmesi, savaş ve adil fidye kurallarına aldırmaması karşısında rahibin kapıldığı haklı öfkeyi düşündük. Onun hangi tanrının hizmetinde olduğunu da hatırladık. Işığın, şifanın ve salgınların tanrısı.

Ay yükselince Akhilleus süzülerek çıktı çadırdan. Bir süre sonra, deniz kokarak geri geldi.

"Ne diyor?" diye sordum yatakta doğrulup oturarak.

"Haklı olduğumuzu söylüyor."

Salgının onuncu gününde, arkamızda Myrmidon'larla kumsal boyunca yürüyerek agoraya gittik. Akhilleus kaideye çıktı, sesinin uzaklara kadar ulaşabilmesi için ellerini ağzının iki yanına dayadı, kükreyen ateşlerin, ağlayan kadınların ve inleyen, can çekişenlerin gürültüsünü bastıran bağırışlarla kamptaki herkesi toplanmaya çağırdı.

Adamlar korkulu yüzlerle, ağır ağır, sendeleyerek geldiler; parlak güneşte gözlerini kırpıştırıyorlardı. Solgun ve birilerine av olmuş bir halleri vardı. Suya atılan taşların ağırlığıyla göğüslerine saplanan, gölde halka halka yayılan dalgalar gibi çürümüşlüğünü yayan salgının korkusu içindeydiler. Zırhının takalarını iliklemiş, kılıcını beline asmış olan, saçları

parlak bronzun üstünde dökülen su gibi ışıldayan Akhilleus onların gelişini seyretti. Komutandan başkasının toplantı çağrısında bulunması yasak değildi ama Troya'daki on yılımızda bir kere bile böyle bir şey olmamıştı.

Agamemnon, yanında Miken'lilerle kalabalığın arasından omuzlarıyla kendine yol açıp kaideye çıktı. "Bu da ne demek oluyor?"

Akhilleus nazikçe selamladı onu. "Salgın hakkında konuşmak için adamlarımızı topladım. Onlara seslenmem için izniniz var mı?"

Agamemnon'un omuzları utancın getirdiği öfkeyle çökmüştü. Bu toplantıyı kendisinin yapması gerekirdi, hem de uzun süre önce; o da bunun pekâlâ farkındaydı. Şimdi bunu yaptığı için Akhilleus'u paylaması son derece yersiz olurdu, hele de adamlar seyrederken. İkisi arasındaki tezatlık hiç bu kadar keskin biçimde göze çarpmamıştı. Akhilleus rahat ve kontrollüydü, cenaze ateşlerini, içeri göçmüş yanakları inkâr eden bir sakinlik içindeydi. Agamemnon ise yüzü paracıklarından ayrılmak istemeyen bir cimrinin yumrukları gibi sımsıkı kapalı, hepimizi çatık kaşlarla süzüyordu.

Akhilleus hem krallar hem de sıradan insanlar toplanana kadar bekledi; sonra bir adım öne çıkarak gülümsedi. "Krallarım," dedi. "Soylu kan taşıyanlar, Yunan Krallıklarının adamları, salgın hastalıktan kırılırken nasıl savaşabiliriz? Bir tanrının öfkesini üstümüze çekmek için ne suç işlediğimizi öğrenmemizin vakti geldi, hatta geçiyor bile."

Fısıltılar ve mırıldanmalar kalabalığın arasında çabucak yayıldı. Herkes tanrılardan şüphelenmişti. Tüm büyük kötülükler ve iyilikler onların elleriyle gönderilmiyor muydu? Yine de Akhilleus'un bunu açık açık dile getirmesi yüreklere su serpmişti. Annesi bir tanrıçaydı, Akhilleus bilirdi.

Agamemnon'un dudakları geriye çekilmiş, dişleri ortaya çıkmıştı. Akhilleus'a o kadar yakın duruyordu ki onu kaideden atacakmış gibi bir hali vardı. Akhilleus bunu fark etmiş gibi görünmüyordu. "Burada, aramızda bir rahip var. Tanrılara yakın bir adam. Ondan konuşmasını istememiz gerekmez mi?"

Adamların arasında umutlu bir onay dalgası gezindi. Madeni gıcırtıları, Agamemnon'un kendi bileğine yapıştığını, tokaları iliklenmiş zırhlı eldivenlerinin yavaşça boğulduğunu duydum.

Akhilleus, krala döndü. "Bana böyle tavsiye etmemiş miydin, Agamemnon?"

Agamemnon gözlerini kıstı. Cömertliğe güvenmiyordu. Hiçbir şeye güvenmiyordu. Tuzağın kapanmasını bekleyerek bir süre Akhilleus'a baktı. Sonunda nankör bir tavırla, "Evet, öyle yapmıştım," dedi. Miken'lilere kabaca işaret etti. "Kalkhas'ı getirin bana."

Kalabalığın içinden rahibi öne doğru sürüklediler. Adam, bir türlü doğru dürüst uzamayan yamalı sakalıyla, darmadağınık saçlarıyla her zamankinden çirkindi. Ekşi ekşi de ter kokuyordu. Konuşmadan önce dilini çatlak dudaklarında gezdirme alışkanlığı vardı.

"Krallar kralı ve Prens Akhilleus, beni hazırlıksız yakaladınız. Hiç aklıma gelmemişti ki..." Ucubelere yakışacak mavi gözleri iki adamın arasında gidip geldi. "Yani demem o ki bu kadar çok kişinin önünde konuşmam gerekeceğini beklemiyordum." Sesi, kovuğundan sıvışmaya çalışan bir gelincik gibi sinsiydi, yaltaklanıyordu.

"Konuş," diye emretti Agamemnon.

Kalkhas ne diyeceğini bilemez gibiydi. Diliyle dudaklarını yalayıp duruyordu.

Akhilleus'un berrak sesi onu teşvik etti. "Kurbanlar adadınız muhakkak? Dua da ettiniz, değil mi?"

"Tabii. Etmez olur muyum? Yalnız..." Rahibin sesi titremeye başladı. "Söyleyeceklerimin buradakilerden birini öfkelendireceğinden çekiniyorum. Güçlü ve kendisine edilen hakaretleri kolay kolay unutmayan birini."

Akhilleus, kıvranan rahibin pis omzuna elini koymak için çömelerek, candan bir şekilde onun omzunu yakaladı. "Kalkhas, ölüyoruz. Böyle korkuların zamanı değil. Aramızdan kim sözlerini sana karşı kullanabilir? Bu salgının sebebi olarak benim adımı bile versen, böyle bir şey yapmam. Herhangi biriniz yapar mı?" Önünde duranlara baktı. Adamlar başlarını iki yana salladılar.

"Gördün mü? Aklı başında hiç kimse bir rahibe zarar vermez."

Agamemnon'un boynu gemi halatları gibi gerildi. Birdenbire, onu böyle tek başına görmenin ne kadar acayip olduğunu fark ettim. Yanında her

zaman ya kardeşi ya da Odysseus veya Diomedes'ten biri olurdu ama bu defa onlar da diğer prenslerle birlikte kenarda bekliyorlardı.

Kalkhas boğazını temizledi. "Alametler, öfkeye kapılan tanrının Apollon olduğunu gösteriyor." Apollon. İsim kalabalığın arasında yaz başaklarının üzerinde esen rüzgâr gibi dolaştı.

Kalkhas'ın gözleri Agamemnona kaydı, sonra yeniden Akhilleus'a döndü. Rahip yutkundu. "İşaretlerin söylediğine göre, sadık hizmetkârı Khryses'in gördüğü muamele yüzünden kızmış."

Agamemnon'un omuzları gerildi.

Kalkhas kekeleyerek konuşmaya devam etti. "Apollon'un gönlünü almak için Khryseis denen kızın kurtulmalık olmadan geri gönderilmesi ve Krallar Kralı Agamemnon'un dua edip adaklar sunması gerekiyor." Sustu. Son sözlerini içindeki hava birdenbire bitmiş gibi yutuvermişti.

Agamemnon'un yüzünde şoktan ötürü koyu kızıl lekeler belirmişti. Suçu işleyenin kendisi olduğunu tahmin etmemesi, akla gelebilecek en büyük kibir ve aptallıktı ama etmemişti işte. Sessizlik öyle yoğundu ki ayaklarımızın dibindeki kum zerrelerinin birbirlerine sürtündüklerini duyabiliyordum âdeta.

Agamemnon, "Teşekkür ederiz, Kalkhas," dedi sesi havayı yararak. "Her zaman ne güzel haberler getirirsin. Geçen sefer kızmadı. Tanrıçayı kızdırdın, kızını öldüreceksin, dedin bana. Şimdi de beni ordumun önünde küçük düşürme peşindesin."

Yüzü öfkeden çarpılmış bir halde kalabalığa döndü. "Ben sizin komutanınız değil miyim? Size yiyecek ve giyecek sağlamıyor muyum, şerefinizi kollamıyor muyum? Miken'li askerlerim bu ordunun en büyük birliği değil mi? Kız benim. Benim ganimetim. Ondan vazgeçmeyeceğim. Kim olduğumu unuttunuz mu?"

Kalabalığın, *Hayır, unutmadık!* diye bağırmasını bekler gibi duraksadı. Kimseden ses çıkmadı.

"Kral Agamemnon." Akhilleus bir adım ilerledi. Sesi rahat, neredeyse eğlenir gibiydi. "Bu kalabalığın önderi olduğunuzu kimsenin unuttuğunu zannetmiyorum. Yalnız siz, bizlerin de kendi başımıza krallar, prensler, hane liderleri olduğumuzu unuttunuz herhalde. Biz sizin müttefikiniziz,

köleniz değil." Birkaç kişi başıyla onayladı, daha çoğunun da onaylamak ister bir hali vardı.

"Biz ölürken, siz uzun süre önce kurtulmalıkla bırakılmış olması gereken bir kızı kaybedeceğiniz için şikâyet ediyorsunuz. Aldığınız canlardan, başlattığınız salgından hiç söz açtığınız yok."

Agamemnon anlaşılmaz bir ses çıkardı. Hiddetinden yüzü mosmor kesilmişti. Akhilleus elini kaldırdı.

"Şerefinize leke sürmek gibi bir arzum yok. Yalnızca salgını sona erdirmek istiyorum. Kızı babasına gönderin, bu iş de böylece kapansın."

Agamemnon'un yanakları öfkeyle buruştu. "Derdini anlıyorum, Akhilleus. Bir deniz nympha'sının oğlusun diye, gittiğin her yerde prensler prensi edaları takınmaya hakkın olduğunu zannediyorsun. İnsanların arasındaki konumunu bir türlü öğrenemedin."

Akhilleus cevap vermek üzere ağzını açtı.

"Konuşmayacaksın," dedi Agamemnon, kelimeleri kırbaç gibi şaklamıştı. "Tek bir kelime daha etmeyeceksin, yoksa pişman olursun."

"Pişman mı olurum?" Akhilleus'un yüzü çok sakin, sesi alçak ama berrak bir şekilde her köşeden duyulabilecek gibiydi. "Krallar kralı, bana böyle şeyler söylemenizin bedelini ödeyebilecek durumda olduğunuzu zannetmiyorum."

Agamemnon, "Beni tehdit mi ediyorsun?" diye böğürdü. "Duydunuz mu, beni tehdit ediyor!"

"Tehdit etmiyorum. Ben olmadan ordunuz ne işe yarar ki?"

Agamemnon'un yüzü kötü niyetle doluydu. "Her zaman kendine pek bir kıymet biçersin," dedi pis pis sırıtarak. "Seni bulduğumuz yerde, annenin eteklerinin altına saklanmış, kendin de bir etek giyer vaziyette bırakmamız gerekirdi."

Adamlar kafa karışıklığı içinde kaşlarını çatmış, fısıldaşıyorlardı.

Ellerini iki yanında yumruk yapmış olan Akhilleus kendini güçlükle zaptediyordu. "Bunu dikkatleri kendi üstünden çekmek için söylüyorsun. Bu toplantıyı yapmamış olsaydım, daha ne kadar süre adamları öldürecektin? Cevap verebilir misin?"

Agamemnon çoktan kükremeye başlamıştı. "Bu cesur adamların hepsi de Aulis'e geldiklerinde bana sadakatlerini bildirmek için diz çöktüler. Sen hariç hepsi. Senin şımarıklıklarına yeteri kadar katlandık bence. Bana kalırsa çoktan vakti geldi de geçiyor..." Akhilleus'u taklit etmişti. "... senin de herkes gibi yemin etmenin."

"Kendimi sana kanıtlamaya ihtiyacım yok. Sana da, diğerlerine de." Çenesini kibirle havaya kaldırmıştı, sesi buz gibiydi. "Kendi arzumla buradayım ve burada olduğum için de çok şanslısın. Diz çökmesi gereken ben değilim."

Çok ileri gitmişti. Etrafımdakilerin kıpırdandığını hissettim. Agamemnon, balık yakalayan bir kuş gibi bu fırsatın üstüne atladı. "Ne kadar gururlu olduğunu duyuyor musunuz?" Akhilleus'a döndü. "Diz çökmeyecek misin?"

Akhilleus'un yüzü taştan oyulmuştu sanki. "Çökmeyeceğim."

"O zaman bu ordunun içindeki bir hainsin demektir ve hainlere layık bir şekilde cezalandırılacaksın. Savaş ganimetlerin elinden alınacak ve itaat edip boyun eğene kadar benim gözetimimde kalacak. Şu kızla başlayalım. Briseis miydi adı? Geri göndermem için beni zorladığın kızın yerine kefaret olarak işe yarar."

Ciğerlerimdeki hava boşalıverdi.

Akhilleus, "Kız benimdir," dedi. Her kelimesi kasabın et kesmek için indirdiği darbeler gibi bir keskinlik taşıyordu. "Tüm Yunanlar tarafından bana verildi. Onu alamazsın. Almaya kalkışırsan, hayatının bir değeri kalmaz. Başına büyük bir bela açmadan önce bunu bir düşün, ey kral."

Agamemnon hemen cevap verdi. Kalabalığın önünde asla geri adım atamazdı. Asla. "Senden korkmuyorum. Onu alacağım." Miken'lilere döndü. "Kızı getirin."

Etrafımdaki krallar şok geçiriyordu. Briseis bir savaş ödülü, Akhilleus'un şerefinin canlı simgesiydi. Agamemnon onu alarak, Akhilleus'un onuruna gereğince değer vermeyi reddetmiş oluyordu. Herkes mırıldanıyordu. İtiraz etmelerini umdum ama kimse bir şey söylemedi.

Agamemnon arkasını dönmüş olduğundan, Akhilleus'un elinin kılıcına gittiğini görmedi. Nefesim kesildi. Bunu yapabileceğini, Agamemnon'un korkak yüreğine indirdiği tek bir darbeyle her şeyi bitirebileceğini

biliyordum. Verdiği mücadeleyi Akhilleus'un yüzünde okudum. Kendisini neden tuttuğunu hâlâ bilmiyorum. Belki de kral için ölümden daha büyük bir ceza istemişti.

"Agamemnon," dedi. Sesindeki haşinliği duyunca yüzümü buruşturdum. Kral döndü, Akhilleus bir parmağını onun göğsüne dayayıp dürttü. Krallar kralı kendini tutamadan nefesini şaşkınlıkla bırakıverdi. "Bugün söylediğin sözler hem kendi ölümünü hem de adamlarının ölümünü hazırladı. Senin için savaşmayacağım artık. Ben olmadan ordun düşecek. Hektor sizi ezip kanınızı akıtacak, kemiklerinizi çiğneyecek, ben de seyredip güleceğim. Merhamet dilenerek bana geleceksin ama sana merhamet etmeyeceğim. Hepsi ölecek, Agamemnon. Burada yaptığın şey yüzünden hepsi ölecek."

Tükürdü. Agamemnon'un ayaklarının dibinde kocaman, ıslak bir leke belirdi. Bir an sonra önümdeydi, sonra da beni geçip gitmişti. Peşinden gitmek için dönerken sersem gibiydim. Myrmidon'lar arkamdaydı. Yüzlerce adam, kalabalığın arasından itip kakarak kendilerine yol açıyor, öfkeyle çadırlarına dönüyorlardı.

Akhilleus'un güçlü adımları onu hızla kumsalın yukarılarına götürüyordu. Öfkesi akkor gibiydi, cildinin altında yanan bir ateşti. Kasları o kadar gerilmişti ki yay kirişi gibi kırılacakları korkusuyla ona dokunamıyordum. Kampa erişince durmadı. Dönüp adamlarla konuşmadı. Çadırımızın kapısındaki fazladan kumaşı yakalayıp açarak içeri girdi.

Ağzı daha önce hiç görmediğim şekilde çarpılmıştı, çirkin ve sımsıkı kapalıydı. Gözleri vahşice bakıyordu. "Onu öldüreceğim," diye yemin etti. "Öldüreceğim." Bir mızrak kapıp büyük bir çatırtıyla ikiye ayırdı. Parçalar yere düştü.

"Orada neredeyse öldürüyordum," dedi Akhilleus. "Öldürmem gerekirdi. *Bu ne cüret?"* İbriklerin birini yakalayıp fırlattı, ibrik gidip bir sandalyeye çarparak paramparça oldu. "Korkaklar! Gördün değil mi, nasıl da dudaklarını ısırdılar, nasıl da ağızlarını açmaya cesaret edemediler? Agamemnon onların tüm onur paylarını alsa keşke. Hepsini teker teker yutsa."

Dışarıdan ürkek bir ses geldi. "Akhilleus?"

"İçeri gel," diye hırladı Akhilleus.

Nefes nefese kalmış olan Automedon, kekeliyordu. "Rahatsız ettiğim için özür dilerim. Phoiniks, konuşulanları dinleyip sana anlatayım diye orada kalmamı söylemişti."

"Ee?" dedi Akhilleus.

Automedon büzüldü. "Agamemnon Hektor'un neden hâlâ hayatta olduğunu sordu. Sana ihtiyaçları olmadığını söyledi. Belki de... Olduğunu söyledikleri gibi değilmişsin, öyle dedi." Bir mızrak daha Akhilleus'un parmaklarının arasında parçalandı. Automedon yutkundu. "Geliyorlar. Briseis'i alacaklar."

Akhilleus'un arkası bana dönüktü, yüzünü göremiyordum. "Bizi yalnız bırak," dedi arabacısına. Automedon geri geri çadırdan çıktı, ikimiz baş başa kaldık.

Briseis'i almaya geliyorlardı. Ellerimi yumruk yapmış olarak ayağa kalktım. Kendimi güçlü, yenilmez hissediyordum, attığım her adımda ayaklarım dünyanın öbür tarafından çıkacakmış gibiydi.

"Bir şey yapmamız lazım," dedim. "Onu saklayalım. Ormana veya..."

"Bunu ödeyecek," dedi Akhilleus. Sesinde vahşi bir zafer tınısı vardı. "Bırak gelsin bakalım. Akıbetini kendisi mühürledi."

"Bu da ne demek?"

"Annemle konuşmam gerek." Çadırdan çıkmaya davrandı.

Kolunu yakaladım. "Zamanımız yok. Sen döndüğünde Briseis'i götürmüş olurlar. Hemen bir şey yapmamız gerek, şimdi!"

Akhilleus döndü. Gözleri çok acayip görünüyordu, göz bebekleri kocaman ve koyu renkliydi, yüzünü yutuyorlardı sanki. Çok uzaklarda bir yere bakıyor gibiydi. "Ne diyorsun sen?"

Ona bakakaldım. "Briseis."

O da bana baktı. Gözlerinde yanıp sönen duyguları takip edemiyordum. Sonunda, "Briseis için hiçbir şey yapamam," dedi. "Agamemnon madem bu yolu seçti, sonuçlarına da katlanacak."

Her tarafıma ağır taşlar bağlanmış bir halde okyanusun derinliklerine gömülüyormuşum gibi bir his çöktü üstüme.

"Onu almalarına izin vereceksin."

Akhilleus döndü, bana bakmıyordu. "Bu Agamemnon'un seçimi. Kızı alırsa ne olacağını ona söyledim."

"Briseis'in başına gelecekleri biliyorsun."

"Agamemnon'un seçimi," diye tekrarladı. "Beni onurumdan mahrum mu bırakacak? Beni cezalandıracak mı? Yapsın bakalım." Gözleri, içinde yanan ateşle aydınlanmıştı.

"Briseis'e yardım etmeyecek misin?"

"Yapabileceğim hiçbir şey yok," dedi kesin bir tavırla.

İçime, sarhoşmuşum gibi yıkıcı bir baş dönmesi yayıldı. Konuşamıyor, düşünemiyordum. Daha önce Akhilleus'a hiç öfkelenmemiştim, bunu nasıl yapacağımı bilmiyordum.

"Briseis bizden biri. Gelip onu öylece götürmelerine nasıl izin verirsin? Şerefin nerede kaldı? Onu lekelemesine nasıl izin verebilirsin?"

Sonra birdenbire anladım. Mide bulantısı beni ele geçirdi. Kapıya doğru döndüm.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Sesim hışırtılı, yabanıldı. "Onu uyarmam gerek. Yaptığın seçimi bilmeye hakkı var."

Briseis'in çadırının dışındayım. Hayvan derileri yüzünden kahverengiye dönmüş, pek göz önünde olmayan, küçük bir çadır. Kendi sesimin, "Briseis," dediğini duyuyorum.

"İçeri gelsene!" Sesi sıcak ve memnuniyet dolu. Salgın sırasında gerekli meseleler hariç konuşmaya hiç vaktimiz olmamış.

İçeride, bir taburenin üzerinde oturmuş. Kucağında havanla havaneli duruyor. Havada keskin bir muskat kokusu var. Briseis gülümsüyor.

Kederden içim kurumuş gibi hissediyorum. Ona nasıl söylerim?

"Ben..." Konuşmaya çalışıyorum; sonra susuyorum. Briseis yüzümü görüyor, gülümsemesi silinip gidiyor. Hemen ayağa kalkıp yanıma geliyor.

"Ne oldu?" Serin bileğini alnıma bastırıyor. "Hasta mısın? Akhilleus iyi mi?" Utançtan midem bulanıyor ama kendime acıyacak vakit yok. Geliyorlar.

"Bir şey oldu," diyorum. Dilim ağzımda şişiyor, kelimeleri doğru dürüst söyleyemiyorum. "Akhilleus bugün herkesle konuşmaya gitti. Salgını Apollon göndermiş."

"Tahmin etmiştik." Başını sallıyor, eli beni rahatlatmak için nazikçe elimin üstünde duruyor. Neredeyse devam edemeyeceğim.

"Agamemnon kabul et... Çok öfkelendi. Akhilleus'la kavga ettiler. Agamemnon, Akhilleus'u cezalandırmak istiyor."

"Cezalandırmak mı istiyor? Nasıl?"

Şimdi gözlerimde bir şey görüyor. Yüzü durgunlaşıyor, içine kapanıyor. Dayanmaya çalışıyor. "Nedir?"

"Adamlarını gönderiyor. Seni alacaklar."

Saklamaya çalışmasına rağmen, alevlenen paniğini görüyorum. Parmakları parmaklarımı sımsıkı kavrıyor. "Ne olacak?"

Utancım öyle yakıcı ki her zerremi alazlıyor. Bir kâbusun içinde gibiyim, her an uyanmayı, rahatlamayı bekliyorum ama uyanmak söz konusu değil. Bu gerçek. Akhilleus yardım etmeyecek.

"O..." Daha fazla konuşamıyorum.

Bu kadarı yeterli. Anlıyor. Son dokuz günün ağır çalışmasıyla çatlamış, kıpkırmızı kesilmiş sağ eli elbisesinin eteğini yakalıyor. Kekeleyerek rahatlatıcı sözler söylemeye çalışıyorum, onu geri alacağımızı, her şeyin yoluna gireceğini anlatıyorum. Hepsi yalan. İkimiz de Agamemnon'un çadırında Briseis'in başına neler geleceğini biliyoruz. Akhilleus da biliyor, yine de onu gönderiyor.

Zihnim felaketlerle, tufanlarla kaynıyor. Deprem olmasını, yanardağların patlamasını, dünyayı sel basmasını istiyorum. Bütün hiddetimi, bütün kederimi tutabilecek kadar büyük tek şey bunlar. Dünyanın ters yüz edilen bir sepet dolusu yumurta olmasını, ayaklarımın dibinde parçalanmasını diliyorum.

Dışarıda bir boru ötüyor. Briseis'in eli yanağına giderek yaşları kuruluyor. "Git," diye fısıldıyor kız bana. "Lütfen."

YİRMİ ALTI

Uzun kumsal şeridinin ta öbür tarafından bize doğru iki adam yürüyor. Agamemnon'un askerlerinin parlak mor renklerine bürünmüşler, ulakların taşıdığı sembolleri taşıyorlar. Onları tanıyorum. Talthybios ile Eurybates, Agamemnon'un başhabercileri. Kralın kulağına çok yakın, ağzı sıkı, şerefli adamlar. Nefret boğazımı tıkıyor. İkisinin de ölmesini istiyorum.

Gözlerini dikmiş bakan, tehditkâr bir ifadeyle, zırhlarını şangırdatan Myrmidon muhafızların yanından geçiyorlar. Artık yakınımızdalar. On adım kadar ötemizde duruyorlar. Belki Akhilleus öfkeden kendini kaybedecek olursa ondan kaçmak için bu mesafenin yeterli olduğunu düşünüyorlar. Kötücül görüntülerle kendimi avutuyorum. Akhilleus sıçrayıp adamların boynunu kırıyor, ikisini de bir avcının elindeki tavşan gibi gevşek cesetler halinde bırakıyor.

Kekeleyerek selam veriyorlar. Ayakları kıpır kıpır, gözleri yerde. Sonra konuşuyorlar. "Kızı gözetimimize almaya geldik."

Akhilleus cevap veriyor. Sesi soğuk ve acı ama alaycı. Öfkesini tutuyor, perdeliyor. Gösteri yaptığının farkındayım. Hoşgörü ve incelik gösterisi. Ses tonundaki sakinlik dişlerimin kilitlenmesine sebep oluyor. Yarattığı bu görüntüden hoşlanıyor, haksızlığa uğramış genç adam, onur payının çalınmasına metanetle katlanıyor. Bütün kampın görebileceği bir eziyet bu. Adımın söylendiğini duyuyorum, bana baktıklarını fark ediyorum. Briseis'i getirecek olan benim.

Briseis beni bekliyor. Elleri boş, yanında hiçbir şey götürmüyor. "Özür dilerim," diye fısıldıyorum. Önemi yok demiyor, önemi var çünkü. Öne doğru eğiliyor, nefesindeki ılık tatlılığın kokusunu alıyorum. Dudakları benimkilere hafifçe sürünüyor, sonra Briseis yanımdan geçip gidiyor.

Talthybios bir yanına, Eurybates öbür yanına geçiyor. Parmakları Briseis'in koluna nazik olmayan bir biçimde gömülmüş. Bir an evvel bizden

uzaklaşmak için yanıp tutuşarak kızı öne doğru çekiştiriyorlar. Briseis ya yürüyecek ya da düşecek. Bize bakmak için başını çeviriyor. Gözlerindeki çaresiz umudu koparıp atmak istiyorum. Akhilleus'a bakıyorum, başını kaldırıp bakmasını, fikrini değiştirmesini umut ediyorum. Yapmıyor.

Kamptan çıkmışlar bile. Hızlı yürüyorlar. Bir an sonra onları, kumda hareket eden, yiyen, içen, kavga eden çocukları hakkında hararetli hararetli dedikodu yapan diğer siluetlerden güçlükle ayırt eder hale geliyorum. Öfke, orman yangını gibi yayılıyor içime.

"Nasıl izin verebilirsin gitmesine?" diye soruyorum dişlerimi sıkarak.

Yüzü bomboş, ifadesiz, başka bir dil gibi anlaşılmaz. "Annemle konuşmam lazım," diyor.

"Git o zaman," diye hırlıyorum.

Gidişini seyrediyorum. Midem kor haline gelmiş gibi yanıyor, tırnaklarımın battığı yerlerde avuçlarım sızlıyor. *Bu adamı tanımıyorum,* diye düşünüyorum. Onu daha önce hiç görmedim. Ona duyduğum hiddet kan kadar sıcak. Akhilleus'u asla affetmeyeceğim. Çadırımızı yerle bir ettiğimi, liri kırıp parçaladığımı, kendimi karnımdan bıçaklayıp kanlarım boşalarak öldüğümü hayal ediyorum. Yüzünün keder ve pişmanlıkla dolmasını arzu ediyorum. Tanıdığım çocuğun yüzüne inmiş olan soğuk taş maskeyi parçalayıp atmak istiyorum. Neler olacağını bile bile Briseis'i Agamemnona verdi.

Şimdi de beceriksiz ve itaatkâr bir şekilde burada bekleyeceğimi düşünüyor. Briseis'in güvenliği için Agamemnon'a sunabileceğim hiçbir şey yok. Ona rüşvet veremem, yalvaramam. Miken Kralı zafer kazanmak için çok uzun süre bekledi. Briseis'i bırakmaz. Kemiğini kollayan bir kurt canlanıyor gözümde. Pelion'da öyle kurtlar vardı, yeteri kadar aç olurlarsa insanlara da saldırırlardı. Kheiron, "Biri peşinize düşerse," demişti, "ona sizden daha çok istediği bir şey vermelisiniz."

Agamemnon'un Briseis'den daha çok istediği tek bir şey var. Kemerimden bıçağımı çekiyorum. Kan hoşuma gitmez ama şu anda bunun için yapılabilecek bir şey yok.

Beni geç fark eden nöbetçiler, silahlarını kaldıramayacak kadar şaşalıyorlar. Bir tanesinin aklına beni yakalamak geliyor ama tırnaklarımı adamın koluna batırıyorum, o da vazgeçiyor. Yüzleri geçirdikleri şok yüzünden yavaşlamış, aptallaşmış. Ben Akhilleus'un kucak tavşanıyım yalnızca. Savaşçı olsam benimle savaşacaklar ama değilim. Onlar beni engellemeyi akıl edene kadar, ben çadıra giriyorum.

İlk gördüğüm Briseis oluyor. Elleri bağlı, bir köşeye büzülmüş. Agamemnon sırtı girişe dönük olarak durmuş, onunla konuşuyor.

Araya girilmesi yüzünden kaşlarını çatarak dönüp bakıyor ama beni görünce hissettiği zaferle yüzüne kurnaz bir ifade yerleşiyor. Yalvarmaya geldiğimi düşünüyor. Merhamet dilemek için buradayım. Akhilleus'un elçisiyim. Belki de etkisiz bir hiddet gösterisi sunarak onu eğlendireceğim.

Bıçağı kaldırıyorum, Agamemnon'un gözleri irileşiyor. Kendi bıçağını çekmek için elini beline atıyor, muhafızları çağırmak için ağzını açıyor. Bir şey söylemesine fırsat vermeden, bıçağı indirip sol bileğimi kesiyorum. Deri çiziliyor ama kesik yeterince derin değil. Bıçağı bir daha sallıyorum. Bu defa damarı buldum. Kapalı çadırda kan fışkırıyor. Briseis dehşet dolu bir ses çıkarıyor. Kan damlaları Agamemnon'un yüzüne sıçramış.

"Getirdiğim haberin doğruluğuna yemin ederim," diyorum. "Kanımla yemin ediyorum buna."

Agamemnon şaşkın. Kan ve yemin elini kolunu bağlıyor, hayatı boyunca batıl inançlı bir adam olagelmiş.

Ağırbaşlılıkla konuşmaya çalışarak, "Tamam o zaman," diyor kısaca. "Neymiş bu haber?"

Kanın bileğimden dışarı boşaldığını hissediyorum ama durdurmak için bir şey yapmıyorum.

"Çok büyük bir tehlike içindesin," diyorum.

Dudağını bükerek, "Beni tehdit mi ediyorsun?" diyor. "Seni bunun için mi gönderdi?"

"Hayır. Beni o göndermedi."

Gözleri kısılıyor. Zihninin çalışmakta olduğunu, parçaları yerli yerine oturtmaya uğraştığını görebiliyorum. "Onun onayıyla geldin mutlaka."

"Hayır," diyorum.

Agamemnon artık kulak kesilmiş durumda.

"Kızla ilgili niyetinin ne olduğunu biliyor," diyorum.

Briseis'in konuşmamızı takip ettiğini gözümün ucuyla görüyorum ama ona doğrudan bakmaya cesaret edemiyorum. Bileğim boğuk boğuk zonkluyor, avucumun kanla dolup boşaldığını hissediyorum. Kalbimin düzenli bir şekilde kuruyup gitmesini önlemek için, bıçağı yere atıp başparmağımı damarın üstüne bastırıyorum.

"Ee?"

"Kızı almana neden mani olmadı, hiç merak etmiyor musun?" Sesim küçümsemeyle dolu. "Adamlarını öldürebilirdi, bütün ordunu öldürebilirdi. Bunu yapmanı engelleyemez miydi zannediyorsun?"

Agamemnon'un yüzü kızarmış ama onu konuşturmuyorum.

"Onu almana izin verdi. Dayanamayacağını, kızı yatağına alacağını biliyor. Bu da senin sonun olacak. Kız onun. Adil yolla kazandı. Kızın ırzına geçersen herkes senin aleyhine döner. Tanrılar da dahil."

Yavaş yavaş, kasıtlı bir sesle konuşuyorum. Sözlerim birer ok gibi iniyor, her biri hedefini buluyor. Söylediklerim doğru ama Agamemnon gurur ve şehvet yüzünden öyle kör olmuş ki bunları görememiş. Briseis, Agamemnon'un gözetiminde ama hâlâ Akhilleus'un onur payı. Ona tecavüz edilmesi, doğrudan Akhilleus'a saldırı, Akhilleus'un onuruna yapılabilecek en büyük hakaret demek. Akhilleus bu yüzden Agamemnon'u öldürebilir ve Menelaos bile bunu haklı bir davranış olarak kabul eder.

"Sırf kızı alarak bile gücünün sınırına dayandın. Adamlar bunu yapmana ses çıkarmadı çünkü Akhilleus fazla kibirliydi ama daha ötesine izin vermezler." Krallarımıza itaat ederiz ama ancak mantık çerçevesinde. *Aristos Achaion'un* onur payı bile güvende değilse, hiç kimsenin ganimeti güvende değil demektir böyle bir kralın uzun süre iktidarda kalmasına müsaade edilmez.

Agamemnon bunların hiçbirini düşünmemiş. Gerçekler denizin kabaran dalgaları gibi geliyor, onu boğuyorlar. Çaresizlik içinde, "Danışmanlarım bunların hiçbirinden bahsetmedi," diyor.

"Belki niyetinin ne olduğunu bilmiyorlardı, belki de böyle yapman işlerine geliyordur." Bunu düşünmesi için biraz duraklıyorum. "Sen düşersen iktidar kimin olacak?"

Cevabı biliyor. Menelaos'u göstermelik olarak lider diye ortaya sürecek olan Odysseus'la Diomedes. Ona getirdiğim hediyenin büyüklüğünü sonunda kavramaya başlıyor. Bu kadar yüksek mevkilere aptallığıyla gelmemiş ne de olsa.

"Beni uyararak ona ihanet etmiş oluyorsun."

Doğru. Akhilleus, Agamemnon'a üstüne düşeceği bir kılıç verdi ama ben gelip onu engelledim. Kelimeler kıvamlı, acı. "Öyle."

"Neden?" diye soruyor.

"Çünkü davranışı yanlış," diyorum. Boğazım, kum ve tuz içmişim gibi kırık, yaralı.

Agamemnon beni inceliyor. Dürüstlüğümle ve merhametli kalbimle tanınıyorum. Bana inanmamak için bir sebep yok. Gülümsüyor. "İyi iş başardın," diyor. "Gerçek efendine ne kadar sadık olduğunu gösterdin." Bunun tadını çıkarmak, meseleyi iyice hazmetmek için duraksıyor. "Yaptığından onun haberi var mı?"

"Henüz değil," diyorum.

"Ya?" Gözleri bunu düşünerek yarı yarıya kapanıyor. Zaferinin sürgülerinin yerli yerine oturmasını seyrediyorum. Agamemnon tam bir acı verme ustası. Akhilleus'a bundan büyük elem verecek hiçbir şey olamaz. Yüreğinin en derininde yer verdiği insan, en büyük düşmanına karşı ona ihanet ediyor.

"Buraya gelir, diz çöküp af dilerse kızı bırakacağıma yemin ederim. Onurundan yoksun kalmasına sebep olan şey kendi gururu, ben değilim. Ona söyle bunu."

Cevap vermiyorum. Ayağa kalkıp Briseis'in yanına gidiyor, ellerini bağlayan ipi kesiyorum. Kızın gözleri dolu dolu, bunun bana neye mal olduğunu biliyor. "Bileğin," diye fısıldıyor. Ona da cevap veremiyorum. Kafam, zafer ve çaresizliğin birbirine girdiği bir kargaşadan ibaret. Çadırın kumları kanımla kırmızıya boyanmış.

"Ona iyi davranın," diyorum.

Dönüp çadırdan çıkıyorum. Briseis artık iyi olacak, diyorum kendi kendime. Agamemnon ona verdiğim hediyenin keyfini sürüyor. Tuniğimden bir şerit yırtıp bileğimi bağlıyorum. Başım dönüyor, bunun sebebinin kan kaybı mı, yoksa yaptığım şey mi olduğunu bilemiyorum. Yavaş yavaş kumsaldaki uzun dönüş yoluna koyuluyorum.

Döndüğümde Akhilleus çadırın önünde. Denizde diz çöktüğü yerlerde tuniği ıslanmış. İfadesi kapalı yüzünün köşelerinde saçak saçak olmuş kumaşları andıran bir bezginlik izi var. Benim yüzümdeki bezginlikle uyumlu.

"Neredeydin?"

"Kampta." Ona söylemeye henüz hazır değilim. "Annen nasıl?"

"İyi. Yaralanmışsın."

Sargı kanla sırılsıklam olmuş.

"Biliyorum," diyorum.

"Dur da bir bakayım." İtaatkâr bir tavırla onun peşinden çadıra giriyorum. Akhilleus kolumu tutup kumaş parçasını açıyor, yarayı yıkayıp temizlemek için su getiriyor, sonra da üstüne ezilmiş civanperçemi ve bal sürüyor.

"Bıçak mı?" diye soruyor.

"Evet."

Yaklaştığını bildiğimiz fırtınayı mümkün olduğunca ertelemeye çalışıyoruz. Akhilleus yarayı temiz sargılarla sarıyor, bana sulandırılmış şarapla yiyecek bir şeyler getiriyor. Ne kadar hasta ve solgun göründüğümü yüzünden okuyabiliyorum.

"Kim yaraladı seni?"

Sen, demeyi geçiriyorum kafamdan ama bu çocukluktan başka bir şey olmaz.

"Kendim yaptım."

"Neden?"

"Yemin etmek için." Artık bekleyecek zaman kalmamış. Ona bakıyorum, doğruca yüzüne. "Agamemnon'a gittim ve ona senin planını anlattım."

"Planımı mı anlattın?" Sesi dümdüz, hatta kayıtsız.

"Onun Briseis'e tecavüz etmesine izin verip sonra da intikamını alma planını." Bunu yüksek sesle söylemek düşündüğümden daha sarsıcı.

Akhilleus ayağa kalkarak yarı yarıya arkasını dönüyor, yüzünü göremiyorum. Onun yerine kasılmış omuzlarını okuyorum. Boynu gergin.

"Demek onu uyardın."

"Uyardım."

"Briseis'in ırzına geçseydi onu öldürebilirdim. Bunu biliyorsun." Aynı düz ses. "Veya sürgüne gitmek zorunda bırakırdım.

Tahttan indirirdim. Adamlar bana tanrıymışım gibi saygı duyardı."

"Biliyorum," dedim.

Tehlikeli bir sessizlik oluyor. Akhilleus'un üstüme saldırmasını bekliyorum. Bana bağırmasını, vurmasını. Sonunda yüzüme bakmak üzere dönüyor.

"Onun güvenliğine karşılık benim şerefim. Bu değiş tokuştan memnun musun?"

"Arkadaşlarına ihanet etmekte şerefli bir yön yok."

"Ne tuhaf," diyor. "Bir de kalkmış, bana ihanetten bahsediyorsun."

Bu kelimelerde neredeyse dayanabileceğimden fazla acı var. Kendimi Briseis'i düşünmeye zorluyorum. "Tek yol buydu."

"Onu seçtin," diyor. "Onu bana tercih ettin."

"Gururuna." Kullandığım kelime *vfipıç*[2]. Yıldızları örseleyen kibir, tanrılar kadar çirkin şiddet ve öfke için kullandığımız kelime.

Yumrukları sıkılıyor. Belki de şimdi saldıracak.

"Hayatım şöhretimden ibaret," diyor. Nefesi hırıltılı. "Başka bir şeyim yok. Bundan sonra fazla yaşamayacağım. Umut edebileceğim tek şey hatırlanmak." Güçlükle yutkunuyor. "Bunu biliyorsun. Agamemnon'un bunu ezip geçmesine izin mi vereceksin? Elimden almasına yardım mı edeceksin?"

"Etmeyeceğim," diyorum. "Ama hatırası, adamın adına yaraşmak. Kendin olarak hatırlanmanı istiyorum, zalimliğiyle bilinen bir zorba olarak

---

[2] Antik Yunancada tanrılara karşı aşırı böbürlenme eylemini bildiren söz, bir nevi şirke düşme. */Hy.brisl* şeklinde telaffuz edilir, *-yhrı.*

değil. Agamemnon'a bunu ödetmenin başka yolları da var. Ona ödeteceğiz. Sana yardım edeceğime ant içiyorum ama böyle olmaz. Hiçbir türden şöhret, bugün yapmış olduğun şeye değmez."

Tekrar arkasını dönerek sessizliğe gömülüyor. Konuşmayan sırtına bakıyorum. Tuniğindeki her kıvrımı, kuruyan her tuz parçasını, cildine yapışmış her kum zerreciğini ezberliyorum.

Sonunda konuştuğunda sesi bıkkın, mağlup. O da bana nasıl kızacağını bilemiyor. Alev almayan nemli odunlar gibiyiz.

"Oldu mu peki? Kız güvende mi? Güvende olmalı, yoksa geri gelmezdin."

"Evet, güvende."

Yorgun bir iç çekiş. "Sen benden iyi bir adamsın."

Bir umut ışığının doğuşu. Birbirimizde yaralar açtık ama bunların hiçbiri ölümcül değil. Briseis zarar görmeyecek, Akhilleus kendine gelecek, benim de bileğim iyileşecek. Bundan sonra bir an daha, bir an daha yaşanacak.

"Hayır," diyerek ayağa kalkıp yanına gidiyorum. Elimi teninin sıcaklığına koyarak, "Bu doğru değil," diyorum. "Sen bugün kendin olmayı bırakmıştın. Şimdi geri döndün."

Omuzları derin bir nefesle kalkıp iniyor. "Öyle söyleme," diyor. "Yaptıklarımın hepsini duyana kadar söyleme."

YİRMİ YEDİ

Çadırımızdaki halıların üstünde ya ayaklarımızın taşıdığı ya da kendi kendilerine içeri girmiş üç küçük taş var. Tutunacak bir şey o taşlar.

Akhilleus'un bezginliği konuştukça geçiyor. "Artık onun için savaşmayacağım. Her fırsatta haklı zaferimi benden çalmaya çalışıyor. Beni gölgelere, şüpheye boğmak için uğraşıyor. Başkasının ondan daha fazla saygı görmesine dayanamıyor. Öğrenecek. *Aristos Achaiorı* olmadan ordusunun ne kadar ettiğini ona göstereceğim."

Konuşmuyorum. Akhilleus'un içinde yükselen öfkeyi görebiliyorum. Saklanacak yer yokken yaklaşan fırtınayı seyretmek gibi bu.

"Ben onları savunmadığımda Yunanlar düşecek. Agamemnon yalvarmak zorunda kalacak veya ölecek."

Annesini görmeye gittiği sırada Akhilleus'un nasıl göründüğünü hatırlıyorum. Vahşi, ateşli, granit kadar sert. Onun Thetis'in önünde diz çöktüğünü, hiddetinden gözyaşı dökerek yumruklarıyla sivri kayalıkları dövdüğünü getiriyorum gözlerimin önüne. Kendisine hakaret edildiğini anlatıyor annesine. Şerefine leke sürdüler. Ölümsüz şöhretini mahvettiler.

Thetis, parmaklarını fok derisi kadar gergin, uzun, beyaz boynunda dalgın dalgın gezdirerek dinliyor, sonra başını sallamaya başlıyor. Bir fikri var. İntikam ve gazapla dolu, tanrılara ait bir fikir. Oğluna anlatıyor, Akhilleus ağlamayı bırakıyor.

"Yapar mı?" diye soruyor hayretler içinde. Bulutları başına taç yapan, elleriyle yıldırımları durduran Tanrılar Tanrısı Zeus'u kastediyor.

"Yapacak," diyor Thetis. "Bana borçlu."

Yüce adalet dağıtıcısı Zeus, terazisinin ölçeklerini bir tarafa atacak. Yunanlar durmadan, durmadan kaybedecekler, sonunda denize kadar çekilmek zorunda kalacaklar, çapalar, ipler ayaklarına dolanacak, direkler

ve pruvalar sırtlarında parçalanacak. İşte o zaman kime yalvarmaları gerektiğini anlayacaklar.

Thetis öne eğilip oğlunu öpüyor, yanağının üst tarafına parlak kırmızı bir denizyıldızı konduruyor. Sonra da dönüyor, bir an sonra gitmiş bile; taş gibi, suya gömülüp dibe batmış.

Çakılların parmaklarımdan yere düşmesine izin veriyorum. Taşlar orada rasgele veya bir amaç taşıyan, belki bir kaza, belki de bir kehanet olacak biçimle yatıyor. Kheiron yanımızda olsaydı taşları okur, bize kaderlerimizi söylerdi ama yanımızda değil.

"Ya yalvarmazsa?" diye soruyorum.

"O zaman ölecekler. Hepsi ölecek. Agamemnon af dileyene kadar savaşmayacağım." Edeceğim sitemlere hazırlanarak çenesini öne çıkarıyor.

Artık bitip tükenmişim. Kolumdaki kesik acıyor, cildim iğrenç bir terle kaplı sanki. Cevap vermiyorum.

"Ne dediğimi duydun mu?"

"Evet. Yunanlar ölecek."

Kheiron bir defasında, ölümlülerin icatları arasında en ahmakça olanının milletler olduğunu söylemişti. "Hangi milletten olursa olsun, hiçbir insan diğerinden değerli değildir."

"Peki ya arkadaşınsa?" diye sormuştu Akhilleus. Uzanmış ayakları gül rengi kuvars mağaranın duvarına dayalıydı. "Veya kardeşinse? Ona da yabancı gibi mi davranman gerekir?"

"Filozofların tartıştığı bir şeyi sordun," demişti Kheiron. "O belki senin için daha değerlidir ama yabancı da bir başkasının arkadaşı, kardeşi. Hangi hayat daha önemli?"

Sessiz kalmıştık. On dört yaşındaydık, böyle şeyler bizim için fazla karışıktı. Şimdi yirmi yedi yaşındayız, hâlâ çok karışık geliyorlar.

Şairlerin dediği gibi, Akhilleus benim ruhumun yarısı. Yakında ölecek ve ondan geriye yalnızca şerefi kalacak. Şöhreti onun bebeği, varlığının en değer verdiği parçası. Bunun için ona sitem etmeli miyim? Briseis'i kurtardım. Herkesi kurtaramam.

Şimdi Kheiron'un sorusuna ne cevap vereceğimi biliyorum. Bunun cevabı yok, derdim ona. Hangisini seçersen seç, hata yapmış olursun.

O gece daha sonra bir defa daha Agamemnon'un kampına gidiyorum. Yürürken üzerimdeki meraklı ve acıyan bakışları hissediyorum. Akhilleus'un peşimden gelip gelmediğini anlamak için arkama bakıyorlar. Gelmiyor.

Nereye gideceğimi ona söylediğimde yeniden gölgelerin arasına gömülür gibi oldu. "Briseis'e üzgün olduğumu söyle," dedi. Gözleri yerdeydi. Cevap vermedim. Artık daha iyi bir intikamı olacağı için mi üzgün? Yalnız Agamemnon'u değil, nankör ordusunu hepten devirecek bir intikam alacak. Bu düşünceyi fazla kurcalamıyorum. Üzgün. Bu kadarı yeterli.

"İçeri gel," diyor Briseis, sesi acayip. Altın işlemeli bir elbise giymiş, boynunda da laciverttaşı bir kolye var. Bileklerine oymalı gümüşten bilezikler takmış. Ayağa kalkınca zırh giymiş gibi şıngırdıyor.

Utandı, bunu görebiliyorum. Ne var ki konuşmaya vakit bulamıyoruz çünkü Agamemnon'un iri gövdesi arkamdaki dar açıklıktan çadıra giriyor.

"Ona ne kadar iyi baktığımı görüyor musun?" diyor. "Bütün kamp Akhilleus'a ne kadar itibar ettiğimi görecek. Yalnızca özür dileyecek, ondan sonra hak ettiği tüm ödüllere, şereflere boğacağım onu. Bu kadar genç birinin bu kadar kibirli olması çok yazık aslında."

Yüzündeki kendini beğenmiş ifade beni kızdırıyor ama başka ne bekliyordum ki? Bunu ben yaptım. *Briseis'in güvenliğine karşılık Akhilleus'un şerefi.* "Bu çok onurlu bir davranış, Krallar Kralı," diyorum.

Agamemnon, "Akhilleus'a söyle," diyor. "Kıza ne kadar iyi baktığımı ona anlat. İstediğin zaman onu görmeye gelebilirsin." Yüzünde sevimsiz bir gülümsemeyle ayağa kalkıyor, gözleri üzerimizde. Gitmeye hiç niyeti yok.

Briseis'e dönüyorum. Onun lisanını bir parça öğrenmiştim, öğrendiklerimi kullanıyorum.

"Gerçekten iyi misin?"

"İyiyim," diyor melodik, keskin Anadolu diliyle. "Daha ne kadar sürecek?"

"Bilmiyorum," diyorum. Gerçekten de bilmiyorum. Demirin dövülecek kadar yumuşaması için ısıtılması ne kadar sürer? Öne eğilip Briseis'in yanağını yavaşça öpüyorum. "Yakında yine geleceğim," diyorum Yunanca.

Başını sallıyor.

Çadırdan çıktığım sırada Agamemnon beni seyrediyor. Briseis'e, "Sana ne dedi?" diye sorduğunu duyuyorum.

Briseis'in cevabı da geliyor kulağıma. "Elbisemi çok beğenmış."

Ertesi sabah, tüm diğer krallar ordularının başında Troya'lılarla savaşmaya giderlerken, Phthia ordusu onları takip etmiyor. Akhilleus'la uzun süre kahvaltıda oyalanıyoruz. Neden oyalanmayalım? Yapacak başka işimiz yok. Canımız isterse yüzebiliriz, dama oynayabilir veya bütün gün yarışabiliriz. Pelion'dan beri böyle tembellik edecek vaktimiz olmamış.

Yine de tembellik ediyormuşuz gibi gelmiyor bize. Daha ziyade tutulmuş bir nefes, dalışa geçmeden önce konumunu ayarlayan bir kartal gibi bir beklenti içindeyiz. Omuzlarım çökmüş, boş kumsala bakıp durmaktan kendimi alamıyorum. Tanrıların ne yapacağını görmek için bekliyoruz.

Fazla uzun beklememiz gerekmiyor.

YİRMİ SEKİZ

O gece kıyıdan topallayarak gelen Phoiniks, teke tek bir çarpışmanın haberini getiriyor. O sabah ordular toplandığında, altın zırhı güneşte parlayan Paris, Troya hattında çalımla yürüyerek meydan okumuş. Teke tek savaş. Kazanan Helene'yi alır. Yunanlar haykırışlarla onaylamış. Evine dönmek istemeyen yoktu ki. Helene'nin ortada olduğu tek bir çarpışma olacak ve her şey kesin bir çözüme ulaşacak, öyle mi? Üstelik pırıltılar saçan, ince vücutlu, kalçaları evlenmemiş bir kızın kalçaları kadar dar Paris çok kolay bir hedef gibi görünüyordu. Phoiniks, Menelaos'un öne fırladığını, hem onurunu hem de güzel karısını tek bir hamleyle yeniden kazanma şansını kükreyerek kabul ettiğini anlatıyor.

Mızraklarla başlayan çarpışmada, kısa süre sonra kılıçlara geçiliyor. Paris, Menelaos'un tahmin ettiğinden daha hızlı. Savaşçı değilse de ayağına tez. Troya Prensi sonunda yanlış bir adım atıyor, Menelaos da onu at kılından sorgucundan yakalayıp yere çalıyor, sürüklemeye başlıyor. Paris çaresizce ayaklarını yere vuruyor, kendisini boğan miğfer kayışını parmaklarıyla çekiştiriyor. Derken birdenbire miğfer Menelaos'un elinde kalıyor. Paris yok olmuş. Troya'lı prensin yattığı yerde yalnızca tozlu zemin var. Ordular gözlerini kısarak fısıldaşıyorlar. Nereye gitti? Menelaos da onlar gibi gözlerini kısmış, o yüzden Troya hatlarındaki dağ keçisi boynuzundan yapılma yaydan salınan okun kendisine doğru uçtuğunu görmüyor. Ok, deri zırhın içinden geçerek Menelaos'un midesine saplanıyor.

Kan bacaklarından sızarak ayaklarının dibinde gölleniyor. Aslında yüzeysel bir yara ama Yunanlar henüz bunu bilmiyor. Bu hainlik karşısında hiddete kapılmış halde haykırarak Troya hatlarına doğru koşuyorlar.

"İyi de Paris'e ne olmuş?" diye soruyorum.

Phoiniks başını iki yana sallıyor. "Bilmiyorum."

İki taraf, bütün öğleden sonra savaşmışlar. Sonunda bir boru sesi daha duyulmuş. Hektor, ikinci bir ateşkes, Paris'in ortadan kayboluşundaki onursuzluğu telafi edecek başka bir teke tek çarpışma öneriyormuş. Kardeşinin yerine kendisini koymuş, meydan okumasına karşılık vermeye cesaret edenle çarpışmaya hazırmış. Phoiniks, Menelaos'un yeniden öne çıkmaya niyetlendiğini ama Agamemnon tarafından engellendiğini anlatıyor. Agamemnon, kardeşinin Troyalıların en güçlüsünün ellerinde ölmesini istememiş.

Yunanlar, Hektor'un karşısına kimin çıkacağını belirlemek için kura çekmişler. Miğferin sallanıp ismin ortaya çıkmasından önceki gerginliklerini, sessizliklerini hayal ediyorum. Odysseus, çıkan ismi almak için tozlu toprağa eğiliyor. *Aias.* Herkes rahat bir nefes alıyor. Troya Prensine karşı bir şansı olan tek kişi Aias. Yani o gün savaş alanında bulunanların arasında şansı olan tek kişi.

Böylece Hektor'la Aias çarpışıyorlar. Birbirlerine taş atıyor, kalkanları sarsan mızrak darbeleri indiriyorlar, ta ki gece çöküp teşrifatçılar çarpışmanın sona erdiğini duyurana dek. Her şey tuhaf bir biçimde medeni, iki ordu barış içinde ayrılıyor, Hektor'la Aias denk savaşçılar olarak el sıkışıyor. Askerler fısıldaşıyor. Akhilleus burada olsaydı bu iş böyle bitmezdi.

Getirdiği haberleri anlatıp bitiren Phoiniks yorgun argın doğruluyor ve kendisini çadırına götüren Automedon'un koluna dayanmış olarak topallaya topallaya gidiyor. Akhilleus bana dönüyor. Nefesleri hızlanmış, kulakmemeleri heyecandan pembeleşmeye başlamış. Elimi yakalıyor, sevinçle o günün olaylarıyla ilgili övünmeye koyuluyor. İsminin nasıl herkesin ağzında olduğundan, askerlerin arasında ağır adımlarla dolaşan Kyklop gibi iri yarı gövdesinin yokluğunun nasıl hissedildiğinden bahsediyor. Günün heyecanı, kuru otları saran alevler gibi yayılmış içine. İlk defa olarak öldürme hayali kuruyor. Zafer vuruşu, Hektor'un kalbine kaçınılmaz olarak saplanacak bir mızrak. Bunu söylediğini duymak tüylerimi ürpertiyor.

"Görüyor musun?" diyor. "Bu daha başlangıç!"

Yüzeyin altında bir şeylerin kırıldığı hissinden kurtulamıyorum.

Ertesi sabah şafakta bir boru çalınıyor. Kalkıp tepeye tırmanınca doğudan Troya'ya giden bir atlı ordusu görüyoruz. Çok büyük atları doğal olmayan bir hızla hareket ediyor ve arkalarında hafif tekerlekli arabalar çekiyorlar. Başlarında epey iri yarı bir adam var. Aias'tan bile iri. Sparta'lılarınki gibi uzun siyah saçları, iyice yağlanmış ve sırtından aşağı dökülüyor. At kafası biçimli bir sancak taşıyor.

Phoiniks bize katılıyor. "Likya'lılar," diyor. Uzun süredir Troya'nın müttefiki olan bir Anadolu halkı. Şimdiye kadar gelip savaşa katılmamış olmalarının sebebi uzun süredir merak edilirken, bugün Zeus tarafından çağrılmış gibi buradalar.

"Bu kim?" Akhilleus liderleri olan devi işaret ediyor.

"Sarpedon. Zeus'un oğullarından biri." Güneş, adamın at sürerken terlemiş, koyu altın rengi omuzlarında ışıldıyor.

Kapılar açılıyor, Troya'lılar dostlarını karşılamak için dışarı akıyorlar. Hektor ile Sarpedon birbirlerinin elini sımsıkı kavrayarak sıktıktan sonra ordularını savaş alanına götürüyorlar. Likya'lıların acayip silahları var. Çentik çentik dişli kargılar, saplanınca eti yırtan, olta çengeline benzeyen devasa aletler. Bütün gün savaş çığlıklarını ve süvarileri atlarının toprağı döven toynaklarını dinliyoruz. Makhaon'un çadırına sürekli bir yaralı Yunan akışı var.

Aramızdan şerefine leke sürülmemiş tek kişi olan Phoiniks akşam konseyine gidiyor. Döndüğünde, Akhilleus'a keskin bakışlar atıyor. "İdomeneus yaralanmış, Likya'lılar sol kanadı dağıtmış. Sarpedon'la Hektor bizi aralarında ezecekler."

Akhilleus, Phoiniks'in memnuniyetsizliğini fark etmiyor, zaferle bana dönüyor. "Duydun mu?"

"Duydum," diyorum.

Bir gün geçiyor, sonra bir gün daha. Dedikodular, ısıran sinekler kadar çok. Akhilleus'un yokluğunda durdurulamaz ve cüretkâr olan Troya ordusunun ilerlediğine dair, krallarımızın gece saldırıları, casuslar ve pusu

kurma gibi çaresizce saldırı taktikleri hakkında tartıştıkları hummalı konsey toplantılarına ilişkin hikâyeler. Sonra daha da fazlası geliyor. Hektor'un çarpışmalarda nasıl ışıl ışıl parladığı, Yunanların arasında bir orman yangını gibi ilerlediği, ölü sayısının her gün bir öncekinden daha fazla olduğu anlatılıyor. Son olarak, panik içindeki koşucular, geri çekilme ve kralların arasında da yaralananlar olduğu haberlerini getiriyor.

Akhilleus bu söylentiyi ele alıp enine boyuna inceliyor. "Artık fazla uzun sürmeyecek," diyor sonunda.

Cenaze ateşleri bütün gece yanıyor, yağlı dumanları ayın üstüne yayılıyor. Yananların her birinin tanıdığım insanlar olduğunu düşünmemeye çalışıyorum. Bir zamanlar tanıdığım.

Geldikleri sırada Akhilleus lir çalıyor. Üç kişiler. Önde Phoiniks, arkasında da Odysseus ve Aias.

Onlar yaklaşırken Akhilleus'un yanındayım, biraz ötemizde de akşam yemeği için et doğrayan Automedon var. Akhilleus şarkı söylerken başını kaldırmış, sesi berrak ve tatlı. Doğruluyorum, elimi Akhilleus'un ayağından çekiyorum.

Üçlü bize doğru yaklaşarak ateşin öbür tarafında duruyor, Akhilleus'un şarkısını bitirmesini bekliyorlar. Akhilleus, lirini yere bırakıp ayağa kalkıyor.

"Hoşgeldiniz. Yemeğe kalırsınız, değil mi?" Ellerini muhabbetle sıkıyor, adamların kaskatı tavırları arasında gülümsüyor.

Gelmelerinin sebebini biliyorum. "Yemeğe bir bakayım," diye mırıldanıyorum. Uzaklaşırken Odysseus'un gözlerinin sırtımda olduğunu hissediyorum.

Kuzu etleri, mangalın üstündeki ızgarada yağlar damlatarak cızırdıyor. Duman perdesi arasından onları seyrediyorum, sanki dostlarmış gibi ateşin etrafına oturmuşlar. Ne konuştuklarını duyamıyorum ama Akhilleus ötekilerin asık suratlılığını zorlayarak, fark etmiyormuş gibi yaparak hâlâ gülümsüyor. Sonra bana sesleniyor. Daha fazla oyalanamam. Görevbilir bir şekilde tabakları getirip Akhilleusun yanına yerleşiyorum.

Çarpışmalar ve miğferler hakkında gelişigüzel konuşan Akhilleus, bir yandan yemekleri tabaklara dağıtıyor. Herkesin ikinci defa, Aias'ın da

üçüncü defa yemek alması için ısrar eden titiz bir ev sahibi. Yiyorlar ve bırakıyorlar Akhilleus konuşsun. Bitirdiklerinde, ağızlarını silip tabaklarını kenara itiyorlar. Herkes vaktin geldiğinin farkında. Söze başlayan, elbette Odysseus.

Önce sıradan *şeylerden* bahsediyor. Sırayla kucaklarımıza düşen rasgele sözcükler. Aslında bir liste. On iki hızlı at, yedi bronz sacayağı, yedi güzel kız, on külçe altın, yirmi kazan ve daha başka şeyler. Kâseler, kadehler, zırh ve en sonunda da bize sunulan en değerli mücevher. Briseis'in geri verilmesi. Odysseus gülümsüyor ve ellerini daha önce Skyros'la Aulis'ten, şimdi de Troya'dan tanıdığım samimi hareketle iki yana açıyor.

Sonra, neredeyse ilki kadar uzun bir liste daha. Ölen Yunanların bitmek bilmeyen isimleri. Odysseus, üstündeki işaretler ta kenarlara kadar uzanan tabletleri birbiri ardına çıkardıkça, Akhilleusun çenesi kasılıyor. Aias mızraklardan ve kalkanlardan uçan kıymıklar yüzünden yara kabuklarıyla dolu ellerine bakıyor.

Sonra Odysseus bize henüz bilmediğimiz bir şey anlatıyor. Troya'lılar duvarımızdan bin adım ötedeler, yeni kazandıkları, akşam karanlığı çökmeden geri almayı başaramadığımız alanda kamp kurmuşlar. Kanıt ister miyiz? Kampımızın hemen arkasındaki tepeden bakarsak büyük ihtimalle nöbet ateşlerinin ışığını görebiliriz. Şafakta saldıracaklar.

Bir sessizlik oluyor. Uzun bir sessizlik. Akhilleus sonunda konuşuyor. "Hayır," diyor, hem hâzineleri hem de suçluluk duygusunu elinin tersiyle iterek. Şerefi, gece gelen elçilerle bir kamp ateşinin çevresinde üstünkörü sıkılan ellerle iade edilebilecek kadar önemsiz bir yara almamış. Her şey bütün ordunun gözleri önünde gerçekleşmiş.

İthaka Kralı aralarındaki ateşi dürtüyor.

"Zarar görmedi, biliyorsun. Briseis yani. Agamemnon'un kendisine nasıl hâkim olduğunu tanrılar bilir ama kıza iyi bakılıyor, kimsenin eli eline değmedi. Hem o hem de şerefin, senin gelip onları geri almanı bekliyorlar."

Akhilleus, "Öyle bir konuşuyorsun ki duyan da şerefimi kendim terk ettim zannedecek," diyor olgunlaşmamış şarap kadar ekşi bir sesle. "Bu

kumaşı mı dokumaya çalışıyorsun? Agamemnon'un bu hikâyeyle sinek yakalayan örümceği misin?"

"Çok şiirsel," diyor Odysseus. "Ama yarın ozanların şarkılarında yer alacak bir gün olmayacak. Yarın Troya'lılar duvarı aşıp gemileri yakacaklar. Hiçbir şey yapmadan öylece bakacak mısın?"

"Bu Agamemnona bağlı. Bana karşı işlediği hatayı düzeltirse, isterseniz Troya'lıları Pers iline kadar kovalarım."

Odysseus, "Söylesene," diyor. "Hektor neden hâlâ ölmedi?" Elini kaldırıyor. "Cevap peşinde değilim, yalnızca herkesin bilmek istediği şeyi dile getiriyorum. Geçtiğimiz on yıl boyunca onu bin defa öldürebilirdin. Öldürmedin. İnsan merak ediyor." Ses tonu kendisinin merak etmediğini gösteriyor. Kehaneti biliyor. Yanında yalnızca bu söz alışverişini anlayamayacak olan Aias olduğu için seviniyorum.

"Ömrünü on yıl uzatmış oldun, senin adına memnunum ama geri kalanlarımız..." Ağzı çarpılıyor. "Bizler burada senin keyfini beklemek zorunda kaldık. Akhilleus, hepimizi burada tutuyorsun. Sana bir seçim hakkı verildi, sen de seçimini yaptın. Şimdi bunun gereklerini yerine getirmelisin."

Odysseus'a bakıyoruz. Sözlerini daha bitirmedi.

"Kaderin yolunu tıkama konusunda başarılı oldun ama bunu sonsuza kadar sürdüremezsin. Tanrılar izin vermez." Söylediği her kelimeyi duymamızı sağlamak için duraklıyor. "İstesen de istemesen de yumağın *sonu gelecek.* Dostun olarak söylüyorum, işlerin senin koşullarına göre, senin istediğin hızda ilerlemesini sağlar, her şeyi onların eline bırakmazsan senin için daha iyi olur."

"Ben de öyle yapıyorum."

"Çok güzel," diyor Odysseus. "Söylemeye geldiğim şeyleri söyledim."

Akhilleus ayağa kalkıyor. "O zaman gitmenizin vakti geldi."

"Daha değil." Konuşan Phoiniks. Yaşlı adama duyduğu saygıyla gururunun arasında kalan Akhilleus yavaş yavaş tekrar oturuyor. Phoiniks söze başlıyor.

"Akhilleus, sen daha küçücük bir çocukken baban büyütmem için seni bana emanet etti. Annen uzun süre önce gitmişti, görüp göreceğin tek

dadı bendim. Tabağındaki etleri kestim, sana bildiklerimi öğrettim. Artık bir erkek oldun ama hâlâ sana göz kulak olmaya, seni güvende tutmaya çabalıyorum. Mızraklarla kılıçlardan korunmana uğraşıyorum. Bir de aptallıktan."

Gözlerim Akhilleus'a kayıyor, gergin ve yorgun olduğunu görüyorum. Neden korktuğunu anlıyorum. Bu yaşlı adamın nazikliğinin tuzağına düşmekten, Phoiniks'in kelimeleriyle bir şeylerden vazgeçmekten çekiniyor. Daha da kötüsü, Phoiniks'in bu adamlarla aynı fikirde olduğuna, Akhilleus'un yanlış bir iş yaptığını düşündüğüne dair ani bir şüpheye kapılmış.

Yaşlı adam, bu tür düşüncelerin gelişmesini durdurmak istemiş gibi bir elini havaya kaldırıyor. "Ne yaparsan yap, her zaman olduğu gibi yanında olacağım. Yalnız hangi yolu seçeceğine karar vermeden önce sana bir hikâye anlatmak istiyorum."

Akhilleus'a itiraz edecek vakit tanımıyor. "Babanın babasının zamanında, Meleagros adlı genç bir kahraman vardı. Bu kahramanın şehri Kalydon, Kuret'ler denen vahşi bir halk tarafından kuşatılmıştı."

Bu hikâyeyi biliyorum, diye düşünüyorum. Uzun süre önce, Akhilleus gölgelerin içinden bana sırıtırken Peleus'tan dinlemiştim. O zaman ne ellerinde kan ne de başının üstünde bir ölüm hükmü vardı. Başka bir hayattı o.

"Başlangıçta, Meleagros'un savaşçılık yetenekleri karşısında ezilen Kuret'ler kaybediyordu," diye devam ediyor Phoiniks. "Derken bir gün, Meleagros kendi halkı tarafından bir hakarete uğradı, onuruna küçük bir leke sürüldü. Yiğit, şehri için artık savaşmayacağını duyurdu. Halk ona özürleriyle birlikte hediyeler sundu ama Meleagros kimseyi dinlemedi. Öfkeyle odasına çekilip karısı Kleopatra'nın[3] kollarında teselli aradı."

Kadının adını söylerken Phoiniks'in gözleri bana kayıyor. "Sonunda, artık şehir düşmek üzereyken, tüm dostları ölürken, Kleopatra daha fazla dayanamadı. Kocasına yeniden savaşması için yalvardı. Meleagros

---

[3] Burada bahsedilen Kleopatra karakterini şurada bulabilirsiniz: İlyada, 9:555-564. - *yhn*

karısını dünyadaki her şeyden çok sevdiği için onu kırmadı ve halkı adına müthiş bir zafer kazandı. Onları kurtarmasına kurtarmıştı, ne var ki çok geç koşmuştu imdatlarına. Gururu yüzünden çok can kaybedilmişti. Böylece halkı, Meleagros'a ne minnet duydu ne de hediye verdi. Yalnızca kendilerini daha önce kurtarmadığı için ondan nefret ettiler." Sessizlikte Phoiniks'in bu kadar uzun konuşmaktan ötürü kesik kesik çıkan soluklarını duyabiliyorum. Konuşmaya veya kıpırdamaya cesaretim yok, yüzümde apaçık okunan şeyi birinin göreceğinden korkuyorum. Meleagros'un savaşmasını sağlayan şey ne şeref ne arkadaşları ne intikam, hatta ne de kendi hayatı. Kleopatra sağlamış bunu. Dizlerinin üstüne çökmüş, yaşlar yüzünden oluk oluk akarken yalvarmış. Phoiniks'in kurnazlığı bu işte. Kleopatra ve Patroklos. İsmi benimkiyle aynı parçalardan oluşuyor, yalnızca parçalar ters birleştirilmiş.

Akhilleus bunu fark ettiyse de bir şey belli etmiyor. Yaşlı adamın hatırına sesi çok nazik ama yine de reddediyor. *Agamemnon benden aldığı şerefi iade edene kadar, hayır.* Odysseus'un şaşırmadığını karanlıkta bile görebiliyorum. Ötekilere her şeyi nasıl anlatacağını gözlerimde canlandırabiliyorum. Ellerini pişmanlıkla iki yana açacak. *Denedim.* Akhilleus kabul etseydi çok iyi olacaktı. Etmezse tüm hediyelere ve ödüllere rağmen ricayı geri çevirmesi delilik gibi görünecek, gazaptan veya boş gururdan kaynaklandığı düşünülecek. Ondan nefret edecekler. Tıpkı halkının Meleagros'tan nefret ettiği gibi.

Göğsüm panikle, Akhilleus'un önünde diz çöküp yalvarmak için acil bir istekle sıkışıyor ama yapmıyorum. Benim izleyeceğim yol da Phoiniks'inki gibi çoktan belli olmuş. Artık yönlendirme yapmayacağım, yalnızca karanlığa ve daha ötesine taşınıp gideceğim. Dümende sadece Akhilleus'un elleri olacak.

Odysseus'un ağırbaşlılığına sahip olmayan Aias, gözlerini dikmiş bakıyor. Yüzü öfkeyle oyulmuş gibi. Buraya gelmek, kendi rütbesinin indirilmesi için yalvarmak ona ağır gelmiş. Akhilleus savaşmadığı sürece, *Aristos Achaion* unvanı Aias'ın.

Onlar gittikten sonra ayağa kalkıp kolumu Phoiniks'e uzatıyorum. Yaşlı adam bu gece yorgun, bunu görebiliyorum. Adımları ağır. Yaşlı adam iç

çekerek ot şiltesine uzanıyor. Yanından ayrılıp da çadırımıza döndüğümde Akhilleus uyumuş.

Hayal kırıklığına uğruyorum. Belki sohbet ederiz diye ummuştum. Aynı yatakta yatan iki beden. Yemekte gördüğüm Akhilleus'tan başka bir Akhilleus daha olduğuna dair temin edilmeyi ummuştum. Akhilleus'u uyandırmıyorum. Sessizce çadırdan dışarı süzülüp onu rüyalarıyla baş başa bırakıyorum.

Küçük bir çadırın gölgesindeki gevşek kumların üzerinde çömeliyorum.

"Briseis?" diye sesleniyorum yavaşça.

Sessizlik. Sonra, "Patroklos?" diyor bir ses.

"Evet."

Çadırın yan tarafını yukarı toplayarak beni çabucak içeri çekiyor. Yüzü korkuyla dolu. "Burada bulunman çok tehlikeli. Agamemnon hiddetten kendini kaybetmiş durumda. Seni öldürür." Sözleri ağzından sel gibi akan bir fısıltıyla dökülüyor.

"Akhilleus'un elçileri geri çevirmesi yüzünden mi?" diye fısıldıyorum ben de.

Briseis başını sallayarak hızlı bir hareketle çadırdaki küçük kandili söndürüyor. "Agamemnon sık sık bana bakmaya gelir. Burada güvende değilsin." Yüzündeki endişeyi karanlıkta göremiyorum ama sesi kaygı dolu. "Gitmen gerek."

"Hemen gideceğim. Seninle konuşmalıyım."

"O zaman saklan. Agamemnon pat diye giriveriyor içeri."

"Nereye?" Çadırda ot şilte, yastıklar, battaniyeler, birkaç parça da giysi haricinde eşya yok.

"Yatağa gir."

Yastıkları etrafıma yığıyor, battaniyeleri kümeliyor. Kendisi de yanıma uzanıp örtüyü ikimizi de kapatacak şekilde üstümüze çekiyor. Onun tanıdık, ılık kokusuyla sarmalanmış durumdayım. Ağzımı kulağına yapıştırıyorum, nefesten ancak yüksek bir sesle konuşuyorum. "Odysseus yarın Troya'lıların duvarı aşıp kampa saldıracağını söylüyor. Seni

saklayacak bir yer bulmamız lazım. Myrmidon'ların arasına veya ormana saklanabilirsin."

Başını iki yana sallarken yanağı yanağıma sürtünüyor. "Yapamam. İlk oraya bakar. Ancak başımıza daha çok dert açmış oluruz o kadar. Bana burada bir şey olmaz."

"Ya kampı alırlarsa?"

"Yapabilirsem Hektor'un kuzeni Aineias'a teslim olurum. Dindar bir adam olarak bilinir, hem babası da bir süre benim köyümün yakınlarında çobanlık etmişti. Onu bulamazsam Hektor'a veya Priamos'un başka bir oğluna giderim."

Başımı iki yana sallıyorum. "Çok tehlikeli. Kendini açığa vurmamalısın."

"Bana zarar vereceklerini zannetmem. Ne de olsa onlardan biriyim."

Birdenbire kendimi aptal gibi hissediyorum. Onun için Troyalılar kurtarıcı, işgalci değil. "Tabii," diyorum hemen. "O zaman özgür kalacaksın. Yanlarına gitmek ister..."

"Briseis!" Çadırın kapısı açılıyor. Agamemnon eşikte.

"Efendim?" Briseis, battaniyeyi üstümde tutmaya dikkat ederek doğrulup oturuyor.

"Konuşuyor muydun sen?"

"Dua ediyordum efendim."

"Yatarak mı?"

Kalın yün dokumanın arasından meşalenin ışıltısını görebiliyorum. Agamemnon'un sesi, tam yanımızda duruyormuş gibi yüksek geliyor. Hareket etmemek için kendimi kasıyorum. Burada yakalanacak olursam Briseis cezalandırılır.

"Annem bana böyle öğretmişti, efendim. Yanlış mı yapıyorum?"

"Şimdiye kadar doğrusunu öğrenmen gerekirdi. Tanrıcığın düzeltmedi mi seni?"

"Hayır, efendim."

"Bu gece seni ona geri göndermeyi teklif ettim ama istemedi." Kelimelerindeki çirkin tınıyı anlıyorum. "Hayır demeye devam ederse belki seni kendime alırım."

Yumruklarımı sıkıyorum ama Briseis, "Evet, efendim," demekle yetiniyor.

Kumaşın kapandığını duyuyorum, ışık gözden kayboluyor. Briseis örtülerin arasına dönene kadar ne kıpırdıyor ne de nefes alıyorum.

"Burada kalamazsın," diyorum ona.

"Mesele yok. Yalnızca tehdit ediyor. Beni korkutmaktan hoşlanıyor."

Sesindeki soğukkanlılık beni dehşete düşürüyor. Onu burada, bu kötü niyetli ve ıssız çadırda, kelepçe kadar kalın bileziklerle nasıl bırakabilirim? Ne var ki kalırsam Briseis daha büyük tehlike içinde olacak.

"Gitmem gerek," diyorum.

"Bekle." Koluma dokunuyor. "Adamlar..." Duraksıyor. "Akhilleus'a kızgınlar. Kayıpları yüzünden onu suçluyorlar. Agamemnon onları galeyana getirmek için kendi adamlarını aralarına gönderiyor. Salgını unuttular gitti. Akhilleus ne kadar uzun süre savaşmamak için direnirse nefretleri o kadar artacak." En büyük korkum bu. Phoiniks'in hikâyesinin gerçek olması. "Savaşmayacak mı?"

"Agamemnon özür dileyene kadar savaşmayacak."

Briseis dudağını ısırıyor. "Troya'lılar da ondan nefret ediyor. Akhilleus'tan daha fazla korktukları, daha fazla nefret ettikleri kimse yok. Yarın becerebilirlerse onu öldürecekler. Onu da, sevdiği herkesi de. Dikkatli olmalısın."

"Akhilleus beni korur."

"Korur tabii," diyor Briseis. "Hayatta kaldığı sürece. Yalnız Akhilleus bile aynı anda hem Hektor'la hem de Sarpedon'la dövüşemeyebilir." Tekrar duraksıyor. "Kamp düşerse senin kocam olduğunu söyleyeceğim. Biraz yararı dokunur. Akhilleus için ne ifade ettiğini kimseye söyleme sakın. Kendi ölüm emrini vermiş olursun." Kolumu sıkıyor. "Söz ver bana."

"Briseis," diyorum. "Akhilleus ölürse ben de gecikmeden onu takip ederim."

Elimi tutup yanağına bastırıyor. "O zaman bana başka bir şey için söz ver," diyor. "Ne olursa olsun Troyadan bensiz ayrılmayacağına söz ver. Biliyorum, yapamazsın..." Sesi kesiliyor. "Burada kalmaktansa kız kardeşin olarak yaşamayı tercih ederim."

"Bunun için bana söz verdirmene gerek yok," diyorum. "Gelmek istiyorsan seni bırakmam zaten. Savaşın yarın biteceğini, seni bir daha göremeyeceğimi düşünmek beni tahmin edemeyeceğin kadar üzmüştü."

Gülümsemesi puslu. "Buna sevindim." Troya'dan ayrılacağımı hiç zannetmediğimi söylemiyorum.

Briseis'i kendime çekiyor, kollarımı onunla dolduruyorum. O da başını göğsüme dayıyor. Bir an için Agamemnon'u da, tehlikeyi de, ölen Yunanları da düşünmüyoruz. Dünya, Briseis'in karnımın üstünde duran küçük eliyle, okşadığım yumuşak yanağından ibaret. Kollarımın arasına ne kadar uyduğunu görmek tuhaf. Dudaklarımı lavanta kokulu yumuşak saçlarına nasıl kolayca dokundurduğum da. Hafifçe içini çekerek biraz daha sokuluyor. Hayatımın böyle olduğunu, Briseis'in kollarının tatlı çemberinde tutulduğumu hayal edebiliyorum neredeyse. Onunla evlenirdim, bir de çocuğumuz olurdu.

Belki Akhilleus'u tanımamış olsaydım.

"Gitmem gerek," diyorum.

Briseis battaniyeyi çekerek üstümü açıyor. Yüzümü ellerinin arasına alıyor. "Yarın dikkatli ol," diyor. "Adamların en iyisi. Myrmidon'ların en iyisi." Parmağını dudaklarıma koyarak itirazımı durduruyor. "Gerçek bu," diyor. "Bırak bir defalık söylensin." Sonra beni çadırın yan tarafına götürüp kumaşın altından dışarı kaymama yardım ediyor. Son hissettiğim şey veda etmek için elimi sıkan eli.

O gece yatakta Akhilleus'un yanında yatıyorum. Uykuyla gevşemiş yüzü masum ve tatlı bir şekilde çocuksu. Böyle olmasını seviyorum. Akhilleus'un en gerçek hali bu. Dürüst, saf, haylazlıkla dolu ama kötü niyeti yok. Agamemnon'un ve Odysseus'un hilekâr çifte anlamlarında, yalanlarında ve iktidar oyunlarında kayboldu. Onu sersemlettiler, bir direğe bağlayıp tuzağa düşürdüler. Alnının yumuşak derisini okşuyorum. Elimden gelse onu çözerdim. Bana izin verseydi.

YİRMİ DOKUZ

Bağırışmalar ve gökgürültüleriyle uyanıyoruz. Mavi göklerde bir fırtına patlamış. Yağmur yok, yalnızca boz renkli, çatırtılarla dolu, kupkuru havayla dev eller çırpılıyormuş gibi kükreyen diş diş çizgiler. Bakmak için çadırın kapısına koşturuyoruz. Kekremsi ve koyu renkli bir duman, yıldırımların infilak ettirdiği toprak kokusunu taşıyarak kumsaldan bize doğru süzülüyor.

Saldırı başlamış. Zeus da Troya'lıların ilerleyişini göksel bir teşvikle destekleyerek sözünü tutuyor. Toprağın derinliklerinde bir gümbürdeme hissediyoruz. Belki de Sarpedon'un başını çektiği bir araba taarruzu.

Akhilleus elimi yakalıyor, yüzü sakin. Troya'lılar on yıl içinde ilk defa ovada bu kadar ilerlemiş, ilk defa kapıyı tehdit ediyorlar. Duvarı aşarlarsa eve dönüşümüzün tek yolunu, mülteci değil de ordu olmamızı sağlayan tek şey olan gemilerimizi yakacaklar. Akhilleus'la annesinin beklediği an bu. Bozguna uğramış, çaresiz ve Akhilleus'tan yoksun Yunanlar. Akhilleus'un değerinin apansız ve su götürmez kanıtı. İyi de ne kadarı yeterli gelecek? Ne zaman müdahale edecek?

"Asla," diyor ben sorunca. "Agamemnon af dileyene veya Hektor kampıma kadar girip sevdiklerimi tehdit edene kadar asla. Müdahale etmeyeceğime yemin ettim."

"Ya Agamemnon ölürse?"

"Cesedini getirin, o zaman savaşırım."

"Adamların senden nefret etmesinden korkmuyor musun?"

"Benden değil, Agamemnon'dan nefret etsinler. Ölmelerine onun gururu sebep oluyor."

Bir de seninki. Ne var ki Akhilleus'un yüzündeki bakışı, gözlerindeki karanlık pervasızlığı tanıyorum. Geri adım atmayacak. Bunun nasıl yapılacağını bilmiyor. On sekiz yıldır onunla yaşıyorum, bir kere bile geri

çekilmemiş, bir kere bile kaybetmemiş. Ya bunu yapmaya mecbur edilirse? Onun adına, kendi adıma, hepimizin adına korkuyorum.

Giyinip bir şeyler yiyoruz. Akhilleus gelecekten cesaretle bahsediyor. Ertesi gün hakkında bir şeyler söylüyor, ne zaman yüzmeye gidebilir, ne zaman yapış yapış servi ağaçlarının çıplak gövdelerine tırmanırız veya şu anda bile güneşle ısınmış kumların altında kuluçkada bekleyen deniz kaplumbağası yumurtalarının açılıp kaplumbağa yavrularının dışarı çıkışını seyredebiliriz merak ediyor. Oysa zihnim Akhilleus'un kelimelerinden başka yerlere kayıyor, gökyüzünün her tarafa sızan grisiyle, ceset kadar soğuk ve solgun kumlarla ve tanıdığım adamların uzaklardan yankılanan ölüm çığlıklarıyla aşağıya doğru çekiliyor. Gün bitmeden daha kaç kişi ölecek?

Okyanusa bakan Akhilleus'u seyrediyorum. Sular doğal olmayan bir biçimde sakin. Thetis nefesini tutuyor sanki. Akhilleus'un gözleri koyulaşmış ve sabahın loş kasvetiyle irileşmiş. Saçlarının alevi alnını yalıyor.

"Şu kim?" diye soruyor birdenbire. Kumsalın aşağısında bir yerde, uzaktaki bir siluet sedyeyle beyaz çadıra taşınıyor. Önemli birisi olmalı, etrafında bir kalabalık toplanmış.

Harekete geçmek, başka şeylerle oyalanmak için bu bahaneye sarılıyorum. "Ben gidip bakayım."

Kampımızdan uzaklaştıkça savaş sesleri yükseliyor. Hendeklerdeki kazıklara geçen atların kulakları yırtan çığlıkları, komutanların çaresiz haykırışları, madene çarpan madenin tangırtıları.

Podaleiros yanımdan geçerek beyaz çadıra doğru gidiyor. Hava şifalı otlar ve kan, korku ve ter kokularıyla ağırlaşmış. Nestor, sağ tarafımdan bir karaltı halinde gelip buz gibi elleriyle tuniğime yapışıyor. Tiz bir sesle çığlık atıyor. "Kaybettik! Duvar yıkılıyor!"

Arkasında Makhaon ot bir şiltede nefes nefese yatıyor, bir okun bacağında açtığı çentikli yaradan akan kanlar yerde gölleniyor. Podaleiros kardeşinin üstüne eğilip çalışmaya başlamış bile.

Makhaon beni görüyor. "Patroklos," diye sesleniyor biraz soluğu kesilerek.

Yanına gidiyorum. "İyileşecek misin?"

"Daha bilmiyorum. Bence..." Sesi kesiliyor, gözleri kapanıyor.

Podaleiros, "Onu konuşturma," diyor keskin bir sesle. Elleri kardeşinin kanına bulanmış.

Nestor'un sesi üstümüze akıyor, elemleri birbiri ardına sayıyor. Duvar parçalanıyor, gemiler tehlikede, o kadar çok yaralı kral var ki. Diomedes, Agamemnon, Odysseus buruş buruş olmuş tunikler gibi kampın çeşitli yerlerine dağılmışlar.

Makhaon'un gözleri açılıyor. "Akhilleus'la konuşamaz mısın?" diye soruyor boğuk bir sesle. "Lütfen. Hepimiz için."

"Evet! Phthia yardımımıza koşmalı, yoksa mahvolduk biz!" Nestor'un parmakları etime gömülüyor, paniğe kapılmış dudaklarından saçılan tükürükler yüzümü ıslatıyor.

Gözlerimi kapatıyorum. Phoiniks'in anlattığı hikâyeyi hatırlıyorum. Kleopatranın önünde diz çöken, kadının elleriyle ayaklarını yaşlara bulayan Kalydon'lular. Hayalimde Kleopatra onlara bakmıyor, yalnızca seller gibi akan gözyaşlarını kurulayacak mendiller gibi, ellerini veriyor ağlayanlara. Cevabının ne olduğunu anlamak için kocası Meleagros'a bakıyor, adamın sımsıkı kapalı ağzı vereceği cevabı söylüyor kadına: "Hayır."

Yaşlı adamın üstüme yapışmış parmaklarından sıyrılıyorum. Her şeyin üstüne kül gibi yağmış ekşi korku kokusundan kurtulmayı çaresizce istiyorum. Makhaonun acıyla buruşmuş yüzüne, yaşlı adamın uzanan ellerine arkamı dönüp çadırdan kaçıyorum.

Tam çadırdan dışarı adımımı atarken, parçalanan bir gemi gövdesinin, devrilen ulu bir ağacın sesini andıran korkunç bir çatırtı duyuluyor. *Duvar.* Bunun ardından zafer ve korku dolu çığlıklar geliyor.

Her tarafta askerler düşmüş yoldaşlarını taşıyor, uydurma koltuk değneklerine dayanıyor veya kırık bacaklarını arkalarında sürükleyerek kumun üstünde sürünüyorlar. Onları tanıyorum. Yaralarla dolu gövdelerini merhemlerimle sarıp iyileştirdim. Etlerine gömülmüş demir ve bronz parçalarını parmaklarım temizledi, akan kanlarını parmaklarım sildi. Ben işimi yaparken yüzleri benimle şakalaştı, bana teşekkür etti, acıyla buruştu.

Şimdi bu adamlar yine perişan dürümdalar, kandan ve kırık kemiklerden oluşan biçimsiz yığınlara dönmüşler. Akhilleus'un yüzünden. Benim yüzümden.

Biraz ilerimde genç bir adam, okla delinmiş bacağının üstünde durmak için debeleniyor. Eurypylos. Teselya Prensi.

Durup düşünmüyorum. Kolumu omzunun altından geçirerek Eurypylos'u çadırına taşıyorum. Acıdan yarı delirmiş halde ama beni tanıyor. "Patroklos," demeyi başarıyor.

Önünde diz çöküp bacağını tutuyorum. "Eurypylos," diyorum. "Konuşabilir misin?"

"O baş belası Paris," diyor. "Bacağım." Eti şişip parçalanmış. Hançerimi yakalayıp çalışmaya koyuluyorum.

Eurypylos dişlerini gıcırdatarak, "Troya'lılardan mı, yoksa Akhilleus'tan mı daha çok nefret ettiğimi bilmiyorum," diyor nefes nefese. "Sarpedon duvarı çıplak elleriyle yıktı. Aias elinden geldiğince onları uzak tuttu. Buradalar artık. Kampın içine girdiler."

Bu sözleri duyunca göğsüm panikle sıkışsa da kaçma dürtüsüne direniyorum. Önümdeki işe, okun ucunu Eurypylos'un bacağından çıkarıp yarayı sarmaya yoğunlaşmaya çalışıyorum.

"Çabuk ol," diyor dili dolanarak. "Geri dönmem lazım. Gemileri yakacaklar."

"Yeniden dışarı çıkamazsın," diyorum. "Çok kan kaybettin."

"Hayır," diyor ama başı arkaya devriliyor. Bayılmanın eşiğinde. Tanrıların iradesiyle, yaşayacak ya da ölecek. Ben elimden gelen her şeyi yaptım. Derin bir nefes alıp çadırdan çıkıyorum.

Uzun parmaklara benzeyen direkleri Troya'lı meşaleleriyle tutuşturulan iki gemi yanıyor. Gemilerin yanlarında çaresiz insanlar toplaşmış, alevleri söndürmek için çığlıklar atarak güvertelere tırmanıyorlar. Aralarından yalnızca, Agamemnon'un gemisinin pruvasında bacaklarını açmış duran, gökyüzüyle çerçevelenmiş muazzam bir siluet halindeki Aias'ı tanıyabiliyorum. Yiyecek peşindeki balıklar gibi aşağıdan uzanan Troya'lı ellerine mızrağıyla darbeler indirirken yangına aldırmıyor.

Donmuş vaziyette, ağzım açık bakarak orada dururken geminin sivri burnunu yakalamak üzere itiş kakışın üzerinde aniden havalanan bir el görüyorum. Sonra elin altındaki kendinden emin, güçlü, koyu renk kolu, başı, aşağıda kaynaşan adamların arasından sıçrayarak havayı yunus sırtı gibi yaran geniş omuzlu *bu* gövdeyi. Şimdi Hektor'un kahverengi vücudu denizin ve gökyüzünün oluşturduğu boşlukta, yerle hava arasında asılı vaziyette dönüyor. Yüzü rahat, huzurlu, gözleri dua eden, tanrıları arayan bir adam gibi yukarı bakıyor. Kollarındaki kaslar düğümlenip esneyerek bir an orada sallanıyor. Zırhı omuzlarının üzerinde kalkıp bir tapınağın oymalı pervazını andıran kalça kemiklerini açığa çıkarıyor. Sonra diğer eli parlak bir meşaleyi geminin ahşap güvertesine doğru savuruyor.

İyi bir atış. Meşale eski, çürüyen halatlarla devrilmiş yelkenin tam ortasına iniyor. Alevler hemen parlıyor, ip boyunca sıçrıyor ve alttaki tahtaları tutuşturuyor. Hektor gülümsüyor. Niye gülümsemesin ki? Kazanıyor.

Aias hayal kırıklığı içinde haykırıyor. Başka bir geminin daha alevlere boğulmuş olmasına, kömürleşen güvertelerden panik içinde yere atlayan adamlara, Hektor'un erişilemeyecek bir yere kaçıp aşağıdaki kalabalığın arasında gözden kaybolmasına bağırıyor. Adamların tamamen dağılmasını önleyen tek şey onun gücü.

Sonra aşağıdan, güneşte parlayan balık pulları kadar gümüş renkli bir mızrak ucu ışıldıyor. Neredeyse görülemeyecek bir hızla ilerlerken yanıp sönüyor ve birdenbire Aias'ın uyluğunda kıpkırmızı bir çiçek açıyor. Mızrağın kasları kestiğini bilecek kadar uzun süre çalıştım Makhaon'un çadırında. Dizleri bir an titriyor, yavaşça bükülüyor. Aias düşüyor.

OTUZ

Akhilleus ona doğru yaklaşmamı seyretti. O kadar hızlı koşuyordum ki nefeslerim dilime kan tadı taşıyordu. Ağlıyordum, göğsüm dolup boşalıyor, boğazım yanıyordu. Ondan nefret edeceklerdi. Kimse onun ihtişamını, dürüstlüğünü veya güzelliğini hatırlamayacaktı. Altın olan neyi varsa küle ve toza dönüşecek, mahvolacaktı.

"Ne oldu?" diye sordu. Kaşları endişeyle çatılmıştı. *Gerçekten bilmiyor mu?*

"Ölüyorlar," dedim boğulur gibi. "Hepsi ölüyor. Troya'lılar kampa girdi, gemileri yakıyorlar. Aias yaralandı. Onları kurtaracak senden başka kimse kalmadı."

Ben konuşurken yüzü buz gibi bir ifadeye bürünmüştü. "Ölüyorlarsa bu Agamemnon'un suçu. Şerefime leke sürerse neler olacağını ona söyledim."

"Dün gece sana..."

Gırtlağından gelen bir ses çıkardı. "Hiç bir şey sunmadı bana. Birkaç sacayağı, bir iki zırh. Bana ettiği hakareti telafi edecek, yaptığı hatayı düzeltecek hiçbir şey vermedi. Onu kaç defa kurtardım. Hem ordusunu hem kendisini." Sesi güçlükle kontrol ettiği öfke yüzünden kalınlaşmıştı. "Odysseus onun çizmelerini yalayabilir. Diomedes de. Diğerleri de. Ben yalamayacağım."

"Agamemnon rezilin biri." Çocuk gibi ona yapıştım. "Ben bunu biliyorum, herkes de biliyor. Onu unut. Söylediğin gibi, belasını bulacak ama onun hatası yüzünden diğerlerini suçlama. Bu delilik yüzünden onları ölüme terk etme. Seni sevdiler, sana saygı duydular."

"Saygı mı duydular? Biri bile Agamemnon'a karşı yanımda durmadı. Biri bile benim için sesini çıkarmadı." Ses tonundaki acılıkla sarsıldım. "Öylece durup Agamemnon'un bana hakaret etmesine izin verdiler. Sanki

buna hakkı varmış gibi! On sene boyunca onlar için didindim, karşılığını beni bir köşeye atarak ödediler." Gözleri koyulaşarak uzaklara daldı. "Seçimlerini yaptılar. Onlar için gözyaşı dökecek değilim."

Kumsalın aşağısında bir yerlerden devrilen bir gemi direğinin çatırtısı duyuldu. Duman tabakası yoğunlaşmıştı. Daha fazla sayıda gemi ateşe verilmişti. Daha çok adam ölmüştü. Onu lanetleyecek, yeraltı dünyamızın en karanlık zincirlerine mahkûm edeceklerdi.

"Aptalca davrandılar evet ama onlar hâlâ bizim halkımız!"

"Bizim halkımız Myrmidon lar. Ötekiler kendi başlarının çaresine baksınlar." Yürüyüp gidecekti ama ona sımsıkı sarıldım.

"Kendi kendini mahvediyorsun. Bunun için seni sevmeyecekler. Senden nefret edecek, sana lanet okuyacaklar. Lütfen, sen bir... "

"Patroklos." Daha önce hiç söylemediği bir keskinlikte söylemişti adımı. Gözleri beni baştan aşağı süzdü. Sesi, hüküm veren bir hâkimin sesi gibiydi. "Yapmayacağım. Bunu bir daha isteme benden."

Gökyüzünü delen bir mızrak gibi dimdik duruşuna baktım. Ona erişecek sözcükleri bulamıyordum. Belki de öyle sözcükler yoktu zaten. Boz kumlar, boz gökyüzü ve ağzım, hepsi kupkuru ve çıplaktı. Her şeyin sonu gelmiş gibiydi. Savaşmayacaktı. Adamlar ölecek, ölürken Akhilleus'un şerefini de öldüreceklerdi. Yumuşama olmayacaktı, merhamet olmayacaktı. Yine de onu ikna edebilecek şeyi bulmayı umut ederek hâlâ zihnimi köşe bucak araştırıyordum.

Diz çöküp ellerini tutarak yüzüme bastırdım. Yanaklarım, koyu renk kayalıklara vuran sular gibi bitmek tükenmek bilmeyen yaşlarla ıslanmıştı. "O zaman benim için yap," dedim. "Onları benim için kurtar. Senden ne istediğimin farkındayım ama istiyorum işte. Benim için."

Bana baktı. Sözlerimin içinde yarattığı kargaşayı, gözlerindeki mücadeleyi gördüm. Yutkundu.

"Başka ne istersen," dedi. "Ne istersen. Ama bunu yapmam. Yapamam."

Güzel yüzünün taş gibi ifadesine bakınca ümitsizliğe kapıldım. "Beni seviyorsan..."

"Hayır!" Yüzü gerginlikten kasılmıştı. "Yapamam! Geri adım atarsam Agamemnon bundan sonra ne zaman isterse bana hakaret eder. Krallar da askerler de bana saygı duymaz!" Uzun süre koşmuş gibi nefes nefeseydi. "Hepsinin ölmesini istiyor muyum zannediyorsun? Ama yapamam. Yapamam! Bunu elimden almasına izin vermeyeceğim!"

"O zaman başka bir şey yap. En azından Myrmidon'ları gönder. Senin yerine ben gideyim. Beni gönder. Zırhını giyer, Myrmidon lara öncülük ederim. Troyalılar beni sen zannederler." Bu sözler ikimizi de sarstı. Benden değil, doğrudan bir tanrının ağzından dökülüyormuş gibi içimden geçip gelmişlerdi. Yine de boğulan bir adam gibi tutundum bu kelimelere. "Gördün mü? Yeminini bozmuş olmayacaksın ama Yunanlar kurtulacak."

Bana baktı. "İyi de sen savaşamıyorsun ki."

"Savaşmak zorunda değilim! Senden o kadar korkuyorlar ki ben orada boy gösterince hepsi kaçacak."

"Olmaz," dedi. "Çok tehlikeli."

"Lütfen." Onu yakaladım. "Tehlikeli değil. Bana bir şey olmaz. Yakınlarına sokulmam. Automedon yanımda olacak. Myrmidon'lar da öyle. Savaşamıyorsan savaşamıyorsun. Onları bu şekilde kurtar. Bunu yapmama izin ver. Benim için başka ne olursa olsun yapacağını söyledin."

"Ama..."

Cevap vermesine fırsat tanımadım. "Bir düşün! Agamemnon ona hâlâ karşı koyduğunu bilecek ama adamlar seni sevecekler. Bundan daha büyük bir şöhret yok. Hayalinin bile Agamemnon'un bütün ordusundan daha güçlü olduğunu hepsine göstereceksin."

Dinliyordu.

"Onları kurtaran mızrak savuran kolun değil, kudretli adın olacak. Her şey bittikten sonra Agamemnon'un zayıflığına gülecekler. Anlıyor musun?"

Gözlerine bakarak tereddütün yavaş yavaş, adım adım geri çekilişini seyrettim. Troya'lıların zırhını görünce çil yavrusu gibi nasıl dağılacağını, Agamemnon'un ordusuna nasıl üstünlük sağlayacağını, adamların minnetle nasıl ayaklarına kapanacağını kafasında canlandırıyordu.

Elini kaldırdı. "Bana yemin et," dedi. "Gidersen onlarla savaşmayacağına yemin et. Automedon'la arabada kalacak, Myrmidon'ların senden önde gitmesine izin vereceksin."

"Evet." Elimi eline bastırdım. "Tabii. Ben deli değilim. Yalnızca Troya'lıları korkutacağım, hepsi bu." Tere batmıştım ve içimde delişmen bir duygu vardı. Akhilleus'un gururunun ve hiddetinin sonsuz koridorları arasından bir yol bulmuştum. Adamları kurtaracaktım. Akhilleus'u da kendisinden koruyacaktım. "İzin verecek misin?"

Bir an daha tereddüt etti. Yeşil gözleri benimkileri araştırıyordu. Sonra yavaş yavaş başıyla onayladı.

Akhilleus diz çökmüş, tokaları ilikliyordu. Parmakları öyle hızlı hareket ediyordu ki takip edemiyor, yalnızca sıkılan bağların hızlı, gergin çekilişlerini hissediyordum. Akhilleus ağır ağır beni giydirip toparladı. Tenimin üstüne sımsıkı oturan bronz göğüslükle baldır zırhları, deri astar. Çalışırken alçak sesle, çabuk çabuk konuşarak sürekli talimat veriyordu. Dövüşmemeliydim, Automedon'un ve diğer Myrmidon'ların yanından ayrılmamalıydım. Arabada kalacak, ilk tehlike belirtisinde kaçacaktım. Troya'lıları Troyaya kadar kovalayabilirdim ama orada onlarla savaşmaya kalkışmayacaktım. Her şeyden, her şeyden önemlisi de şehir duvarlarından ve fazla yaklaşan Yunanları avlamak üzere duvarlara tünemiş okçulardan uzak durmalıydım.

"Eskisi gibi olmayacak," dedi. "Ben savaş alanındayken olduğundan farklı olacak."

"Biliyorum." Omuzlarımı oynattım. Zırh kaskatı ve ağırdı, hiç bükülmüyordu. "Kendimi Daphne gibi hissediyorum," dedim Akhilleus'a. Defne ağacı kabuğundan yeni cildiyle Daphne. Akhilleus gülmedi, yalnızca bana cilalı uçları ışıldayan iki mızrak uzattı. Aldım. Kanım kulaklarımda uğuldamaya başlamıştı. Akhilleus yine konuşuyor, başka öğütler veriyordu ama onu duymadım. Kendi sabırsız kalbimin gümbürtülerini dinliyordum. "Acele et," dediğimi hatırlıyorum.

En son olarak, koyu renk saçlarımı kapatmak için miğfer. Akhilleus, cilalı bronzdan aynayı bana doğru çevirdi. Kendi ellerim kadar iyi tanıdığım

zırhın içindeki vücuduma, miğferin üstündeki sorguca, belimden sarkan gümüşlü kılıca, dövme altından kılıç askısına baktım. Hepsi de yanlış anlamaya meydan bırakmayacak bir şekilde ve derhal tanınıyordu. Yalnızca Akhilleus'unkilerden daha iri ve daha koyu renk olan gözlerimin bana ait olduğunu hissediyordum. Akhilleus gırtlağıma tatlı bir soluk üfleyen yumuşak, açık bir ılıklıkla sarmalayarak beni öptü. Sonra elimi tuttu, birlikte dışarı, Myrmidon'ların yanına gittik.

Adamlar sıra olmuştu. Zırhlarını kuşanmış, madeni katmanları cırcır böceklerinin parlak kanatları gibi ışıldarken birdenbire korkutucu bir görünüme bürünmüşlerdi. Akhilleus, üç atın çoktan koşulduğu arabaya götürdü beni. *Arabadan inme, mızraklarını atma.* Dövüşecek olursam kendimi ele vereceğimden korktuğunu anladım. "Bana bir şey olmayacak," dedim ona. Sonra da arabaya binmek mızraklarımı yerleştirmek, ayaklarımı uygun yerlere koymak üzere arkamı döndüm.

Arkamda, Akhilleus bir süre Myrmidon'lara bir şeyler söyledi. Omzunun üstünden elini sallayarak tüten gemileri, gökyüzüne doğru yükselen, dişbudak ağacından kararmış direkleri, gemilerin yan taraflarında kapışan bulanık insan yığınını gösteriyordu. "Onu sağ salim bana geri getirin," dedi adamlara. Onlar da başlarını salladılar ve kabul ettiklerini göstermek için mızraklarını kalkanlarının üzerinde tangırdattılar. Automedon önüme binip dizginleri eline aldı. Arabanın niçin gerekli olduğunu hepimiz biliyorduk. Kumsal boyunca koşacak olsaydım, adımlarımın Akhilleus'un adımları zannedilmesine imkân yoktu.

Atlar homurdanıp soludu. Seyisin arkalarında olduğunu hissetmişlerdi. Tekerlekler hafifçe yalpaladı, ben de sendeledim, mızraklarım birbirine çarptı. "Ağırlığı dengele," dedi Akhilleus. "Öylesi daha kolay olur." Ben mızraklardan birini acemice sol elime geçirirken herkes bekledi. O arada miğferimin çarpılmasına yol açmıştım, düzeltmek için elimi kaldırdım.

"Bana bir şey olmayacak," dedim Akhilleus'a. Kendime.

"Hazır mısın?" diye sordu Automedon.

Arabanın yanında duran, neredeyse terk edilmiş haldeki Akhilleus'a son bir defa baktım. Eline uzanan elimi yakaladı. "Dikkatli ol," dedi.

"Olacağım."

Söyleyecek başka şeyler de vardı ama bu defa bir kez olsun sessiz kaldık. Konuşmak için çok zamanımız olacaktı, o gece, ertesi gün ve ondan sonraki tüm günler. Akhilleus elimi bıraktı.

Automedon'a dönerek, "Hazırım," dedim. Arabanın tekerlekleri dönmeye başladı, Automedon kumların sıkışık olduğu suya yakın kısma doğru gidiyordu. Oraya varınca tekerleklerin sağlamca yerleştiğini ve arabanın ilerleyişinin düzeldiğini hissettim. Gemilere doğru dönerek hız aldık. Rüzgârın sorgucumu çekiştirdiğini algılıyor, at kıllarının arkamda dalgalandığını biliyordum. Mızraklarımı kaldırdım. Automedon öne doğru iyice eğilmişti ki bakanlar önce beni görsün. Hızla dönen tekerleklerimiz kumları etrafa püskürtüyordu. Myrmidonlar hemen arkamızdaydı. Nefeslerim kesik kesik çıkmaya başlamıştı. Mızrak saplarını parmaklarım acıyana kadar sıktım. Kumsaldaki dönemecin orada bulunan Diomedes'in ve İdomeneus'un çadırlarının önünden geçtik. Nihayet, askerlerin ilk ayak patırtıları duyuldu. Yüzleri bulanık bir leke halinde geçip gitti ama zırhı tanıdıklarını ve bunun üzerine kapıldıkları ani coşkuyu ifade eden çığlıklarını işittim. *"Akhilleus! Akhilleus geldi!"* Bütün vücudumu saran vahşi bir rahatlama duygusu hissettim. *İşe yarıyor.*

Şimdi gemilerle ordular iki yüz adım ötemdeydi ve hızla bana doğru akıyor gibi görünüyorlardı. Başlar, tekerleklerimizin gürültüsüne ve uygun adım kumları döven Myrmidon ayaklarının seslerine doğru dönüyordu. Bir nefes alıp zırhımın (Akhilleus'un zırhının) sıkı kavrayışı içinde omuzlarımı gerdim. Sonra başımı geriye atmış, mızrağımı havaya kaldırmış, ayaklarımı arabanın kenarlarına dayamış vaziyette, devrilmeme yol açacak bir tümseğe çarpmamamız için dua ederek haykırdım. Bütün vücudumu sarsan, çılgınca, vahşi bir ses koptu boğazımdan. Hem Troya'lı hem de Yunan binlerce surat donmuş bir korkuyla, neşeyle bana doğru döndü. Büyük bir gürültüyle aralarına daldık.

Akhilleus'un adı kaynayıp boğazımdan yukarı yükselerek yeniden haykırdım. Savaş düzenindeki Yunanlardan bir cevap çığlığı, umut dolu hayvansı bir uluma çıktı. Troya'lılar önümde dağılmaya başladılar, memnun edici bir dehşetle düşe kalka geri çekiliyorlardı. Zaferle dişlerimi gösterdim. Kanım, onların kaçtığını görmenin verdiği zevkin vahşiliğiyle

damarlarımda hızla akıyordu. Ne var ki Troya'lılar cesur adamlardı, hepsi kaçmıyordu. Elimi kaldırıp tehdit eden bir havayla mızrağımı salladım.

Belki beni biçimlendiren zırhın, belki de yıllar boyunca Akhilleus'u seyretmiş olmamın sayesindeydi ama omzumun bulduğu duruş eski titrek, beceriksiz duruş değildi. Daha yüksek, daha güçlü, kusursuz dengede bir duruş almıştım. Sonra ne yaptığımı düşünmeye bile fırsat bulamadan fırlattım. Döne döne bir Troya'lının göğsüne saplanan uzun, düz bir savuruş. Adamın vücudu geriye doğru bükülürken, İdomeneus'un gemisine doğru salladığı meşale elinden kayarak kumlarda bir çukur açtı. Kanı aktıysa, kafatası ikiye ayrılıp beyni ortaya çıktıysa da ben görmedim. *Öldü,* diye düşündüm.

Gözleri kocaman açılmış olan Automedon'un ağzı hareket ediyordu. Akhilleus senin savaşmanı istemiyor, dediğini tahmin ettim ama öbür mızrağım kendiliğinden elime yerleşmişti bile. *Yapabilirim.* Atlar yeniden yön değiştirdi, önümüzdekiler kaçıştı. O duygu yine her yanımı sardı. Kusursuz bir denge, bütün dünyanın hareketsiz beklemesi. Gözüm bir Troya'lıya ilişti ve ahşabın başparmağıma sürtündüğünü hissederek fırlattım. Adam, uyluğunu delip geçen, kemiği parçaladığını bildiğim darbeyle yıkıldı. İki. Dört bir yanımda herkes Akhilleus'un adını haykırıyordu.

Automedon'un omzunu yakaladım. "Mızrak." Bir an tereddüt etti, sonra takırdayan arabanın yan tarafından eğilip aşağıdaki vücutlara saplı duran mızraklardan birini çekebileyim diye dizginlere asılarak yavaşladı. Mızrağın sapı sanki sıçrayarak geldi elime. Gözlerim çoktan bir sonraki yüzü araştırmaya başlamıştı.

Yunanlar saldırıya geçti. Menelaos yanıbaşımda birini öldürdü, Nestor'un oğullarından biri iyi şans getirmesi içinmiş gibi arabamın yan tarafına vurduğu mızrağını Troya'lı bir prensin kafasına doğru savurdu. Troya'lılar umutsuzluk içinde arabalarına doğru sendelediler. Tam ricat durumuna geçmişlerdi. Hektor aralarında koşuyor, düzeni sağlamak için haykırıyordu. Arabasına binip adamları kapıya, kapıdan sonra hendeğin üzerinde köprü gibi uzanan dar geçide, oradan da arka taraftaki ovaya doğru yönlendirmeye koyuldu.

"Yürü! Peşlerinden git!"

Automedon, yüzü tereddütle dolu olmasına karşın itaat ederek takip için atları çevirdi. Yerdeki vücutlardan birkaç mızrak daha kaptım, uçlarını çekip çıkarana kadar da bir iki cesedi hafifçe yerde sürükledim. Ondan sonra da kapıyı tıkayan Troya savaş arabalarının peşine düştüm. Sürücülerin korkuyla, delice bir telaşla geriye doğru, somurtkan hiddetinden Anka gibi yeniden doğmuş olan Akhilleus'a baktıklarını görüyordum.

Tüm atlar Hektor'unki gibi atik değildi, bir sürü paniğe kapılmış araba dar geçitten kayarak hendeğe yuvarlanıyor, sürücüler yaya olarak kaçmaya mecbur kalıyordu. Arkalarından gittik. Akhilleus'un tanrısal atları bacaklarını havanın içinde savurarak koşuyorlardı. O anda, Troyalılar darmadağın olmuş, şehirlerine doğru kaçarken durabilirdim. Gelgelelim arkamda saldırıya geçmiş Yunanlardan oluşan bir sıra vardı. Adımı haykırıyorlardı. Onun adını. Durmadım.

İşaret ettim, Automedon da atları bir yay çizecek şekilde koşturarak ilerlemeleri için kamçıladı. Kaçan Troya'lıları geçtik, sonra da koşarken onları karşılamak üzere geri döndük. Mızraklarım nişan aldı, bir daha nişan aldı. Karınları, gırtlakları yarıyor, ciğerlere ve kalplere saplanıyorlardı. Durmak bilmiyorum, elim hiç şaşmıyor, tokaların ve bronzun arasından eti buluyor, delinen bir şarap tulumunun tırtıklı yırtığı gibi yaralar açıyorum. Beyaz çadırda geçirdiğim günlerde, tüm zayıf noktalarını öğrenmişdim. O kadar kolay ki.

Arbedenin bulanıklığının içinden bir araba fırlıyor. Sürücüsü hayli iri yarı, atlarını hayvanların ağzından köpükler saçılana kadar kamçılarken, uzun saçları arkasında uçuşuyor. Koyu renk gözleri bana kilitlenmiş, ağzı öfkeyle çarpılmış. Zırhı, üzerine, derisinin fokun sırtına yapıştığı gibi gerginlikle oturmuş. Sarpedon bu.

Mızrağını kalbime nişanlamak için kolunu kaldırıyor. Automedon bir şeyler haykırarak dizginlere asılıyor. Omzumun üstünden bir hava akımı geçiyor. Mızrağın sivri ucu arkamda bir yerde toprağa saplanıyor.

Sarpedon haykırıyor. Lanetler mi savuruyor, yoksa meydan mı okuyor bilmiyorum. Rüyada gibi mızrağımı kaldırıyorum. O kadar çok Yunanı öldürdü ki bu adam. Kapıyı yıkan onun elleriydi.

"Hayır!" Automedon kolumu yakalıyor, öbür eliyle de atları kamçılıyor, ovayı yarıyoruz. Sarpedon, başka bir yöne doğru çevirdiği arabasıyla dönüyor, bir an onun vazgeçtiğini zannediyorum. Sonra arabayı yeniden çevirerek mızrağını kaldırıyor.

Dünya patlıyor. Araba yukarı doğru savruluyor, atlar çığlık atıyor. Otlara yuvarlanıyorum, kafam yere çarpıyor. Miğferim öne, gözlerimin üstüne kayıyor, onu geriye doğru itiyorum. Atlarımızı görüyorum, hayvanlar birbirlerine dolanmış, bir tanesi de bir mızrak darbesiyle devrilmiş. Automedon görünürlerde değil.

Sarpedon uzaktan bana doğru yaklaşıyor, arabası amansızca ilerliyor. Kaçacak vakit yok. Onu karşılamak üzere doğruluyorum. Mızrağımı, boğmaya çalıştığım bir yılanmışçasına sımsıkı kavrayarak havaya kaldırıyorum. Akhilleus'un bunu nasıl yapacağını canlandırıyorum gözümde. Ayaklarını sımsıkı yere basar, sırt kasları seğirirdi. Delinemez bir zırhta bir boşluk görür veya kendisi bir boşluk yaratırdı. Ne var ki ben Akhilleus değilim. Benim gördüğüm başka bir şey. Tek şansım. Neredeyse üstümdeler. Mızrağımı fırlatıyorum.

Mızrak, Sarpedon'un karnına, zırh levhasının kalın olduğu yere çarpıyor. Zemin düzgün değil, ben de silahımı bütün gücümle savurmuşum. Mızrak Sarpedon'un etine girmiyor ama onu bir adım geriye sendeletiyor. O kadarı yetiyor. Ağırlığı arabanın dengesini bozuyor, Sarpedon aşağı yuvarlanıyor. Atlar, onu yerde hareketsiz yatar vaziyette bırakarak büyük bir hızla yanımdan geçip gidiyorlar. Kılıcımın sapına yapışıyorum, Sarpedon'un ayağa kalkıp beni öldüreceği düşüncesiyle dehşet içindeyim. Sonra boynunun doğal olmayan, kırık açısını görüyorum.

Zeus'un oğullarından birini öldürdüm ama bu yeterli değil. Bunu yapanın Akhilleus olduğunu zannetmeleri gerekiyor. Havalanan toz, bir arının karnının altına yapışan çiçek tozları gibi Sarpedon'un uzun saçlarına konmuş bile. Mızrağımı alıp bütün gücümle onun göğsüne saplıyorum. Kan, zayıfça fışkırıyor. Vücutta, kanın ileri atılmasını

sağlayacak kalp vuruşları yok. Mızrağı geri çektiğimde, kurumuş topraktan çıkan bir bitki soğanı gibi yavaşça çıkıyor saplandığı yerden. Sarpedon'un bu darbeyle öldüğünü düşünecekler.

Haykırışları duyuyorum. Arabalı ve yaya adamlar bana doğru koşuşuyorlar. Krallarının kanını mızrağımda gören Likya'lılar. Automedon omzumu yakalayarak beni arabaya doğru sürüklüyor. Ölü atı arabadan ayırmış, tekerlekleri düzeltmiş. Nefes nefese, yüzü de korkudan bembeyaz. "Gitmemiz lazım."

Automedon hevesli atları yola çıkarıyor, peşimizdeki Likya'lılardan uzaklaşarak ova boyunca ilerliyoruz. Ağzımda vahşi, demirsi bir tat var. Ölüme ne kadar yaklaşmış olduğumun bile farkına varmıyorum. Başım, Sarpedon'un göğsünden akan kan gibi çiçeklenen kızıl bir vahşilikle uğulduyor.

Kaçışımız sırasında Automedon bizi Troya'ya yaklaştırmış. Tanrıların elleriyle yerleştirildiği söylenen muazzam büyüklükteki taşlardan örülmüş duvarlarla eskimiş bronzları kararmış devasa kapılar bana tepeden bakıyor. Akhilleus, kulelerdeki okçulara dikkat etmem konusunda beni uyarmıştı ama saldırı ve bozgun o kadar çabuk gerçekleşti ki daha kimse geri dönmemiş. Troya tam anlamıyla savunmasız. Şu anda bir çocuk bile alabilir şehri.

Troya'nın düşmesi düşüncesi içimi yırtıcı bir zevkle delip geçiyor. Şehirlerini kaybetmeyi hak ettiler. Kendi hataları. On yıl yitirdik, o kadar adam kaybettik, Akhilleus da onların yüzünden ölecek. *Artık değil.*

Arabadan atlayıp duvarlara doğru koşuyorum. Parmaklarım, duvarın üstündeki boş göz yuvalarına benzeyen sığ delikleri buluyor. *Tırman.* Ayaklarım tanrıların kestiği taşlardaki küçücük çentikleri arıyor. Zarafetle hareket etmiyorum ama tırmanıyorum. Ellerim, tutunmadan önce taşın yüzeyine pençe atıyor. Yine de tırmanıyorum. Geçit vermeyen şehirlerinin kabuğunu kıracak, yumurtanın altından yapılma değerli sarısını, Helene'yi ele geçireceğim. Onu kolumun altında sürükleyerek götürdüğümü, Menelaos'un önüne attığımı hayal ediyorum. Bitti bu iş. Artık onun boş kurumu yüzünden kimse ölmeyecek.

Patroklos. Yukarıdan gelen, müziği andıran bir ses. Başımı kaldırıyorum, güneşleniyormuş gibi duvarlara yaslanmış bir adam görüyorum. Koyu renk saçları omuzlarına dökülüyor, bir sadakla yay göğsüne gelişigüzel, çaprazlamasına asılmış. İrkilerek biraz aşağı kayıyorum, dizlerim taşlara sürtünüyor. Adam göz alıcı derecede güzel. Pürüzsüz bir cildi, insanlıktan fazla bir şeyle ışıldayan ince hatlarla oyulmuş bir yüzü var. Simsiyah gözler. *Apollon.*

Onu tanımam istediği tek şeymiş gibi gülümsüyor. Sonra uzanıyor, kolu kendi ayaklarıyla benim duvara tutunan vücudum arasındaki uzun mesafeyi imkânsız-bir biçimde kapatıyor. Gözlerimi yumuyorum ve tek bir şey hissediyorum. Bir parmak. Zırhımın arka kısmına çengel gibi takılıyor, beni duvardan söküp aşağıya doğru bırakıyor.

Ağır bir iniş yapıyorum, zırhım tangırdıyor. Çarpmanın etkisiyle, yeri bu kadar ani ayaklarımın altında bulmanın hayal kırıklığıyla zihnim biraz bulanıyor. Tırmandığımı zannetmiştim. Oysa işte duvar önümde inatçı bir tırmanılmamışlıkla duruyor. Çenemi sımsıkı kapayıp yeniden işe girişiyorum. Duvarın beni mağlup etmesine izin vermeyeceğim. Kollarımın arasında tutsak Helene'ye ilişkin hayalimle delirmiş gibiyim, hummalı bir ateşin içindeyim. Taşlar, düşürdüğüm ve geri istediğim değerli bir şeyin üstünden durmaksızın akan karanlık sulara benziyor. Tanrıyı unutuyorum, neden düştüğümü, ayaklarımın neden zaten tırmandığım yarıklara takılıp kaldığımı unutuyorum. Kendimi kaybetmiş halde, belki de tek yaptığım şey budur, diye düşünüyorum. Belki yalnızca duvarlara tırmanıp tırmanıp tekrar yere düşüyorumdur. Bu defa başımı kaldırdığımda tanrı gülümsemiyor. Parmaklar tuniğimin kumaşını yakalıyor ve beni havada sallanır vaziyette tutuyor. Sonra da düşmeye bırakıyor.

Kafam yeniden toprağa çarpıyor. Sersemliyorum, nefesim kesiliyor. Etrafımda bulanık yüzlerden oluşan bir kalabalık toplanıyor. Bana yardım etmeye mi geldiler? Derken hissediyorum: Terle nemlenmiş alnımı ürperten soğuk hava, sonunda serbest kalan koyu renk saçlarımın dağılışı. *Miğferim.* Boş bir salyangoz kabuğu gibi ters dönmüş olarak yanımda yatan miğferimi görüyorum. Zırhım da gevşemiş, Akhilleus'un bağladığı

tüm o kayışlar tanrının eliyle çözülmüş. Parçalanmış, dökülmüş kabuğumun son kalıntıları olan zırh üstümden kayarak toprağa saçılıyor.

Buz gibi sessizlik, Troya'lıların boğuk, öfkeli bağrışlarıyla bölünüyor. Zihnim canlanıp kendine geliyor. Silahsız ve yalnızım, üstelik onlar da yalnızca Patroklos olduğumun farkındalar.

Koş. Fırlıyorum. Bir mızrak ışıldıyor, bir soluk alımı kadar geç kalmış. Baldırımın derisini yalayıp kırmızı bir çizgi bırakıyor. Uzanan bir elden dönerek kurtuluyorum, her tarafımı saran panik göğsümde gümbürdüyor. Dehşetin bulanıklığı içinde yüzümün hemen önünde mızrak tutan bir adam görüyorum. Her nasılsa yeteri kadar hızlıyım, mızrak bir âşığın nefesi gibi saçlarımı karıştırarak başımın üstünden geçip gidiyor. Başka bir tanesi, takılıp düşmem için bacaklarıma doğru savruluyor. Hayatım boyunca koşmadığım kadar hızlı koşuyorum.

Görmediğim mızrak, arkadan geliyor. Sırtıma saplanıyor, kaburgalarımın altından yeniden görünür hale geliyor. Darbenin gücüyle ileri doğru savrularak sendeliyorum. İçimi parçalayan bir acı, karnımda alev alev bir uyuşukluk hissediyorum. Bir şey çekiliyor, mızrak ucu gözden kayboluyor. Kan, diken diken olmuş cildimin üstüne sımsıcak boşalıyor. Galiba bir çığlık atıyorum.

Troya'lı yüzler dalgalanıyor. Düşüyorum. Kanım parmaklarımın arasından sızarak otların üstüne akıyor. Kalabalık aralanıyor, bir adamın bana doğru yürüdüğünü görüyorum. Uzun bir yoldan geliyor gibi, her nasılsa sanki ben derin bir uçurumun dibinde yatıyorum, o da aşağı iniyor. Onu tanıyorum. Kalça kemikleri bir tapınağın oymalı pervazını andırıyor, kaşları çatılmış ve haşin ifadeli. Etrafındakilere bakmıyor. Savaş alanında yalnızmış gibi yürüyor. Beni öldürmeye geliyor. *Hektor.*

Nefeslerim, yeni yaralar açılıyormuş gibi canımı yakan kesik iç çekişler. Anımsama içimde davullar çalıyor, kulaklarımda atan nabzım gibi. Beni öldüremez. Öldürmemeli. Beni öldürürse Akhilleus onu sağ bırakmaz. Oysa Hektor yaşamalı, hep yaşamalı, asla ölmemeli, yaşlanınca bile ölmemeli, kemikleri derisinin altında akarsuyun içindeki gevşek taşlar gibi kayacak kadar pörsüdüğünde bile ölmemeli. Hektor yaşamalı çünkü onun

hayatı, diye düşünüyorum otların üstünde geri geri sürünürken, onun hayatı Akhilleus'un kanının akmaya başlamasını engelleyen son su bendi.

Çaresizce, etrafımı saran adamların dizlerine sarılıyorum. Lütfen, diyorum karga gibi bir sesle. Lütfen.

Kimse bana bakmıyor. Prenslerini, Priamos'un büyük oğlunu ve bana doğru merhametsizce ilerleyişini seyrediyorlar. Başım geriye düşüyor, Hektor'un çok yaklaşmış olduğunu görüyorum. Mızrağı havada. Duyduğum tek ses, kabarıp sönen akciğerlerimin sesi. Hava göğsüme doluyor ve sonra dışarı boşalıyor. Hektor'un mızrağı üstümde, suyu akıtmak için eğilen ibrik gibi. Sonra parlak bir gümüş yağmuru halinde bana doğru iniyor.

Hayır. Ellerim ürkmüş kuşlar gibi çırpınarak mızrağın karnıma doğru amansızca inişini durdurmaya çalışıyor. Ne var ki Hektor'un gücü karşısında bir bebek kadar zayıfım, avuçlarım kırmızı kurdeleler halinde çözülerek mızrağın yolundan çekiliyorlar. Mızrak ucu öyle bir acıyla giriyor ki etime, nefesim kesiliyor, kaynayan bir ıstırap bütün midemde patlıyor. Başım toprağa düşüyor. Gördüğüm son görüntü Hektor'unki. Ciddiyetle üzerime eğilmiş, mızrağı tencere karıştırır gibi içimde çeviriyor. Son düşüncem: *Akhilleus.*

OTUZ BİR

Akhilleus tepede durmuş, savaşın Troya ovasında ilerleyen karanlık şekillerini seyrediyor. Yüzlerin veya siluetlerin kimlere ait olduğunu seçemiyor. Troya'ya doğru akın, denizin yükselişine benziyor. Kılıçların ve zırhların ışıltısı, güneşin altında parlayan balık pulları. Yunanlar, Troya'lıları bozguna uğratıyor. Tıpkı Patroklos'un dediği gibi. Kısa süre sonra Patroklos dönecek, Agamemnon da diz çökecek. Yeniden mutlu olacaklar.

Ne var ki bunu bir türlü hissedemiyor. İçinde bir uyuşma var. Kıpırdanan ova sanki Gorgo'lardan birinin yüzü, baktıkça Akhilleus'u yavaş yavaş taşa çeviriyor. Yılanlar gözünün önünde dönüyor da dönüyor, Troya'nın duvarlarının dibinde koyu renkli bir düğüm haline geliyorlar. Bir kral düşmüş. Belki de bir prens. Cesedi almak için boğuşuyorlar. Kim peki? Elini gözlerine siper ediyor ama başka bir şey anlayamıyor. Patroklos ona anlatır.

Her şeyi parça parça görüyor. Kumsaldan kampa doğru gelen adamlar. Odysseus, diğer kralların yanında topallıyor. Menelaos kollarında bir şey taşıyor. Çimen lekeli bir ayak gevşekçe sallanıyor. Karışık saç bukleleri uydurma kefenden dışarı dökülmüş.

Uyuşukluk şimdi merhametli geliyor. Son birkaç uyuşukluk ânı. Sonra düşüş.

Boğazını kesmek için kılıcına davranıyor. Ancak eli boşluğa denk gelince hatırlıyor kılıcı bana verdiğini. Sonra Antilokhos bileklerini yakalıyor, herkes bir ağızdan konuşmaya başlıyor. Yalnızca kan lekeli kumaşı görebiliyor. Kükreyerek Antilokhos'ın ellerinden kurtuluyor, Menelaos'u yere deviriyor. Cesedin üstüne yığılıyor. Anlayış bütün vücuduna yayılıyor, onu boğuyor. Boğazı yırtılırcasına bir çığlık koparıyor.

Sonra bir çığlık daha, bir çığlık daha. Elleriyle saçlarını yakalayıp yolmaya başlıyor, altın rengi tutamlar kanlı cesedin üstüne düşüyor. Patroklos, diyor. Patroklos, Patroklos. İsim yalnızca bir sese dönüşene kadar durmadan tekrarlıyor. Bir ara Odysseus diz çökerek ona yiyecek ve su uzatıyor. Kıpkızıl bir hiddet doğuyor içine, adamı neredeyse oracıkta öldürecek. Ne var ki onu öldürmek için beni bırakması gerekiyor. Bunu yapamaz. Bana o kadar sıkı sarılıyor ki göğsündeki bir pervanenin kanatları gibi hafif çarpıntıyı hissediyorum. Bir yankı, hâlâ gövdeme bağlı son ruh parçası. Bir azap.

Briseis koşarak yanımıza geliyor. Yüzü karmakarışık. Koyu renk güzel gözlerinden yaz yağmuru kadar ılık yaşlar akıtarak cesede eğiliyor. Elleriyle yüzünü kapatarak ağıt yakıyor. Akhilleus ona bakmıyor. Kızı görmüyor bile. Ayağa kalkıyor.

"Kim yaptı bunu?" Sesi çatlak ve kırık, korkunç.

"Hektor," diyor Menelaos. Akhilleus, devasa dişbudak mızrağını yakalayarak onu tutan kollardan kurtulmaya çabalıyor.

Odysseus, onun omuzlarını yakalayarak, "Yarın," diyor. "Şehre girdi. Yarın. Pelides, beni dinle. Yarın onu öldürebilirsin. Yemin ediyorum sana. Şimdi bir şeyler yiyip dinlenmen lazım."

Akhilleus ağlıyor. Beni kucağında tutuyor, bir şey yemiyor, adımdan başka tek kelime etmiyor. Yüzünü suyun altından bakıyormuş gibi, bir balığın güneşi görüşü gibi görüyorum. Yaşları dökülüyor ama onları kurulayamıyorum, Bu benim bir parçam artık. Gömülmemiş ruhun yarım hayatı.

Annesi geliyor. Duyuyorum. Kıyıya çarpan dalgaların sesi. Hayatta olduğum sırada onu tiksindirmiştim, cesedimi oğlunun kollarında bulması daha beter.

"Öldü o," diyor ifadesiz sesiyle.

"Hektor öldü," diye cevap veriyor Akhilleus. "Yarın."

"Zırhın yok."

"Zırha ihtiyacım yok." Dişleri görünüyor. Konuşmak büyük çaba isteyen bir şey.

Annesi solgun ve sakin, uzanıp Akhilleus'un elini benden ayırıyor. "Buna kendisi sebep oldu," diyor.

"Bana dokunma!"

Thetis geri çekiliyor, oğlunun beni kucağında sallamasını seyrediyor.

"Sana zırh getireceğim," diyor.

Böyle sürüp gidiyor, çadırın kapısı durmadan açılıp eşikte çekingen bir yüz beliriyor. Phoiniks, Automedon veya Makhaon. Sonunda da Odysseus. "Agamemnon seni görmeye ve kızı geri vermeye geldi." *Kız zaten geri geldi,* demiyor Akhilleus. Belki Odysseus'un haberi yoktur.

İki adam, ateşin titreşen ışığında birbirlerine bakıyorlar. Agamemnon boğazını temizliyor. "Aramızdaki ayrılığı unutmanın vakti geldi. Sana kızı iade etmeye geldim, Akhilleus. Kendisi gayet iyi, hiç zarar görmedi." Bir minnet dalgası bekliyormuşçasına duraksıyor. İçeride yalnızca sessizlik var. "Bu kadar zıtlaştığımıza göre, tanrılardan biri akıllarımızı başımızdan almıştı herhalde. Artık bitti. Yeniden müttefik olduk." Bu sonuncusu, seyreden adamların da duyması için iyice yüksek sesle söyleniyor. Akhilleus cevap vermiyor. Hektor'u öldürmenin hayalini kuruyor. Ayakta kalmasını sağlayan şey bu hayal.

Agamemnon tereddüt ediyor. "Prens Akhilleus, yarın yeniden savaşacağınızı duydum, doğru mu?"

"Evet." Cevabının aniliği ötekileri irkiltiyor.

"Çok iyi, bu çok iyi." Agamemnon bir an daha bekliyor. "Ondan sonra da savaşacaksınız herhalde."

"İstiyorsan," diyor Akhilleus. "Umurumda değil. Yakında ölmüş olacağım."

Seyreden adamlar bakışıyor. Agamemnon toparlanıyor. "Tamam. Anlaştık o zaman." Gitmek üzere dönmüşken duruyor. "Patroklos'un ölmesine üzüldüm. Bugün çok cesurca savaştı. Sarpedonu öldürdüğünü biliyor musun?"

Akhilleus kanlı, ölü gözlerini kaldırıyor. "Keşke bıraksaydı da hepiniz ölseydiniz."

Agamemnon cevap veremeyecek kadar sarsılıyor. Odysseus, sessizlikte öne çıkıyor. "Sizi yasınızla baş başa bırakalım, Prens Akhilleus."

Briseis, cesedimin yanında diz çökmüş. Su ve kumaş parçaları getirmiş, üstümdeki kanı ve tozu toprağı yıkayıp akıtıyor. Elleri nazik. Sanki bir ölüyü değil de bir bebeği yıkıyor. Akhilleus çadırın kapısını açıyor, gözleri cesedimin üstünden buluşuyor. "Ondan uzaklaş," diyor Akhilleus.

"Neredeyse bitti. Pislik içinde yatmayı hak etmiyor."

"Ellerini ona sürmene izin vermem."

Briseis'in gözleri yaşlarla dolu. "Onu yalnızca sen mi seviyordun? Öyle mi sanıyorsun?"

"Dışarı çık. Çık dışarı!"

"Ölüsüne dirisinden fazla kıymet veriyorsun." Sesi kederle acılaşmış. "Onu nasıl gönderebildin? Dövüşemediğini biliyordun!"

Akhilleus haykırıyor, bir servis kâsesini yere savurup tuzla buz ediyor. "Defol!"

Briseis irkilmiyor. "Öldür beni. Beni öldürmek onu geri getirmeyecek. On tane sen ederdi o. On! Halbuki sen onu ölüme gönderdin!"

Akhilleus'tan çıkan ses pek insan sesine benzemiyor. "Onu durdurmaya çalıştım! Kumsaldan ayrılmamasını söyledim ona!"

"Gitmesinin sebebi sensin." Briseis ona doğru bir adım atıyor. "Seni kurtarmak, o pek kıymetli şöhretini korumak için savaştı. Senin acı çekmene dayanamadığı için!"

Akhilleus yüzünü ellerine gömüyor ama Briseis aman vermiyor. "Onu hiçbir zaman hak etmedin. Seni niye sevdi bilmiyorum. Kendinden başka hiç kimseye aldırmıyorsun!"

Akhilleus onunla göz göze gelmek için bakışlarını kaldırıyor. Briseis korksa da geri çekilmiyor. "Hektor seni öldürür umarım." Akhilleus'un nefesi boğazında hışırdıyor. "Aynı şeyi ben de umut etmiyor muyum sanıyorsun?"

Beni yatağımıza kaldırırken ağlıyor. Cesedim gevşek. Çadırın içi sıcak. Yakında koku başlar. Akhilleus bunu umursuyormuş gibi görünmüyor. Bütün gece beni kollarında tutuyor. Soğuk ellerimi ağzına bastırmış.

Şafakta annesi bir kalkan, kılıç ve yeni dövülmüş, hâlâ ılık bronz bir kalkanla geri geliyor. Akhilleus'un kuşanmasını seyrediyor ve oğluyla konuşmamaya gayret ediyor.

Akhilleus ne Myrmidon'ları ne de Automedon'u bekliyor. Neler olduğunu görmek için çadırlarından çıkan Yunanların yanından geçerek kumsaldan yukarı koşuyor. Silahını kapan onun peşinden gidiyor. Bunu kaçırmak istemiyorlar.

"Hektor!" diye bağırıyor Akhilleus. "Hektor!" Yaklaşan Troya hatlarını yarıp geçiyor, suratları, göğüsleri dağıtıyor, gazabının ateşini kuyrukluyıldız parçaları gibi kullanarak hepsini damgalıyor. Cesetler daha yere bile düşemeden o uzaklaşmış oluyor. On sene süren savaştan sonra zayıf düşmüş otlar, prenslerin ve kralların zengin kanlarını içiyor.

Ne var ki Hektor, savaş arabalarının ve askerlerin arasında bir oraya bir buraya giderek tanrıların şansıyla ondan sakınıyor.

Kaçmasını kimse korkaklık olarak değerlendirmiyor. Yakalanırsa hayatı sona erecek. Üstünde Akhilleus'un zırhı var. Cesedimin yanından aldığı, başka bir şeyle karıştırılması imkânsız, Anka dövmeli göğüslüğü takmış. İkisi geçerken herkes bakıyor. Neredeyse Akhilleus kendi kendini kovalıyormuş gibi.

Hektor göğsü inip kalkarak Troya'nın geniş nehrine, Skamandros'a doğru koşuyor. Nehrin suları yumuşak bir altın ışıltısı saçıyor. Suları boyayan, nehir yatağındaki Troya'nın meşhur sarı renkli taşları.

Ne var ki nehir artık altın rengi değil, cesetlerle ve zırhlarla boğulmuş halde, çamurlu, bulanık bir kırmızı. Hektor kendini dalgaların arasına atıp yüzmeye başlıyor, kolları miğferlerin ve yuvarlanan cesetlerin arasından kendine yol açıyor. Öbür kıyıya varıyor, Akhilleus peşinden gitmek için sıçrıyor.

Bir şekil, nehirden yükselip Akhilleus'un yolunu kesiyor. Pis sular kaslı omuzlarından aşağı süzülüyor, siyah sakalından damlıyor. En uzun boylu ölümlüden daha uzun, bahar aylarındaki akarsular gibi bir güçle kabarmış. Troya'yı ve yazları adak olarak mihraplara şarap döken, sularında yüzsün diye çelenkler atan Troya halkını seviyor. En dindarları da Troya Prensi Hektor.

Akhilleus'un yüzüne kanlar sıçramış. "Beni ondan uzak tutamazsın."

Nehir tanrısı Skamandros, neredeyse küçük bir ağacın gövdesi büyüklüğündeki kalın asasını havaya kaldırıyor. Kılıca ihtiyacı yok, o asanın tek bir darbesi kemikleri parçalar, boyunları kırar. Akhilleus'un yalnızca kılıcı var. Mızrakları vücutlara saplandıkları yerde kalmış.

"Hayatına değer mi?" diyor tanrı.

Hayır. Lütfen. Konuşacak sesim yok ki. Akhilleus nehre giriyor ve kılıcını havaya kaldırıyor.

Nehir tanrısı, bir erkeğin göğsü genişliğindeki elleriyle asasını sallıyor. Akhilleus eğiliyor, sonra geri dönen ikinci savruluşun ıslıklı darbesinden kaçınmak için öne doğru yuvarlanıyor. Doğrulup darbesini indiriyor, kılıcını tanrının korunmasız göğsüne doğru savuruyor. Tanrı kolayca, neredeyse hiç çaba harcamadan dönüyor. Kılıcın ucu zararsızca geçip gidiyor. Daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı.

Tanrı saldırıyor. Asasını sallayışı Akhilleus'u nehri dolduran enkazın arasında geri çekilmeye zorluyor. Skamandros asasını çekiç gibi kullanıyor, asanın nehrin yüzeyine çarptığı yerlerden su serpintileri geniş yaylar çizerek etrafa saçılıyor. Akhilleus her darbede geri sıçramak zorunda kalıyor. Su, başka herhangi birini ağırlaştıracağı gibi ağırlaştırmıyor onu.

Kılıcı düşünceden daha hızlı hareket etse de Akhilleus tanrıya dokunamıyor. Skamandros her darbeyi muazzam asasıyla karşılayarak onu her defasında daha hızlı, daha hızlı hareket etmeye mecbur bırakıyor. Tanrı, dağlarda ilk eriyen buzlar kadar yaşlı, yaşlı ve kurnaz. Bu ovalarda yapılan bütün savaşları, bütün dövüşleri görmüş, hiçbir şey onun için yeni değil. Tanrının kuvvetini ince bir maden parçasıyla kendisinden uzak tutmanın gerektirdiği çaba yüzünden bitkin düşen Akhilleus yavaşlıyor.

Silahlar birbirine çarptıkça kıymıklar havada uçuşuyor ama asa Skamandros'un bacağı kalınlığında, kırılması için hiç umut yok. Tanrı, karşısındakinin, darbelerini karşılamak yerine gitgide daha sıklıkla eğilerek kurtulmaya başladığını fark edince gülümsüyor. Acımasızca saldırıyor. Harcadığı çabadan ve dikkatini yoğunlaştırmaktan ötürü Akhilleus'un yüzü çarpılmış. Gücünün kıyısında, tam kıyısında dövüşüyor. Ne de olsa tanrı değil.

Kendini toplayarak çaresiz son bir saldırıya hazırlandığını görüyorum. Hamleye başlıyor, kılıcı tanrının başına yönelmiş bulanık bir leke. Skamandros, kılıçtan kaçınmak için saniyenin binde biri kadar bir süreyle geriye doğru eğilmek zorunda kalıyor. İşte Akhilleus'un ihtiyacı olan an bu. Son, tek darbe için kaslarının gerildiğini görüyorum. Sıçrıyor.

Hayatı boyunca ilk defa yeterince hızlı değil. Tanrı darbeyi karşılayıp vahşice savuşturuyor. Akhilleus sendeliyor. Çok hafif, belli belirsiz bir denge kaybı, öyle ki neredeyse gözümden kaçacak ama tanrı kaçırmıyor. Sendelemenin gerçekleştiği o kısacık andaki duraklamada merhametsizce, zaferle ileri atılıyor. Asa öldürücü bir yay çizerek iniyor.

Bunu bilmeliydi. Ben de bilmeliydim. O ayaklar, onları tanıdığım bütün o zaman boyunca asla sendelemedi, bir kere bile. Bir hata yapılacaksa sebebi o ayakların narin kemikleri ve kıvrımlı kemerleri olmazdı. Akhilleus oltasına insani zayıflık yemini takmış, tanrı da yemi yutmuştu.

Skamandros ileri atılırken bir açıklık ortaya çıkıyor, Akhilleus'un kılıcı o noktaya doğru savruluyor. Tanrının yan tarafında derin bir yara açılıyor, efendisinden akan tanrısal özün karışmasıyla nehir suları bir kez daha altın rengine bürünüyor.

Skamandros ölmeyecek ama şimdi topallayarak uzaklaşmak zorunda. Zayıf düşmüş, güçsüz bir şekilde dağlara, sularının kaynaklarına çekilip yarasını sarmak ve kuvvetini yeniden toplamak zorunda. Nehrine gömülüyor. Bir an sonra gitti bile.

Yüzünden terler akan, hırıltıyla nefes alıp veren Akhilleus yine de durmuyor. "Hektor!" diye haykırıyor. Kovalamaca yeniden başlıyor.

Bir yerlerde tanrılar fısıldaşıyor.

Bizden birini yendi.

Şehre saldırırsa ne olacak?

Troya henüz düşemez.

Ben de düşünüyorum. Troya için endişelenmeyin. Akhilleus'un istediği Hektor. Hektor, yalnızca Hektor. Hektor ölünce Akhilleus da duracak.

Troya'nın yüksek duvarları dibinde kutsal, büklüm büklüm bir defneye ev sahipliği yapan bir koruluk var. Hektor en sonunda işte orada koşmaktan vazgeçiyor. Defnenin dalları altında iki adam birbirlerine bakıyor. Biri esmer, ayakları toprağın derinliklerine uzanan kökler gibi. Altın bir göğüslükle miğfer, cilalı baldır zırhları takmış. Göğüslük bana iyi uymuştu ama o benden daha iri yarı, daha geniş göğüslü. Boğazında, madenle teni arasında bir açıklık var.

Öteki adamın yüzü neredeyse tanınamayacak kadar çarpılmış. Nehirdeki dövüşten sonra giysileri hâlâ ıslak. Adam dişbudak mızrağını kaldırıyor.

Hayır, diye yalvarıyorum ona. Elinde tuttuğu kendi ölümü, dökeceği kendi kanı. Beni duymuyor.

Hektor'un gözleri irileşmiş. O da artık koşmayacak. "Bana bir lütufta bulun," diyor. "Beni öldürdükten sonra cesedimi aileme ver."

Akhilleus boğulurmuş gibi bir ses çıkarıyor. "Aslanlarla insanlar arasında pazarlık olmaz. Seni öldüreceğim ve çiğ çiğ yiyeceğim." Mızrağı karanlık bir girdap gibi dönerek, akşam yıldızı gibi parlayarak Hektor'un boğazındaki çukurluğa saplanmak üzere uçuyor.

Akhilleus cesedimin beklediği çadıra geri dönüyor. Kırmızıya, kırmızıya ve pas kırmızısına bulanmış. Dirseklerine, dizlerine, boynuna kadar, bir kalbin kocaman odacıkları içinde yüzüp daha şimdi, üstünden kanlar damlayarak dışarı çıkmış gibi. Hektor'un vücudunu, cesedin topuklarından geçirdiği deri kayıştan çekerek arkasında sürüklüyor. Düzgün kırpılmış sakal tozla sıvanmış, yüz kanlı toprakla kararmış. Akhilleus cesedi atlar koşarken arabanın arkasında sürüklemiş.

Yunan kralları onu bekliyorlar.

"Bugün büyük bir zafer kazandın, Akhilleus," diyor Agamemnon. "Yıkan ve dinlen, sonra şerefine bir ziyafet düzenleyeceğiz."

"Ziyafet istemiyorum." Hektor'u arkasından sürükleyerek kralların arasından geçiyor.

"Hokumoros," diye sesleniyor annesi en yumuşak sesiyle. *Ayağı tez.* "Yemek yemeyecek misin?"

"Yemeyeceğimi biliyorsun."

Annesi, kanı silmek istermiş gibi Akhilleus'un yanağına sürüyor elini.

Akhilleus geri çekiliyor. "Yapma."

Thetis'in yüzü bir an bomboş kalıyor, o kadar kısa bir an ki bu, Akhilleus fark etmiyor. Konuştuğunda tanrıçanın sesi sert.

"Hektor'un cesedini gömülmesi için ailesine geri vermenin vakti geldi. Onu öldürdün, intikamını aldın. Bu kadarı yeter."

Akhilleus, "Asla yetmeyecek," diyor.

Ölümümden beri ilk defa, rahatsız, titrek de olsa uykuya dalıyor.

Akhilleus. Keder içinde olduğunu görmeye dayanamıyorum.

Bacakları seğirip sarsılıyor.

Bırak ikimiz de huzur bulalım. Beni yak ve göm. Gölgelerin arasında bekleyeceğim seni. Ben...

Oysa Akhilleus uyanmış bile. "Patroklos! Bekle! Buradayım!"

Yanındaki vücudu sarsıyor. Ben cevap vermeyince yine ağlamaya başlıyor.

Şafakta kalkıyor ve bütün Troya'nın görmesi için Hektor'un cesedini şehir duvarlarının etrafında sürüklüyor. Aynı şeyi öğle vakti de yapıyor. Akşam olunca bir kez daha. Yunanların gözlerini ondan kaçırmaya başladıklarını fark etmiyor. O geçerken dudakların onaylamaz ifadelerle incecik hale geldiğini görmüyor. Bu ne kadar sürecek böyle?

Thetis, uzun boylu ve bir alev kadar yakıcı, oğlunu çadırda beklemekte.

"Ne istiyorsun?" diye soran Akhilleus, Hektor'un cesedini kapının yanına atıyor.

Annesinin yanaklarında renkli benekler var. Mermere damlamış kan gibi. "Bu yaptığından vazgeçmelisin. Apollon çok öfkeli ve senden intikam almanın yolunu arıyor."

"Bırak alsın." Diz çöküyor, alnımdaki saçları geriye itiyor. Kokuyu bastırmak için battaniyelere sarmalanmış haldeyim.

"Akhilleus." Thetis hızla ona doğru giderek çenesini yakalıyor. "Beni dinle. Fazla ileri gidiyorsun. Seni ondan koruyamayacağım."

Başını sallayıp annesinin elinden kurtularak dişlerini gösteriyor. "Korumana ihtiyacım yok."

Thetis'in teni, daha önce hiç görmediğim kadar beyaz. "Aptallaşma. Yalnızca benim gücüm sayesinde..."

"Ne fark eder ki?" diye hırlayarak onun sözünü kesiyor Akhilleus. "O öldü. Gücün onu geri getirebilir mi?"

"Hayır," diyor annesi. "Hiçbir şey onu geri getiremez." Akhilleus ayağa kalkıyor. "Ne kadar sevinçli olduğunu görmüyor muyum zannediyorsun? Ondan nasıl nefret ettiğini biliyorum. Hep nefret ettin ondan! Zeusa gitmeseydin, Patroklos hayatta olacaktı!"

"O bir ölümlü," diyor annesi. "Ölümlüler ölür."

"Ben de ölümlüyüm!" diye bağırıyor Akhilleus. "Bunu yapamadıktan sonra tanrılık ne işe yarar? *Sen* ne işe yararsın?"

Thetis, "Senin de ölümlü olduğunu biliyorum," diyor. Her bir soğuk kelimeyi bir mozaikin parçasıymışçasına dikkatle yerleştiriyor. "Herkesten iyi biliyorum bunu. Pelion'da gereğinden uzun bıraktım seni. Bu da seni mahvetti." Bir el hareketi yapıyor, Akhilleus'un yırtık pırtık giysilerine, yaşlarla kirlenmiş yüzüne doğru parmağını şaklatıyor. "Bu benim oğlum değil."

Akhilleus'un göğsü şişiyor. "O zaman senin oğlun kim, anne? Yeteri kadar ünlü değil miyim? Hektor'u öldürdüm. Sırada kim var? Hepsini gönder bana, hepsini öldüreyim!"

Thetis yüzünü buruşturuyor. "Çocuk gibi davranıyorsun. On iki yaşında ama Pyrrhus senden daha erkek."

"Pyrrhus." Bu isim kesik bir nefesle çıkıyor ağzından. "Pyrrhus gelecek ve Troya düşecek. Kader tanrıçalarının söylediğine göre o olmadan şehrin alınmasına imkân yok." Yüzü ışıldıyor.

Akhilleus bakakalmış durumda. "Onu buraya mı getireceksin?"

"Sonraki *Aristos Achaion* o."

"Ben daha ölmedim."

"Ölsen de olurdu." Kelimeleri kamçı gibi iniyor. "Sana büyüklük kazandırmak için nelere katlandığımdan haberin var mı? Şimdi her şeyi bunun uğruna yıkacak mısın?" Yüzü tiksintiyle gerilmiş olarak, çürüyen vücudumu gösteriyor. "Benden bu kadar. Seni kurtarmak için yapabileceğim başka bir şey yok."

Kara gözleri ölen yıldızlar gibi küçülüyor. "Öldüğüne memnunum," diyor.

Akhilleus'a söyleyeceği son sözler bunlar.

OTUZ İKİ

Gecenin en koyu karanlığında, vahşi köpeklerin bile uyuduğu, baykuşların bile sustuğu bir saatte çadırımıza yaşlı bir adam geliyor. Pislik içinde, üstü başı yırtık pırtık, saçları külle ve toprakla kaplı. Nehri yüzerek geçtiği için giysileri ıslak. Yine de konuşurken gözleri berrak. "Oğlum için geldim," diyor.

Troya Kralı, Akhilleus'un ayaklarının dibinde diz çökmek içm çadırı aşıyor, ak düşmüş başını eğiyor. "Phthia'nın kudretli prensi, Yunanların en iyisi, bir babanın duasına kulak verir misin?"

Akhilleus büyülenmiş gibi yaşlı adamın omuzlarına bakıyor. Yaşlılıktan titreyen bu omuzlar, keder yüküyle ağırlaşıp çökmüş. Bu adamın elli oğlu vardı ama şimdi elinde bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda oğul kaldı.

"Seni dinleyeceğim," diyor Akhilleus.

"Nezaketinizi tanrılar kutsasın," diyor Priamos. Akhilleus'un yanan cildinin üstündeki elleri serin. "Umut beni uzaklara getirdi bu gece." İstem dışı bir titreme geçiyor vücudundan. Gece soğuk, Priamos'un kıyafetleri de ıslak. "Karşına böyle perişan halde çıktığım için kusuruma bakma."

Akhilleus bu sözlerle biraz kendine gelir gibi oluyor. "Diz çökme. Dur sana yiyecek içecek bir şeyler getireyim." Elini uzatarak yaşlı kralın ayağa kalkmasına yardımcı oluyor, ona kuru bir pelerinle Phoiniks'in en sevdiği yumuşak minderleri veriyor, kadehine şarap dolduruyor. Priamos'un kırışık cildinin ve ağır adımlarının yanında Akhilleus birdenbire çok genç görünüyor.

"Misafirperverliğin için teşekkür ederim," diyor Priamos. Güçlü bir aksanla, yavaş yavaş konuşuyor ama Yunancası iyi. "Senin soylu biri olduğunu duydum, işte şimdi soyluluğunun ayakları dibine atıyorum kendimi. Düşmanız ama sen zalim biri olarak tanınmadın hiç. Sana yalvarıyorum, oğlumu gömülmesi için bana ver, ver ki ruhu başıboş

gezinmesin, kaybolmasın." Konuşurken, köşede yüzüstü yatan şekle bakmamak için çok dikkatli davranıyor.

Akhilleus çukurlaştırdığı avuçlarındaki karanlığı seyrediyor. "Buraya yalnız gelerek cesaret gösterdin," diyor. "Kampa nasıl girdin?"

"Tanrıların inayetiyle buldum yolumu."

Akhilleus başını kaldırıp ona bakıyor. "Seni öldürmeyeceğimi nereden biliyordun?"

"Bilmiyordum," diyor Priamos.

Sessizlik oluyor. Yiyecekler ve şarap aralarında duruyor ama ikisi de ne yiyor ne de içiyor. Tuniğinin altından Akhilleus'un kaburgalarını görebiliyorum.

Priamos'un gözleri yatağın üstündeki öbür vücudu, benimkini buluyor. Adam bir an tereddüt ediyor. "Bu... Arkadaşın bu mu?"

Akhilleus keskin bir sesle, *"Philtatos,"* diyor. En sevgili. "Adamların en iyisi. Oğlun ona kıydı."

Priamos, "Onu kaybettiğin için çok üzgünüm," diyor. "Onu senden alan oğlum olduğu için de üzgünüm. Yine de senden merhamet dileniyorum. Kederli zamanlarda düşmanlar bile birbirlerine yardım etmelidir."

"Ya etmezsem?" Sesi katılaşmış.

"O zaman yardım etmemiş olursun."

Bir an sessizlik oluyor. "Hâlâ seni öldürebilirim" diyor Akhilleus.

Akhilleus.

"Biliyorum." Kralın sesi sakin ve korkusuz. "Oğlumun ruhunun huzura kavuşturulması ihtimali, uğruna hayatımı riske atmaya değer."

Gözleri dolan Akhilleus, yaşlı adam görmesin diye bakışlarını kaçırıyor.

Priamos'un sesi nazik. "Ölüler için huzur aramak doğrudur. Geride kalanların huzur bulamadığını ikimiz de biliyoruz."

"Doğru," diye fısıldıyor Akhilleus.

Çadırda hiçbir şey kıpırdamıyor, zaman geçmiyor gibi. Sonra Akhilleus ayağa kalkıyor. "Şafak yakında söker. Evine dönerken tehlike içinde olmanı istemiyorum. Hizmetkârlarıma oğlunun vücudunu hazırlamalarını söyleyeceğim."

Herkes gidince Akhilleus yanıma uzanıp yüzünü karnıma dayıyor. Cildim, sürekli döktüğü yaşlarla kayganlaşıyor.

Ertesi gün beni cenaze ateşine taşıyor. O, beni odunların üstüne yerleştirip kavı çakarken Briseis'le Myrmidon'lar seyrediyorlar. Alevler etrafımı sarıyor, yaşamdan daha da uzaklaştığımı, havadaki belli belirsiz bir titreşime dönüştüğümü hissediyorum. Yeraltı dünyasının karanlığına ve sessizliğine hasret duyuyorum. Orada dinlenebilirim.

Bu aslında bir kadının görevi olmasına rağmen Akhilleus küllerimi kendisi topluyor ve kamptaki en güzel altın kupaya koyuyor. Sonra seyreden Yunanlara dönüyor.

"Ben de ölünce, küllerimizi karıştırın ve bizi birlikte gömün. Size bu vazifeyi veriyorum."

Hektor'la Sarpedon ölmüş ama onların yerini almaya gelen başka kahramanlar var. Anadolu müttefikler ve istilacılara karşı ortak dava güdenler açısından zengin. İlk gelen, gül parmaklı şafağın oğlu, Habeşistan Kralı Memnon. Koyu renk tenli, başında taç taşıyan iri yarı bir adam. Beraberinde kendisi kadar koyu tenli, cilalı kara renkte askerlerden oluşan bir ordu var. Memnon beklentiyle sırıtarak dikiliyor. Bir tek kişi için gelmiş buraya. Bir kişi için.

Beklediği kişi yalnızca bir mızrakla silahlanmış olarak çıkıyor karşısına. Göğüslüğü dikkatsizce bağlanmış, bir zamanlar pırıl pırıl olan saçları cansız, yıkanmamış. Memnon gülüyor. Bu iş çok kolay olacak. Uzun dişbudak mızrağın gövdesinin etrafında iki büklüm olarak yere yıkılırken gülümsemesi siliniyor. Akhilleus bezgin bezgin mızrağını onun içinden geri çekiyor.

Sonra göğüsleri çıplak, derileri yağlanmış ahşap gibi parıldayan Amazonlar geliyor. Saçlarını arkalarında toplamışlar, silahları mızrak ve diken diken oklardan oluşuyor. Eyerlerinden kavisli, sanki aydan koparılıp dövülmüş gibi hilal biçimli kalkanlar sarkıyor. En önde al bir ata binmiş bir kadın var. Kadının saçları açık, Anadolu'ya özgü bir şekilde koyu renkli, kavisli gözleri vahşi, önündeki ordunun üzerinde huzursuzca dolaşıp duran taş parçaları âdeta. Penthesileia.

Kadın pelerin giyiyor, işini bitiren de bu oluyor. Pelerinden tutularak atından aşağı çekiliyor. Çevik kolları bacakları kedi gibi hareket ediyor. Hafif bir zarafetle yuvarlanıyor attan aşağı, ellerinden biri yıldırım hızıyla eyere bağlı mızrağa uzanıyor. Mızrağı sımsıkı tutarak yerde çömeliyor. Haşin, karanlık, duygusuz bir yüz beliriyor üstünde. Artık zırh bile giymiyor, bütün vücudu sivri uçların saldırısına açık. Şimdi de bu vücut umutla, istekle kadına doğru dönmüş.

Penthesileia saldırıyor, Akhilleus'un vücudu ölümcül mızrak ucunu savuşturuyor. İmkânsız derecede çevik, sonsuz derecede kıvrak. Kasları daima vücuduna ihanet ediyor, daima mızrağın getireceği huzur yerine hayatı arıyorlar. Kadın tekrar saldırıyor, Akhilleus'un vücudu hafif ve gevşek, bacaklarını kurbağa gibi yukarı çekerek mızrağın üzerinden atlıyor. Keder dolu bir ses çıkarıyor. Umudu vardı çünkü Penthesileia o kadar çok kişiyi öldürmüştü ki. Atının üstündeyken Akhilleus'a çok benziyor gibiydi, hızlı, zarif, amansız. Oysa öyle değilmiş. Tek bir darbe onu yere indiriyor ve göğsünü sabanın altındaki toprak gibi yarıyor. Kadınları, eğilmiş omuzlarıyla geri çekilen Akhilleus'a öfkeyle, kederle bağırıyorlar.

En sonuncusu gencecik bir çocuk. Troilos. Şimdiye kadar onu güvenceleri olarak duvarların ardında tutmuşlar. Priamos'un en küçük oğlu, hayatta kalmasını istedikleri delikanlı. Ağabeyinin ölümü onu duvarların dışına çıkarmış. Cesur ve budala, kimsenin sözünü dinlemiyor. Çırpınarak ağabeylerinin onu tutmaya çalışan ellerinden kurtulduğunu ve arabasına atladığını görüyorum. Serbest kalmış bir tazı gibi doğruca ileri koşuyor. İntikam peşinde.

Mızrağın tersi Troilos'un erkeklikle yeni yeni genişlemeye başlayan göğsüne çarpıyor. Delikanlı hâlâ dizginleri tutar halde düşüyor, korkan atlar onu da arkalarında sürükleyerek kaçmaya başlıyorlar. Troilos'un peşinden giden mızrağının ucu taşlara çarpıyor, bronz ucuyla toprağa yazılar yazıyor.

Çocuk sonunda kendini kurtarıp doğruluyor. Bacakları, dizleri sıyrılmış, topraklara bulanmış. Önünde dikilen ondan daha büyük adamla, savaş alanında durmadan dolaşan gölgeyle, adamları birbiri ardına bıkkınlıkla öldüren tüyler ürpertici yüzle karşılaşıyor. Parlak gözleri, cesaretle

kaldırılmış çenesiyle en ufak bir şansı bile olmadığını görüyorum. Mızrağın ucu gırtlağındaki yumuşak çıkıntıyı buluyor, sıvı mürekkep gibi dökülüyor. Rengi, etrafımı saran alacakaranlık tarafından yutulmuş. Çocuk düşüyor.

Troya'nın duvarları ardında bir yay aceleci eller tarafından çabucak geriliyor. Bir ok seçiliyor, merdivenleri üçer beşer çıkan prens ayakları ölülerle ve can çekişenlerle dolu savaş alanının üstünde yükselen kuleye tırmanıyor. Orada bir tanrı bekliyor.

Paris hedefini kolayca buluyor. Adam yaralı ve hasta bir aslan gibi ağır ağır hareket ediyor ama altın rengi saçlarını başkasıyla karıştırmak imkânsız. Paris okunu kirişe yerleştiriyor.

"Neresine nişan alacağım? Onun yaralanamaz olduğunu duymuştum. Diyorlar ki tek vurulabileceği yeri..."

Apollon. "O bir insan," diyor. "Tanrı değil. Onu vurursan ölür."

Paris nişan alıyor. Tanrı parmağını okun tüylerine sürüyor. Sonra bir soluk üflüyor. Karahindibanın tüylerini uçurmak, oyuncak kayıkları suyun üstünde ilerletmek ister gibi hafif bir soluk. Ok uçuyor, doğruca ve sessiz, Akhilleus'un sırtına doğru kavislenerek aşağıya iniyor.

Akhilleus, sırtına saplanmadan bir saniye önce duyuyor okun alçak fısıltısını. Başını okun gelişini seyretmek istermiş gibi biraz yana doğru çeviriyor. Gözlerini kapatarak okun sivri ucunun derisini delip geçmesini, kalın kaslarını ayırıp kaburgalarının birbirine geçmiş parmakları arasından yavaşça ilerlemesini hissediyor. Orada, yolun sonunda kalbi var. Nihayet. Yağ gibi koyu renkli ve kaygan kan, kürekkemiklerinin arasından akıyor. Akhilleus, yüzü toprağa çarparken gülümsüyor.

OTUZ ÜÇ

Deniz nympha'ları köpükten elbiselerinin eteklerini sürüyerek geliyorlar. Akhilleus'un vücudunu gül yağı ve nektarlarla yıkıyorlar, altın saçlarına çiçekler iliştiriyorlar. Myrmidon'lar onun için bir cenaze ateşi çatıyor, Akhilleus ateşe yerleştiriliyor. Alevler onu yutarken deniz nympha'ları gözyaşı döküyor. Akhilleus'un güzel bedeninden geriye kemikler, gri küller kalıyor.

Ağlamayanlar da var. Son közler de sönene kadar durup ateşi seyreden Briseis. Omurgası dimdik, serbest bıraktığı siyah saçları rüzgârda yılan gibi kıvrılan Thetis. Krallar ve sıradan askerler. Deniz nympha'larının tüyler ürperten ağıtlarından ve Thetis'in şimşekler çakan gözlerinden korkup biraz uzakta toplanmışlar. Gözyaşlarına boğulmaya en yakın kişi, sargılı bacağı iyileşmeye başlamış olan Aias. Gerçi o da yalnızca mevkisinin yükseleceğini düşünüyordur belki. Bunu uzun süredir bekliyor.

Ateş yanıp bitiyor. Küller hemen toplanmazsa rüzgârda savrulup gidecek ama bu görevi üstlenmesi gereken Thetis kıpırdamıyor. Sonunda Odysseus onunla konuşmaya gönderiliyor.

Adam diz çöküyor. "Tanrıça, arzunuzun ne olduğunu bilmek isteriz. Külleri toplayalım mı?"

Thetis dönüp ona bakıyor. Gözlerinde belki keder var, belki de yok. Bunu anlamak imkânsız.

"Toplayın. Gömün. Ben yapacağım her şeyi yaptım."

Odysseus başını eğiyor. "Yüce Thetis, oğlunuzun isteği küllerinin..."

"İsteğinin ne olduğunu biliyorum. Nasıl biliyorsanız öyle yapın. Ben ilgilenmiyorum."

Hizmetçi kızlar külleri toplamaya gönderiliyor, onlar da Akhilleus'un küllerini benim yattığım altın kupaya topluyorlar. Küllerinin benim küllerimin üstüne düşüşünü hissedecek miyim? Pelion'da kırmızı yanaklarımıza soğuk soğuk konan kar taneciklerini düşünüyorum. Ona duyduğum hasret açlık gibi, içimi boşaltıyor. Akhilleus'un ruhu bir yerde beni bekliyor ama erişebileceğim bir yer değil orası. *Bizi gömün ve mezar taşlarına adımızı kazıyın. Bırakın özgür olalım.* Külleri benimkilerle karışıyor. Hiçbir şey hissetmiyorum.

Agamemnon yapılacak lahit konusunda konseyi toplantıya çağırıyor.

Nestor, "Ovada, düştüğü yerde yapmalıyız bence," diyor.

Makhaon başını iki yana sallıyor. "Kumsalda, agoranın yanında daha merkezi bir yerde olur."

Diomedes itiraz ediyor. "Olmaz öyle şey. Her gün takılıp dururuz."

Odysseus, "Bence tepeye yapalım," diyor. "Kamplarının oradaki tepeye."

Neresi olursa olsun, neresi olursa olsun, neresi olursa olsun.

"Babamın yerini almaya geldim." Berrak ses odada çınlıyor.

Kralların başları çadırın kapısına doğru dönüyor. Gençten bir delikanlı, kapının çerçevesi içinde, eşikte duruyor. Saçları parlak kırmızı. Ateşin dış çeperlerinin renginde. Güzel bir çocuk ama soğuk bir güzelliği var. Bir kış sabahı gibi. Baba derken kimi kastettiğini anlamamak için aptal olmak lazım. Yüzündeki her çizgiye kazınmış bu, benzerlik o kadar büyük ki beni âdeta çarpıyor. Tek fark, annesininki gibi keskin bir açıyla sivrilen çenesi.

"Ben, Akhilleus'un oğluyum," diye ilan ediyor.

Krallar ağızları açık bakıyorlar. Çoğunun Akhilleus'un bir çocuğu olduğundan bile haberi yok. Konuşacak kadar aklı başında olan yalnızca Odysseus. "Akhilleus'un oğlunun adını öğrenebilir miyiz?"

"Adım, Neoptolemos. Pyrrhus derler bana." *Ateş.* Gerçi çocukta saçları hariç ateşi andıran bir şey yok. "Babamın yeri hangisi?"

Akhilleus'un yerine oturmuş olan İdomeneus ayağa kalkıyor. "Burası."

Pyrrhus'un gözleri Girit Kralı'nın üstünde dolaşıyor. "Küstahlığını bağışlıyorum. Geleceğimi bilmiyordunuz." Oturuyor. "Miken Kralı, Sparta

Kralı." Başıyla çok hafif bir selam veriyor. "Kendimi ordunuzun hizmetine sunuyorum."

Agamemnon'un yüzünde inanmazlıkla hoşnutsuzluk birbirine karışmış. Akhilleus'tan kurtulduğunu zannediyordu. Üstelik bu çocuğun tuhaf, sinir bozucu bir etkisi var.

"Bunun için yaşınız yeterliymiş gibi görünmüyorsunuz."

On iki. On iki yaşında.

Çocuk, "Denizin dibinde tanrılarla yaşadım," diyor. "Onların nektarlarından içtim, ambrosia ile beslendim. Buraya savaşı sizin için kazanmaya geldim. Moira'lar, Troya'nın bensiz düşürülemeyeceğini söyledi."

"Ne?" Agamemnon hayretler içinde.

Menelaos, "Durum böyleyse, size gerçekten minnettarız," diyor. "Babanızın mezarını nereye yapacağımızı konuşuyorduk." Odysseus, "Tepeye," diyor.

Menelaos başını sallıyor. "Onlara uygun bir yer."

"Onlara mı?"

Kısa bir sessizlik oluyor.

"Babanız ve yoldaşı Patroklos."

"Peki, bu adam neden *Aristos Achaion'*un yanına gömülecek?"

Hava ağır. Hepsi Menelaos'un cevabını bekliyor.

"Küllerinin bir arada gömülmesi babanızın arzusuydu, Prens Neoptolemos. Biri olmadan ötekini gömemeyiz."

Pyrrhus sivri çenesini kaldırıyor. "Bir kölenin efendisinin mezarında yeri olamaz. Küller birbirine karıştıysa yapacak bir şey yok tabii ama babamın şöhretinin hiçe sayılmasına izin vermeyeceğim. Lahit yalnızca babamın adını taşıyacak."

Bunu kabul etmeyin. Beni burada onsuz bırakmayın.

Krallar bakışıyor.

"Pekâlâ," diyor Agamemnon. "Nasıl isterseniz öyle yapılacak."

Havadan ve düşünceden ibaretim. Hiçbir şey gelmiyor elimden.

Anıt mezar ne kadar büyükse içinde yatan da o kadar büyük demektir. Yunanların Akhilleus'un mezarı için yonttukları bembeyaz taş muazzam, neredeyse gökyüzüne kadar uzanıyor. Akhilleus yazıyor üstünde. Taş orada onun adını taşıyarak duracak ve geçenlerle konuşacak. Akhilleus, yaşadı ve öldü, anılarda yeniden yaşıyor.

Pyrrhus'un flamaları Phthia'nın değil, annesinin diyarı Skyros'un simgesini taşıyor. Askerleri de Skyros'tan. Görevine bağlı Automedon, ona hoşgeldin demek üzere Myrmidon'ları ve kadınları sıraya diziyor. Pyrrhus'un kumsalda ilerleyişini, yeni dövülmüş ışıltılı silahlarını ve kızıl-altın saçlarının gökyüzünün maviliğinde alev dilleri gibi uçuşmasını seyrediyorlar.

"Ben, Akhilleus'un oğluyum," diyor Pyrrhus bekleyenlere. "Sizi doğuştan gelen hakkım ve mirasım olarak alıyorum. Bundan sonra bana sadık olacaksınız." Gözleri, ayakta duran kadınlardan birine sabitleniyor. Ellerini kavuşturmuş olan kadın, yere bakıyor.

"Adın ne?" diye soruyor Pyrrhus, kadına.

"Briseis."

"Senden bahsedildiğini duydum. Babamın savaşmayı bırakmasının sebebisin sen."

O gece Pyrrhus, muhafızlarını Briseis'i almaya gönderiyor. Askerler, Pyrrhus'un çadırına doğru götürdükleri Briseis'in kollarını sımsıkı tutuyorlar. Başı kabullenmeyle öne eğilmiş olan Briseis karşı koymaya çalışmıyor.

Çadırın kapısı aralanıyor, Briseis içeri itiliyor. Pyrrhus bir koltuğa kurulmuş, bir bacağını gelişigüzel bir şekilde koltuğun kolundan sarkıtmış. Bir zamanlar Akhilleus da böyle oturabilirdi ama onun gözleri asla Pyrrhus'un gözleri gibi bakmazdı, asla kapkara okyanusun sonsuz derinlikleri gibi balıkların kansız gövdelerinden başka hiçbir şey içermeyen bir boşluk halinde olmazdı.

Briseis diz çöküyor. "Efendimiz."

"Babam senin yüzünden ordudan ayrıldı. Herhalde iyi bir yatak kölesisin."

Briseis'in gözleri kopkoyu ve perdeli. "Böyle söyleyerek beni onurlandırıyorsunuz, efendimiz ama babanızın savaşmaktan vazgeçmesinin benim yüzümden olduğuna inanmıyorum."

"Neden vazgeçmiş peki? Kölece fikrini duyalım." Kusursuz bir kaş havalanıyor. Briseis'le konuşmasını seyretmek dehşet verici. Pyrrhus yılana benziyor. Nereden sokacağını bilemiyorsunuz.

"Ben bir savaş ganimetiydim, Agamemnon beni alarak babandın onurunu lekeledi. Her şey bundan ibaret."

"Onun yatak kölesi değil miydin?"

"Hayır, efendimiz."

"Yeter." Sesi keskin. "Bana bir daha yalan söyleme. Kamptaki en güzel, en iyi kadınsın. Babama aittin."

Briseis'in omuzları çok hafifçe yükselmiş. "Beni olduğumdan daha üstün niteliklerle düşünmenizi istemem. Asla o kadar talihli olmadım."

"Neden? Kusurun ne?"

Briseis tereddüt ediyor. "Efendimiz, babanızla birlikte gömülen adamı tanıyor musunuz?"

Pyrrhus'un yüzü ifadesizleşiyor. "Tabii ki tanımıyorum. Hiç kimse o."

"Babanız onu çok sever, ona çok saygı duyardı. Birlikte gömüldüklerini bilmek onu çok mutlu ederdi. Bana ihtiyacı yoktu."

Pyrrhus, Briseis'e bakakalıyor.

"Efendimiz..."

"Sus." Kelime kamçı gibi iniyor kızın üstüne. *"Aristos Achaion*'a yalan söylemek ne demekmiş göstereceğim sana." Ayağa kalkıyor. "Buraya gel." Daha on iki yaşında ama hiç öyle görünmüyor. Bedeni bir erkek bedeni.

Briseis'in gözleri irileşmiş. "Efendimiz, canınızı sıktığım için özür dilerim. İstediğinize sorabilirsiniz. Phoiniks'e, Automedon'a sorun. Yalan söylemediğimi onlar size söyleyecektir."

"Sana bir emir verdim."

Briseis elleri elbisesinin katlarını yoklayarak doğruluyor. *Kaç,* diye fısıldıyorum. *Onun yanına gitme.* Gidiyor.

"Efendim, bana ne yapacaksınız?"

Pyrrhus gözleri ışıldayarak ona doğru bir adım atıyor. "Canım ne isterse."

Bıçağın nereden çıktığını göremiyorum. Bir anda Briseis'in elinde beliriyor, bir an sonra Pyrrhus'a doğru savruluyor. Ne var ki Briseis daha önce kimseyi öldürmemiş. Bıçağı ne kadar şiddetle saplaması gerektiğini bilmiyor, onu saplayacak inancı da yok. Hem Pyrrhus çok atik, dönmeye başladı bile. Bıçağın ağzı deriyi çiziyor, çentikli bir yara açıyor ama derine gömülmüyor. Pyrrhus, Briseis'i acımasızca yere çalıyor. Briseis de bıçağı onun yüzüne fırlatıp kaçıyor.

Çadırdan fırlıyor, muhafızların gereğinden ağır hareket eden ellerinden sıyrılarak kumsaldan aşağı, denize doğru koşuyor. Tuniği yırtılmış, midesi üstündeki yarası kanayan Pyrrhus peşinde. Büyülenmiş gibi bakan muhafızların yanında durup birinin elindeki mızrağı alıyor.

"Atın," diye teşvik ediyor muhafızlardan biri çünkü Briseis artık dalgakıranı geçmiş.

"Bekle," diye mırıldanıyor Pyrrhus.

Briseis'in kolları gri dalgaların arasından düzenli kanat vuruşları halinde yükseliyor. Üçümüz arasında en iyi yüzücü oydu. Kayıkla arası iki saat çeken Tenedos'a kadar yüzdüğüne yeminler ederdi. Briseis kıyıdan uzaklaştıkça vahşi bir zafer duygusu doldu içime. Mızrağı ona yetiştirebilecek tek adam ölmüştü. Briseis kurtulmuştu.

O adam ölmüştü ama oğlu buradaydı.

Mızrak hiç ses çıkarmadan, dümdüz bir uçuşla kumsalın üstünde ilerliyor, sivri ucu Briseis'in sırtına suyun üstünde yüzen bir yaprağa atılan taş gibi saplanıyor. Kara sular kızı tek lokmada yutuyor.

Phoiniks, Briseis'in cesedini bulması için birini, bir dalgıcı gönderiyor ama ceset bulunamıyor. Belki onun tanrıları bizimkilerden daha şefkatlidir, belki Briseis huzur bulur. Bunun için hayatımı bir kez daha feda ederdim.

Kehanet doğru çıktı. Pyrrhus geldikten sonra Troya düşüyor. Delikanlı bunu tek başına başarmıyor elbette. At, Odysseus'un planı ve koskoca bir ordu da onun yanında. Yine de Priamos'u öldüren o oluyor. Hektor'un karısı Andromakhe'yi oğluyla birlikte kilerlerden birinde saklanırken bulan

da o. Çocuğu annesinin kollarından koparıp alıyor ve kafasını duvarın taşlarına öyle bir şiddetle çarpıyor ki bebeğin kafatası çürümüş bir meyve gibi darmadağın oluyor. Agamemnon bile bunu duyunca bembeyaz kesiliyor.

Şehrin kemikleri kırılıp içlerindeki ilik emiliyor. Yunan kralları hâzinelerini altınlarla ve prenseslerle zenginleştiriyorlar. Kamp mümkün olabileceğini düşünmediğim bir hızla toplanıyor, bütün çadırlar katlanıp istifleniyor, yenecek hayvanlar avlanıp saklanıyor. Kumsal iyice didiklenmiş bir hayvan leşi gibi tertemiz ediliyor.

Rüyalarına musallat oluyorum. *Gitmeyin,* diye yalvarıyorum. *Beni huzura kavuşturana kadar gitmeyin.* Sesimi duyan varsa bile kimse cevap vermiyor.

Yelken açmalarından bir gece önce Pyrrhus babası için son bir kurban adamak istiyor. Krallar mezarın başında toplanıyor, Pyrrhus da töreni idare ediyor. Kraliyet esirleri arkasında. Andromakhe, Kraliçe Hekabe ve genç prenses Polyksene. Pyrrhus bitmek bilmeyen bir zafer gösterisiyle onları her gittiği yere peşinde sürüklüyor artık.

Kalkhas lahtin yanına beyaz bir düve getiriyor ama bıçağına uzanırken Pyrrhus onu durduruyor. "Tek bir düve. Bu kadar mı? Herkes için sunacağın adak kadar bir adak yeterli mi? Babam, *Aristos Achaion*'du. Hepinizin en üstünü oydu, oğlu da daha bile iyi olduğunu kanıtladı. Yine de bizim için cimrilik mi ediyorsunuz?" Pyrrhus'un eli prenses Polyksene'nin uçuşan biçimsiz elbisesine kapanarak kızı mihraba doğru çekiyor. "Babamın ruhunun hak ettiği bu."

Yapmayacak. Cüret edemez.

Pyrrhus cevap verirmiş gibi gülümseyerek, "Akhilleus memnun oldu," diyor ve prensesin gırtlağını kesiyor.

Fışkıran tuz ve demirin tadını hâlâ alabiliyorum. Kan, bizim gömülü olduğumuz toprağa aktı, beni boğdu. Ölülerin canının kan çektiği söylenir ama bu şekilde değil. Bu şekilde değil.

Yunanlar yarın gidiyorlar. Umutlarım tükendi.

Odysseus.

Uykusu hafif olan Odysseus'un gözkapakları kıpırdanıyor. *Odysseus. Dinle beni.*

Vücudu seğiriyor. Uykusunda bile huzurlu değil.

Ondan yardım istemeye geldiğinde ben sana cevap verdim. Şimdi sen beni cevaplamayacak mısın? Onun benim için ne demek olduğunu biliyorsun. Bizi buraya getirmeden önce gördün bunu. Huzurumuz senin sorumluluğunda.

"Bu geç saatte sizi rahatsız ettiğim için özürlerimi kabul edin, Prens Pyrrhus." Odysseus en rahat gülümsemesini kondurmuş yüzüne.

"Ben uyumam," diyor Pyrrhus.

"Ne kadar da işe yarar bir özellik. Hepimizden daha fazla iş başarmanıza şaşmamalı."

Pyrrhus kısık gözlerle bakıyor Odysseusa. Kendisiyle alay edilip edilmediğini pek anlayamamış.

"Şarap?" Odysseus bir şarap tulumunu havaya kaldırıyor. "Olur." Pyrrhus çenesiyle iki kadehi işaret ediyor. "Bizi yalnız bırak," diyor Andromakhe'ye. Kadın kıyafetlerini toplarken, Odysseus da kadehlere şarap koyuyor.

"Ee? Burada yaptığınız bütün o şeylerden memnun olmalısınız. On üç yaşında bir kahraman. Bunu söyleyebilecek pek kimse yoktur."

"Başka kimse yok." Ses soğuk. "Ne istiyorsun?"

"Korkarım beni buraya getiren şey pek rastlanmayan türden bir suçluluk duygusu."

"Ya?"

"Yarın yelken açıyoruz. Arkamızda pek çok ölü Yunan bırakarak. Hepsi uygun bir şekilde gömüldü, taşlarına hatıralarını yaşatacak bir isim yazıldı. Biri hariç. Ben dindar bir adam değilimdir ama yaşayanların arasında dolaşan ruhların düşüncesi hoşuma gitmiyor. Rahatımın huzura kavuşamamış ruhların saldırısına uğramamasını tercih ederim."

Pyrrhus dudakları belli belirsiz, müzmin bir hoşnutsuzlukla geriye çekilmiş olarak dinliyor.

"Babanızın arkadaşı olduğumu, ikimizin dost olduğumuzu iddia edemem ama onun yeteneklerine hayrandım ve kendisine bir asker olarak büyük değer verirdim. On sene boyunca, istemeseniz de bir insanı tanıyorsunuz zaten. O yüzden şimdi size babanızın Patroklos'un unutulmasını isteyeceğine inanmadığımı söyleyebilirim."

Pyrrhus kaskatı kesiliyor. "Size böyle mi söyledi?"

"Küllerini bir araya koymamızı, ikisini birlikte gömmemizi söyledi. Bunun ışığında bakarsak babanızın ne istediğini anlayabiliriz bence." İlk defa olarak Odysseus'un zekâsına şükran duyuyorum..

"Ben onun oğluyum. Babamın ruhunun ne istediğini söyleyecek olan benim."

"Size gelmemin sebebi de bu. Bu işten herhangi bir çıkarım yok. Ben yalnızca doğru olanın yapıldığını görmek isteyen dürüst bir adamım."

"Babamın şöhretinin lekelenmesi doğru olan şey mi yani? Halk tabakasından birinin bu şöhrete zarar vermesi doğru mu?"

"Patroklos halk tabakasından değildi. Dünyaya bir prens olarak gelmiş, sürgün edilmişti. Ordumuzda cesaretle hizmet verdi. Pek çok kişi ona hayrandı. Hektor'un hemen ardından gelen Sarpedon'u da o öldürdü."

"Babamın zırhını giyerek. Babamın şöhretiyle. Kendisine ait bir ünü yok."

Odysseus başını eğiyor. "Doğru. Ne var ki şöhret acayip bir şeydir. Bazıları öldükten sonra ün kazanır, bazıları da yok olur gider. Bir neslin hayranlık duyduğu şey diğer nesillerin tiksintisini uyandırır." Geniş ellerini iki yana açıyor. "Hafızaların kıyımından kimlerin kurtulacağını bilemeyiz. Kim bilebilir ki?" Gülümsüyor. "Belki günün birinde ben bile ünlü olurum. Belki şöhretim sizinkini aşar."

"Bundan şüpheliyim."

Odysseus omuzlarını silkiyor. "Bunu bilemeyiz. Biz yalnızca insanız. Meşalede kısa ömürlü bir alevden ibaretiz. Arkamızdan gelenler bizi canlarının istediği gibi yükseklere taşıyabilir veya aşağı indirebilirler. Patroklos da gelecekte yüceltileceklerden biri olabilir."

"Değil."

"O zaman bu, güzel bir davranış olarak kalır. Hayırseverlik ve dindarlık adına yapılmış bir iyilik. Babanıza saygı göstermek ve ölmüş bir adamı huzura kavuşturmak için."

"O adam hem babamın şerefi üzerinde hem de benim şerefimde bir leke. Buna izin vermeyeceğim. Ekşi şarabını alıp git buradan." Pyrrhus'un sözleri kırılan çubuklar gibi sivri, keskin.

Odysseus ayağa kalkıyor ama çadırdan çıkmıyor. "Karın var mı?" diye soruyor Pyrrhus a.

"Tabii ki yok."

"Benim bir karım var. Onu on yıldır görmedim. Ölüp ölmediğini bilmiyorum. Onun yanına dönemeden ölür müyüm, onu da bilmiyorum."

Odysseus'un karısının bir şaka, uydurma bir kişilik olduğunu düşünmüştüm hep. Oysa adamın sesi şimdi hiç uysal değil. Her kelimesi çok derin bir yerlerden sökülmeleri gerekmiş gibi ağır ağır çıkıyor ağzından.

"Tek tesellim, yeraltı dünyasında kavuşacağımız. Bu hayatta değilse de orada yeniden birlikte olacağımız. Karım yanımda olmadan oraya gitmek istemem."

Pyrrhus, "Babamın anlattığınız gibi bir karısı yoktu," diyor. Odysseus genç adamın bağışlamaz yüzüne bakıyor. "Elimden geleni yaptım," diyor. "Elimden geleni yaptığım hatırlansın." Hatırlıyorum.

Yunanlar yelken açıyor ve umutlarımı da yanlarında götürüyorlar. Peşlerinden gidemiyorum. Küllerimin yattığı bu topraklara bağlıyım. Akhilleus'un mezarındaki dikilitaşın çevresine kıvrılıyorum. Taş belki serin, belki ılık. Anlayamıyorum. Üstünde Akhilleus yazıyor yalnızca, başka bir şey yok. O, yeraltı dünyasına gitti, bense buradayım.

Mezarını görmeye geliyorlar. Kimileri, Akhilleus'un hayaletinin kalkıp onlara meydan okuyacağından korkuyormuş gibi biraz geride duruyor. Diğerleriyse taşın dibinde durup üstüne oyulmuş olan Akhilleus'un hayatından parçaları inceliyorlar. Oymalar biraz aceleye gelmiş olsa da ne anlattıkları gayet açık. Akhilleus, Memnon'u öldürüyor, Hektor'u öldürüyor,

Penthesileia'yı öldürüyor. Ölümden başka bir şey yok. Pyrrhus'un mezar taşı böyle görünebilir. Akhilleus bu şekilde mi hatırlanacak?

Thetis geliyor. Onu seyrediyorum. Durduğu yerde çimenleri çürütüyor. Uzun süredir ona yönelik bu kadar şiddetli bir nefret hissetmemişim. Pyrrhus'u yetiştirdi ve onu Akhilleus'tan çok sevdi.

Thetis mezar taşının üstündeki oymalara bakıyor. Ölüm üstüne ölüm. Oymalara dokunacakmış gibi elini uzatıyor. Buna dayanamam.

Thetis, diyorum.

Tanrıça elini hızla geri çekip gözden kayboluyor.

Daha sonra yeniden geliyor. *Thetis.* Bir tepki göstermiyor.

Yalnızca oğlunun mezarına bakarak öylece duruyor.

Ben burada gömülüyüm. Oğlunun mezarında gömülüyüm.

Bir şey söylemiyor. Bir şey yapmıyor. Beni duymuyor.

Her gün geliyor. Mezarın dibinde oturuyor. Soğukluğunu, hafifçe yakıcı tuz kokusunu toprağın içinden hissedebiliyormuşum gibi geliyor bana. Gitmesini sağlayamam ama ondan nefret edebilirim.

Kheiron'un onu mahvettiğini söyledin. Sen bir tanrıçasın ama soğuksun, hiçbir şey bilmiyorsun. Onu mahveden sensin. Nasıl hatırlanacağına bir bak. Hektor'u öldürürken, Troilos'u öldürürken.

Kederinin içinde acımasızca yaptığı şeylerle hatırlanacak.

Thetis'in yüzü de mezar taşına benziyor. Hiç hareket etmiyor.

Günler doğuyor ve batıyor.

Belki bu tür şeyler tanrılar arasında erdem olarak kabul ediliyordur. Ama bir hayatı almanın nesiyle övünülür? Öyle kolay ölüyoruz ki. Onu da başka bir Pyrrhus mu yapacaksın? Bırak onun hikâyeleri daha fazlası olsun.

"Daha fazla ne?" diye soruyor.

Bir kez olsun korkmuyorum. Bana daha ne yapabilir ki?

Hektor'un cesedini Priamos'a geri vermesi, diyorum. *Bu hatırlanmalı.*

Thetis uzun bir süre sessiz kalıyor. "Başka?"

Lir çalma yeteneği. Güzel sesi.

Tanrıça bekliyormuş gibi.

Kızlar. Başka bir kralın ellerinde acı çekmesinler diye kendine aldı onları.

"Onu yapan sendin."

Neden Pyrrhus'un yanında değilsin?

Gözlerinde bir şey çakıp sönüyor. "Pyrrhus öldü."

Vahşi bir sevinç duyuyorum. *Nasıl?* Bu soru neredeyse bir emir.

"Agamemnon'un oğlu öldürdü onu."

Ne için?

Bir süre cevap vermiyor. "Gelinini çalıp kızın ırzına geçti."

"Ne istersem," demişti Briseis'e. *Akhilleus'a tercih ettiğin oğul bu muydu?*

Dudakları geriliyor. "Başka hatıran yok mu?"

Ben hatıralardan ibaretim.

"Anlat o zaman."

Neredeyse reddedeceğim ama ona duyduğum özlem, öfkemden güçlü. Ölmemiş bir şeyden, tanrısal olmayan bir şeyden söz etmek istiyorum. Onun yaşamasını istiyorum.

Başlangıçta tuhaf geliyor. Onu Thetis'ten sakınmaya, sadece kendime saklamaya alışkınım. Ama hatıralar fışkıran pınarlar gibf durduramayacağım bir hızda akıyorlar. Kelimeler biçiminde değil, hayaller olarak geliyor, yağmurun ıslattığı topraktan gelen koku gibi yükseliyorlar. Bu, diyorum. Bu ve bu. Saçlarının yaz güneşi altında nasıl göründüğü. Koşarkenki yüzü. Dersler sırasında baykuşlar kadar ağırbaşlı bakan gözleri. Bu ve bu ve bu. Mutluluk dolu bir sürü an, itiş kakış öne doğru çıkıyor.

Thetis gözlerini kapatıyor. Gözkapakları kışın kumların büründüğü renkte. Dinliyor ve o da hatırlıyor.

Bir atın kuyruğu gibi uzun ve siyah saçlarıyla bir kumsalda durduğunu hatırlıyor. Arduvaz rengi dalgalar kayalarda patlıyor. Sonra bir ölümlünün acımasız elleri, parlak cildini bereliyor. Etlerini dağlayan kumlar, içindeki yırtılma. Sonrasında tanrıların Thetis'i o ölümlüye bağlaması.

Rahminin karanlığında ışık saçan çocuğu içinde hissettiğini hatırlıyor. Üç yaşlı kadının ona söylediği kehanet. *Oğlun babasından güçlü olacak.*

Bunu duyunca diğer tanrılar geri çekilmişti. Güçlü oğulların babalarına neler yaptığını biliyorlardı. Zeus'un yıldırımları hâlâ alazlanmış et ve baba katilliği kokusuyla tütüyordu. Çocuğun gücünü zincire vurma niyetiyle Thetis'e bir ölümlü vermişlerdi. İnsanlıkla onu sulandırın, gücünü azaltın.

Ellerini karnına koyuyor, çocuğun hâlâ içinde yüzdüğünü hissediyor. Onu güçlü kılacak olan Thetis'in kanı.

Ama yeteri kadar güçlü değil. *Ben de ölümlüyüm,* diye bağırıyor annesine, kızarmış, donuklaşmış, duygusuz yüzüyle.

Neden yanına gitmiyorsun?

"Gidemem." Sesindeki acı, yüreklere işleyen türden. "Yeraltına giremiyorum." Mağaralarla dolu kasveti ve içinde gezinip duran ruhlarla yeraltı dünyası yalnızca ölülerin ayak basabileceği bir yer. "Geriye kalan tek şey bu," diyor gözlerini taştan ayırmadan. Taştan ibaret bir sonsuzluk.

Tanıdığım çocuğu ortaya çıkarıyorum. İncirler bulanıklaşarak ellerinde dönerken sırıtan Akhilleus. Benimkilere bakarak gülen yeşil gözleri. *Yakala,* diyor. Nehrin üstüne uzanan bir daldan sarkan, gökyüzüyle çerçevelenmiş Akhilleus. Uykulu nefesinin kulağımın üstündeki yoğun sıcaklığı. *Gitmek zorundaysan, ben de seninle geleceğim.* Kollarının altın limanında korkularımın unutuluşu.

Hatıralar geliyor, geliyor. Thetis, taşın damarlarına gözlerini dikmiş halde dinliyor. Hepimiz oradayız. Tanrıça, ölümlü ve ikisi birden olan o çocuk.

Güneş, renklerini su yüzeyine yayarak denizin üzerinde batıyor. Thetis, yavaş yavaş sürünen bulanık alacakaranlıkta sessizce yanımda oturuyor. Yüzü, onu ilk gördüğüm günkü kadar çizgisiz.

Kollarını bir düşüncesini kendine saklamak ister gibi göğsünde kavuşturmuş.

Ona her şeyi anlattım. Hiçbirimize dair hiçbir şeyi saklamadım.

Işığın batı ufkundaki mezarına gömülüşünü seyrediyoruz.

"Onu tanrı yapamadım," diyor. Pürüzlü sesi kederle dolu.

Ama onu yaptın.

Uzun süre cevap vermiyor. Gözleri ölen ışığın son kalıntılarıyla parlayarak orada öylece oturuyor.

"Yaptım," diyor. Önce anlamıyorum ama sonra mezar taşını görüyorum. Mezar taşını ve Thetis'in taşın üzerine yaptığı işaretleri. Taşta Akhilleus yazıyor. Yanında da PATROKLOS.

"Git," diyor. "Seni bekliyor."

Karanlıkta iki gölge, umutsuz, ağır alacakaranlıkta birbirine uzanıyor. Elleri birleşiyor ve ışık, yüz altın kupadan dökülen bir güneşmişçesine sel olup yayılıyor.

TEŞEKKÜR

Bu kitabı yazmak on yıl süren bir serüvendi ve yol boyunca öfkeli Kyklop'lardan çok daha şefkatli ve nazik pek çok kutsal varlıkla tanışacak kadar talihliydim. Yıllar boyunca beni yüreklendiren herkese teşekkür etmek imkânsız, bunu yapmak için ikinci bir kitap yazmak gerekir. Öte yandan, tapınılmayı gerektiren bazı kutsal varlıklar mevcut.

Özellikle bana çok sevgi dolu ve düşünceli karşılıklar veren ilk okuyucularıma teşekkür etmek istiyorum. Carolyn Bell, Sarah Furlow ve Michael Bourret. Ayrıca yol boyunca beni alkışlayan müthiş vaftiz annem Barbara Thornbrough'ya, verdikleri cesaret ve çok geniş yelpazedeki uzmanlıkları sebebiyle Drake ailesine teşekkür ediyorum. Özellikle Diane Dubois, Susan Melvoin, Kristin Jaffe, Judith Williams ve Jim Miller olmak üzere öğretmenlerime ve bana, onlara öğrettiğimden çok daha fazlasını öğreten, Shakespeare ve Latin klasikleri uzmanlarından aşağı kalır yanları olmayan, tutkulu, muhteşem öğrencilerime yürekten şükranlarımı sunuyorum.

Klasikler, öğretmenlik ve hayat konusunda bir değil, tam üç muhteşem akıl hocasına sahip olacak kadar şanslıydım. David Rich, Joseph Pucci ve Michael C.J. Putnam. Nezaketleri ve uzmanlıkları için onlara her türlü ölçünün ötesinde minnettarım. Ayrıca Brown Üniversitesi Klasikler Bölümü'nün tamamına teşekkür ederim. Bu çalışmadaki bütün hataların ve tahrifatların onlara değil, tamamen bana ait olduğunu belirtmeme bile gerek yok elbette.

Walter Kasinskas'la, ilk hikâyelerimin bazılarını okumasına karşın benim bir yazar olacağıma daima inanan güzel ve yetenekli Nora Pines'a da özel olarak teşekkür ederim.

Eşsiz, durdurulamaz ve olağanüstü Jonah Ramu Cohen'e teşekkür üstüne teşekkür ediyorum. Kendisi bu kitap için yolun her aşamasında çılgınca dövüşen ateşli bir savaşçı. Dostluğun için minnettarım.

Hayranlık verici ekibiyle birlikte ayaklarımı yerden keserek beni bir mucizenin içine taşıyan, temsilcilerin en iyisi, müthiş Julie Barere duyduğum şükran, Olympos Dağı yüksekliğinde.

Ve elbette yerinde duramayan, olağanüstü editörüm Lee Boudreaux'yla, Abigail Holstein, Michael McKenzie, Heather Drucker, Rachel Bressler dahil olmak üzere benimle ve bu çalışmayla mükemmel bir şekilde ilgilenen bütün Ecco grubuna teşekkür ediyorum. Bloomsbury'nin Birleşik Krallık bölümündeki fevkalade insanlara da. Muhteşem Alexandra Pringle, Katie Bond, David Mann ve ekiplerindeki herkese kitabım adına yaptıkları inanılmaz çalışmalar için teşekkür ederim.

Son olarak ailem. Akhilleus ile ilgili hikâyelerime hayatı boyunca katlanmış olan erkek kardeşim Bud ve harika üvey babam Gordon. En çok da girişti̇ğim her işte beni destekleyen ve beni hep seven, okumayı onun sevdiği kadar sevmem için bana ilham kaynağı olan muhteşem anneme teşekkür ediyorum. Kızın olduğum için çok şanslıyım.

Sonuncu fakat bir o kadar da önemli olarak, sevgisi, düzeltmeleri ve sabrıyla yuvama dönmemi sağlayan Nathaniele teşekkür ediyorum. Sen benim parlak zırhlı Athena'msın.

KARAKTER DİZİNİ

TANRILAR VE ÖLÜMSÜZLER

Afrodit: Aşk ve güzellik tanrıçası. Aineias'ın annesi ve Troya'lıların savunucusu. Paris'i özellikle kayırırdı. İlyada'nın üçüncü kitabında Paris'i Menelaos'un elinden kurtarmak için araya girer.

Apollon: Işık ve müzik tanrısı, Troya'lıların savunucusu. İlyada'nın birinci kitabında Yunanların üzerine salgını gönderen Apollon'un, hem Akhilleus'un hem de Patroklos'un ölümlerinde parmağı vardır.

Artemis: Apollon'un ikiz kardeşi, av, ay ve bekâret tanrıçası. Troya Savaşı'nda dökülecek kanlar konusunda öfkelenerek rüzgârları durdurup Yunan donanmasını Aulis'te hapseder. İphigeneia'nın kurban edilmesinden sonra yatışır, rüzgârlar da geri döner.

Athena: Bilgelik, dokuma ve savaş sanatlarının güçlü tanrıçası. Sevgili Yunanlarını Troya'lılara karşı hararetle destekliyordu, özellikle de kurnaz Odysseus'un koruyucusuydu. İlyada ve Odysseia destanlarında sık sık ortaya çıkar.

Kheiron: Kahramanların öğretmeni olarak bilinen, tek "iyi" at adam. İason, Asklepios ve Akhilleus'un öğretmeni, aynı zamanda hekimliğin ve cerrahinin mucididir.

Hera: Tanrıların kraliçesi ve Zeus'un hem kardeşi hem de karısı. O da Athena gibi Yunanların tarafını tutar, Troya'lılardan nefret eder. Vergilius'un Aeneis destanının başkötüsüdür ve Troya düştükten sonra Troya'lı kahraman Aineias'a rahat, huzur vermez.

Skamandros: Troya yakınlarındaki Skamandros Nehri'nin tanrısı ve Troya'lıların bir başka destekçisi. Akhilleus ile yaptığı ünlü çarpışma İlyada'nın yirmi ikinci kitabında anlatılır.

Thetis: Deniz nympha'sı ve biçim değiştirici. Akhilleus'un annesi. Moira'lar Thetis'in oğlunun, babasından daha güçlü olacağını öngörünce, daha önce Thetis'e göz koymuş olan Zeus korkuya kapılır. Oğlunun gücünü sınırlamak için, Thetis'in bir ölümlüyle evlenmesini sağlar. Hikâyenin

Homeros sonrası biçimlerinde Thetis'in Akhilleus'u ölümsüz yapmak için çeşitli yollara başvurduğu anlatılır, bu yolların arasında Akhilleus'u bileğinden tutup Styks Nehri'ne daldırmak ve ölümsüzlüğünü yakıp kül etmek için çocuğu ateşe tutmak da bulunur.
Zeus: Baştanrı ve Herakles'le Perseus da dahil olmak üzere pek çok ünlü kahramanın babası.

ÖLÜMLÜLER
Aeineias: Tanrıça Afrodit ile ölümlü Troya'lı prens Ankhises'in oğlu. Dindarlığıyla tanınırdı. Troya Savaşı'nda cesurca savaştı ama esas olarak savaş sonrası maceralarıyla anılır. Vergilius'un Aeneis destanında anlatıldığına göre, Aeineias Troya'nın düşüşü sırasında kaçarak hayatta kalan bir grubu İtalya'ya götürüp İtalya'da yerli bir prensesle evlenerek Roma'yı kurmuştur.
Agamemnon: Menelaos'un kardeşi Agamemnon, Yunanistan'ın en büyük krallığı Miken'in hükümdarı, Troya'ya girişilen seferin de komutanıydı. Savaş sırasında, otoritesini kabul etmeyen Akhilleus'la sık sık kavga eder. Agamemnon savaştan sonra yurduna döner ve orada karısı Klytaimestra tarafından öldürülür. Eshilos bu trajik olayı ve sonrasında olanları ünlü tragedyası *Oresteia*'da hikâye etmiştir.
Aias: Olağanüstü iri yanlığı ve kuvvetiyle bilinen Salamis Kralı. Zeus'un soyundan gelir. Akhilleus'tan sonra ikinci en iyi Yunan savaşçısıdır. Akhilleus savaşmayı reddettiği sırada Troyalı'ların Yunan kampına saldırısına unutulmaz bir direniş gösterir. Ne var ki Akhilleus'un ölümünden sonra Agamemnon Yunan ordusunun en kıymetlisi olarak Odysseus'u şereflendirince, keder ve hiddetinden delirerek kendini öldürür. Hikâyesi Sofokles'in tragedyası *Aulis*'de dokunaklı bir şekilde anlatılır.
Akhilleus: Kral Peleus'la deniz nympha'sı Thetis'in oğlu, kendi kuşağının en büyük savaşçısı ve en güzel delikanlısıydı. İlyada'da Akhilleus'tan "ayağı tez" olarak bahsedilir ve yiğidin şarkı söyleyişi de övülür. Akhilleus, merhametli at adam Kheiron tarafından yetiştirilmiş, sürgün prens Patroklos'u da yanına yoldaş almıştır. Yeniyetmeliğinde kendisine sunulan seçimi herkes bilir: Uzun bir ömrün sonunda unutulup gitmek ya da kısa

bir hayat ve şöhret. Akhilleus şöhreti seçerek diğer Yunanlarla birlikte Troya'ya yelken açar. Ne var ki savaşın dokuzuncu yılında Agamemnon'la bozuşur ve artık savaşmayacağını söyler. Sevgili Patroklos'u Hektor tarafından öldürülünce savaş alanına geri döner. Büyük bir gazapla Hektor'u katleder ve intikam için prensin cesedini Troya duvarlarının etrafında sürükler. Sonunda, Apollon'dan yardım alan Troya Prensi Paris tarafından öldürülür.

Akhilleus hakkındaki en ünlü efsane, yani ancak topuğundan vurularak öldürülebildiği söylentisi aslında çok yeni bir hikâyedir. İlyada ve Odysseia'da Akhilleus silah işlemez değil, yalnızca olağanüstü yetenekli bir savaşçı olarak anlatılır. Ne var ki Homeros'tan sonraki yıllarda Akhilleus'un görünüşte mağlup edilemez olmasını açıklayacak ve yorumlayacak çeşitli efsaneler türemeye başlamıştır. Bunların çok yaygın bir tanesinde, Tanrıça Thetis Akhilleus'u ölümsüz kılmak için onu Styks Nehri'ne batırır. Bu da işe yarar; Thetis'in Akhilleus'u suya batırırken tuttuğu topuğu hariç. Ben temel esin kaynaklarım olarak İlyada ve Odysseia'yı kullandığımdan ve her iki destandaki yorumlar daha gerçekçi olduğundan, eski geleneği takip etmeyi seçtim.

Andromakhe: Troya yakınlarındaki Kilikya'nın prensesi Andromakhe, Hektor'un sevgi dolu, sadık karısıdır. Bir yağma sırasında ailesini öldürmüş olan Akhilleus'tan nefret eder. Troya yağmalanırken Pyrrhus tarafından tutsak alınarak Yunanistan'a götürülür. Pyrrhus'un ölümünden sonra Andromakhe ve Hektor'un kardeşi Helenos'la birlikte, kaybedilmiş olan Troya'ya benzer şekilde inşa edilen Butrint kentini kurarlar. Vergilius, Aeneis'in üçüncü kitabında onların hikâyesini anlatır.

Automedon: Akhilleus'un arabacısı ve seyisi. Yarı tanrının ölümsüz ve inatçı atlarını idare etme konusunda ustadır. Akhilleus'un ölümünün ardından, onun oğlu Pyrrhus'un hizmetine girer.

Briseis: Yunanların Troya köylerine yaptıkları yağma saldırıları sırasında esir alınan Briseis, onur payı olarak Akhilleus'a verilir. Agamemnon, Akhilleus'un kendisine karşı çıkmasının cezası olarak Briseis'e el koyar. Patroklos'un ölümünden sonra Akhilleus'a iade edilen Briseis, İlyada'nın

on dokuzuncu kitabında kamptaki diğer kadınlarla birlikte Patroklos'un ölüsü başında ağıt yakar.

Kalkhas: Yunanlara öğüt veren bir rahip. Agamemnon'a kızı İphigeneia'yı kurban etmesini ve esir kız Khryseis'i babasına geri vermesini tavsiye eder.

Khryses ve Khryseis: Khryses, Anadolu ilinden bir Apollon rahibiydi. Kızı Khryseis, Agamemnon tarafından esir alınmıştı. Rahip büyük bir kurtulmalık ödemeyi teklif ederek kızını geri almaya gelince Agememnon bu teklifi reddettiği gibi Khryses'e hakaret eder. Hiddetlenen Khryses, tanrısı Apollon'a başvurarak ondan Yunan ordusunu cezalandırmak için üstlerine bir salgın göndermesini ister. Akhilleus herkesin önünde Agamemnon'la yüzleşip ondan kızı babasına göndermesini isteyince, Agamemnon ikisinin arasındaki dramatik çekişmeyi hızlandıracak şekilde sinirlenir.

Deidameia: Kral Lykomedes'in kızı ve Skyros Adası Krallığı'nın prensesi. Thetis, Akhilleus'u savaştan korumak için kız kılığına sokarak Deidameia'nın nedimeleri arasına saklar. Deidameia durumu fark eder ve gizlice Akhilleus'la evlenir, Pyrrhus'u doğurur.

Diomedes: Argos Kralı. Hem kurnazlığıyla hem de kuvvetiyle tanınan Diomedes, Yunan ordusunun en kıymetli savaşçılarından biridir. Odysseus gibi o da Tanrıça Athena'nın gözdelerindendir. İlyada'nın beşinci kitabında Tanrıça, Diomedes'e doğaüstü savaşçılık güçleri bahşeder.

Hektor: Priamos'un en büyük oğlu ve Troya'nın veliaht prensi Hektor gücü, asaleti ve aile sevgisiyle tanınır. İlyada'nın altıncı kitabında Homeros, Hektor ile karısı Andromakhe ve küçük oğulları Astyanaks arasında geçen dokunaklı bir sahneyi anlatır. Hektor savaşın son yılında Akhilleus tarafından öldürülür.

Helene: Dünyanın en güzel kadını, Sparta Prensesi efsanevi Helene, Kraliçe Leda ile kuğu kılığına girmiş olan Tanrı Zeus'un kızıdır. Onunla evlenmek için talip olan çok sayıda erkeğin hepsi, onu kim alırsa alsın birleşmelerini destekleyeceklerine dair yemin ederler. Helene, Menelaos'la evlenir ama sonra Troya Prensi Paris'le kaçarak Troya Savaşı'nın başlamasına sebep olur. Savaştan sonra Menelaos'la Sparta'ya döner.

Herakles: Zeus'un oğlu, Yunan kahramanlarının en ünlüsü. Muazzam gücüyle tanınan Herakles, Zeus'un gönül ilişkilerinden birinden dünyaya gelmiş olması nedeniyle kendisinden nefret eden Tanrıça Hera'nın verdiği ceza yüzünden on iki görev tamamlamak zorunda kalır. Troya Savaşı'nın başlamasından çok uzun süre önce ölmüştür.

İdomeneus: Girit Kralı ve Minotauros hikâyesiyle ünlü Kral Minos'un torunu.

İphigeneia: Agamemnon ve Klytaimestra'nın kızı. Akhilleus'la evlendirileceği söylenerek Tanrıça Artemis'in öfkesini yatıştırmak için kurban edilmek üzere Aulis'e getirilir. Onun kurban edilmesiyle rüzgârlar yeniden esmeye başlar, böylece Yunan filosu Troya'ya yelken açabilir. İphigeneia'nın hikâyesi Euripides'in *İphigeneia Aulis*'te isimli tragedyasında anlatılmıştır.

Lykomedes: Skyros Kralı ve Diomedes'in babası. Kız kılığına girmiş Akhilleus'u durumdan haberi olmadan sarayında saklamıştır.

Menelaos: Agamemnon'un kardeşi ve Helene'yle evlendikten sonra Sparta Kralı. Paris, Helene'yi kaçırınca Menelaos Helene'nin taliplerine yeminlerini tutma çağrısında bulunup, Helene'yi geri almak için kardeşiyle birlikte ordunun başına geçer. İlyada'nın üçüncü kitabında Helene için Paris'le teke tek çarpışır, kazanacakken Tanrıça Afrodit'in Paris lehine müdahale etmesiyle Paris kurtulur. Savaştan sonra Helene'yle birlikte Sparta'ya dönerler.

Nestor: Pylos'un yaşlı kralı, Herakles'in eski yoldaşı. Troya'da savaşamayacak kadar yaşlıdır ama Agamemnon için değerli bir danışman olarak hizmet eder.

Odysseus: İthaka'nın kurnaz prensi, Tanrıça Athena'nın gözdesi. Helene'nin bütün taliplerinin onun evliliğini koruyacaklarına dair ettikleri ünlü yemini öneren Odysseus'tur. Ödül olarak, Helene'nin akıllı kuzeni Penelope'yi kendisine eş alır. Troya Savaşı sırasında Agamemnon'un başdanışmanlarından olan Odysseus, ünlü at hilesini düşünen kişidir. On yıl süren eve dönüş yolculuğu, Homeros'un Odysseia destanının konusunu oluşturur. Destan, Odysseus'un Kyklop'la, büyücü tanrıça Kirke'yle, Skylla'yla, Kharybdis'le ve Sireneler'le olan meşhur

karşılaşmalarının hikâyeleri de anlatır. Odysseus sonunda İthaka'ya döner, orada onu karısı Penelope'yle artık büyümüş olan oğlu Telemakhos karşılarlar.

Paris: Priamos'un oğlu. Hera, Athena ve Afrodit arasındaki, ödülü altın elma olan ünlü güzellik yarışmasının yargıcı seçilir. Tanrıçaların hepsi Paris'i ayartmaya çalışırlar. Hera ona güç, Athena bilgelik, Afrodit de dünyanın en güzel kadınını vaat eder. Paris elmayı Afrodit'e verir, tanrıça da bunun karşılığında onun Helene'yi kocası Menelaos'tan kaçırmasına yardım eder, sonuçta da Troya Savaşı çıkar.

Patroklos: Kral Menoitios'un oğlu. Kaza eseri bir çocuğu öldürdüğü için genç yaşında yurdundan sürgün edilen Patroklos, Peleus'un sarayına yerleştirilir, orada Akhilleus'la birlikte büyür. İlyada'da ikincil bir karakterdir ama Yunanları kurtarmak için Akhilleus'un zırhını giyme konusundaki kader değiştiren kararı, hikâyenin son sahnelerinin gelişimini belirler. Hektor'un Patroklos'u öldürmesiyle yıkılan Akhilleus, Troya'lılardan vahşice intikam alır.

Peleus: Phthia Kralı ve deniz nympha'sı Thetis'ten doğma Akhilleus'un babası. Peleus'un kılıktan kılığa giren Thetis'le yaptığı boğuşma, antik çağların sevilen hikâyelerinden biridir.

Phoiniks: Peleus'un çok eski arkadaşı ve danışmanı. Akhilleus'la birlikte danışman olarak Troya Savaşı'na gitmiştir. İlyada'nın dokuzuncu kitabında Akhilleus bebekken ona baktığını anlatarak yiğidi geri adım atıp Yunanlara yardım etmeye iknaya çalışsa da sonuç alamaz.

Polyksene: Pyrrhus'un eve dönmek üzere yola çıkmadan önce babasının mezarında kurban ettiği Troya Prensesi.

Priamos: Troya'nın dindarlığıyla ve çok çocuk sahibi olmasıyla tanınan yaşlı kralı. İlyada'nın yirmi dördüncü kitabında Akhilleus'un çadırına cesurca dalarak oğlu Hektor'un cesedinin kendisine verilmesi için yalvarır. Troya'nın yağmalanması sırasında Akhilleus'un oğlu Pyrrhus tarafından öldürülür.

Pyrrhus: Akhilleus'la Deidameia'nın gerçek adı Neoptolemos olan ama kızıl saçları dolayısıyla "Pyrrhus" olarak anılan oğlu. Babasının ölümünden sonra savaşa katılarak at oyununda rol oynar ve Troya'nın yaşlı kralı

Priamos'u vahşice katleder. Aeneis'in ikinci kitabında Vergilius, Pyrrhus'un Troya'nın yağmalanmasındaki rolünü anlatır.

Arka kapak

"İlyada ve öncesindeki olayların Patroklos gözünden sürükleyici bir yeniden anlatımı; elden bırakması zor bir kitap, klasik eser sevenler özellikle Tanrıça Thetis karakterinin özündeki vahşi yan ve antik dönem esintisiyle büyülenecek."

-DONNA TARTT, *SAKA KUŞU*'NUN YAZARI

Tanrılar beni küçük yaşımda sürdüler yuvamdan, itiraz edemedim; çelimsiz, beceriksiz, silik bir evlattım. Söyleyecek söz bulamadım, alt tarafı bir ölümlüydüm.

Lâkin kader örgüm henüz sonlanmamıştı. Sürgünüm *Aristos Achaion*'un yanına, güzelliğinin güneşi dibinde diz çökmeye çıkmıştı, Hikâyelerimizde o en iyimiz, en kahraman, en kuvvetlimiz olarak geçer. Hikâyelerimize göre bunun sebebi damarlarında akan ilahi kandır, Hikâyelerimiz yaşlılar tarafından ateş başlarında anlatılır, kahramanlardan bahseder ama kahramanlar yaşlanmaz hiç.

Hikâyelerimizde savaşı yiğit Akha'ların kazandığı anlatılır...

Hikâyelerimiz gerçeği söylemiyor. Savaşın kazananı olmaz. Çağlar geçer, üstümüzde takımyıldızlar dönüp durur, ayla güneş her zamanki yollarını bitkin takip eder ve biz, biz felakete uğramışlar, biz sevdiğinden ayrı düşmüşler aşkın içimizi titreten şarkısı kulağımızda, huzursuz yatarız düştüğümüz yerde.

Ben, Kirke'nin yazarı Madeline Miller, *Akhilleus'un Şarkısı*'nda, şanı için hayatından vazgeçen yarı tanrı Akhilleus'u, can yoldaşı Patroklos'u ve Troya Savaşı'nı; kralların, tanrıların, savaşçıların destanını iki âşığın gözünden anlatıyor.

ithaki

Çeviren: Seda Çıngay Mellor

www.ithaki.com.tr

"İlyada ve öncesindeki olayların Patroklos gözünden sürükleyici bir yeniden anlatımı; elden bırakması zor bir kitap, klasik eser sevenler özellikle Tanrıça Thetis karakterinin özündeki vahşi yan ve antik dönem esintisiyle büyülenecek."

—DONNA TARTT, *SAKA KUŞU*'NUN YAZARI

Tanrılar beni küçük yaşımda sürdüler yuvamdan, itiraz edemedim; çelimsiz, beceriksiz, silik bir evlattım. Söyleyecek söz bulamadım, alt tarafı bir ölümlüydüm.

Lakin kader örgüm henüz sonlanmamıştı. Sürgünüm *Aristos Achaion*'un yanına, güzelliğinin güneşi dibinde diz çökmeye çıkmıştı. Hikâyelerimizde o en iyimiz, en kahraman, en kuvvetlimiz olarak geçer. Hikâyelerimize göre bunun sebebi damarlarında akan ilahi kandır. Hikâyelerimiz yaşlılar tarafından ateş başlarında anlatılır, kahramanlardan bahseder ama kahramanlar yaşlanmaz hiç.

Hikâyelerimizde savaşı yiğit Akha'ların kazandığı anlatılır...

Hikâyelerimiz gerçeği söylemiyor. Savaşın kazananı olmaz. Çağlar geçer, üstümüzde takımyıldızlar dönüp durur, ayla güneş her zamanki yollarını bitkin takip eder ve biz, biz felakete uğramışlar, biz sevdiğinden ayrı düşmüşler aşkın içimizi titreten şarkısı kulağımızda, huzursuz yatarız düştüğümüz yerde.

Ben, Kirke'nin yazarı Madeline Miller, *Akhilleus'un Şarkısı*'nda, şanı için hayatından vazgeçen yarı tanrı Akhilleus'u, can yoldaşı Patroklos'u ve Troya Savaşı'nı; kralların, tanrıların, savaşçıların destanını iki âşığın gözünden anlatıyor.

Çeviren: Seda Çıngay Mellor

www.ithaki.com.tr

ithaki

9 786057 762931

/ithakiyayinlari